

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

ΕΛΛΑΔΑ

Ετήσια Έκθεση Πολιτικής 2012

Μάρτιος 2013

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Εσωτερικών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από την Ομάδα Εργασίας του Εργαστηρίου Μελέτης της Μετανάστευσης και της Διασποράς (ΕΜΜΕΔΙΑ) του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

Διευθυντής ΕΜΜΕΔΙΑ, Καθηγητής Κόντης Αντώνιος

Συντονισμός, επίβλεψη και διασφάλιση ποιότητας της μελέτης, συγγραφή και μετάφραση κεφαλαίων 1. *Εισαγωγή* και 2. *Επισκόπηση των εξελίξεων Μεταναστευτικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασύλου*.

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

Δρ. Παπακωνσταντής Μάρκος

Συγγραφή, μετάφραση και επιμέλεια των κεφαλαίων 3. *Νόμιμη Μετανάστευση και Κινητικότητα*, 4. *Παράνομη Μετανάστευση και Επιστροφή* και 9. *Εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας της Έκθεσης*, καθώς και των ενότητων 1. *Νόμιμη Μετανάστευση και Ανθρώπινη Κινητικότητα* και 2. *Παράνομη Μετανάστευση του Παραρτήματος*.

Δρ. Σαμπατάκου Ελένη-Ανδριανή

Συγγραφή, μετάφραση και επιμέλεια του κεφαλαίου 7. *Δράσεις κατά της εμπορίας ανθρώπων* της Έκθεσης και της ενότητας 5. *Δράσεις κατά της εμπορίας ανθρώπων* του Παραρτήματος.

Υπ. Διδ. Μπουσίου Αλεξάνδρα

Συγγραφή, μετάφραση και επιμέλεια των κεφαλαίων 3. *Διεθνής Προστασία συμπεριλαμβανομένου του Ασύλου*, 5. *Ασυνόδευτοι Ανήλικοι και άλλες Ευάλωτες Ομάδες*, και των Παραρτημάτων της Έκθεσης, καθώς και των ενότητων 3. *Διεθνής Προστασία συμπεριλαμβανομένου του Ασύλου*, 4. *Ασυνόδευτοι Ανήλικοι και άλλες ευάλωτες ομάδες* και 7. *Παροχή και Ανταλλαγή Πληροφοριών για τη Στήριξη της Ανάπτυξη Πολιτικών του Παραρτήματος*

Ειδικός Λειτουργικός Επιστήμονας ΕΚΚΕ Τραμουντάνης Άγγελος

Συγγραφή, μετάφραση και επιμέλεια του κεφαλαίου 8. *Μετανάστευση και Πολιτική Ανάπτυξης* της Έκθεσης και της ενότητας 6. *Μεγιστοποιώντας την αναπτυξιακή επίπτωση της Μετανάστευσης και της Κινητικότητας* του Παραρτήματος.

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία τους την Ομάδα Παραλαβής και Αξιολόγησης της Μελέτης (ΟΠΑΜ) του Εθνικού Σημείου Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης:

- α) Κοσμίδη Μιχαήλ, Προϊστάμενος Τμήματος
- β) Γραμματικοπούλου Αγγελική, Εισηγήτρια
- γ) Θεοδόση Παναγιώτα, Εισηγήτρια
- δ) Τσίπα Παναγιώτα, Εισηγήτρια

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ) θεσπίστηκε το 2003, αρχικά ως προπαρασκευαστική δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έχοντας σκοπό την παροχή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κράτη-μέλη αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκρίσιμων, επικαιροποιημένων και ενημερωμένων δεδομένων για τη μετανάστευση και το άσυλο, ώστε να στηριχτεί η χάραξη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατ' επέκταση των οικείων εθνικών πολιτικών στους τομείς αυτούς. Ακολουθώντας, το Συμβούλιο της ΕΕ, το 2008, με την υπ' αριθμ. 381/2008/ΕΚ Απόφαση, ίδρυσε το ΕΔΜ, ως μόνιμη πλέον δομή, η οποία θα λειτουργεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τη συμμετοχή των κ-μ με σκοπό την επίτευξη των ανωτέρω στόχων.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το EMN και τις εργασίες του, μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα

<http://emn.intrasoft-intl.com/html/index.html>

ή στον ελληνικό ιστότοπο

<http://emn.ypes.gr>

Στοιχεία επικοινωνίας με το Ελληνικό Σημείο Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης:

Υπουργείο Εσωτερικών

Γενική Γραμματεία Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής

Γενική Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής

Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής

Τμήμα Μεταναστευτικής Πολιτικής

Ευαγγελιστρίας 2

105 63 Αθήνα

Τηλ 213 136 1308

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: emn@ypes.gr

© 2012, Υπουργείο Εσωτερικών. Όλα τα δικαιώματα κατοχυρωμένα.

Αυτή η μελέτη πραγματοποιήθηκε με την οικονομική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Υπουργείου Εσωτερικών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης. Τα περιεχόμενα της έρευνας αποτελούν αποκλειστική ευθύνη του συγγραφέα. Σε καμία περίπτωση η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Εσωτερικών δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνα για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται από τρίτους.

Περιεχόμενα

ΑΚΡΩΝΥΜΑ	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
1.1 Δομή της μεταναστευτικής πολιτικής και της πολιτικής ασύλου	12
2. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΥΛΟΥ	15
2.1 Πολιτικές εξελίξεις.	
2.2 Συνολικές εξελίξεις στο άσυλο και τη μετανάστευση.	
3. ΝΟΜΙΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	28
3.1 Οικονομική μετανάστευση.	
3.2 Οικογενειακή επανένωση.	
3.3 Φοιτητές και Ερευνητές.	
3.4 Άλλου τύπου νόμιμη μετανάστευση.	
3.5 Ένταξη.	
3.6 Υπηκοότητα και πολιτογράφηση.	
3.7 Διαχείριση της μετανάστευσης και της κινητικότητας.	
3.7.1 Πολιτική θεωρήσεων (visa).	
3.7.2 Διακυβέρνηση Σένγκεν.	
3.7.3 Έλεγχος των συνόρων.	
3.7.4 Frontex.	
4. ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ	51
4.1 Παράνομη μετανάστευση.	
4.2 Επιστροφή.	
5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ_ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ	64
5.1 Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασύλου	
5.2 Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Στήριξης του Ασύλου.	
5.3 Ενδοευρωπαϊκή αλληλεγγύη συμπεριλαμβανομένης της μετεγκατάστασης.	
5.4 Συνεργασία με τρίτες χώρες συμπεριλαμβανομένης της επανεγκατάστασης.	
6. ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	69
6.1 Ασυνόδευτοι Ανήλικοι.	
6.2 Άλλες ευάλωτες ομάδες.	
7. ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	75

8. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	79
9. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ	82
9.1 Μεταφορά Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο το 2012	
9.2 Εμπειρίες και δημόσιες συζητήσεις για την (μη) εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας	
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ</u>	84
Παράρτημα Α: Μεθοδολογία και Ορισμοί	
Α.1 Μεθοδολογία	
Α.2 Όροι και ορισμοί	
Παράρτημα Β: Εθνικά Στατιστικά στοιχεία	
Παράρτημα Γ: Βιβλιογραφία	

ΑΚΡΩΝΥΜΑ

ΑΝ.ΕΛ.	: Ανεξάρτητοι Έλληνες
ΔΗΜ.ΑΡ.	: Δημοκρατική Αριστερά
ΕΔΜ	: Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης
ΕΛ.ΑΣ.	: Ελληνική Αστυνομία
ΕΛ.ΣΤΑΤ.	: Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΚΕΠΥ	: Κέντρο Πρώτης Υποδοχής
ΚΕΕΛΠΝΟ	: Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων
ΚΕΠ	: Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών
ΚΚΕ	: Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας
ΝΔ	: Νέα Δημοκρατία
ΠΑΣΟΚ	: Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα
ΠΔ	: Προεδρικό διάταγμα
ΣΕΜ	: Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών
ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ	: Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς-Ενωτικό Κοινωνικό Μέτωπο
ΦΕΚ	: Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης
ΛΑΟΣ	: Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός
ΧΑ	: Χρυσή Αυγή
EASO	: European Asylum Support Office
Frontex	: European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα ζητήματα μετανάστευσης και ασύλου και, κατά συνέπεια, το περιεχόμενο, οι στόχοι και η αποτελεσματικότητα της μεταναστευτικής πολιτικής και της πολιτικής ασύλου στην Ελλάδα παρέμειναν σταθερά στην ελληνική επικαιρότητα, τόσο σε επίπεδο κοινής γνώμης, όσο και στις πολιτικές συζητήσεις καθ' όλο το έτος αναφοράς. Άλλοτε ως στόχος προτεραιότητας προεκλογικού προγράμματος κατά τη διάρκεια και των δύο εκλογικών αναμετρήσεων (6ης Μαΐου και 17ης Ιουνίου 2013), άλλοτε ως προτεραιότητα κυβερνητικού προγράμματος, τα υπό μελέτη πεδία πολιτικής αξιοποιήθηκαν από όλα τα πολιτικά κόμματα για την προβολή της μεταξύ των διαφοροποίησης, αλλά και την προσέλκυση ψηφοφόρων. Ενώ η διαχείριση των συνεπειών της πρωτοφανούς για τη μεταπολιτευτική περίοδο στην Ελλάδα, δεινής δημοσιονομικής, οικονομικής, χρηματοπιστωτικής και κοινωνικής κρίσης έθετε σε δοκιμασία το σθένος της ελληνικής πολιτείας και κοινωνίας, τα κρούσματα της ακραίας αντιμεταναστευτικής ρητορείας και της βίαιης συμπεριφοράς των μελών του κοινοβουλευτικού, πλέον, λαϊκού εθνικιστικού κινήματος της Χρυσής Αυγής ήταν καθημερινά. Σε αυτό το εθνικό περιβάλλον, υπό την πίεση των Ευρωπαίων εταίρων και των διεθνών και ευρωπαϊκών δεσμεύσεων, καλούνταν οι αρμόδιοι κρατικοί φορείς να διαμορφώσουν και να υλοποιήσουν μια ισορροπημένη, δίκαιη και αποτελεσματική για όλους τους εμπλεκόμενους μεταναστευτική πολιτική και πολιτική ασύλου.

Στο πεδίο διαχείρισης της νόμιμης μετανάστευσης, η πολιτική αυτή έλαβε τη μορφή σύστασης και λειτουργίας των πρώτων «Υπηρεσιών μιας Στάσης» στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας, με στόχο την απλοποίηση και την επιτάχυνση των διαδικασιών απόκτησης και ανανέωσης των αδειών διαμονής. Η λειτουργία τους δεν θεράπευσε το φαινόμενο παραλαβής αδειών διαμονής με παρελθούσα ημερομηνία λήξης. Παράλληλα, απλοποιήθηκε η διαδικασία μετάκλησης των αλλοδαπών εργατών, λόγω περιορισμού της γραφειοκρατίας και μείωσης του κόστους για τον αιτούμενο εργοδότη. Επιπρόσθετα, δυνάμει της ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2009/50/ΕΚ με το ν. 4071/2012, δόθηκε η δυνατότητα στους εργοδότες να προσελκύσουν μέσα από φιλικές και σύντομες διαδικασίες υψηλά ειδικευμένους εργαζόμενους υπηκόους τρίτων χωρών. Το ως άνω θετικό κλίμα ανέστρεψε το γεγονός ότι στα ενημερωτικά μέσα και το δημόσιο διάλογο κυριάρχησε το ζήτημα της διαρροής της Απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας περί αντισυνταγματικότητας των διατάξεων του ν. 3838/2010 σχετικά με το δικαίωμα πολιτογράφησης, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, όσων παιδιών γεννιούνται από αλλοδαπούς γονείς που διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα επί πέντε τουλάχιστον συνεχή έτη και όσων έχουν συμπληρώσει εξαετή φοίτηση στα ελληνικά σχολεία, καθώς και

το δικαίωμα για τους νόμιμους μετανάστες να εκλέγουν και να εκλέγονται στα αιρετά όργανα πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στο πεδίο της πολιτικής για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, η οποία συνδέθηκε έντονα με την ασφάλεια των Ελλήνων πολιτών, τηρήθηκε απαρέγκλιτα η προτεραιότητα της κυβέρνησης «Εθνικής Ευθύνης» (ΝΔ-ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ). Ως εκ τούτου, καθιερώθηκε ως μόνιμο μέτρο η διεξαγωγή επιχειρήσεων με το όνομα «Ξένιος Ζευς» για τη σύλληψη παρανόμων αλλοδαπών στην Αθήνα και άλλα αστικά κέντρα και για την αποτροπή της παράνομης εισόδου αλλοδαπών, αρχικά στα χερσαία ελληνοτουρκικά. Οι επιχειρήσεις κρίθηκαν ως επιτυχείς από την ελληνική κυβέρνηση και τον αρμόδιο Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, καθώς παρατηρήθηκε σημαντική αλλαγή στο αστικό τοπίο στο κέντρο της Αθήνας και θεαματική μείωση στον αριθμό παρανόμως εισερχόμενων αλλοδαπών στα σύνορα. Στην τελευταία περίπτωση συνέβαλε και η κατασκευή τεχνητού αποτρεπτικού εμποδίου (φράχτη) στον Έβρο. Πέραν τούτου λειτούργησαν κέντρα κράτησης/προσωρινής ή κλειστής φιλοξενίας/προ-αναχωρησιακά κέντρα σε παλαιές στρατιωτικές εγκαταστάσεις ή εγκαταστάσεις της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.), όπου κρατούνταν οι συλληφθέντες στη διάρκεια των επιχειρήσεων «Ξένιος Ζευς» παράνομοι αλλοδαποί, με την προοπτική της απέλασης, και ξεκίνησαν οι εργασίες κατασκευής Κέντρου Πρώτης Υποδοχής κοντά στα σύνορα (Έβρος) για τους εισερχόμενους στη χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις. Μέτρα που αφορούν στους παρανόμως διαμένοντες στη χώρα αλλοδαπούς υιοθετήθηκαν επίσης στον τομέα της υγείας (ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική περίθαλψη) και της απασχόλησης (κυρώσεις στους εργοδότες παράνομων υπηκόων τρίτων χωρών βάσει του ν.4052/2012, με τον οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία 2009/52/ΕΚ).

Στο συγγενές πεδίο της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή ή σεξουαλική εκμετάλλευση δεν υπήρξε ουσιαστική νομοθετική εξέλιξη, πέραν ίσως της μεταφερθείσας στο εθνικό δίκαιο με το ν. 4052/2012 Οδηγίας 2009/52/ΕΚ για τις κυρώσεις των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα πολίτες τρίτων χωρών. Εντούτοις αξιοσημείωτη είναι η ενεργή παρουσία των εμπλεκόμενων κρατικών και κυρίως μη κρατικών φορέων στην ανάληψη δράσεων (αθλητικά και καλλιτεχνικά δρώμενα) για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης. Ιδιαίτερης αναφοράς χρήζει η καθιέρωση ειδικής γραμμής βοήθειας (1109) για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων από τη διεθνή ΜΚΟ Α21. Επιχειρησιακά, το αρμόδιο τμήμα της ΕΛ.ΑΣ. συνεργάζεται με διωκτικές αρχές άλλων κρατών τόσο για την ενημέρωση και εκπαίδευση των στελεχών του, όσο και για την από κοινού εξάρθρωση κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων και εν γένει οργανωμένου εγκλήματος. Ο συντονισμός των ενεργειών των συναρμόδιων κρατικών υπηρεσιών, η συνεργασία τους με μη κρατικούς φορείς, καθώς και η εξωστρέφεια συναφών

δράσεων αποτελούν αντικείμενο της λειτουργίας του άτυπου Εθνικού Εισηγητή/Συντονιστή (Υπ. Εξωτερικών).

Αναφορικά με την πολιτική θεωρήσεων, εφαρμόστηκε με τη σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τέσσερις μήνες ένα πιλοτικό πρόγραμμα ενθάρρυνσης ολιγοήμερων τουριστικών αφίξεων από την Τουρκία με έκδοση των απαραίτητων θεωρήσεων στα σημεία εισόδου στη χώρα στη Ρόδο, στην Κω, στη Σάμο, στη Χίο, στη Μυτιλήνη. Συνολικά, εντός του 2012, το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών προέβη τη δημιουργία Κέντρων θεωρήσεων σε ορισμένες τρίτες χώρες σε συνεργασία με εξωτερικούς παρόχους, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η αυξημένη ζήτηση με την ταχύτερη δυνατή διεκπεραίωση των αιτημάτων εισόδου στη χώρα - εντός 48 ωρών. Σημειώνεται ότι η Ελλάδα εφαρμόζει το Σύστημα Ανταλλαγής Πληροφοριών VIS, όπου αυτό έχει τεθεί σε εφαρμογή από την Ε.Ε..

Ως προς την πολιτική διαχείρισης εξωτερικών συνόρων και την εφαρμογή των διατάξεων του Κεκτημένου Schengen, η ελληνική κυβέρνηση αναθεώρησε το καταρτισθέν εθνικό σχέδιο δράσης «Ελλάδα-Schengen», με στόχο το μεγαλύτερο δυνατό συντονισμό των συναρμόδιων υπηρεσιών για τη διαχείριση των συνόρων, την καλύτερη αξιοποίηση προσωπικού και εξοπλισμού και τη βελτίωση των υποδομών. Υπό τη σκιά των προεκλογικών δηλώσεων του τότε Γάλλου Προέδρου της Δημοκρατίας, Ν. Σαρκοζύ, περί άρσης των διατάξεων Schengen για κράτη που δεν δύνανται να τις εφαρμόζουν, πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα επίσκεψη ομοτίμων (peer-to-peer) για τον εντοπισμό πεδίων που χρήζουν της συνδρομής από άλλα κράτη μέλη που εφαρμόζουν τις διατάξεις Schengen. Για την ενίσχυση της φύλαξης των εξωτερικών συνόρων της χώρας συστάθηκε το Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιτήρησης Ελέγχου των Συνόρων.

Στην προσπάθεια επιτήρησης των εξωτερικών συνόρων η αρωγή του Frontex υπήρξε ουσιαστική. Η Ελλάδα υπέγραψε ένα μνημόνιο συνεργασίας με τον Οργανισμό μέσα από το οποίο στοχεύει στην περαιτέρω ενίσχυση της επιτήρησης των ελληνικών συνόρων και στην επέκταση σύγχρονων συστημάτων επιτήρησης σε όλο το μήκος των ελληνοτουρκικών συνόρων. Παράλληλα έλαβαν χώρα οι εξής κοινές επιχειρήσεις με ευθύνη του Frontex: POSEIDON 2012 - χερσαία, POSEIDON 2012 - θαλάσσια, FOCAL POINTS 2012 - χερσαία και FOCAL POINTS - εναέρια.

Η επιστροφή των παρανόμως εισερχομένων και παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών ρυθμίζεται από τα άρθρα 14 έως 41 του Ν. 3907/2011 *“Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη - μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις”*. Στη διάρκεια του έτους αναφοράς διαπιστώθηκε αύξηση, τόσο στις εθελοντικές

επιστροφές, όσο και στις αναγκαστικές. Στην περίπτωση των εθελούσιων επιστροφών συνέβαλαν, τόσο ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης – Γραφείο Ελλάδας, όσο και η έμφαση στην ενημέρωση των αλλοδαπών για τα προγράμματα εθελούσιων επιστροφών. Πρόοδος υπήρξε και στο ζήτημα των διμερών συμφωνιών επανεισδοχής, με σημαντικότερη για την Ελλάδα τη μονογραφή τον Ιούνιο του 2012 της συμφωνίας επανεισδοχής Ε.Ε.-Τουρκίας.

Τέλος, αναφορικά με τη διαχείριση των αιτούντων άσυλο και τις διατάξεις του Κανονισμού Δουβλίνο ΙΙ, αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η Ελλάδα δέχεται τη μεγαλύτερη πίεση από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ στα εξωτερικά της σύνορα, ενώ οι υποδομές της χώρας είναι ανεπαρκείς σε σχέση με το δυσανάλογα μεγάλο όγκο των μικτών ροών αλλοδαπών που καλείται να διαχειριστεί. Στη διάρκεια του 2012, κατ' εφαρμογή του ν. 3907/2011, ο οποίος στοχεύει, μεταξύ άλλων, στην αναμόρφωση του Ελληνικού συστήματος ασύλου και την εναρμόνισή του με το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου, υπεγράφησαν δυο προεδρικά διατάγματα που ρυθμίζουν θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και της Υπηρεσίας Ασύλου στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (Π.Δ 102/2012 και Π.Δ. 104/2012, αντίστοιχα). Επίσης, υλοποιήθηκαν προγράμματα συγχρηματοδοτούμενα από το Ταμείο Προσφύγων για τη βελτίωση των υποδομών και των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων άσυλο.

Παράλληλα, συνεχίστηκε η στενή συνεργασία των αρμοδίων ελληνικών αρχών με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης Ασύλου στο πλαίσιο της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Σχεδίου για την Ελλάδα, το οποίο έχει ξεκινήσει το Φεβρουάριο του 2011 μετά από το ελληνικό αίτημα παροχής επείγουσας υποστήριξης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων εξαιτίας των αυξανόμενων πιέσεων στα σύνορα της χώρας. Ιδίως σε ό,τι αφορά στην προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων και των ευάλωτων ομάδων, το βασικό πρόβλημα για το έτος αναφοράς παραμένει η απουσία των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3907/2011 και εν γένει η μερική εφαρμογή των δομών που προβλέπει ο συγκεκριμένος νόμος. Τόσο η Επίτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων, Cecilia Malmström, όσο και ο Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των μεταναστών, François Crépeau, οι οποίοι επισκέφθηκαν κέντρα κράτησης στη Βόρεια Ελλάδα, υπογράμμισαν (α) την ανάγκη αναβάθμισης των υποδομών στα κέντρα κράτησης και υποδοχής αλλοδαπών, προκειμένου να εξασφαλίζεται ο σεβασμός στα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, (β) τον ιδιαίτερα ανησυχητικό ρυθμό υποδοχής και διεκπεραίωσης αιτημάτων ασύλου, και (γ) τη χαμηλή απορρόφηση της χρηματοδότησης που έχει εγκριθεί για την Ελλάδα μέσω των σχετικών Ταμείων, παρά το γεγονός της απουσίας των κατάλληλων ή της ανεπάρκειας των υφισταμένων κέντρων κράτησης και υποδοχής.

Τα μεταναστευτικά εμβάσματα παρουσίασαν πτώση σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, ενώ η χώρα συμμετείχε στην Ετήσια Σύνοδο του Παγκόσμιου Φόρουμ για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη στο Μαυρίκιο (Νοέμβριος 2012). Σε ό,τι αφορά στην ελληνική διασπορά, στις 11 Δεκεμβρίου 2012 τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση το σχέδιο νόμου για την "Οργάνωση του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού". Στο σχέδιο νόμου δόθηκε έμφαση στην προσαρμογή του θεσμικού του πλαισίου στα σύγχρονα δεδομένα, στην αυτοοργάνωση και αυτοχρηματοδότηση του θεσμού, και στην παροχή της δυνατότητας συμμετοχής σε αυτό σε όποιον Έλληνα και Ελληνίδα απανταχού της γης επιθυμεί.

Εν κατακλείδι, στην Ελλάδα, όπου εκτιμάται ότι διαμένουν μόνιμα 911.929 αλλοδαποί (πολίτες Ε.Ε. και τρίτων χωρών) βάσει στοιχείων της πρόσφατης απογραφής του 2011, κατά τη διάρκεια του 2012 διαπιστώνεται αφενός στασιμότητα στα ζητήματα της νόμιμης μετανάστευσης, με την εξαίρεση ορισμένων μεταβολών για την απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών που αφορούν στις άδειες διαμονής, και αφετέρου προσήλωση στη θεσμοθέτηση και πρακτική υλοποίηση μιας ουσιαστικής, διαρκούς και ορατής καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης. Επιμέρους εξελίξεις στις συνδεδεμένες πολιτικές για τις θεωρήσεις και τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων επιβεβαιώνουν τη συγκεκριμένη διαπίστωση. Παρά τις προσπάθειες, βραδείες υπήρξαν και οι εξελίξεις στο πεδίο της πολιτικής ασύλου.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η *Ετήσια Έκθεση Πολιτικής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης* (EMN Annual Policy Report) υποβάλλεται κάθε έτος από τα Εθνικά Σημεία Επαφής των κρατών μελών του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9(1) της υπ' αριθμόν 2008/381/ΕΚ Απόφασης του Συμβουλίου. Η *Ετήσια Έκθεση Πολιτικής 2012* αφορά στην περίοδο από την 1^η Ιανουαρίου 2012 έως την 31^η Δεκεμβρίου 2012 και αποτελεί την ένατη σε αυτή τη σειρά εκθέσεων. Κριτήριο για τη διάρθρωση και το περιεχόμενο της *Έκθεσης* είναι η προοπτική συμβολής της, τόσο στη σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, η οποία θα παρουσιαστεί στη συνέχεια στο Συμβούλιο των Υπουργών, όσο και στη σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO). Παράλληλα πρόκειται για μια *Έκθεση*, η οποία αποσκοπεί να καταστεί και σε εθνικό επίπεδο κείμενο αναφοράς σε ετήσια βάση τόσο για τους φορείς διαμόρφωσης πολιτικής, όσο και για την κεντρική δημόσια διοίκηση, την τοπική αυτοδιοίκηση, τους φορείς εκπόνησης θεματικά συναφών ερευνητικών προγραμμάτων, τα ενημερωτικά μέσα, τον ιδιωτικό τομέα, και τέλος για τον κάθε ατομικά ενδιαφερόμενο για θέματα μετανάστευσης και ασύλου.

Για τη σύνταξη της ανά χείρας Έκθεσης ακολουθήθηκαν οι αντίστοιχες κοινές προδιαγραφές μελέτης του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εν λόγω προδιαγραφές για το 2012 δεν απορρέουν αποκλειστικά από τις δεσμεύσεις των κρατών μελών για θέματα Μετανάστευσης και Ασύλου, όπως αυτές αποτυπώνονται στο “Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο” και το “Πρόγραμμα της Στοκχόλμης”, αλλά αντανakλούν και τις προσφάτως αναδειχθείσες προτεραιότητες πολιτικής της Ε.Ε. στο εν λόγω πεδίο. Οι προτεραιότητες αυτές περιλαμβάνονται στα ακόλουθα έγγραφα:

- i. Παγκόσμια Προσέγγιση της Μετανάστευσης και της Κινητικότητας¹.
- ii. Δράση της Ε.Ε. για τις μεταναστευτικές πιέσεις - Μια Στρατηγική Απάντηση².
- iii. Στρατηγική της Ε.Ε. για την εξάλειψη της Εμπορίας Ανθρώπων (2012-2016)³.
- iv. Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Ενσωμάτωση των Υπηκόων Τρίτων Χωρών⁴.

Στην Ετήσια Έκθεση Πολιτικής 2012 περιλαμβάνεται μία επισκόπηση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο καταρχήν των πιο *σημαντικών* πολιτικών και νομοθετικών εξελίξεων και δημόσιων συζητήσεων αναφορικά με τα θέματα

¹ http://ec.europa.eu/home-affairs/news/intro/docs/1_EN_ACT_part1_v11.pdf

² 8714/1/12 REV 1

³ <http://ec.europa.eu/anti-trafficking/>

⁴ COM(2011)455 final

μετανάστευσης και ασύλου. Ως *σημαντική* ορίζεται η εξέλιξη/δημόσια συζήτηση, η οποία έχει αναφερθεί ή πραγματοποιηθεί στο εθνικό κοινοβούλιο ή/και για την οποία έχει υπάρξει εκτεταμένη αναφορά στα μέσα ενημέρωσης. Καθοριστικός παράγοντας στην επιλογή των αναφερόμενων εξελίξεων/συζητήσεων είναι η μορφή του ενημερωτικού μέσου, το οποίο τις παρουσίασε και η διάρκεια της σχετικής συζήτησης. Ομοίως, στην περίπτωση που εξελίξεις ή συζητήσεις έχουν οδηγήσει σε πρόταση αναθεώρησης της ισχύουσας νομοθεσίας ή θέσπισης νέων διατάξεων, τότε και οι εν λόγω εξελίξεις ή συζητήσεις θεωρούνται σημαντικές.

Περαιτέρω, δεδομένης της δημοσιονομικής κατάστασης στην Ελλάδα και των πολιτικών εξελίξεων που αυτή έχει επιφέρει συνολικά, αλλά και ειδικότερα στα θέματα μετανάστευσης και ασύλου, η ομάδα συγγραφής συμπεριέλαβε στην Έκθεση ειδικές αναφορές σε πολιτικούς σχηματισμούς που μετατόπισαν τη συζήτηση για τη μετανάστευση μονοσήμαντα, καθώς και αναφορές σε γεγονότα, των οποίων η δυναμική στη διάρκεια του 2012 καταδεικνύει το συναφή ρόλο που μέλλεται να έχουν. Επιμέρους ζητήματα μεθοδολογίας παρατίθενται αναλυτικά στο σχετικό Παράρτημα.

1.1 Δομή της Μεταναστευτικής Πολιτικής και της Πολιτικής Ασύλου⁵.

Στη σύγχρονη ιστορία της μετανάστευσης προς την Ελλάδα, οι θεσμοί που εμπλέκονται στη θέσπιση και την υλοποίηση των αντίστοιχων πολιτικών διέρχονται μια συνεχή ανακατάταξη μεταξύ τους και μια εσωτερική αναδιάρθρωση, καθώς εξειδικεύονται οι προτεραιότητες εθνικής και ενωσιακής πολιτικής, με συνέπειες μεταξύ άλλων για το εύρος των αποφασιστικών αρμοδιοτήτων τους. Οι μεταβολές δύναται να αποδοθούν στη ρευστότητα της μεταναστευτικής πραγματικότητας, στην είσοδο νέων θεσμών, ως απάντηση στις νέες ανάγκες κατ' εφαρμογήν εθνικών, ευρωπαϊκών ή διεθνών επιταγών.

Στο πλαίσιο αυτό, οι κυριότεροι κρατικοί και μη κρατικοί θεσμοί και φορείς που εμπλέκονται στη διαμόρφωση και εφαρμογή της μεταναστευτικής πολιτικής και πολιτικής ασύλου είναι⁶:

- *το Υπουργείο Εξωτερικών*, ως υπεύθυνο για τις θεωρήσεις βραχείας διαμονής (Schengen) και μακράς διαμονής (εθνικές), καθώς και τις θεωρήσεις διέλευσης, και για τη σύναψη συναφών διεθνών και διμερών συμφωνιών, καθώς και τον άτυπο συντονισμό των Υπουργείων που εμπλέκονται στην πολιτική για την καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων.
- *το Υπουργείο Εσωτερικών*, ως υπεύθυνο, δια της Γενικής Γραμματείας

⁵ Βλ. επίσης EMN , The Organization of Asylum and Migration policies. Factsheet:Greece, 2012 (<http://emn.intrasoft-intl.com/Downloads/prepareShowFiles.do?entryTitle=0.%20Institutional%20Charts%20on%20Asylum%20and%20Migration>).

⁶ Η καταγραφή των Υπουργείων ακολουθεί τη σειρά τάξης Υπουργείων όπως καθορίστηκε σύμφωνα με την υπ' αριθ. Υ4/21.6.2012 Απόφαση του Πρωθυπουργού (ΦΕΚ Β'2027/2012).

Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής, για τη μεταναστευτική πολιτική και την κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών, τον καθορισμό του νομοθετικού πλαισίου και των διαδικασιών που αφορούν στην έκδοση ορισμένων αδειών διαμονής και στην πολιτογράφηση, καθώς και τη χρηματοδότηση που χορηγείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών

- *το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας* για τον καθορισμό του ανώτατου αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών, οι οποίοι θα εισέλθουν κατ' έτος για εργασία και τις συναφείς λεπτομέρειες, καθώς και την παρακολούθηση της εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας δια του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας. Επίσης, βάσει του ν. 4052/2012, από 1^η Ιουλίου 2012 είναι υπεύθυνο, δια της μεταφερθείσας σε αυτό Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας και ειδικότερα δια του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), για τη στέγαση των αιτούντων άσυλο, περιλαμβανομένων των κέντρων φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, και για το Ταμείο Προσφύγων.
- *το Υπουργείο Υγείας*, ως υπεύθυνο δια των μονάδων πρωτοβάθμιας φροντίδας για θέματα ιατροφαρμακευτικής και νοσηλευτικής περίθαλψης οικονομικά αδύνατων και ανασφάλιστων, περιλαμβανομένων των παρανόμων μεταναστών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.
- *το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων* ως υπεύθυνο για το νομοθετικό πλαίσιο περί εμπορίας ανθρώπων και για την καταδίκη των δραστών εμπορίας ανθρώπων και των διακινητών παράνομων μεταναστών, για το νομοθετικό πλαίσιο αντιμετώπισης ρατσιστικών συμπεριφορών, και μέσω των αρμόδιων Εισαγγελέων για την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων.
- *Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη*, ως υπεύθυνο για θέματα διαχείρισης των συνόρων και το συντονισμό των συναρμόδιων υπηρεσιών, την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης (εισόδου και διαμονής), της διακίνησης παράνομων μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων, τις αναγκαστικές επιστροφές/απελάσεις δια της Ελληνικής Αστυνομίας και του Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου Επιτήρησης Εξωτερικών Συνόρων, τους ασυνόδευτους ανηλίκους, την αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας, καθώς και θέματα διαδικασίας ασύλου και συνθηκών/υποδομών υποδοχής δια των νεοσύστατων Υπηρεσιών Ασύλου και Πρώτης Υποδοχής και της Αρχής Προσφυγών. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη είναι, επίσης, η υπεύθυνη εθνική αρχή δια της αρμόδιας Υπηρεσίας Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Υ.Δ.Ε.Α.Π.) για την προερχόμενη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων και το Ταμείο Επιστροφών χρηματοδότηση (ν. 3938/2011).
- *Το Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου* δια του Λιμενικού Σώματος/Ελληνικής Ακτοφυλακής, ως αρμόδιο για την καταπολέμηση της παράνομης εισόδου στη χώρα, και τη συνεργασία με το Frontex κατά τη διάρκεια των

- επιχειρήσεων δια του Εθνικού Κέντρου Θαλασσίων Συνόρων.
- *Διυπουργική Επιτροπή Παρακολούθησης της Μεταναστευτικής Πολιτικής* (άρ. 3 ν. 3386/2005), η οποία συνεδριάζει δύο φορές κατ' έτος, επεξεργάζεται θέματα μεταναστευτικής πολιτικής, εκδίδει κατευθυντήριες οδηγίες και εισηγείται μέτρα θεσμικού και τεχνικού χαρακτήρα.
 - *Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις* για την εξέταση δικαιολογητικών και την έκδοση άδειας διαμονής, και *οι Δήμοι* για την υποδοχή και διαβίβαση της αίτησης έκδοσης άδειας διαμονής και την επίδοση της άδειας διαμονής στους υπηκόους τρίτων χωρών. Επισημαίνεται όμως ότι οι Δήμοι, σταδιακά, απεμπλέκονται από τη διαδικασία υποδοχής και διαβίβασης της αίτησης και επίδοσης της άδειας διαμονής, καθώς οι αρμόδιες υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας, λειτουργούν ως υπηρεσίες μίας στάσης, συγκεντρώνοντας όλες τις ανωτέρω αρμοδιότητες.
 - *Ο Συνήγορος του Πολίτη* και ειδικότερα *ο Συνήγορος για το Μετανάστη, τον Πρόσφυγα και τον Ομογενή* που λειτουργεί στο πλαίσιο του *Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου* του Συνηγόρου, ως θεσμικός φορέας προστασίας των δικαιωμάτων των μεταναστών, προσφύγων, ομογενών, ο οποίος ασχολείται με τη διερεύνηση ατομικών υποθέσεων, αλλά και των διαρθρωτικών προβλημάτων του νομικού καθεστώτος των εν λόγω αλλοδαπών στην Ελλάδα, και τη σύνταξη ετήσιων σχετικών εκθέσεων προς τη Βουλή των Ελλήνων.
 - *Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης* για τις εθελούσιες επιστροφές παρανόμως ευρισκομένων στη χώρα υπηκόων τρίτων χωρών, στο πλαίσιο προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.
 - *Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου*, συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία απευθύνει συστάσεις στις αρμόδιες αρχές για θέματα μετανάστευσης και ασύλου.
 - *Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες* (Γραφείο στην Ελλάδα), η οποία συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές, ΜΚΟ και άλλους φορείς για την προστασία των προσφύγων στην Ελλάδα και εμπλέκεται σε διάφορα στάδια της διαδικασίας ασύλου.
 - *Το Ελληνικό Συμβούλιο Προσφύγων*, για την υποστήριξη προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα μέσα από ποικίλες ψυχοκοινωνικές και νομικές υπηρεσίες, με στόχο την αρμονική ένταξή τους στην Ελλάδα.

Ως προς το νομοθετικό πλαίσιο εντός του οποίου ενεργούν οι ως άνω θεσμοί και φορείς, θεμελιώδης νόμος περί μετανάστευσης είναι ο ν. 3386/2005 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει και κατά περίπτωση ειδικότερα νομοθετήματα (Νόμοι, Προεδρικά Διατάγματα και Αποφάσεις), τα οποία παρατίθενται στη συνέχεια στις αντίστοιχες θεματικές ενότητες της Έκθεσης.

Αναφορικά με τις μεταβολές στη διάρθρωση της κεντρικής διοίκησης, εντός του 2012 σημειώνεται:

α) η σύσταση Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας (Π.Δ. 132/2012 "Σύσταση Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας-Τροποποίηση διατάξεων ΠΔ 14/2001", ΦΕΚ Α' 239/11-12-2012).

β) η ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και η μεταφορά μεταξύ άλλων του ΛΣ/ΕΛ.ΑΚΤ από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, η μετονομασία του δε σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου (Π.Δ. 85/2012, ΦΕΚ Α' 141/2012 και Π.Δ. 94/2012, ΦΕΚ Α' 149/2012, αντίστοιχα).

γ) η μετονομασία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη σε Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (Π.Δ. 85/2012, ΦΕΚ Α' 141/2012).

δ) η σύσταση *Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου Επιτήρησης και Ελέγχου των Συνόρων (Ε.Σ.Κ.Ε.Ε.Σ.)*, ως αυτοτελούς Υπηρεσίας, υπαγόμενης απευθείας στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, με αρμοδιότητα το συντονισμό της δράσης μεταξύ των αρμόδιων Ελληνικών Αρχών στα εξωτερικά σύνορα, τη συνεργασία με τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε., τις αρμόδιες Αρχές τρίτων χωρών και τους διεθνείς οργανισμούς που είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των συνόρων, καθώς και την εποπτεία της εφαρμογής των ενωσιακών και εθνικών μέτρων σχετικά με τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ελλάδας (άρθρο 27 του ν. 4058/2012, ΦΕΚ Α' 63/2012).

ε) η μεταφορά της Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας και των εποπτευόμενων φορέων αυτής, μεταξύ άλλων και του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης στο Υπουργείο Εργασίας (άρ. 9 του ν. 4052/2012, ΦΕΚ Α' 41/2012).

2. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΥΛΟΥ

2.1 Πολιτικές εξελίξεις.

Το 2012 ξεκίνησε με εμφανείς τις συνέπειες της μετεξέλιξης της δημοσιονομικής κρίσης σε κρίση χρηματοπιστωτική, οικονομική και κοινωνική. Η κυβέρνηση συνεργασίας με πρωθυπουργό τον πρώην αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζα, Λ. Παπαδήμο, και τη συναίνεση των κομμάτων που μετείχαν στην κυβέρνηση (ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΛΑΟΣ) ακολούθησε τις προγραμματικές δηλώσεις του Πρωθυπουργού, προκειμένου να ολοκληρώσει τη σαφή και χρονικά οριοθετημένη αποστολή της. Οι συνδεδεμένες με αυτή προτεραιότητες περιελάμβαναν την επιβεβαίωση των δεσμεύσεων που απορρέουν από την Απόφαση της Συνόδου Κορυφής των Ευρωπαίων ηγετών της 26ης Οκτωβρίου 2011, την κατάρτιση και κύρωση της νέας δανειακής σύμβασης από τη Βουλή, την ψήφιση του προϋπολογισμού 2012 ως μέρους του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Στρατηγικής και εν συνεχεία θεμέλιο του Προγράμματος Στήριξης, τη δημοσίευση της διεθνούς αναγγελίας για το PSI και

την ανταλλαγή ομολόγων⁷. Η υλοποίηση των συγκεκριμένων προτεραιοτήτων άνοιξε το δρόμο για την εκλογική αναμέτρηση της 6ης Μαΐου 2012.

Τα εκλογικά αποτελέσματα δεν επέτρεψαν το σχηματισμό αυτοδύναμης κυβέρνησης, η δε διερευνητική διαδικασία σχηματισμού κυβέρνησης συνεργασίας απέβη άκαρπη. Η σύσκεψη των πολιτικών αρχηγών υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, απόντος του κόμματος της Χρυσής Αυγής, κατέληξε στην απόφαση διορισμού υπηρεσιακής κυβέρνησης με Πρωθυπουργό τον πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας Π. Πικραμένο, η οποία διεξήγαγε τις εκλογές της 17ης Ιουνίου 2012.

Τα ποσοστά που έλαβαν τα κόμματα υπέδειξαν εκ νέου το δρόμο της συνεργασίας.⁸ Πράγματι σχηματίστηκε η αποκαλούμενη Κυβέρνηση Εθνικής Ευθύνης, με πρωθυπουργό τον Α. Σαμαρά, πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας (ΝΔ), σε συνεργασία με το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα (ΠΑΣΟΚ) και τη Δημοκρατική Αριστερά (ΔΗΜ.ΑΡ.), κόμματα τα οποία στηρίζουν την κυβέρνηση, χωρίς τη συμμετοχή εν ενεργεία βουλευτών τους σε αυτή. Τα ποσοστά που έλαβαν τα συγκεκριμένα κόμματα είναι ΝΔ: 29,7%/129 έδρες, ΠΑΣΟΚ: 12,3%/33 έδρες, ΔΗΜΑΡ: 6,2% /17 έδρες. Οι πολιτικοί αρχηγοί των τριών κομμάτων κατέληξαν σε κείμενο συμφωνίας ως προς τις ευρύτερες κατευθύνσεις και τα ζητήματα άμεσης πολιτικής προτεραιότητας. Σε αυτά περιλαμβάνεται διακριτή ενότητα για τα θέματα της παράνομης μετανάστευσης και ασφάλειας, και ειδικότερα τη φύλαξη των συνόρων, τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαχείρισης της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών Μελών της ΕΕ (Frontex), την τροποποίηση των διατάξεων του Δουβλίνου II και την πολιτική επαναπατριsmού, τα θέματα που άπτονται των δομών φιλοξενίας παράνομων μεταναστών, την επιτάχυνση εξέτασης αιτήσεων ασύλου, την προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου απόδοσης ιθαγένειας σε συνδυασμό με τις σύγχρονες εξελίξεις και σε αντιστοιχία με τα ισχύοντα σε ευρωπαϊκές χώρες με αντίστοιχα προβλήματα (ευρωπαϊκός νότος) και την ασφάλεια του πολίτη.⁹

Στις προγραμματικές δηλώσεις της νέας κυβέρνησης, ο Πρωθυπουργός αναφέρθηκε στα σχετικά κεφάλαια της προγραμματικής σύγκλισης ως ακολούθως:

«Υπάρχουν δύο τελευταία σημαντικά κεφάλαια στην προγραμματική σύγκλιση της κυβέρνησης μας: Το πρώτο αφορά την εγκληματικότητα που βρίσκεται σήμερα σε έξαρση. Την ασφάλεια του Πολίτη και την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης. Δεν θα επαναλάβω αυτά που αναφέρονται εκεί αναλυτικά. Θα προσθέσω όμως, ότι θα ξεκινήσει άμεσα ο

7 <http://www.primeminister.gov.gr/2011/11/14/7029H>

8 Στη Βουλή εισήλθαν τα ακόλουθα κόμματα: ΝΔ, ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ, ΠΑΣΟΚ, ΑΝΕΛ, ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ, ΔΗΜΑΡ, ΚΚΕ. Ο ΛΑΟΣ, που μετείχε στη βραχύβια κυβέρνηση συνεργασίας με πρωθυπουργό τον Α. Παπαδήμο, δεν εισήλθε στη Βουλή.

9 <http://www.fimes.gr/2012/06/keimeno-symfonias-politiko-arxigoi/>

κοινοβουλευτικός διάλογος μεταξύ όλων των κομμάτων, για να υπάρξει αλλαγή του νομικού πλαισίου για την απόδοση Ιθαγένειας. Και μαζί για ολόκληρο το νομικό πλαίσιο της Μεταναστευτικής πολιτικής. Η ανακοίνωση της προγραμματικής σύγκλισης αναφέρει κατά λέξη ότι αυτό θα γίνει «σε συνδυασμό με τις σύγχρονες εξελίξεις και σε αντιστοίχιση με τα ισχύοντα σε ευρωπαϊκές χώρες με παρόμοια προβλήματα, δηλαδή με χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου»....¹⁰

Αξιωματική αντιπολίτευση αναδείχθηκε ο ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ (26,3%/71 έδρες), ένας συνασπισμός αριστερών κομμάτων και οργανώσεων ('συνιστώσες') με κατεξοχήν «αντιμνημονιακή» ρητορική¹¹. Για το ζήτημα της μεταναστευτικής πολιτικής και της πολιτικής ασύλου, ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ, Α. Τσίπρας ανέφερε στην προεκλογική ομιλία του τα ακόλουθα σημεία του επικαιροποιημένου προγράμματος (01.06.2012):

«Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ανάληψη διεθνών πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση των αιτιών των μετακινήσεων πληθυσμών. Η διαπραγμάτευση ενός νέου Ευρωπαϊκού Πλαισίου Μεταναστευτικής Πολιτικής, με αναλογική και ισότιμη κατανομή βαρών στα κράτη-μέλη και με διεκδίκηση ουσιαστικής και αποτελεσματικής ευρωπαϊκής στήριξης της πολιτικής που ασκείται σε εθνικό επίπεδο. Με την σταδιακή παραχώρηση ταξιδιωτικών εγγράφων για το μεγάλο όγκο των μεταναστών που επιθυμούν να αποχωρήσουν από το ελληνικό έδαφος. Με τον εξορθολογισμό του νομικού και θεσμικού πλαισίου για την νομιμοποίηση των μεταναστών που ζουν και εργάζονται στη χώρα μας και την ισότιμη ένταξή τους. Με την αποτελεσματική πάταξη των κυκλωμάτων σύγχρονης δουλείας-trafficking γυναικών, παιδιών, ανδρών, ατόμων με ειδικές ανάγκες, κυκλωμάτων που εμπορευματοποιούν μετανάστες και πρόσφυγες.»¹²

Το νεοσύστατο, επίσης «αντιμνημονιακό» κόμμα «Ανεξάρτητοι Έλληνες», το οποίο έλαβε ποσοστό 7,5%/20 έδρες, αναφέρθηκε στο πρόγραμμά του στην καθιέρωση μιας Νέας Μεταναστευτικής Πολιτικής με άξονες τη δραστική αλλαγή του Κώδικα Ιθαγένειας, με σκοπό την αυστηροποίηση των διατάξεών του, την καταγραφή υπάρχοντος πληθυσμού μεταναστών, τη διαχείριση υπάρχοντος

10 <http://www.primeminister.gov.gr/2012/07/06/9541>

11 Οι προσδιορισμοί «μνημονιακός» και «αντιμνημονιακός» χρησιμοποιούνται στο δημόσιο λόγο, προκειμένου να δηλώσουν τη θέση πολιτικών κομμάτων, βουλευτών κ.ο.κ. έναντι της πολιτικής και των μέτρων που απαιτείται να λάβει η ελληνική κυβέρνηση ως απόρροια των όρων και των προϋποθέσεων που συμφωνήθηκαν για τη χορήγηση δανείου 80.000.000.000 ευρώ στην Ελλάδα με τη «Δανειακή Σύμβαση Διευκόλυνσης και των 7 Παραρτημάτων αυτής ανάμεσα στην Ελληνική Δημοκρατία ως Δανειολήπτη και τα κράτη μέλη της ευρωζώνης ως Δανειστές» (Μάιος 2010) και «τον Διακανονισμό Χρηματοδότησης Αμέσου Ετοιμότητας μεταξύ Ελληνικής Δημοκρατίας και ΔΝΤ», όπως αυτές εξελίσσονται και συμπληρώνονται. Αντιστοίχως τα μέτρα αυτά κατόπιν περιοδικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητάς τους επανακαθορίστηκαν στη διάρκεια των επόμενων ετών. Βλ. σχετικά ν. 3845/2010 (ΦΕΚ Α' 65/2010), 3899/2010 (ΦΕΚ Α' 212/2010) και ενδεικτικά εντός του 2012 τους ν. 4046/2012 (ΦΕΚ Α' 28/2012) και ν.4093/2012 (ΦΕΚ Α' 222/2012).

12

<http://leftgr.files.wordpress.com/2012/06/ceb5cf80ceb9cebaceb1ceb9cf81cebfcf80cebfcfeb9ceb7cebcceb5cebdcebfcf80cf81cebfcfeb3cf81ceb1cebccebcceb1-cf83cf85cf81ceb9ceb6ceb1-votanos-I.pdf>. Για το πρόγραμμα του ΣΥΝ, της κύριας συνιστώσας του ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ βλ. στόχο 10 σε <http://www.syn.gr/programma/programma.htm>

πληθυσμού μεταναστών, την ενίσχυση της αστυνόμευσης και φύλαξης των συνόρων, και τη δημιουργία υποδομών και υλοποίηση ενεργειών αντιστροφής του ρεύματος παράνομης μετανάστευσης, προτείνοντας συγκεκριμένες δράσεις.¹³ Το ΚΚΕ, το οποίο έλαβε 4,5%/12 έδρες, δεν εστίασε την περίοδο εκείνη σε ιδιαίτερη πτυχή της μεταναστευτικής πολιτικής πέραν των ήδη διακηρυγμένων θέσεών του. Ενδεικτικά αναφέρονται συστατικές προτάσεις του «πλαισίου αιτημάτων άμεσης ανακούφισης του προβλήματος τόσο για τους παλιούς όσο και τους νέους μετανάστες, με έμφαση στο να δοθούν ταξιδιωτικά έγγραφα στους εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες που έχουν εγκλωβιστεί στην Ελλάδα», το οποίο έχει επεξεργαστεί το ΚΚΕ:

- «- Να δημιουργηθούν ανθρωπinoι και αξιοπρεπείς ανοιχτοί και δημόσιοι προσωρινοί χώροι υποδοχής και φιλοξενίας μεταναστών - προσφύγων και όχι στρατόπεδα συγκέντρωσης. Σε αυτά θα παρέχεται ιατροφαρμακευτική φροντίδα, δωρεάν σίτιση και στέγαση, διερμηνεία και νομική αρωγή. Να υπάρξει ειδική μέριμνα από κρατικούς φορείς για ανήλικους πρόσφυγες και μετανάστες, μητέρες και παιδιά, θύματα κυκλωμάτων διακίνησης ανθρώπων.
- Να δοθεί άσυλο ή προσωρινό ανθρωπιστικό καθεστώς στους πρόσφυγες και όσους προέρχονται από χώρες ιμπεριαλιστικής κατοχής ή εμφυλίων.
- Να δοθούν ταξιδιωτικά έγγραφα για όσους θέλουν να πάνε σε άλλο κράτος - μέλος της ΕΕ, με ανυπακοή στη Σένγκεν και τον Κανονισμό Δουβλίνο II.
- Να νομιμοποιηθούν οι μετανάστες που ζουν κι εργάζονται στην Ελλάδα και να έχουν πλήρη εργατικά, κοινωνικά και δημοκρατικά δικαιώματα.
- Να σταματήσουν τα νέα μέτρα καταστολής μεταναστών στα σύνορα και η ανάθεση μέρους της φρούρησης των συνόρων στους μηχανισμούς της ΕΕ (Frontex, Ευρωπαϊκό Σύστημα Επιτήρησης των Συνόρων).»¹⁴

Αξιοσημείωτη εξέλιξη συνολικά για το πολιτικό τοπίο, αλλά και ειδικά για τα θέματα μεταναστευτικής πολιτικής και πολιτικής ασύλου, είναι η είσοδος του ακροδεξιού κόμματος της Χρυσής Αυγής (6,9%/18 έδρες) στο κοινοβούλιο και στις δύο εκλογικές αναμετρήσεις, με μικρή απόκλιση στο ποσοστό της. Πρόκειται σύμφωνα με τους ίδιους για ένα κίνημα λαϊκό, ιδεολογικό, εθνικιστικό, που δεν υιοθετεί τις θέσεις, ούτε του φιλελευθερισμού, ούτε του μαρξισμού. Κυρίαρχη είναι η ιδέα του Έθνους και της Φυλής.¹⁵ Η Χρυσή Αυγή εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1980 και το 1994 έλαβε πρώτη φορά μέρος σε εκλογική αναμέτρηση στις ευρωεκλογές. Η απήχησή της είχε διαφανεί από τις δημοτικές

13 <http://anexartitoiellines.gr/files/ANEΞΑΡΤΗΤΟΙ%20ΕΛΛΗΝΕΣ%20Πρόγραμμα%20Διαβούλευση%20B.pdf>

14 Οι συνολικές θέσεις του ΚΚΕ καταγράφονται αναλυτικά στον Ριζοσπάστη, 26.04.2012, διατυπωμένες από τη Λίνα Κροκίδη, υπεύθυνη του Τμήματος της ΚΕ του ΚΚΕ για τις Δημοκρατικές Ελευθερίες, τη Δικαιοσύνη και τα Δικαιώματα Μεταναστών (<http://www.rizospastis.gr/story.do?id=6819820>).

15 <http://www.xryshaygh.com/assets/files/ideologia.pdf>

εκλογές που προηγήθηκαν των εθνικών εκλογών 2012. Οι θέσεις της Χ.Α. είναι πολύ συγκεκριμένες αναφορικά με τη μεταναστευτική πολιτική και την πολιτική ασύλου.¹⁶ Στον πυρήνα τους βρίσκεται η διάκριση των Ελλήνων πολιτών από τους αλλοδαπούς υπηκόους νόμιμα διαμένοντες στη χώρα και από τους 'λαθρομετανάστες εισβολείς'. Κατά τη Χ.Α., οι τελευταίοι αλλοτριώνουν την εθνική ταυτότητα, αποσυνθέτουν την κοινωνική δομή και πρέπει να συλλαμβάνονται άμεσα και να επαναπροωθούνται. Συνολικά, η Χ.Α., πέραν της «αντιμνημονιακής» και εν γένει αντιδραστικής στάσης των μελών της, χαρακτηρίζεται για την ακραία ρητορική και συμπεριφορά των σε θέματα μεταναστευτικής πολιτικής και πολιτικής ασύλου.¹⁷ Ενδεικτικό είναι το περιεχόμενο του ασκούμενου κοινοβουλευτικού ελέγχου (όπως η ερώτηση για το κόστος δαπανών για ψυχοκοινωνικές ανάγκες αλλοδαπών σε κέντρα κράτησης), η πέραν των αρμοδιοτήτων τους δράση των μελών της σε θέματα εκπαίδευσης στα δημόσια σχολεία, καταπολέμησης του παρεμπορίου, καθώς επίσης η διατύπωση δημοσίως προειδοποιήσεων προς αντιφρονούντες και μετανάστες.¹⁸

Ως προς την κεντρική δομή της Δημόσιας Διοίκησης, στα κύρια Υπουργεία διαμόρφωσης και υλοποίησης της μεταναστευτικής πολιτικής έχουν τοποθετηθεί Υπουργοί από την κοινοβουλευτική ομάδα της ΝΔ. Θεμελιώδες νομοθέτημα για τη ρύθμιση θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής παραμένει ο ν. 3386/2005 (ΦΕΚ Α 212/2006), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με επισπεύδον το Υπουργείο Εσωτερικών. Για θέματα εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου Schengen και του αντίστοιχου ενωσιακού κεκτημένου επισπεύδον είναι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, όπως μετονομάστηκε βάσει του ΠΔ 85/2012 (ΦΕΚ 141 τ.Α') «Ίδρυση και μετονομασία Υπουργείων, μεταφορά και κατάργηση υπηρεσιών», δια των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.). Το Λιμενικό Σώμα (Λ.Σ.)/Ελληνική Ακτοφυλακή (ΕΛ.ΑΚΤ.) μεταφέρθηκε στο ανασυσταθέν Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου.

16 <http://www.xryshaygh.com/assets/files/politikes-theseis.pdf>

17 Η Ε. Ζαρούλια, σύζυγος του ιδρυτή της Χρυσής Αυγής, επίσης εκλεγμένη βουλευτής, αναφέρθηκε εντός της Βουλής στους λαθρομετανάστες ως “υπανθρώπους που κουβαλάνε κάθε λογής αρρώστιες”. Βλ. σχετικά Πρακτικά Συνεδριάσεων της Ολομέλειας της Βουλής, Συνεδρίαση ΝΑ', Πέμπτη 18 Οκτωβρίου 2012..

18 Το περιεχόμενο του κοινοβουλευτικού ελέγχου μπορεί να αναζητηθεί από την ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων (<http://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikos-Elenchos/Mesa-Koinovouleutikou-Elegxou>). Βλ. επίσης σχετικά δημοσιεύματα <http://tvxs.gr/news/ellada/seira-pairnoyn-ta-nipia-sto-stoxastro-tis-xrysis-aygis>, <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=483139>, <http://tvxs.gr/news/ellada/epithesi-xrysaygiton-enantion-mikropoliton-metanaston-sto-panigyri-tis-rafinas>, <http://www.alfavita.gr/arthra/%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%83%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B5%CF%80%CE%AF%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7-%CF%87%CF%81%CF%85%CF%83%CE%AE-%CE%B1%CF%85%CE%B3%CE%AE-%CF%83%CE%B5-%CE%BD%CE%BF%CF%83%CE%BF%CE%BA%CE%BF%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%BF>, [http://www.enikos.gr/politics/105413,Kontra SYRIZA-Xryshs Ayghs.html](http://www.enikos.gr/politics/105413,Kontra_SYRIZA-Xryshs_Ayghs.html), <http://directnews.gr/greece/17614-mesologgi-xrush-augh-kai-k-mparmparoushs-phgan-laikh-vinteo-foto.html>.

Αλλαγές σημειώθηκαν τους πρώτους μήνες του 2012 στους Διευθυντές επικεφαλής της Υπηρεσίας Ασύλου και της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, οι οποίες συστάθηκαν με το ν. 3907/2011, με την τοποθέτηση νομικών με συναφή εξειδικευμένη κατάρτιση και ενασχόληση. Υπενθυμίζεται ότι η Υπηρεσία Ασύλου είναι η πρώτη αυτόνομη δομή της χώρας για την εξέταση των αιτημάτων ασύλου, και ευρύτερα διεθνούς προστασίας, η δε Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής έχει ως αντικείμενο την υποδοχή αλλοδαπών που συλλαμβάνονται λόγω παράνομης εισόδου ή διαμονής στην Ελλάδα, σε συνθήκες που να εξασφαλίζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα δικαιώματά τους, σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις της Χώρας. Οι εν λόγω υπηρεσίες είναι αυτόνομες, υπαγόμενες απευθείας στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και προϊστάται σε καθημία, Διευθυντής, σε επίπεδο Ειδικού Γραμματέα, ο οποίος ορίζεται από τον Υπουργό, ύστερα από δημόσια πρόσκληση ενδιαφέροντος, με θητεία τριών ετών, ανανεώσιμη για μια φορά.

Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι το 2012, σε ό,τι αφορά το νομοθετικό έργο, εφαρμόστηκε το άρ. 44 παρ. 1 του Συντάγματος περί έκδοσης Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου και στην περίπτωση ρυθμίσεων επιμέρους θεμάτων σε σχέση με την παράνομη μετανάστευση και το άσυλο.¹⁹

2.2 Συνολικές εξελίξεις στο άσυλο και τη μετανάστευση.

Όπως διαφαίνεται από την παραπάνω καταγραφή των θέσεων των κομμάτων του Κοινοβουλίου, αλλά και από το κείμενο συμφωνίας ως προς τις ευρύτερες κατευθύνσεις και τα ζητήματα άμεσης πολιτικής προτεραιότητας της κυβέρνησης, τα ζητήματα της μετανάστευσης και του ασύλου έχουν πλέον παγιωθεί ως ένας εκ των βασικών τομέων πολιτικής. Αν και ο μόνιμος πληθυσμός με ξένη υπηκοότητα (χωρών ΕΕ και τρίτων χωρών), χωρίς υπηκοότητα ή με αδιευκρίνιστη υπηκοότητα εκτιμάται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή ότι ανέρχεται πλέον σε 911.929 αλλοδαπούς, βάσει των στοιχείων που συνελέγησαν κατά τη γενική απογραφή του 2011²⁰ (αρκετά δηλαδή μικρότερος από τον αριθμό που αναφέρεται συνήθως στις δημόσιες συζητήσεις), έχει παρέλθει η εποχή που η μεταναστευτική πολιτική και η πολιτική ασύλου αποτελούσαν τομείς περιστασιακής ενασχόλησης για τα κόμματα. Αντιθέτως, όπως αποδεικνύεται έμπρακτα μετά τις διαδοχικές

19 «Σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσες και απρόβλεπτης ανάγκης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί, ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, να εκδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου. Οι πράξεις αυτές υποβάλλονται στη Βουλή για κύρωση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 72 παράγραφος 1, μέσα σε σαράντα ημέρες από την έκδοσή τους ή μέσα σε σαράντα ημέρες από τη σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο. Αν δεν υποβληθούν στη Βουλή μέσα στις προαναφερόμενες προθεσμίες ή αν δεν εγκριθούν από αυτή μέσα σε τρεις μήνες από την υποβολή τους, παύουν να ισχύουν στο εξής.», *Σύνταγμα της Ελλάδας*, Μέρος τρίτο, Τμήμα Β', Κεφάλαιο δεύτερο, άρθρο 44, παρ. 1. Εν προκειμένω, με το ν. 4084/2012 (ΦΕΚ Α' 190) κυρώθηκε η από 20.3.2012 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου σχετικά με τη «*Ρύθμιση θεμάτων συμβάσεων που αφορούν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής και Εγκαταστάσεων Κράτησης παράνομα διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών και τρόπο φύλαξης αυτών*».

20 Το υπ' αριθ. ΓΠ-389/25-4-2013 έγγραφο της ΕΛ.ΣΤΑΤ./Γραφείο Προέδρου προς τον Διευθυντή του ΕΜΜΕΔΙΑ σε απάντηση σχετικού αιτήματος παροχής πληροφοριών.

εκλογικές διαδικασίες του 2012, έχουν αναδειχθεί σε τομείς πολιτικής που επηρεάζουν τις εκλογικές προτιμήσεις και συνδιαμορφώνουν τον ιδεολογικό προσδιορισμό πολιτών και πολιτικών κομμάτων της χώρας. Λαμβάνοντας δε υπόψη τις σχετικές θέσεις των πολιτικών κομμάτων σε συνάρτηση με το εκλογικό αποτέλεσμα της 6ης Μαΐου 2012 και της 17ης Ιουνίου 2012, διαπιστώνουμε ότι ως προς το αντικείμενο του θεματος αμφότερα αποτυπώνουν μια τάση αυστηροποίησης της μεταναστευτικής πολιτικής και της πολιτικής ασύλου με έμφαση στο ζήτημα της προστασίας των συνόρων και του ελέγχου της παράνομης μετανάστευσης.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης Παπαδήμου τους πρώτους μήνες του έτους αναφοράς, οι εξελίξεις υπήρξαν περιορισμένες ως προς τα θέματα μετανάστευσης και ασύλου, κυρίως λόγω της έντασης της δημοσιονομικής κρίσης. Ειδικότερα αναφορικά με τη *νόμιμη μετανάστευση* η ελληνική κυβέρνηση επεδίωξε κατά το 2012 κυρίως την απλοποίηση και την επιτάχυνση των διαδικασιών απόκτησης και ανανέωσης των αδειών διαμονής. Οι Υπηρεσίες Μίας Στάσης δημιουργήθηκαν και λειτουργούν σταδιακά ανά την επικράτεια από το 2012, συμβάλλοντας προς αυτή την κατεύθυνση. Γεγονός, όμως, αποτελεί ότι και το 2012 υπήρξαν μετανάστες που παρέλαβαν ληγμένες άδειες διαμονής. Παράλληλα, η διαδικασία μετάκλησης των αλλοδαπών εργαζομένων απλοποιήθηκε, καθώς μειώθηκε σημαντικά η γραφειοκρατία και το κόστος για τον αιτούμενο εργοδότη. Με σκοπό τη διευκόλυνση των μετακλήσεων ειδικών κατηγοριών εργαζομένων υπηκόων τρίτων χωρών (μετακλήσεις για εποχιακή εργασία / αλιεργάτες), θεσμοθετήθηκε η δυνατότητα εισόδου και διαμονής τους με εθνική θεώρηση εισόδου (Visa D), χωρίς την συνεπακόλουθη έκδοση αντίστοιχης άδειας διαμονής. Επιπλέον, η Οδηγία 2009/50/ΕΚ αποτελεί από το 2012 εθνικό δίκαιο για τη χώρα (ν. 4071/2012), δίνοντας τη δυνατότητα στους εργοδότες να προσελκύσουν, μέσα από φιλικές και σύντομες διαδικασίες, υψηλά ειδικευμένους εργαζόμενους υπηκόους τρίτων χωρών.

Μία από τις σημαντικότερες σχετικές εξελίξεις αποτέλεσε η διαρροή της απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας που έκρινε αντισυνταγματικές τις διατάξεις του ν. 3838/2010 σχετικά με το δικαίωμα πολιτογράφησης υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις όσων παιδιών γεννιούνται από αλλοδαπούς γονείς που διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα επί πέντε συνεχή έτη και όσων έχουν συμπληρώσει εξαετή φοίτηση στα ελληνικά σχολεία, καθώς και το δικαίωμα για τους νόμιμους μετανάστες να εκλέγουν και να εκλέγονται στα αιρετά όργανα πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι σχετικές μετέπειτα ενέργειες της κυβέρνησης μονοπώλησαν για κάποιο χρονικό διάστημα το ενδιαφέρον των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των πολιτικών συζητήσεων.

Στο πλαίσιο της ενδυνάμωσης του τουρισμού προς τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και με τη σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εφαρμόστηκε, για τέσσερις μήνες, ένα πιλοτικό πρόγραμμα ενθάρρυνσης ολιγοήμερων

τουριστικών αφίξεων από την Τουρκία μέσω της επιτάχυνσης έκδοσης των απαραίτητων θεωρήσεων. Πέραν αυτού, το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών κατέβαλε προσπάθειες, ώστε όλα τα αιτήματα εισόδου στη χώρα να διεκπεραιώνονται τάχιστα.

Στο πλαίσιο της διακυβέρνησης Σένγκεν, η ελληνική κυβέρνηση αναθεώρησε το υφιστάμενο Εθνικό Σχέδιο Δράσης, προκειμένου να επιτευχθεί η βέλτιστη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, καλύτερη αξιοποίηση διαθέσιμου προσωπικού και εξοπλισμού και βελτίωση των υποδομών. Για την ενίσχυση της φύλαξης των εξωτερικών συνόρων της χώρας συστάθηκε το Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιτήρησης Ελέγχου των Συνόρων. Η ολοκλήρωση κατασκευής του αποτρεπτικού τεχνητού εμποδίου στον Έβρο εντάσσεται επίσης στα μέτρα ενίσχυσης της αποτροπής παράνομης εισόδου από τα χερσαία σύνορα με την Τουρκία. Στην ίδια περιοχή και στο πλαίσιο υλοποίησης της εθνικής πρωτοβουλίας «επιχείρηση Ξένιος Ζευς» αποσπάστηκε ένας μεγάλος αριθμός αστυνομικών με στόχο την καλύτερη φύλαξη των χερσαίων συνόρων. Το αποτέλεσμα της παρουσίας αυτής ήταν να μειωθεί σημαντικά η είσοδος παρανόμως εισερχομένων αλλοδαπών. Στην προσπάθεια αυτή, η αρωγή του Frontex ήταν ουσιαστική. Η Ελλάδα υπέγραψε ένα μνημόνιο συνεργασίας με τον Οργανισμό μέσα από το οποίο στοχεύει στην περαιτέρω ενίσχυση της επιτήρησης των ελληνικών συνόρων και στην επέκταση σύγχρονων συστημάτων επιτήρησης σε όλο το μήκος των ελληνοτουρκικών συνόρων.

Τα ληφθέντα μέτρα πολιτικής στο πεδίο της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης αποτέλεσαν, κατά το 2012, αντικείμενο επικρίσεων και εντάσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων δρώντων σε όλα τα εμπλεκόμενα επίπεδα σε διαφορετικό κατά περίπτωση βαθμό. Το θέμα παρακολούθησαν και διατύπωσαν απόψεις και συστάσεις επ' αυτού αξιωματούχοι διακυβερνητικών οργανισμών (Συμβούλιο της Ευρώπης και ΟΗΕ) και εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Frontex. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρέθηκαν η κατά τόπους διεξαγωγή της επιχείρησης «Ξένιος Ζευς» και τα Κέντρα Κράτησης σε συνδυασμό με θέματα σύστασης και πτυχές της λειτουργίας των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής.

Αναλυτικότερα, αντανακλώντας τις προτεραιότητες της νέας κυβέρνησης ως προς την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης (εισόδου και παραμονής)²¹, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη έθεσε σε εφαρμογή την επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» στις 2 και 3 Αυγούστου 2012, στο κέντρο της Αθήνας και στον Έβρο, ως οργανωμένη επιχείρηση διάρκειας με τρεις στόχους: α) την απώθηση των παράνομων μεταναστών από τον Έβρο και τη σφράγιση των συνόρων, β) την επιστροφή των παράνομων μεταναστών στις χώρες προέλευσής τους, με αφετηρία το κέντρο της Αθήνας και εν συνεχεία την

21 Βλ. σχετική αναφορά σε ενότητα 2.1 της παρούσας Έκθεσης.

περιφέρεια,²² γ) την αποκατάσταση της ευνομίας και της ποιότητας ζωής για τους κατοίκους και για τους επισκέπτες της Αθήνας.

Επισημαίνεται δε ότι η επιχείρηση αποσκοπεί, παράλληλα, και στην καταστολή κάθε άλλου είδους παράνομης δραστηριότητας όπως η πορνεία, η διακίνηση ναρκωτικών και η οργανωμένη επαιτεία²³.

Στις 31.12.2012 με Δελτίο Τύπου της ΕΛ.ΑΣ. ανακοινώθηκε ότι οι αστυνομικοί έλεγχοι στο κέντρο της Αθήνας, στο πλαίσιο της επιχείρησης «Ξένιος Ζευς», είχαν ως αποτέλεσμα, αναφορικά με την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, την προσαγωγή 65.766 αλλοδαπών και τη σύλληψη 4.145 αλλοδαπών διότι δεν πληρούσαν τις νόμιμες προϋποθέσεις παραμονής στη χώρα. Μια αδιαμφισβήτητη θεαματική μείωση παρανόμως εισερχομένων αλλοδαπών διαπιστώθηκε μετά τον Αύγουστο 2012 σε σύγκριση, τόσο με τα στατιστικά των προηγούμενων μηνών του ίδιου έτους, όσο και σε σύγκριση με τα στατιστικά των αντίστοιχων μηνών το 2011, την οποία η ΕΛ.ΑΣ. απέδωσε στην επιχείρηση «Ξένιος Ζευς». Ωστόσο σκόπιμο θα ήταν να εξεταστεί τυχόν διαφοροποίηση της κατάστασης στις υπόλοιπες μεθορίες το ίδιο χρονικό διάστημα.

Σε πολιτικό επίπεδο, η επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» επικρίθηκε σφόδρα (20.08.2012) από την αξιωματική αντιπολίτευση (ΣΥ.ΡΙΖ.Α.), η οποία αναφέρθηκε σε «πογκρόμ διαρκείας»²⁴. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι δηλώσεις του Προέδρου της ΔΗΜ.ΑΡ., του αριστερού εταίρου της κυβέρνησης «Εθνικής Ευθύνης» κατά την έναρξη των επιχειρήσεων²⁵.

Παράλληλα, κατά το έτος αναφοράς, τα αυξημένα κρούσματα επιθέσεων εις βάρος αλλοδαπών, περιλαμβανομένων τουριστών ασιατικής ή αφρικανικής καταγωγής, είχαν διεθνή αντίκτυπο²⁶ και οδήγησαν εν τέλει στην υπογραφή του

22 Στο δημόσιο λόγο έγινε αναφορά στην «ανακατάληψη των πόλεων», Συνέντευξη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Ν. Δένδια στον ρ/δ σταθμό Flash και τον δημοσιογράφο Κ. Παρρά, 2.9.2012 (http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4337&Itemid=552)

23 Δελτίο Τύπου, Αρχηγείο ΕΛΑΣ, 4-8-2012.

24 <http://www.syriza.gr/%CE%B4%CE%AE%CE%BB%CF%89%CF%83%CE%B7-%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%84%CF%8E%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%83%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%B6%CE%B1-%CE%B5%CE%BA%CE%BC-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7/>

25 <http://www.dimokratikiaristera.gr/epikairotita/synentefkseis/3663-synentefksi-tou-proedrou-tis-dimar-foti-kouveli-stin-efimerida-kathimerini-tis-kyriakis-kai-to-dimosiografo-konstantino-zoyla>. Για στάση ΔΗΜΑΡ και ΠΑΣΟΚ βλ. επίσης Συνέντευξη Υπουργού Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη κ. Ν. Δένδια στην εκπομπή του ΣΚΑΙ «Πρώτη Γραμμή», 6.8.2012, (http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4324&Itemid=551). Αναλυτικά παρακάτω, στη σχετική ενότητα της Έκθεσης 2012.

26 Ενδεικτικά αναφέρεται η Οδηγία της Πρεσβείας των ΗΠΑ στην Αθήνα, US Embassy Athens Greece, Security Message for US citizens: Safety and Security in Greece, 16.11.2012 (http://photos.state.gov/libraries/greece/38517/uscitizens/sec_message_greece.pdf). Αναφορές περιστατικών

Π.Δ. 132/2012 “Σύσταση Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας-Τροποποίηση διατάξεων ΠΔ 14/2001” (ΦΕΚ Α' 239/11-12-2012), καθώς και στην έναρξη λειτουργίας ειδικής τηλεφωνικής γραμμής καταγγελιών περιστατικών ρατσιστικής βίας («11414»), η οποία είναι 24ωρης λειτουργίας και διασφαλίζει το ανώνυμο και απόρρητο της επικοινωνίας.

Ένα άλλο βασικό ζήτημα αναφορικά με την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης κατά το έτος 2012, το οποίο συνδέθηκε άμεσα με την αποτελεσματικότητα των κατά τόπους επιχειρήσεων «Ξένιος Ζευς», αφορά στα Κέντρα Κράτησης, αποκαλούμενα και Κέντρα Προσωρινής ή Κλειστής Φιλοξενίας ή Προ-αναχωρησιακά κέντρα, και τα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.).

Η συζήτηση για τη δημιουργία κέντρων κράτησης ξεκίνησε το Μάρτιο 2012 ενόψει επικείμενης επίσκεψης της “επιτροπής ομοτίμων Schengen” (peer-to-peer evaluation) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση της εφαρμογής του κεκτημένου Schengen, υπό τη σκιά άλλωστε και των προεκλογικών δηλώσεων του Ν. Σαρκοζύ περί άρσης του κεκτημένου Schengen στην περίπτωση των κρατών που δεν δύνανται να επιβλέπουν τα σύνορά τους²⁷. Η Περιφέρεια Αττικής ήταν η πρώτη που αντέδρασε θετικά (με απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου) στην προοπτική σύστασης κέντρου προσωρινής παραμονής μεταναστών εντός των ορίων της, τη στιγμή που άλλες Περιφέρειες διάκεινται ακόμη αρνητικά²⁸. Επιπλέον, αντιδράσεις ως προς τις συνθήκες κράτησης, τις παραχωρηθείσες εγκαταστάσεις, τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων σίτισης, τις προβλεπόμενες συνολικές δαπάνες κ.ά. έχουν σημειωθεί από τις τοπικές κοινωνίες, συχνά με την ενεργό υποστήριξη μελών του Κοινοβουλίου,²⁹ προερχόμενων από όλες τις παρατάξεις³⁰.

Τα κέντρα κράτησης και τους Ειδικούς Χώρους Παραμονής Αλλοδαπών (Ε.Χ.Π.Α.) στη Ροδόπη και τον Έβρο επισκέφτηκε η Επίτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Cecilia Malmström (8-9.10.2012)³¹, ο

καταγράφονται σε ερωτήσεις βουλευτών (ερώτηση 1476/10-9-2012, επ. 4468/28-11-2012), σε εξειδικευμένα περιοδικά έντυπα (Migration Newsheet July 2012, November 2012), ενώ συγκεκριμένες προτάσεις προς τις αρμόδιες αρχές αποτυπώνονται στην έκθεση του Racist Violence Recording Network (Οκτ. 2012) (<http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/pr/ConclusionsOctober2012EN.pdf>)

27 <http://www.sueddeutsche.de/politik/wahlkampf-in-frankreich-opposition-attackiert-sarkozy-nach-schengen-drohungen-1.1306549>.

28 <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=450616>

29 <http://tvxs.gr/news/topika-nea/se-polemo-i-korinthos-gia-kentro-kratisis>, <http://www.zougla.gr/greece/article/episodia-sto-paranesti-dramas-gia-to-kentro-kratisis-metanaston>

30 Ενδεικτικά αντλούνται από τον κοινοβουλευτικό έλεγχο οι ακόλουθες ερωτήσεις/επικαιρες ερωτήσεις/αναφορές: επ. ερωτ. 83/23-8-2012, επ.1179/30-8-2012, 1186/31-8-2012, επ.1180/30-8-2012, επ.2956/15-10-2012, 3847/9-11-2012, επ.4378/26-11-2012, επ. 4343/26-11-2012.

31 http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4373&Itemid=555. Για τα συμφωνηθέντα θέματα μεταξύ της Επιτροπής και του Υπουργού http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4374&Itemid=555.

Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, F. Crépeau (26.11-3.12.2012)³², καθώς επίσης και κλιμάκιο της Διεθνούς Αμνηστίας (Αύγουστος 2012).

Στις 25-26.10.2012 παρουσιάστηκαν τα τελευταία αποτελέσματα της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Άσυλο και τη Μετανάστευση στο Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ.³³ Το έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³⁴ προς το Συμβούλιο με τίτλο "Εθνικό Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας για τη μεταρρύθμιση του Ασύλου και τη διαχείριση της μετανάστευσης", ανέφερε ότι, πέραν των θετικών εξελίξεων, παρέμενε ένας αριθμός ελλείψεων. Συναφής ήταν η ενημέρωση αντιπροσωπείας της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις εξελίξεις στον τομέα της παράνομης μετανάστευσης, του ασύλου και της αντιμετώπισης της ρατσιστικής βίας³⁵ από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (01.11.2012).

Σημαντικές εξελίξεις διαπιστώθηκαν αναφορικά με τη διαχείριση ζητημάτων του παρανόμως διαμένοντος στη χώρα μεταναστευτικού πληθυσμού.

Στον *τομέα της εργασίας*, μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2009/52/ΕΚ "Επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών" ως κεφάλαιο ΙΓ' (άρθρα 77-94) του ν. 4052/2012 (ΦΕΚ Α' 41/2012).

Στον *τομέα της υγείας*, με Εγκύκλιο του Υπουργού Υγείας³⁶, το Μάιο 2012, διευκρινίζεται ότι πρόσβαση στο σύστημα ιατροφαρμακευτικής και νοσηλευτικής περίθαλψης δεν θα έχουν οι μη νομίμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών, με σαφείς εξαιρέσεις συγκεκριμένων κατηγοριών και περιπτώσεων ασθενών και περιστατικών. Οι εν λόγω περιορισμοί δεν αφορούν στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο, όσους έχουν υπαχθεί σε καθεστώς προστασίας για ανθρωπιστικούς λόγους και τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας. Τον Απρίλιο 2012, με Απόφαση του ιδίου Υπουργού καθιερώνεται έλεγχος των μεταναστών «χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα και των αιτούντων άσυλο για μεταδοτικά νοσήματα». Στο ν. 4070/2012 (ΦΕΚ Α' 82/2012) περιλαμβάνονται τροπολογίες του άρ. 13 του Π.Δ. 114/2010 και του άρ. 76 του

32 <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12860&LangID=E>

33 http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4394&Itemid=555, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/133241.pdf

34 Council of the European Union, doc. 15358/12/LIMITE/ASSIM 131/COMIX 595/23 October 2012, <http://www.statewatch.org/news/2012/oct/eu-com-greece-migration-15358-12.pdf>

35 http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4399&Itemid=559

36 Η υπ' αριθ. Υ4α/οικ. 45610/02-05-2012 του Υπ. Υγείας αναφορικά με την εφαρμογή της υπ' αριθ.139491/06 ΚΥΑ (ΦΕΚ 1747/Β/30.11.06).

ν. 3386/2005, οι οποίες προβλέπουν δυνατότητα κράτησης των παράνομων αλλοδαπών που συνιστούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

Στον τομέα της αυστηρότερης αντιμετώπισης της εγκληματικότητας, σύμφωνα με δημοσίευμα ημερήσιας εφημερίδας,³⁷ η Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης ανακοίνωσε, το Σεπτέμβριο 2012, ότι σε συνέχεια εντολής του Πρωθυπουργού, θα προωθούσε στο αρμόδιο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προσχέδιο νομοθετικής ρύθμισης, σύμφωνα με το οποίο η παράνομη είσοδος ή/και παραμονή στην Ελλάδα θα αναγόταν σε επιβαρυντική περίπτωση για τα αδικήματα εκ δόλου κατά την επιμέτρηση της ποινής. Επί της συγκεκριμένης πρότασης εξέφρασε έντονα την ανησυχία της η Διεθνής Αμνηστία, αναφέροντας ότι πρόκειται για παραβίαση της διεθνούς νομοθεσίας, καθώς εισάγει διακρίσεις με βάση το μεταναστευτικό καθεστώς του ατόμου.³⁸

Αναφορικά με τις επιδόσεις της Ελλάδας στον τομέα των επιστροφών, κατά το 2012, διαπιστώνεται βελτίωση, τόσο στις εθελοντικές επιστροφές, όσο και στις αναγκαστικές. Ειδικότερα, σύμφωνα με την Ελληνική Αστυνομία, κατά το 2012, πραγματοποιήθηκαν 11.586 επιστροφές ως μέρος αναγκαστικών μέτρων επιστροφής και 10.531 εθελούσιες επιστροφές (εκ των οποίων 6.324 υποβοηθούμενες εθελούσιες επιστροφές μέσω του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης).³⁹ Ακολουθώντας δόθηκε έμφαση στην ενημέρωση των μεταναστών για τα προγράμματα εθελούσιας επιστροφής, τόσο από την Ελληνική Αστυνομία, όσο και από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης.⁴⁰

Αναφορικά με τις εθνικές εξελίξεις στον τομέα των επιστροφών, κεφαλαιώδους σημασίας είναι οι συμφωνίες επανεισδοχής με τρίτες χώρες, τόσο σε διμερές επίπεδο, όσο και σε Ευρωπαϊκό. Ειδικότερα, μέσα στο 2012 υπογράφηκε το εφαρμοστικό Πρωτόκολλο της Συμφωνίας Επανεισδοχής ΕΕ-Ρωσίας. Επίσης, συμφωνήθηκε με τη Σερβία σχέδιο κειμένου εφαρμοστικού Πρωτοκόλλου και εκκρεμεί η υπογραφή του από τους αρμόδιους Υπουργούς. Ακόμα, προωθείται αναθεωρημένη εκδοχή του υφισταμένου σχεδίου διμερούς πρωτοκόλλου στα πλαίσια εφαρμογής Συμφωνίας Επανεισδοχής Ε.Ε. – Αλβανίας. Τέλος, αναφέρεται ότι στις 21.06.2012 μονογραφήθηκε Συμφωνία Επανεισδοχής μεταξύ της ΕΕ και της Τουρκίας και εκκρεμεί η υπογραφή της.

Αναφορικά με τις σημαντικότερες εξελίξεις, το 2012, στον τομέα του ασύλου και της διεθνούς προστασίας, συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για την εφαρμογή του Ν. 3907/2011⁴¹ Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής,

37 http://www.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathremote_1_17/09/2012_461692

38 www.amnesty.org.gr, Δημόσια Δήλωση, 20.9.2012, Αναλυτικά παρακάτω, σε σχετική ενότητα της παρούσας Έκθεσης.

39 Απάντηση στην ερώτηση 5853/2013 του Βουλευτή Χρήσου Παππά, Κοινοβουλευτικός έλεγχος

40 http://www.ytp.gr/asylo.php?option=ozo_content&perform=view&id=3474&Itemid=465&lang=EN

προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη – μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις», μέσω της σταδιακής στελέχωσης της Υπηρεσίας Ασύλου, η οποία είναι η πρώτη αυτόνομη δομή της χώρας που ασχολείται με την εξέταση των αιτημάτων ασύλου και, ευρύτερα, διεθνούς προστασίας, καθώς και της στελέχωσης της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής. Ωστόσο, μέχρι να καταστεί η νέα Υπηρεσία Ασύλου λειτουργική, συνεχίζουν να αυξάνονται οι εκκρεμείς αιτήσεις ασύλου. Μέχρι το Δεκέμβριο του 2012, σύμφωνα με δήλωση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, σε απάντηση επίκαιρης ερώτησης στην Βουλή εκκρεμούσαν 55.000 αιτήσεις⁴¹.

Επίσης στο πλαίσιο εφαρμογής του ν. 3907/2011, υιοθετήθηκαν το Π.Δ 102/2012 “Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη” και το Π.Δ. 104/2012 “Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη” που ρυθμίζουν θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των δύο νέων υπηρεσιών .

Ακολούθησε το Π.Δ. 116/2012, με το οποίο τροποποιούνται οι διατάξεις του Π.Δ.114/2010 και παρατείνεται η κράτηση των αιτούντων άσυλο, από τρεις μήνες που ήταν, περαιτέρω, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή και, προκειμένου περί Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης, από τον αρμόδιο για θέματα αλλοδαπών Αστυνομικό Διευθυντή, εφόσον εξακολουθούν οι λόγοι που την επέβαλαν σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 13 του Π.Δ. 114/2010. Η παράταση της κράτησης σε συνδυασμό με τις συνθήκες που επικρατούν στους χώρους κράτησης των αιτούντων άσυλο επέφεραν έντονες επικρίσεις στο εν λόγω Π.Δ. Μάλιστα το Δεκέμβριο του 2012 μετά από επίσκεψή του σε 11 κέντρα κράτησης, ο ειδικός εισηγητής των Η.Ε. για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, κ. Francois Crépeau, επέκρινε ως απαράδεκτες τις συνθήκες διαβίωσης σε κάποια από αυτά, θεωρώντας απάνθρωπη τη στέρηση ελευθερίας για ανθρώπους που δεν έχουν διαπράξει αδικήματα⁴².

Στο τομέα της προστασίας των ανηλίκων και των λοιπών ευάλωτων ομάδων, κατά το 2012, επιδιώχθηκε από την κυβέρνηση η βελτίωση των συνθηκών υποδοχής και φιλοξενίας αυτών των ομάδων, καθώς μέχρι να λειτουργήσουν οι Υπηρεσίες Πρώτης Υποδοχής δεν υπάρχει οργανωμένο σύστημα έγκαιρης διάγνωσης και παροχής πρόσθετης προστασίας. Αναφορικά με τους ασυνόδετους ανηλίκους, κατά το 2012, η ΕΥΣΑ διοργάνωσε εκπαιδευτικά

41 <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/a08fc2dd-61a9-4a83-b09a-09f4c564609d/es20121210.pdf>

42 <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12858&LangID=E>

Επίσης βλ. αναλυτικά παρακάτω σε σχετική ενότητα Έκθεσης.

σεμινάρια για τον καθορισμό της ηλικίας των αιτούντων άσυλο στα οποία συμμετείχε ελληνική αντιπροσωπεία. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων χρηματοδότησε, κατά προτεραιότητα, δράσεις που στοχεύουν στην προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων και των λοιπών ευάλωτων ομάδων. Τέλος, διατυπώθηκαν σημαντικές ενστάσεις από τα κόμματα της αντιπολίτευσης και ειδικότερα από τον ΣΥ.ΡΙΖ.Α. σε σχέση με την προστασία των ευάλωτων ομάδων και των ανηλίκων κατά τη διενέργεια των επιχειρήσεων “Ξένιος Ζευς”⁴³.

Τέλος, αναφορικά με την εναρμόνιση με το δίκαιο της ΕΕ κατά το 2012 η Ελλάδα ενσωμάτωσε στο εθνικό της δίκαιο την Οδηγία 2009/50/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης και την Οδηγία 2009/52/ΕΚ σχετικά με την επιβολή κυρώσεων σε όσους εργοδότες απασχολούν παράνομους μετανάστες. Παράλληλα, με τη δημιουργία του Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου Επιτήρησης Ελέγχου Συνόρων υλοποιεί την πρόταση Κανονισμού EUROSUR προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη φύλαξη των συνόρων.

3. ΝΟΜΙΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

3.1. Οικονομική μετανάστευση

Το 2012 δεν υπήρξαν αξιοσημείωτες αλλαγές στην πολιτική ή την παραγωγή κανόνων αναφορικά με τα θέματα της νόμιμης μετανάστευσης. Εμφανής είναι η προσπάθεια από την πλευρά των αρμόδιων υπουργείων να απλοποιηθούν και να επιταχυνθούν οι διαδικασίες έκδοσης και ανανέωσης των αδειών διαμονής, ενώ, προς το τέλος του χρόνου, μεγάλη συζήτηση έγινε σχετικά με τις προθέσεις της κυβέρνησης να χορηγήσει άδεια διαμονής σε αλλοδαπούς επενδυτές.

3.1.1. Λειτουργία Υπηρεσιών μιας στάσης.

Στις 30.9.2011 δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ο Ν. 4018/2011 με σκοπό την εφαρμογή του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) Αρ. 1030/2002 και το σταδιακό μετασχηματισμό των Υπηρεσιών Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων (πρώην Περιφέρειες) της Ελλάδας σε «υπηρεσίες μίας στάσης».⁴⁴ Ειδικότερα, ο ν. 4018/2011 προβλέπει τη σύσταση «υπηρεσιών μιας στάσης» στην έδρα κάθε νομού της Χώρας, στις αρμοδιότητες των οποίων περιλαμβάνεται ένα ευρύτατο πλαίσιο υπηρεσιών που άπτονται των ζητημάτων έκδοσης αδειών διαμονής, περιλαμβανομένης και της μετάκλησης εργαζομένων υπηκόων τρίτων χωρών. Μέσω της λειτουργίας των «υπηρεσιών μιας στάσης» εκτιμάται ότι θα μειωθεί δραστικά ο χρόνος έκδοσης

43 <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c0d5184d-7550-4265-8e0b-078e1bc7375a/7849289.pdf>

44 Αναδιοργάνωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στη χώρα υπό όρους αυξημένης ασφάλειας, ρυθμίσεις θεμάτων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, ΦΕΚ 215 τ.Α' / 30.09.2011.

των αδειών διαμονής, θα διευκολυνθεί η εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων και θα βελτιωθεί η εποπτεία της συνολικής διαδικασίας. Κατά το 2012, με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, καθορίστηκαν 29 σημεία υποδοχής στη χώρα για την κατάθεση των αιτήσεων για τη χορήγηση και την ανανέωση της άδειας διαμονής των πολιτών τρίτων χωρών τα οποία λειτουργούσαν ως υπηρεσίες μιας στάσης τη 31 Δεκεμβρίου 2012.⁴⁵

Στο πλαίσιο της εύρυθμης λειτουργίας των νέων υπηρεσιών, το Υπουργείο Εσωτερικών, με εγκύκλιο⁴⁶ που απέστειλε στις 28 Μαρτίου στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας, παρείχε οδηγίες σχετικά με τη διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθείται από τις ιδρυόμενες υπηρεσίες μιας στάσης και από τις υπηρεσίες Αλλοδαπών των Δήμων, μέχρι να ολοκληρωθεί, σταδιακά, η διαδικασία μετάπτωσης όλων των Δ/νσεων Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων σε υπηρεσίες μιας στάσης. Σε συνέχεια αυτής, το Υπουργείο απέστειλε ένα έγγραφο με το οποίο ενημέρωνε τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις για την ετοιμότητα του υποσυστήματος διαχείρισης παραβόλων του πληροφοριακού συστήματος μετανάστευσης και για τη λειτουργία του⁴⁷. Στις 19 Ιουνίου 2012 το Υπουργείο απέστειλε εγκύκλιο στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις με την οποία τις ενημέρωνε για την ακολουθητέα διαδικασία για την επίδοση απορριπτικών αποφάσεων ή αποφάσεων για την ανάκληση αδειών διαμονής από τις υπηρεσίες μιας στάσης, καθώς και τη διαδικασία επίδοσης απορριπτικών αποφάσεων ή αποφάσεων για την ανάκληση αδειών διαμονής από τις υπηρεσίες Αλλοδαπών των Δήμων⁴⁸.

Στις 13 Ιουλίου 2012 το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης απέστειλε εγκύκλιο καθορίζοντας τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό ημερών ασφάλισης για την ανανέωση των αδειών διαμονής για παροχή εξαρτημένης εργασίας, για παροχή υπηρεσιών ή έργου και για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας⁴⁹.

Στις 3 Αυγούστου 2012 το Υπουργείο Εσωτερικών με έγγραφό του καθιστούσε σαφείς τις περιπτώσεις που οι αιτούντες άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους δύνανται να εργαστούν,⁵⁰ ενώ, στις 8 Οκτωβρίου, το Υπουργείο

45 ^{Βλ.} ΦΕΚ 865 τ. Β΄/20.03.2012, ΦΕΚ 842 τ. Β΄/20.03.2012, ΦΕΚ 884 τ. Β΄/21.03.2012, ΦΕΚ 789 τ. Β΄/16.03.2012 και ΦΕΚ 758 τ. Β΄/14.03.2012 ..

46 ΥΠΕΣ Εγκ. αρ. 12 ΑΠ οικ. 9034/28.03.12: Εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4018/2011».

47 ΥΠΕΣ Α.Π. οικ. 14701/12.04.2012 Έγγραφο: «Διαχείριση Παραβόλων στο Πληροφοριακό Σύστημα Μετανάστευσης για τις «υπηρεσίες μιας στάσης» των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων».

48 ΥΠΕΣ Εγκ. αρ. 41 ΑΠ οικ. 18068/19.06.12: «Ζητήματα εφαρμογής των διατάξεων του ν. 3907/11».

49 Εγκ. ΥΕΚΑ αρ. πρωτ. οικ. 13974/378/13.07.2012: Καθορισμός ελαχίστων ημερών ασφάλισης για ανανέωση αδειών διαμονής για παροχή εξαρτημένης εργασίας, για παροχή υπηρεσιών ή έργου και για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας. Όροι και προϋποθέσεις πρόσβασης στην αγορά εργασίας των υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί για λόγους οικογενειακής επανένωσης βάσει των διατάξεων του Π.Δ. 131 / 2006.

50 ΥΠΕΣ ΑΠ 23662/03.08.2012 Έγγραφο: «Εφαρμογή του άρθρου 44, παρ. 1 του ν. 3386/2005, όπως ισχύει».

Εσωτερικών με έγγραφό του προσδιόρισε τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να υπαχθούν στις ρυθμίσεις του ν. 3386/05 οι υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι είναι επαγγελματίες αθλητές και υπογράφουν συμβόλαιο συνεργασίας/σύμβαση εργασίας με «Α.Α.Ε» (Αθλητική Ανώνυμη Εταιρία) και «Τ.Α.Α.» (Τμήμα Αμειβόμενων Αθλητών)⁵¹.

3.1.2. Μετάκληση αλλοδαπών εργατών.

Στις 22 Μαρτίου 2012 δημοσιεύτηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση σχετικά με τον ανώτατο αριθμό αδειών διαμονής για εργασία υπηκόων τρίτων χωρών για το έτος 2012⁵². Με την απόφαση αυτή τίθενται για πρώτη φορά σε εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 4018/2011, οι οποίες αντικαθιστούν τα άρθρα 16 και 16^Α του ν. 3386/2005 που αφορούσαν στην είσοδο πολιτών τρίτων χωρών εποχιακών εργαζομένων και αλιεργατών αντίστοιχα. Σκοπός της νέας ρύθμισης είναι η μείωση της γραφειοκρατίας και η διευκόλυνση των μετακλήσεων ειδικών κατηγοριών (μετακλήσεις για εποχιακή εργασία / αλιεργάτες). Στις καινοτομίες του νέου νόμου περιλαμβάνονται η διαδικασία εισόδου και διαμονής ειδικών κατηγοριών με εθνική θεώρηση εισόδου (Visa D), χωρίς την συνεπακόλουθη έκδοση αντίστοιχης άδειας διαμονής, η κατάργηση της υποχρέωσης προσκόμισης εγγυητικής επιστολής από τον εργοδότη, η καταβολή από τον εργοδότη των ασφαλιστικών εισφορών στον ΟΓΑ, καθώς και η δυνατότητα επιστροφής αυτών των εισφορών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Προκειμένου να μειωθεί το κόστος για τον εργοδότη που απασχολεί εργαζόμενους στην αγροτική οικονομία, με το ν. 4061/2012, καθιερώνεται η δυνατότητα να καταθέσει στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης της έδρας του νομού όπου πρόκειται να παρασχεθεί η εποχιακή απασχόληση, ένα αποδεικτικό καταβολής των ασφαλιστικών εισφορών του ΟΓΑ που αντιστοιχούν σε διάστημα απασχόλησης δυο μηνών⁵³. Για το υπολειπόμενο διάστημα, οι εισφορές καταβάλλονται ανά δίμηνο. Την 1^η Μαρτίου 2012 δημοσιεύτηκε εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5 και 6 του ν. 4018/2011⁵⁴. Να σημειωθεί ότι οι περιπτώσεις των εποχιακών εργατών και των αλιεργατών αφορούν, κυρίως, σε περιπτώσεις Αλβανών υπηκόων που εισέρχονται για

51 ΥΠΕΣ Α.Π. οικ.30037/12/08.10.2012 Έγγραφο: «Καθορισμός της διαδικασίας και των προϋποθέσεων υπαγωγής στις ρυθμίσεις του ν. 3386/05 των υπηκόων τρίτων χωρών, επαγγελματιών αθλητών και αθλητών με αμοιβή, οι οποίοι υπογράφουν συμβόλαιο συνεργασίας/σύμβαση εργασίας με «Α.Α.Ε» (ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ) και «Τ.Α.Α.» (ΤΜΗΜΑ ΑΜΕΙΒΟΜΕΝΩΝ ΑΘΛΗΤΩΝ).

52 Κ.Υ.Α. 5660/190/22-03-2012.

53 Διαχείριση και προστασία ακινήτων Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων - Ρύθμιση εμπραγμάτων δικαιωμάτων και λοιπές διατάξεις, ΦΕΚ 66 τ. Α΄/22.03.2012

54 ΥΠΕΣ Εγκ. αρ. 6 ΑΠ οικ. 5973/01.03.2012: Εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5 & 6 του ν. 4018/11(ΦΕΚ 215 Α΄) «Αναδιοργάνωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στη χώρα υπό όρους αυξημένης ασφάλειας, ρυθμίσεις θεμάτων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών».

εποχιακή εργασία βάσει σχετικής διμερούς συμφωνίας⁵⁵ και τις περιπτώσεις των αλιεργατών, κυρίως από Αίγυπτο, βάσει σχετικής διμερούς συμφωνίας περί απασχόλησης⁵⁶.

3.1.3. Άδεια διαμονής σε αλλοδαπούς επενδυτές.

Η ελληνική κυβέρνηση εξετάζει διευκολύνσεις σε ό,τι αφορά τη χορήγηση άδειας διαμονής σε επενδυτές, υπηκόους τρίτων χωρών, σε μια προσπάθεια να πραγματοποιηθούν επενδύσεις στη χώρα. Σύμφωνα με πληροφορίες, θα χορηγείται άδεια διαμονής σε αλλοδαπούς που έχουν αγοράσει ή θα αγοράσουν ακίνητα στην Ελλάδα αξίας άνω των 300.000 ευρώ. Η άδεια αυτή δεν θα συνεπάγεται δικαίωμα στην εργασία και η κατοχή της δεν θα δίνει δικαίωμα για κτήση της ελληνικής ιθαγένειας⁵⁷.

Στο νομοσχέδιο που παρουσιάστηκε από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης στις 3 Οκτωβρίου και συγκεκριμένα στο άρθρο 10 προβλέπεται ότι οι επενδυτές των οποίων τα σχέδια χαρακτηρίζονται από την αρμόδια διυπουργική επιτροπή ως στρατηγικές επενδύσεις και υπάγονται σε «fast track» διαδικασίες, θα μπορούν να λαμβάνουν με ταχύτατες διαδικασίες άδεια διαμονής με διάρκεια έως και δέκα έτη. Στις 8 Οκτωβρίου δόθηκε στη δημοσιότητα, στον ιστότοπο «opengon» (όπου διεξάγεται, ηλεκτρονικά, δημόσια διαβούλευση περί σχεδίων νόμου), πρόταση για την προσθήκη παραγράφου στο άρθρο 26 του ν.3386/2005 σύμφωνα με την οποία για περιπτώσεις επενδύσεων που έχουν χαρακτηριστεί ως «στρατηγικές επενδύσεις», ο Υπουργός Εσωτερικών δύναται να αποφασίσει την έγκριση άδειας διαμονής με διάρκεια έως και δέκα έτη⁵⁸.

3.2. Οικογενειακή επανένωση.

Οι διατάξεις του ΠΔ 131/2006 περί «Εναρμόνισης της Ελληνικής Νομοθεσίας με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης» (ΦΕΚ Α' 143) εφαρμόζονται, χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα, δίνοντας την ευκαιρία σε αλλοδαπούς νόμιμα ευρισκομένους στη χώρα να κάνουν χρήση τους. Κατά το 2012 δεν υπήρξαν μεταβολές σε θεσμικό ή επιχειρησιακό επίπεδο και ούτε προβλέπεται να υπάρξει κάτι ανάλογο στο προσεχές διάστημα. Σύμφωνα δε με στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών, κατά τη διάρκεια του 2012, οι αρχικές χορηγήσεις αδειών για οικογενειακή επανένωση ανήλθαν στις 6.072.

55 Ν. 2482/1997 περί «Κύρωσης Συμφωνίας εποχιακής απασχόλησης εργατικού δυναμικού μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Αλβανίας» (ΦΕΚ Α' 73).

56 Ν. 1453/84 περί «Κύρωσης της Συμφωνίας για την προαγωγή της διμερούς συνεργασίας σε θέματα εργασίας μεταξύ των Κυβερνήσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Αραβικής Δημοκρατίας της Αιγύπτου» (ΦΕΚ Α' 88).

57 <http://www.capital.gr/News.asp?id=1670724>

58 <http://www.opengov.gr/ypoiar/?p=3334>

Στις 27 Ιανουαρίου, το Υπουργείο Εσωτερικών απέστειλε έγγραφο προς τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας ενημερώνοντας ότι, μετά από εισήγηση του Υπουργείου Εξωτερικών, η επικοινωνία που θα διεξάγουν με τις Πρεσβείες και τις Προξενικές Αρχές της Ελλάδας στο εξωτερικό για τη διακρίβωση της οικογενειακής σχέσης, στην περίπτωση αιτήματος για οικογενειακή επανένωση, θα λαμβάνει χώρα αποκλειστικά και μόνο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Ο λόγος, για τον οποίο έγινε δεκτό αυτό, είναι η μείωση του κόστους της αλληλογραφίας, η ταχύτητα και η ασφάλεια της επικοινωνίας⁵⁹.

Στις 13 Ιουλίου 2012 το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης απέστειλε εγκύκλιο σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις πρόσβασης στην εργασία των υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί για λόγους οικογενειακής επανένωσης⁶⁰.

Την 1^η Οκτωβρίου 2012, με αφορμή ερωτήματα Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας αναφορικά με περιπτώσεις υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι αν και είναι κάτοχοι αδειών διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης, διαμένουν μόνιμα εκτός της Ελληνικής Επικράτειας, η Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών διευκρίνισε ότι, εφόσον προκύπτουν αδιαμφισβήτητα στοιχεία (π.χ. σχετικά έγγραφα αρμόδιων ελληνικών ή αλλοδαπών αρχών, αφίξεις και αναχωρήσεις προκύπτουσες εκ των διαβατηρίων, μη εγγραφή των τέκνων σε Ελληνικά σχολεία, επιβεβαιωμένες σχετικές καταγγελίες κ.λ.π.) ότι διαμένουν μόνιμα εκτός Ελλάδος, οποιοδήποτε αίτημα για αρχική χορήγηση ή ανανέωση θα πρέπει να απορρίπτεται ως καταχρηστικό, καθώς αντίκειται στην ισχύουσα νομοθεσία. Σε περιπτώσεις ισχυουσών αδειών διαμονής, οι υπηρεσίες θα προβαίνουν σε ανάκληση και θα καλούν τους αιτούντες για την παροχή των απαραίτητων διευκρινήσεων⁶¹.

3.3. Φοιτητές και Ερευνητές.

Το ποσοστό φοιτητών από τρίτες χώρες, οι οποίοι κατοικούν στην Ελλάδα και σπουδάζουν στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας παραμένει μικρό σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσοστό σε άλλα κράτη μέλη. Τα τελευταία χρόνια γίνονται, όμως, προσπάθειες για την προσέλκυση φοιτητών και ερευνητών από τρίτες χώρες, ενώ οι ελληνικές αρχές έχουν υιοθετήσει μια σειρά από καλές πρακτικές προς αυτή την κατεύθυνση:

59 ΥΠΕΣ ΑΠ 18501/11/27.1.2012 Έγγραφο: «Επικοινωνία με τις Πρεσβείες και τις Προξενικές Αρχές της Ελλάδας στο εξωτερικό».

60 Εγκ. ΥΕΚΑ αρ. πρωτ. οικ. 13974/378/13.07.2012: Καθορισμός ελαχίστων ημερών ασφάλισης για ανανέωση αδειών διαμονής για παροχή εξαρτημένης εργασίας, για παροχή υπηρεσιών ή έργου και για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας. Όροι και προϋποθέσεις πρόσβασης στην αγορά εργασίας των υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί για λόγους οικογενειακής επανένωσης βάσει των διατάξεων του Π.Δ. 131 / 2006.

61 ΥΠΕΣ Α.Π. οικ. 29054/01.10.2012: «Εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. αριθ. 131/2006 (ΦΕΚ 143Α') «Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης». Παροχή διευκρινήσεων».

(α) *Ίδρυση του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδας (2005)*, το οποίο περιλαμβάνει Σχολές Ανθρωπιστικών Επιστημών, Οικονομίας και Διοίκησης και Επιστημών Τεχνολογίας. Με την ίδρυση και λειτουργία αυτού, επιδιώκεται, αφενός μεν η ενίσχυση της συμμετοχής στη διεθνή αγορά υπηρεσιών ανώτατης εκπαίδευσης, αφετέρου δε η προσέλκυση φοιτητών, τόσο από τις γειτονικές κυρίως χώρες (Βαλκανικές, Αραβικές, χώρες της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και χώρες του Ευξείνου Πόντου), όσο και από την ελληνική ομογένεια. Ως γλώσσα διδασκαλίας έχει επιλεγεί η αγγλική, ώστε να ενθαρρύνεται και να διευκολύνεται η πρόσβαση στις σπουδές

(β) *Χορήγηση υποτροφιών για όλους τους κύκλους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης*, είτε από κρατικούς φορείς (Υπουργείο Εξωτερικών, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών), είτε απευθείας από Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, από κοινωφελή ιδρύματα (όπως το Κοινωφελές Ίδρυμα «Αλέξανδρος Ωνάσης»), καθώς και από άλλους μη κρατικούς φορείς, για σπουδαστές που προέρχονται από τρίτες χώρες. Τονίζεται, ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των κρατικών υποτροφιών χορηγούνται σε εφαρμογή διμερών Μορφωτικών Συμφωνιών (οι οποίες κυρώνονται με νόμο) και Μορφωτικών Εκτελεστικών Προγραμμάτων, τα οποία έχουν υπογραφεί από τα Υπουργεία Εξωτερικών και Παιδείας με τρίτα κράτη. Η επιλογή των προτεινόμενων φοιτητών για σπουδές στην Ελλάδα γίνεται από τις χώρες καταγωγής ενώ λαμβάνονται υπόψη και οι ανάγκες των χωρών αυτών.

(γ) *Διεθνείς Διμερείς Συμφωνίες και μνημόνια συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων*. Πρόκειται για Διεθνείς Διμερείς Συμφωνίες και μνημόνια συνεργασίας που έχουν υπογράψει τα ελληνικά Πανεπιστημιακά και Τεχνολογικά Ιδρύματα με ιδρύματα τρίτων κρατών (μη κ-μ Ε.Ε.), με σκοπό την ανταλλαγή των φοιτητών, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και τη στενότερη διαπανεπιστημιακή συνεργασία σε επίπεδο έρευνας και την προαγωγή της επιστήμης και της έρευνας. Διέπονται από τους Κανονισμούς Διεθνών Διμερών Συμφωνιών των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Σχετικές συμφωνίες έχουν υπογράψει διάφορα Ελληνικά Πανεπιστήμια με Πανεπιστήμια της Αιγύπτου, της Αλβανίας, της Αλγερίας, της Ιορδανίας, της Τουρκίας κ.λ.π.

Ο ν. 4009/2011⁶² περιλαμβάνει ρυθμίσεις που στοχεύουν στην προώθηση και ενίσχυση της διεθνοποίησης των ελληνικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (λ.χ. εισαγωγή προγραμμάτων σπουδών στην Αγγλική). Παράλληλα, δίδεται η δυνατότητα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα να οργανώνουν και να προσφέρουν προγράμματα σπουδών, ως αποτέλεσμα συνεργασίας των σχολών τους ή σε συνεργασία με άλλα ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής και σε ξένη γλώσσα, καθώς και ειδικά προγράμματα διά βίου μάθησης, με παραδοσιακές

62 Ν. 4009/2011 (ΦΕΚ Α' 195/6-9-2011), «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.»

http://www.et.gr/idos-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1xordiczUDT-DVngy56XWCK8rzSZFgkeWy3uQ8Giw0kAYi3ORfmarHITZ0OcIYKyWJgdNHAvT44kicnjz_3u4G8qOBIZzQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_DYL6K_WF-VA8FU2f-XRK0kYX7bYQ9ETEIXeRXcRp-Lh2A.

μορφές ή / και εξ αποστάσεως. Προβλέπονται, επίσης, διαδικασίες και μορφές σύμπραξης που συνδέουν την ανώτατη εκπαίδευση με τη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά και με την προηγμένη έρευνα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Εκτός από τα εκπαιδευτικά οφέλη, η προσέλκυση αλλοδαπών φοιτητών συνδέεται με οικονομικά οφέλη για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τις τοπικές κοινωνίες και την εθνική οικονομία γενικότερα. Ο ρόλος της γνώσης και των υψηλών δεξιοτήτων στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη καθιστούν την προσέλκυση «εγκεφάλων» ένα σημαντικό πεδίο του διεθνούς ανταγωνισμού.

Το σύστημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι από τα πιο προσβάσιμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση για υπηκόους τρίτων χωρών, καθώς δεν απαιτούνται εισαγωγικές εξετάσεις, η εκπαίδευση είναι δωρεάν, ενώ η γνώση της ελληνικής γλώσσας δεν αποτελεί προϋπόθεση για την υποβολή της αίτησης εγγραφής. Επίσης, λόγω του μεγάλου αριθμού των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, αλλά και του εύρους των τομέων των επιστημών που αυτά καλύπτουν, οι σπουδαστές έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ανάμεσα σε πολλές ειδικότητες και επιστημονικά πεδία.

Αναφορικά με την είσοδο και διαμονή στη χώρα των υπηκόων τρίτων χωρών, υποψήφιων σπουδαστών, βασική προϋπόθεση για τη χορήγηση της οικείας εθνικής θεώρησης εισόδου για σπουδές, είναι αυτός να έχει γίνει δεκτός σε ένα από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας και να μπορεί να εξασφαλίσει τα έξοδα των σπουδών, αλλά και της διαβίωσής του στην Ελλάδα. Η θεώρηση εισόδου αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας διαμονής, ενώ σε υποψήφιο σπουδαστή, υπήκοο τρίτης χώρας, που δεν είναι εφοδιασμένος με την ειδική εθνική θεώρηση για σπουδές, δεν χορηγείται άδεια διαμονής για σπουδές. Οι φοιτητές τρίτων χωρών έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στα προγράμματα κινητικότητας φοιτητών της Ε.Ε.. Για την αποτροπή της ενδεχόμενης κατάχρησης του δικαιώματος έλευσης (και διαμονής) στην Ελλάδα για σπουδές, εφαρμόζεται αυστηρό πλαίσιο, τόσο κατά τις διαδικασίες χορήγησης της εθνικής θεώρησης εισόδου «για λόγους σπουδών», όσο και κατά την αρχική χορήγηση ή την ανανέωση της αντίστοιχης άδειας διαμονής.

Σημειώνεται ότι ο μεγαλύτερος αριθμός αλλοδαπών σπουδαστών / φοιτητών που έρχονται στην Ελλάδα με σκοπό τις σπουδές προέρχεται από κράτος μέλος της ΕΕ, την Κύπρο, ενώ τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση των φοιτητών από χώρες της Βαλκανικής. Από πλευράς τους, τα ελληνικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, έχουν προβεί σε ενέργειες για τη διεθνοποίηση των σπουδών στην Ελλάδα και την ενίσχυση της εξωστρέφειας της ανώτατης εκπαίδευσης. Υπογράφουν διμερείς, διεθνούς χαρακτήρα συμβάσεις με πανεπιστημιακά ιδρύματα τρίτων χωρών με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας και της

ανταλλαγής σε θέματα έρευνας και εκπαίδευσης και συμμετέχουν σε διεθνείς οργανισμούς, δίκτυα και ενώσεις. Παράλληλα, συχνή είναι η παρουσία ελληνικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων σε διεθνείς εκπαιδευτικές εκθέσεις για την προσέλκυση φοιτητών από τρίτες χώρες και την προώθηση του εκπαιδευτικού συστήματος και των σπουδών στην Ελλάδα.

3.4. Άλλου τύπου νόμιμη μετανάστευση

3.4.1. Επί μακρόν διαμένοντες.

Το Πιστοποιητικό Ελληνομάθειας έχει οριστεί με το ν. 3386/2005, ως προϋπόθεση για την απόκτηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος. Εντούτοις, για περισσότερο από δυο χρόνια, εξετάσεις για την απόκτησή του δεν είχαν διεξαχθεί.⁶³ Στα μέσα Φεβρουαρίου, το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, εντεταλμένος φορέας του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού (τέως Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων), προσδιόρισε το χρονοδιάγραμμα των εγγραφών για τις εξετάσεις Πιστοποίησης της Επάρκειας της Ελληνομάθειας, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, (1^η Φεβρουαρίου - 21^η Μαρτίου 2012).⁶⁴

Σε ό,τι αφορά το πιστοποιητικό ελληνομάθειας που απαιτείται, το Υπουργείο Εσωτερικών απέστειλε διαδοχικά διευκρινιστικά έγγραφα στις Απικεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας. Αναλυτικότερα: με έγγραφό του στις 25 Ιανουαρίου 2012 γνωστοποίησε ότι οποιοσδήποτε αποκτήσει ανώτερο πιστοποιητικό ελληνομάθειας από αυτό που προέβλεπε η προ της εφαρμογής του ν. 4018/2011⁶⁵ νομοθεσία για τους επί μακρόν διαμένοντες, δύναται να έχει πρόσβαση στο εν λόγω καθεστώς.⁶⁶ Στις 19 Απριλίου το Υπουργείο διευκρίνισε ότι τα πιστοποιητικά ελληνομάθειας επιπέδου Α2, Β1-Β2 και Γ1-Γ2 που εκδίδονται από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας δεν αρκούν για την πρόσβαση στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος, καθώς πιστοποιούν μόνο τη γνώση της γλώσσας, ενώ απαιτείται και η πιστοποίηση επαρκούς γνώσης στοιχείων ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού.⁶⁷ Τέλος, στις 8 Οκτωβρίου 2012, το Υπουργείο Εσωτερικών ενημέρωσε τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών, κάτοχοι πιστοποιητικού ελληνομάθειας επιπέδου

63 http://www.antigone.gr/library/files/reports_on_greece/2012/annual_report_2012.pdf

64 <http://dide.pre.sch.gr/portal/index.php/2012-01-20-00-16-41/2012-01-19-21-30-58/545-2012-02-26-20-00-10>

65 Σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 4018/2011, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 68 του ν.3386/2005 «η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού αποδεικνύεται με τίτλο αποφοίτησης της υποχρεωτικής τουλάχιστον εκπαίδευσης ελληνικών σχολείων στην Ελλάδα ή με τίτλο αποφοίτησης από λύκεια του εξωτερικού τα οποία ανήκουν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ή με αναγνωρισμένο τίτλο αποφοίτησης από τμήματα ελληνικής γλώσσας πανεπιστημίων του εξωτερικού ή με πιστοποιητικά ελληνομάθειας τουλάχιστον επιπέδου Α2 που εκδίδονται βάσει της διαδικασίας του ν. 2413/1996, όπως αυτός κάθε φορά ισχύει. Για τους κατόχους πιστοποιητικού ελληνομάθειας επιπέδου Α2 απαιτείται επιπρόσθετα και η πιστοποίηση της επαρκούς γνώσης στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού».

66 ΥΠΕΣ ΑΠ 33017/11/25.1.2012 Έγγραφο: «Αποστολή προτύπων βεβαιώσεων πιστοποίησης ελληνομάθειας».

67 ΥΠΕΣ Α.Π. οικ. 11090/19.04.2012: Έγγραφο: «Υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος».

τουλάχιστον Β1 που εκδίδεται σύμφωνα με το Π.Δ. 60/2010, θα θεωρηθεί ότι διαθέτουν επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού και δύνανται να υποβάλουν αίτηση για να αποκτήσουν το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος, εφόσον πληρούνται και οι λοιπές προβλεπόμενες προϋποθέσεις⁶⁸.

Επιπλέον, το Υπουργείο Εσωτερικών με έγγραφό του διευκρίνισε ότι υφίσταται η δυνατότητα χορήγησης άδειας διαμονής για εξαρτημένη εργασία σε υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι έχουν αποκτήσει το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον, όμως, υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας στη συγκεκριμένη ειδικότητα, οι οποίες δεν καλύπτονται από ενδεχόμενη προσφορά πολιτών της ΕΕ, υπηκόων τρίτων χωρών των οποίων το εργασιακό καθεστώς καλύπτεται από το δίκαιο της ΕΕ (πχ μέλη οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας, ερευνητές κ.α.) και υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα και λαμβάνουν επίδομα ανεργίας.⁶⁹

Το Υπουργείο Εσωτερικών ενημέρωσε τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών, κάτοχοι πιστοποιητικού ελληνομάθειας επιπέδου τουλάχιστον Β1 που εκδίδεται σύμφωνα με το Π.Δ. 60/2010, θα θεωρηθεί ότι διαθέτουν επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού και και δύνανται να υποβάλουν σχετική αίτηση για να αποκτήσουν το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος, εφόσον πληρούνται και οι λοιπές προβλεπόμενες προϋποθέσεις.

Όσον αφορά στην ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/51/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2011 που τροποποιεί την Οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου για το καθεστώς των επί μακρόν διαμενόντων, επεκτείνοντας το πεδίο εφαρμογής της και στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, ως καταληκτική ημερομηνία μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών τίθεται η 20^η Μαΐου 2013. Η ενσωμάτωσή της στο Ελληνικό δίκαιο θα λάβει χώρα από το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

3.4.2. Υψηλά Ειδικευμένο Εργατικό Δυναμικό.

Οι ελληνικές αρχές, με το ν.4071/12, ενσωμάτωσαν στο εθνικό δίκαιο τις διατάξεις της Οδηγίας 2009/50/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης. Με τις διατάξεις του νόμου αυτού ενσωματώνονται στο εθνικό δίκαιο όλες οι περιγραφόμενες στην Οδηγία διατάξεις, οι οποίες αποσκοπούν στην βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών, αφενός να προσελκύουν, αφετέρου να διατηρήσουν υψηλά ειδικευμένους εργαζόμενους, υπηκόους

68 ΥΠΕΣ Α.Π. οικ. 30250/08.10.2012 Έγγραφο: «Υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος».

69 ΥΠΕΣ Α.Π. 30947/12.11.2012: «Άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία σε υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι έχουν αποκτήσει το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ».

τρίτων χωρών, μέσω: (α) της θέσπισης ευέλικτων προϋποθέσεων εισδοχής για την κατηγορία των υψηλά ειδικευμένων εργαζομένων, (β) της εισαγωγής ταχείας και ευέλικτης διαδικασίας εισδοχής για τους αιτούντες, (γ) της διαμόρφωσης ελκυστικών όρων διαμονής για αυτούς και τα μέλη της οικογένειάς τους, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων διευκολύνσεων για αυτούς που επιθυμούν να μετακινηθούν σε δεύτερο κράτος μέλος για απασχόληση υψηλής ειδίκευσης (διατάξεις περί ενδοενωσιακής κινητικότητας).

3.5. Ένταξη.

Η μεταναστευτική πολιτική αποτελεί τα τελευταία έτη ζήτημα υψηλής πολιτικής για την εκάστοτε κυβέρνηση. Αυτό οφείλεται στο σχετικά υψηλό ποσοστό νόμιμα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα συγκριτικά με το συνολικό πληθυσμό της και κυρίως στο γεγονός ότι αποτελεί σημείο εισόδου της πλειονότητας των παράνομων μεταναστών που έχουν ως προορισμό ένα κράτος μέλος της Ένωσης. Αν και πρόκειται για δυο διαφορετικές κατηγορίες μεταναστών, εντούτοις η πολυάριθμη παρουσία των παράνομων μεταναστών στα μεγάλα αστικά κέντρα, καθώς και η διάπραξη ορισμένων σοβαρών εγκλημάτων για τα οποία συνελήφθησαν ή/και καταδικάστηκαν αλλοδαποί υπήκοοι και τα οποία έτυχαν μεγάλης προβολής από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς, έχουν στρέψει μία μερίδα της ελληνικής κοινής γνώμης εναντίον του συνόλου των αλλοδαπών στη χώρα. Τα κρούσματα ρατσιστικής συμπεριφοράς αυξήθηκαν δημιουργώντας έναν έντονο προβληματισμό τόσο στην ελληνική κοινή γνώμη όσο και στις τάξεις του πολιτικού κόσμου της χώρας καθώς επρόκειτο για ένα πρωτόγνωρο φαινόμενο για τη χώρα⁷⁰.

Στην Ελλάδα κατοικούν και εργάζονται νόμιμοι μετανάστες προερχόμενοι κυρίως από την Αλβανία: σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών, 440.118 υπήκοοι τρίτων χωρών κατείχαν άδεια διαμονής σε ισχύ στις 31.12.2012, εκ των οποίων 300.839 (68%) ήταν Αλβανοί υπήκοοι. Αρκετοί από αυτούς έχουν συμπληρώσει είκοσι χρόνια διαρκούς παρουσίας στη χώρα. Η κοινωνική τους ένταξη διευκολύνθηκε από το ψυχολογικό πλεονέκτημα που δίνει η γειτνίαση με τη χώρα καταγωγής και η παρουσία χιλιάδων ομοεθνών τους στην Ελλάδα. Σήμερα, η οικονομική κρίση πλήττει τους τομείς απασχόλησης πολλών νομίμων μεταναστών (κυρίως δε τον κατασκευαστικό τομέα) με αποτέλεσμα αφενός μια τάση αποχώρησης από την Ελλάδα αρκετών νομίμων μεταναστών (προκειμένου είτε να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους είτε να μεταβούν σε κάποιο άλλο κράτος), αφετέρου την αδυναμία αρκετών μεταναστών να προσκομίσουν τον αριθμό ενσήμων που απαιτείται για την ανανέωση της άδειας διαμονής, κινδυνεύοντας να εκπέσουν της νομιμότητας.

⁷⁰ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα περιστατικά ρατσιστικής βίας βλ. κεφάλαιο 4.1 Παράνομη Μετανάστευση.

Λαμβάνοντας υπόψη το πρόβλημα αυτό, με Κοινή Υπουργική Απόφαση του 2011⁷¹ μειώθηκε για ορισμένες κατηγορίες το ελάχιστο χρονικό διάστημα ασφάλισης που απαιτείται για την ανανέωση της άδειας διαμονής. Για παράδειγμα, στην περίπτωση υπηκόων τρίτων χωρών με ετήσια άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία, ο χρόνος ασφάλισης μειώθηκε από τις 200 στις 120 μέρες.

Επιπλέον, ο Έλληνας νομοθέτης έχει προβλέψει, μέσω της διαδικασίας χορήγησης άδειας διαμονής για εξαιρετικούς λόγους, τη δυνατότητα επαναφοράς στη νομιμότητα για όσους μπορούν να αποδείξουν μέσω συγκεκριμένων εγγράφων την απόκτηση ισχυρών δεσμών με τη χώρα. Πρόκειται, όμως, για μια χρονοβόρα διαδικασία, η οποία επιβαρύνεται περαιτέρω λόγω του μεγάλου αριθμού των αιτημάτων και δεν διασφαλίζει στον αιτούντα τη νομιμότητα της διαμονής. Επιπλέον, στερεί στον αιτούντα το δικαίωμα της πολιτογράφησης καθώς διακόπτεται ο νόμιμος χρόνος διαμονής στη χώρα. Αναμφίβολα, όμως, αποτελεί μια διέξοδο για χιλιάδες μετανάστες που δεν ήρθαν με την πρόθεση να φύγουν κάποια στιγμή από τη χώρα, αλλά αποφασισμένοι να συνδέσουν τις τύχες τους με αυτή.

Η ταχύτητα διεκπεραίωσης των αιτημάτων απόκτησης και ανανέωσης των αδειών διαμονής εξακολουθεί να είναι βραδεία. Συνεπεία τούτου υπάρχουν μετανάστες οι οποίοι παραλαμβάνουν “ληγμένες” άδειες διαμονής. Προς επίλυση αυτού του προβλήματος δημιουργήθηκαν οι υπηρεσίες μιας στάσης με έδρα τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας. Μέσω της μείωσης της γραφειοκρατίας και της επιτάχυνσης των διαδικασιών έκδοσης και ανανέωσης των αδειών διαμονής θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός αισθήματος ασφάλειας στο μετανάστη, στοιχείο απαραίτητο για την κοινωνική ένταξη. Καθώς πρόκειται για ένα νεοείσακτο θεσμό αναμένονται τα αποτελέσματα της λειτουργίας του προκειμένου να υπάρξει μια τεκμηριωμένη αξιολόγηση. Γεγονός, πάντως, αποτελεί ότι η μείωση του προσωπικού στις αρμόδιες υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων θα πρέπει να αντιμετωπιστεί προκειμένου να επιτευχθεί στο μέγιστο βαθμό ο σκοπός της σύστασης και λειτουργίας των νέων υπηρεσιών.

Το πρόβλημα υπέρμετρης καθυστέρησης διαπιστώνεται και σε σχέση με τη διαδικασία πολιτογράφησης. Ο μεγάλος αριθμός αιτημάτων και ο μικρός αριθμός των εργαζομένων στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας δεν επιτρέπει στη Διοίκηση να ανταποκριθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα στον αιτούντα. Τα επιμέρους προβλήματα αναφορικά με τη διαχείριση της νόμιμης μετανάστευσης γνωστοποιήθηκαν στον Υπουργό Εσωτερικών, Ευριπίδη Στυλιανίδη, από το Συνήγορο του Πολίτη. Ο τελευταίος κατέθεσε μια έκθεση

71 Αριθμ. 15055/546 /2011 Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης.

προτάσεων για ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν προτάσεις σχετικά με διάφορα δομικά προβλήματα εφαρμογής της μεταναστευτικής νομοθεσίας στην Ελλάδα, καθώς και σχετικά με την πολιτογράφηση των ομογενών από την Αλβανία και από την πρώην ΕΣΣΔ, την κτήση ιθαγένειας λόγω γέννησης ή φοίτησης στην Ελλάδα, και τον καθορισμό/διαπίστωση της ιθαγένειας⁷².

Τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών (ΣΕΜ), ένας συμβουλευτικός θεσμός που δημιουργήθηκε με το ν. 3852/2010 με σκοπό την ενεργό συμμετοχή των μεταναστών στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη του δήμου όπου διαμένουν, μέσω της διατύπωσης συστάσεων και προτάσεων στο Δημοτικό Συμβούλιο σχετικές με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, εκτιμάται ότι δεν κατάφεραν μέχρι σήμερα, πλην ορισμένων εξαιρέσεων, να παράξουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Τούτο συνδέεται με προβλήματα σύστασης και επαρκούς λειτουργίας των ΣΕΜ και ειδικότερα με έλλειψη πόρων για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων, αδυναμία απασχόλησης μόνιμου προσωπικού, αδυναμία τακτικής παρουσίας των μεταναστών στις συνεδριάσεις των ΣΕΜ λόγω απασχόλησης, καθώς και απροθυμία των δημοτικών αρχών να συγκρουστούν με αντιλήψεις που θέλουν τους μετανάστες στο περιθώριο της ελληνικής κοινωνίας. Εκτιμάται ότι η καθυστερημένη ενεργοποίηση του θεσμού σε πολλούς δήμους, καθώς και ο τρόπος ή η απουσία λειτουργίας τους κινδυνεύουν να οδηγήσουν στην απαξίωση του θεσμού. Το Υπουργείο Εσωτερικών, στο πλαίσιο δράσεων χρηματοδοτούμενων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης Υψηλών Τρίτων Χωρών στηρίζει έμπρακτα αυτό το θεσμό

Τον Ιανουάριο του 2012, η Γενική Γραμματεία Πληθυσμού & Κοινωνικής Συνοχής του Υπουργείου Εσωτερικών έθεσε σε δημόσια διαβούλευση Σχέδιο «Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη Πολιτών Τρίτων Χωρών 2012-2015», το οποίο εκπονήθηκε με πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας σε συνεργασία με όλα τα συναρμόδια Υπουργεία και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο 2012. Η εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου Εθνικής Στρατηγικής στοχεύει στη διατύπωση του θεωρητικού πλαισίου, της φιλοσοφίας, των αξόνων και των προτεραιοτήτων της ένταξης των νομίμως διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών σύμφωνα με τις διεθνείς προεκτάσεις που λαμβάνει το μεταναστευτικό φαινόμενο κατά τον 21^ο αιώνα, τις σύγχρονες ανάγκες της Ελληνικής Πολιτείας, της ελληνικής αγοράς εργασίας και οικονομίας, τις αντοχές της ελληνικής κοινωνίας και το ευρωπαϊκό πλαίσιο αρχών και αξιών.

Αναφορικά με τη συμμετοχή αλλοδαπών στις εκλογές για την ανάδειξη οργάνων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμού, στις 13 Νοεμβρίου 2012 διέρρευσαν στον τύπο πληροφορίες σχετικά με απόφαση που αναμενόταν από

72 http://www.synigoros.gr/resources/protaseis_epistoli.pdf

την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας⁷³ σύμφωνα με τις οποίες κρίθηκαν ως αντισυνταγματικές οι ρυθμίσεις των άρθρων 14 έως 21 του νόμου 3838/2010 σχετικά με το δικαίωμα της συμμετοχής των αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών στην ανάδειξη των οργάνων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμού, με το σκεπτικό ότι είναι αντίθετες προς τα άρθρα 1, 5 και 102 του Ελληνικού Συντάγματος. Σημειώνεται πάντως ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης εστίασαν κυρίως στο θέμα της αντισυνταγματικότητας των διατάξεων που αφορούν στην κτήση της ελληνικής ιθαγένειας από τέκνα αλλοδαπών λόγω γέννησης ή φοίτησης σε ελληνικό σχολείο, ενώ δεν τέθηκε το θέμα τυχόν ακύρωσης των αποτελεσμάτων των δημοτικών εκλογών που διενεργήθηκαν 2010 σε όσους δήμους ή Περιφέρειες συμμετείχαν ως εκλογείς ή αναδείχθηκαν ως εκλεγμένοι υπήκοοι τρίτων χωρών, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του νόμου 3838/2010.

Για λόγους πλήρους προσαρμογής με τα οριζόμενα στην Οδηγία 2004/38/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, με το άρθρο 42 του ν. 4071/2012⁷⁴ τροποποιήθηκαν συγκεκριμένες διατάξεις του ΠΔ 106/2007 με το οποίο είχε ενσωματωθεί η Οδηγία στο εθνικό δίκαιο⁷⁵. Η εν λόγω τροποποίηση κρίθηκε αναγκαία μετά από συνάντηση των εκπροσώπων του αρμόδιου Υπουργείου Εσωτερικών με εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο συναντήσεων με όλα τα κράτη μέλη σχετικά με την ορθή εφαρμογή της Οδηγίας⁷⁶. Παράλληλα, στο πλαίσιο του ίδιου νόμου προβλέπεται η προσθήκη μιας παραγράφου στο άρθρο 64 του ν. 3386/2005 (το οποίο αφορά σε γενικές διατάξεις περί δελτίων διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών, μελών οικογένειας Έλληνα ή πολίτη κράτους μέλους ΕΕ) σύμφωνα με την οποία αναγνωρίζεται το δικαίωμα της ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς, στα μέλη των οικογενειών

⁷³ Στις 5 Αυγούστου 2010 είχε κατατεθεί από ιδιώτη αίτησης ακύρωσης κατά α) της υπ' αριθμ' Φ.130181/23198/ 30-4-2010 απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΦΕΚ Β' 562) με τίτλο «Καθορισμός δικαιολογητικών που πρέπει να συνοδεύουν τη δήλωση και αίτηση εγγραφής στο Δημοτολόγιο λόγω γέννησης ή φοίτησης σε σχολείο στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 Α του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας» και β) της με αριθμό πρωτοκόλλου 24592/7-5-2010 6ης Εγκυκλίου του ίδιου Υπουργού με τίτλο « Άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι από τους ομογενείς και τους νομίμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης», κατά το μέρος που αναφέρεται μόνο στην παροχή δικαιωμάτων εκλέγειν και εκλέγεσθαι στους υπηκόους τρίτων χωρών. Την 1 Φεβρουαρίου 2011, το 4ο Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας με την απόφαση 350/2011, έκρινε ότι η άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν, όσο και η άσκηση του δικαιώματος του εκλέγεσθαι για την ανάδειξη των οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης επιφυλάσσεται μόνον στους Έλληνες πολίτες και δεν μπορεί να επεκταθεί και στους μη έχοντες την ιδιότητα αυτή χωρίς αναθεώρηση της σχετικής διατάξεως του Συντάγματος. Η υπόθεση παραπέμφθηκε από το 4ο Τμήμα στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας

⁷⁴ Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ, ΦΕΚ 85 τ.Α' /11.4.2012.

⁷⁵ ΠΔ 106/2007 «Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην ελληνική επικράτεια των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους » (ΦΕΚ 135 τ.Α'/21.6.2007).

⁷⁶ <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/r-topanad-eis.pdf>

των Ελλήνων και των πολιτών της ΕΕ που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, εφόσον έχουν το δικαίωμα διαμονής ή μόνιμης διαμονής στη χώρα. Τέλος, με έγγραφό του προς τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας, το Υπουργείο Εσωτερικών επέστησε την προσοχή στις διατάξεις του προαναφερθέντος άρθρου 42 του ν. 4071/2012, βάσει των οποίων δικαιούνται τα προαναφερόμενα μέλη οικογενειών να υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση δελτίου διαμονής εντός ενός έτους από την ημερομηνία εισόδου τους στην ελληνική επικράτεια, ειδάλλως θα καταβάλουν πρόστιμο⁷⁷.

3.6. Απόκτηση Ιθαγένειας και Πολιτογράφηση.

Ο ν. 3838/3010 «Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις» τροποποίησε τον Ελληνικό Κώδικα Ιθαγένειας, ο οποίος στηριζόταν αποκλειστικά στην αρχή *jus sanguinis* υιοθετώντας μερικώς και την αρχή *jus soli*. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 1Α παρ. 1 του νόμου, τέκνο αλλοδαπών που γεννιέται και συνεχίζει να ζει στην Ελλάδα από γονείς που διαμένουν μόνιμα και νόμιμα και οι δυο στη χώρα επί πέντε τουλάχιστον συνεχή έτη, αποκτά από τη γέννησή του την Ελληνική Ιθαγένεια, εφόσον οι γονείς του υποβάλουν κοινή σχετική δήλωση και αίτηση εγγραφής του τέκνου στο δημοτολόγιο του δήμου της μόνιμης κατοικίας του, μέσα σε τρία έτη από τη γέννηση. Αν το τέκνο γεννήθηκε πριν τη συμπλήρωση της πενταετούς νόμιμης διαμονής και από τους δύο γονείς στη χώρα, η κοινή δήλωση και αίτηση εγγραφής υποβάλλεται με την παρέλευση της πενταετούς συνεχούς νόμιμης διαμονής και του δεύτερου γονέα, το δε τέκνο αποκτά την Ελληνική Ιθαγένεια από την υποβολή τους. Σύμφωνα με την παρ. 2, του ίδιου άρθρου, τέκνο αλλοδαπών που έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την παρακολούθηση έξι τουλάχιστον τάξεων ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα και κατοικεί μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, αποκτά την Ελληνική Ιθαγένεια από τη συμπλήρωση του εξαετούς χρόνου φοίτησης με κοινή δήλωση και αίτηση εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου μόνιμης κατοικίας του που υποβάλλουν οι γονείς του μέσα σε τρία έτη από τη συμπλήρωση του χρόνου αυτού. Σύμφωνα με την παρ. 3, η Ελληνική Ιθαγένεια αποκτάται από τέκνα αλλοδαπών με δήλωση των γονέων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων του άρθρου 1Α του ν.3838/2010, μόνον εφόσον και οι δύο γονείς τους διαμένουν νομίμως στην Ελλάδα δυνάμει σχετικού νόμιμου τίτλου σε ισχύ.

Όπως ήδη αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα, στις 13 Νοεμβρίου 2012 διέρρευσαν στον τύπο πληροφορίες σχετικά με απόφαση που αναμενόταν από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας περί της συνταγματικότητας ή μη των διατάξεων του άρθρου 1Α του Ν. 3838/2010. Σύμφωνα με αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ως αντισυνταγματικές τις διατάξεις των άρθρων 1Α και 24 του

77 ΥΠΕΣ Α.Π. 18807/26.6.2012 Έγγραφο: «Εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4071/2012 (ΦΕΚ Α΄ 85)».

ν.3838/2010 σχετικά με το δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας λόγω γέννησης στην Ελλάδα ή φοίτησης σε ελληνικό σχολείο στην Ελλάδα με το σκεπτικό ότι η πολιτογράφηση που προβλέπει ο νόμος 3838/2010 γίνεται με βάση αμιγώς τυπικές προϋποθέσεις και χωρίς εξατομικευμένη κρίση περί της ανάπτυξης πραγματικών δεσμών του αιτούντος με τη χώρα.

Το γεγονός αυτό γνώρισε μεγάλη δημοσιότητα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης της χώρας. Σύμφωνα με αυτά, κατόπιν της γνωστοποίησης της απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, ο Πρωθυπουργός της χώρας έδωσε εντολή στον αρμόδιο αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών προκειμένου να ετοιμαστεί σχέδιο νόμου σύμφωνο με την απόφαση του Δικαστηρίου και την ευρωπαϊκή νομοθεσία⁷⁸. Στην εντολή αυτή αντέδρασαν για διαφορετικούς λόγους τα κόμματα της συμπολίτευσης (ΠΑΣΟΚ και ΔΗΜΑΡ) και η μείζων αντιπολίτευση (ΣΥΡΙΖΑ). Ειδικότερα, σύμφωνα με το ΠΑΣΟΚ και τη ΔΗΜΑΡ οποιαδήποτε πρωτοβουλία θα έπρεπε να λαμβάνεται με τη σύμφωνη γνώμη όλων των κομμάτων που στηρίζουν την κυβέρνηση,⁷⁹ ενώ σύμφωνα με το ΣΥΡΙΖΑ επιβεβαιώθηκε η υιοθέτηση από την κυβέρνηση «της ατζέντας μίσους και του φόβου που ορίζει η Χρυσή Αυγή... στο μόνο σχετικά προοδευτικό νομοθέτημα των τελευταίων χρόνων»⁸⁰. Να σημειωθεί ότι στις συζητήσεις για τη συγκρότηση Κυβέρνησης συνεργασίας, που έλαβαν χώρα μετά τις εκλογές του Ιουνίου 2012 ανάμεσα στη Νέα Δημοκρατία, το ΠΑΣΟΚ και τη ΔΗΜΑΡ, το θέμα της μη τροποποίησης των διατάξεων του νόμου 3838/2010 τέθηκε μεταξύ των αρχηγών των τριών κομμάτων ως προϋπόθεση συνεργασίας⁸¹. Στο κείμενο δε της προγραμματικής σύγκλισης έγινε λόγος για την «Προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου για απόδοση Ιθαγένειας σε συνδυασμό με τις σύγχρονες εξελίξεις και σε αντιστοίχιση με τα ισχύοντα σε ευρωπαϊκές χώρες με παρόμοια προβλήματα (Ευρωπαϊκός Νότος)»⁸².

Στις 15 Νοεμβρίου 2012 ο αρμόδιος για θέματα ιθαγένειας Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών, με έγγραφό του προς τους Γενικούς Γραμματείς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας ζητούσε την προσωρινή διακοπή της διαδικασίας απονομής της ιθαγένειας (υποβολή νέων αιτημάτων, εξέταση φακέλου, δημοσίευση απόφασης, ορκωμοσία, εγγραφή στα δημοτολόγια) βάσει σχετικών αιτήσεων που βασίζονταν στα άρθρα 1Α και 24 του ν. 3838/2010, προκειμένου να αποφευχθούν τα προβλήματα που θα δημιουργούσε η αναγνώριση της ιθαγένειας στη νομική βάση των προσβαλλόμενων διατάξεων.

78 <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26509&subid=2&pubid=112990050>

79 <http://www.tanea.gr/news/greece/article/4767907/?iid=2>

80 <http://www.capital.gr/NewsPrint.asp?id=1665879>

81 <http://www.capital.gr/NewsPrint.asp?id=1665879>

82 <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=463892>

Η παραγγελία αυτή συγκέντρωσε τις αντιδράσεις των κομμάτων της συμπολίτευσης και της μείζονος αντιπολίτευσης.⁸³ Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες, το ΠΑΣΟΚ την χαρακτήρισε «παράνομη» και «ικανή να υπονομεύσει τη λειτουργία της κυβερνητικής συνεργασίας»,⁸⁴ ενώ η ΔΗΜΑΡ εξέφρασε έντονες διαφωνίες και δήλωσε ότι «καμία διαρροή ή φήμη δεν μπορεί να δικαιολογήσει αναστολή εφαρμογής ψηφισμένου από τη Βουλή Νόμου»⁸⁵. Κατά της απόφασης δημοσίευσαν κοινή δήλωση έξι δήμαρχοι της χώρας (Αθηναίων, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Βόλου, Νίκαιας-Α. Ιωάννη Ρέντη και Ιωαννινών), θεωρώντας ότι παραβιάζει την αρχή της νομιμότητας και εκφράζοντας την πρόθεσή τους να συνεχίσουν να τηρούν τη διαδικασία απονομής της ιθαγένειας σύμφωνα με τις προβλεπόμενες στο νόμο διατάξεις⁸⁶. Ο Συνήγορος του Πολίτη, με δελτίο τύπου, επεσήμανε ότι οι Δήμοι και οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις οφείλουν να εφαρμόσουν τον ισχύοντα νόμο περί ιθαγένειας μέχρι αυτός να τροποποιηθεί ή να αντικατασταθεί από άλλη ρύθμιση, καθώς και ότι κάθε απόκλιση θα ήταν παράνομη ή και αξιόποινη⁸⁷. Οι ίδιες αντιρρήσεις εκφράστηκαν και από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου⁸⁸.

Επιπλέον, κατατέθηκαν πέντε ερωτήσεις στην ελληνική Βουλή στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Από πλευράς εκπροσώπων της κυβέρνησης διευκρινίστηκε ότι, μέχρι τη δημοσίευση της απόφασης της ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, δεν επίκειται η ανάληψη οποιασδήποτε συναφούς πρωτοβουλίας⁸⁹ και ότι στο νέο νόμο θα περιληφθούν μεταβατικές διατάξεις, οι οποίες, χωρίς να παρακάμπτουν την απόφαση του ΣτΕ, θα δίνουν λύσεις στα προβλήματα που θα δημιουργήσει αυτή, τόσο για τα άτομα τα οποία έχουν ήδη εγγραφεί στα Δημοτολόγια με βάση τις διατάξεις αυτές, όσο και για τα άτομα για τα οποία οι διαδικασίες με βάση τις διατάξεις αυτές είναι εκκρεμείς,⁹⁰ ενώ, τονίστηκε ότι σε κάθε νομοθετική πρωτοβουλία η ιθαγένεια θα αποδίδεται ως δυνητικό επιστέγασμα μιας επιτυχούς διαδικασίας ένταξης του αλλοδαπού.

Αντιδράσεις από τις δημοτικές αρχές και τους τοπικούς φορείς⁹¹ προκάλεσε επίσης η κίνηση του Υπουργού Εσωτερικών να αποστείλει αίτημα συγκέντρωσης στοιχείων ως προς τον αριθμό των ημεδαπών και αλλοδαπών τέκνων που έγιναν δεκτά σε δημοτικούς βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, σε συνέχεια

83 <http://www.avgi.gr/ArticleActions/show.action?articleID=733145>

84 <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=486677>

85 <http://www.aftodioikisi.gr/kommata/dimar-na-aposirthei-tora-i-aporadekti-egkiklios-gia-tin-ithageneia>

86 <http://www.aftodioikisi.gr/ipourgeia/kinisi-ton-6-kata-egkikliou-athanasiou-gia-ithageneia>

87 <http://www.synigoros.gr/resources/dtik.pdf>

88 http://www.nchr.gr/document.php?category_id=143&document_id=1512

89 <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/7872936.pdf>

90 <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/7893230.pdf>

91 <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=478979>

σχετικής, από 1^{ης} Οκτωβρίου 2012 επίκαιρης ερώτησης που κατέθεσε βουλευτής του κόμματος της Χρυσής Αυγής⁹². Μετά από τη μεγάλη δημοσιότητα που δόθηκε στο θέμα, ο Υπουργός με δελτίο τύπου διευκρίνισε ότι το αίτημα για στοιχεία αφορούσε μόνο στη στατιστική αποτύπωση και σε καμία περίπτωση στα προσωπικά δεδομένα των παιδιών και προσέθεσε ότι η ιθαγένεια δεν αποτελεί κριτήριο επιλογής παιδιών στους βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς των δήμων⁹³.

3.7 Διαχείριση της μετανάστευσης και της κινητικότητας.

3.7.1. Πολιτική Θεωρήσεων (visas).

Στο πλαίσιο ενδυνάμωσης του τουρισμού προς τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και με τη σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εφαρμόστηκε από τις 7 Ιουνίου 2012 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2012 ένα πιλοτικό πρόγραμμα ενθάρρυνσης ολιγοήμερων τουριστικών αφίξεων από την Τουρκία (dailytrip). Η ανωτέρω πιλοτική διαδικασία αφορούσε σε όλους τους κατόχους ταξιδιωτικών εγγράφων που υπάγονται στην υποχρέωση κατοχής θεώρησης και μετακινούνται απευθείας από την Τουρκία προς την Ελλάδα, εφόσον δεν προκύπτει σε βάρος τους κάποιο επιβαρυντικό στοιχείο και δεν είναι εγγεγραμμένοι στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS). Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε αποκλειστικά σε Ρόδο, Κω, Σάμο, Χίο και Μυτιλήνη καθώς κρίθηκε ότι τα νησιά αυτά διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή και το κατάλληλο προσωπικό για τη διεξαγωγή των απαραίτητων συνοριακών ελέγχων κατά την είσοδο-έξοδο⁹⁴ και για την καθιέρωση απλοποιημένων διαδικασιών εισόδου με έκδοσης θεώρησης στο σημείο άφιξης. Σημειώνεται δε ότι για την επέκταση εφαρμογής ενός αντίστοιχου πιλοτικού προγράμματος σε αερολιμένες της χώρας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αρνήθηκε να συναινέσει⁹⁵.

Όσον αφορά στην πολιτική θεωρήσεων, το Υπουργείο Εξωτερικών κατέβαλε, το 2012, προσπάθειες απλοποίησης και επιτάχυνσης των διαδικασιών με κύριο στόχο να διευκολύνει την έλευση επισκεπτών. Με εγκύκλιο που απέστειλε στα μέσα Μαρτίου 2012 προς όλες τις ελληνικές διπλωματικές και προξενικές αρχές στο εξωτερικό, ο τότε Υπουργός Εξωτερικών, Σταύρος Δήμας, ζητούσε τη μέγιστη δυνατή διευκόλυνση προς τους υπηκόους τρίτων χωρών, που επιθυμούσαν να επισκεφθούν τη χώρα μας, μέσω της παροχής ταχύτατων, αποτελεσματικών και φιλικών διαδικασιών χορήγησης θεωρήσεων. Στα τέλη

92 <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c0d5184d-7550-4265-8e0b-078e1bc7375a/7743585.pdf>

93 <http://www.ypes.gr/el/MediaCenter/Minister/PressReleases/?id=fd545fb-475b-4957-b91b-99a60603355d>

94 <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/7804704.pdf>

95 <http://www.mfa.gr/epikairotita/eidiseis-anakoinoseis/semeia-apanteses-uphupourgou-exoterikon-kourkoula-se-epikaire-erotesse-tou-bouleutou-pasok-ioanne-dribelegka-me-thema-aplopoiese-diadikasion-eisodou-gia-brakheies-touristikies-episkepseis-apo-polites-triton-khoron-me-ekdose-theoresesto-aerodromio-ma.html>

Δεκεμβρίου 2012, η Ελλάδα κατατάσσονταν στις πρώτες θέσεις της ΕΕ από πλευράς ταχύτητας διεκπεραίωσης των αιτημάτων θεωρήσεων⁹⁶.

Το Σύστημα Πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS) αποτελεί ένα δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών για τις θεωρήσεις βραχείας διαμονής, το οποίο παρέχει στις αρμόδιες αρχές των κρατών Σένγκεν τη δυνατότητα να επεξεργάζονται δεδομένα σχετικά με τις αιτήσεις θεωρήσεων και με τις εκδόσεις, απορρίψεις, ανακλήσεις ή παρατάσεις θεωρήσεων. Το VIS τέθηκε επιτυχώς σε εφαρμογή στις 11 Οκτωβρίου 2011 καλύπτοντας τις Προξενικές Αρχές των κ-μ στην Βόρεια Αφρική, από τις 10 Μαΐου 2012 επεκτάθηκε καλύπτοντας τις Προξενικές Αρχές των κ-μ στην Μέση Ανατολή και από τις 2 Οκτωβρίου 2012 αυτές στον Περσικό Κόλπο. Η Ελλάδα εφαρμόζει το νέο σύστημα σε όλες τις Προξενικές της Αρχές στις ως άνω περιοχές, πλην Λιβύης και Ιράκ. Η Ελλάδα, προκειμένου να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση για θεωρήσεις που υπάρχει σε ορισμένες τρίτες χώρες, έχει προβεί στη δημιουργία Κέντρων Θεωρήσεων, σε συνεργασία με εξωτερικούς παρόχους, στην Ρωσία (15), στην Κίνα (1), στην Ινδία (12), στο Καζακστάν (1), στη Σρι Λάνκα (1), στο Νεπάλ (1), στην Τουρκία (6) και έχει δρομολογήσει την δημιουργία νέων κέντρων και σε άλλες γεωγραφικές περιοχές.

3.7.2. Διακυβέρνηση Σένγκεν.

Σύμφωνα με την εξαμηνιαία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Μάιος 2012) σχετικά με τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν κατά την περίοδο από την 1^η Νοεμβρίου 2011 έως την 30^η Απριλίου 2012,⁹⁷ εντοπίστηκαν σοβαρές ελλείψεις ως προς την ορθή εφαρμογή του κεκτημένου Σένγκεν στην Ελλάδα κατά τη διετία 2010-2011. Οι ελλείψεις αυτές αφορούσαν στον έλεγχο των εξωτερικών χερσαίων, εναερίων και θαλάσσιων συνόρων. Για την αποκατάσταση αυτών, η Ελλάδα κατήρτισε ένα εθνικό σχέδιο δράσης, το οποίο στοχεύει, μεταξύ άλλων, στον αποτελεσματικότερο συντονισμό της διαχείρισης των συνόρων, στην καλύτερη χρησιμοποίηση προσωπικού και εξοπλισμού, στη βελτίωση των υποδομών, καθώς και στην υλοποίηση νέου προγράμματος κατάρτισης και στην αναθεώρηση της σχετικής νομοθεσίας όπου απαιτείται.

Για να αποτιμηθεί η πραγματοποιηθείσα πρόοδος και να εντοπιστούν τα πεδία στα οποία θα μπορούσαν να συνδράμουν τα υπόλοιπα κράτη μέλη, η «Επιτροπή ομοτίμων Schengen» επισκέφτηκε τη χώρα από τις 28 Μαΐου έως τις 2 Ιουνίου 2012 (peer-to-peer visit). Η αποστολή μετέβη στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών,

96 <http://www.mfa.gr/epikairota/aidiseis-anakoinoseis/semeia-apanteses-uphupourgou-exoterikon-kourkoula-se-epikaire-erotesse-tou-bouleutou-pasok-ioanne-dribelegka-me-thema-aplopoiese-diadikasion-eisodou-gia-brakheies-touristik-es-episkepseis-apo-polites-triton-khoron-me-ekdose-theoreses-sto-aerodromio-ma.html>

97 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Εξαμηνιαία έκθεση για τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν την περίοδο από την 1^η Νοεμβρίου 2011 έως την 30^η Απριλίου 2012, COM(2012) 230 τελικό, 16.5.2012.

«Ελευθέριος Βενιζέλος», στον λιμένα του Πειραιά και στην περιοχή του Έβρου, καλύπτοντας με τις επισκέψεις αυτές όλους τους τύπους των συνόρων. Με το πέρας της επίσκεψης επισημάνθηκε ότι, παρά τις εμφανείς επιτευχθείσες βελτιώσεις, απαιτείται περαιτέρω ενθάρρυνση και πρόοδος. Η Επιτροπή κάλεσε την Ελλάδα να συνεχίσει την εφαρμογή του σχεδίου δράσης Σένγκεν και επανέλαβε τη δέσμευσή της να στηρίξει τις ελληνικές προσπάθειες για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, μεταξύ άλλων μέσω του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων και της συνδρομής του Frontex⁹⁸.

3.7.3. Επιτήρηση των Συνόρων.

Η Ελλάδα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, καθίσταται, για τα σύγχρονα διεθνή μεταναστευτικά ρεύματα, είτε ο πλέον πρόσφορος προορισμός είτε η πύλη εισόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με τελικό προορισμό κάποιο άλλο κράτος της ενωσιακής ενδοχώρας. Στην πρώτη έκθεση της Επιτροπής για την ορθή λειτουργία της Συνθήκης Σένγκεν που δημοσιεύτηκε τον Μάιο του 2012 αναφέρεται ότι το 75% των παράνομων μεταναστών που συνελήφθησαν στη ζώνη Σένγκεν το διάστημα Οκτωβρίου – Δεκεμβρίου 2011 εισήλθαν μέσω της οδού της Ανατολικής Μεσογείου (Ελλάδα, Βουλγαρία, Κύπρος).⁹⁹ Επιπλέον, σύμφωνα με το Frontex, κατά το έτος 2012 οι παράνομες διελεύσεις στο χώρο Σένγκεν, μέσω της εν λόγω οδού, ανήλθαν σε 37220.¹⁰⁰

Ο υπό εξέταση Ευρωπαϊκός Κανονισμός Eurosur προβλέπει τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συντονιστικού κέντρου (στις εγκαταστάσεις του Frontex), καθώς και τη λειτουργία ενός εθνικού συντονιστικού κέντρου σε έκαστο κράτος μέλος. Με το ν. 4058/2012 συστάθηκε στην Ελλάδα το Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιτήρησης και Ελέγχου Συνόρων.¹⁰¹ Το κέντρο αυτό αποτελεί αυτοτελή Υπηρεσία που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, με αρμοδιότητα το συντονισμό της δράσης μεταξύ των αρμόδιων Ελληνικών Αρχών στα εξωτερικά σύνορα, τη συνεργασία με τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις αρμόδιες Αρχές τρίτων χωρών και τους διεθνείς οργανισμούς που είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των συνόρων, καθώς και την εποπτεία της εφαρμογής των ενωσιακών και εθνικών μέτρων σχετικά με τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της χώρας. Το εν λόγω κέντρο θα εγκατασταθεί στο Αρχηγείο του Λιμενικού Σώματος στον Πειραιά, ενώ

98 Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Δεύτερη εξαμηνιαία έκθεση για τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν την περίοδο από την 1^η Μαΐου 2012 έως την 31^η Οκτωβρίου 2012, COM(2012) 686 τελικό, 23.11.2012.

99 COM (2012) 230 τελικό, σ. 3.

100 <http://www.frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map>

101 Ν.4058/2012 «Παροχή υπηρεσιών ασφάλειας από ένστολους φρουρούς σε εμπορικά πλοία και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 63 τ. Α΄/22.3.2012.

ήδη ορίσθηκε, ως νέος Εθνικός Συντονιστής, Αρχιπλοίαρχος του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής και το σχετικό προεδρικό διάταγμα για θέματα στελέχωσής της τελεί υπό δημόσια διαβούλευση. Το κέντρο θα πρέπει να ξεκινήσει τη λειτουργία του έως την 1.10.2013., σύμφωνα με το σχέδιο Κανονισμού Eurosur. Στα τέλη Δεκεμβρίου και μετά την επανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου, ετέθησαν σε διαβούλευση διατάξεις του άρθρου 27 του ν. 4058/2012 σχετικές με τη στελέχωση του Κέντρου, ενώ για την απρόσκοπτη δραστηριοποίησή του ρυθμίστηκαν θέματα προμηθειών.¹⁰²

Στο πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης, το οποίο υιοθετήθηκε το 2011, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η ενίσχυση του ελέγχου των συνόρων μέσω της αξιοποίησης πρόσθετων ανθρώπινων πόρων και μέσω σύγχρονης τεχνολογίας. Το πρώτο στάδιο υλοποίησης του σχεδιασμού έλαβε χώρα με τη θέση σε λειτουργία του Επιχειρησιακού Κέντρου Επιτήρησης των συνόρων και με την κατασκευή του αποτρεπτικού τεχνητού εμποδίου στον Έβρο.

Το Επιχειρησιακό Κέντρο Επιτήρησης των συνόρων, το οποίο εγκαινιάστηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2012, αποτελεί ένα κέντρο αυτοματοποιημένου συστήματος επιτήρησης των συνόρων στο ανατολικό χερσαίο τμήμα της ελληνοτουρκικής παραμεθορίου. Έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει εικόνα σε πραγματικό χρόνο από το σύστημα επιτήρησης που καλύπτει το χερσαίο τμήμα των συνόρων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας την οποία και παρέχει επίσης σε πραγματικό χρόνο στο κεντρικό Επιχειρησιακό Κέντρο της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.

Προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης, ολοκληρώθηκαν στα τέλη 2012 οι εργασίες κατασκευής του προαναφερθέντος αποτρεπτικού τεχνητού εμποδίου στον Έβρο («φράχτης»). Το εν λόγω έργο εκτείνεται σε μήκος 10,3 χιλιομέτρων παράλληλα της μεθορίου, επί του ελληνικού εδάφους. Η ύπαρξή του εκτιμάται ότι θα συμβάλει στην αποτροπή της παράνομης εισόδου αλλοδαπών από την Τουρκία προς την Ελλάδα. Παράλληλα, όμως, οι ελληνικές αρχές εκτιμούν ότι εμπεριέχει και έναν ισχυρό αποτρεπτικό μήνυμα προς τους υπηκόους τρίτων χωρών που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν την Ελλάδα ως χώρας «transit» για τη μετάβασή τους προς τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹⁰³ Για το θέμα της αποτελεσματικότητας του έργου ετέθησαν κοινοβουλευτικές ερωτήσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή από Έλληνες και μη ευρωβουλευτές όπου η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να επαναλάβει ότι δεν θεωρεί ότι η κατασκευή του τεχνητού φράγματος θα αποτελέσει αποτελεσματικό

102 <http://www.opengov.gr/ythynal/?p=150>

103 <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/7814095.pdf>

μέτρο ενάντια στην παράνομη μετανάστευση και για το λόγο αυτό δεν δέχτηκε τη χρηματοδότησή του από το Ταμείο εξωτερικών συνόρων.¹⁰⁴

Το 2012, με τη χρηματοδότηση του Frontex ενισχύθηκαν οι Αστυνομικές Διευθύνσεις Αλεξανδρούπολης και Ορεστιάδας στην προσπάθεια καταπολέμησης των αυξημένων ροών παράνομης μετανάστευσης στην περιοχή αρμοδιότητάς τους, με ικανό αριθμό αποσπασμένων αστυνομικών / συνοριακών φυλάκων. Η δράση αυτή εφαρμόζεται συνεχόμενα από το 2010, στο πλαίσιο των κοινών επιχειρήσεων «Ποσειδών χερσαία 2010, 2011 και 2012», ενώ διεκόπη, προσωρινά, την 22.10.2012 λόγω αδυναμίας του Frontex να τη χρηματοδοτήσει. Έχει ήδη προγραμματιστεί η συνέχισή της από αρχές του 2013. Επιπρόσθετα, κατά τους μήνες Ιούλιο έως και Οκτώβριο αποσπάσθηκαν στην ίδια περιοχή αστυνομικοί με τη χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων.

Τον Αύγουστο 2012 στο πλαίσιο υλοποίησης της εθνικής πρωτοβουλίας «επιχείρηση Ξένιος Ζευς» αποσπάσθηκαν 1881 αστυνομικοί στην περιοχή αρμοδιότητας των Αστυνομικών Διευθύνσεων Αλεξανδρούπολης, Ορεστιάδας, Ροδόπης και Ξάνθης. Από το μήνα Δεκέμβριο και λόγω επαναξιολόγησης των αναγκών ο αριθμός αυτός μειώθηκε κατά περίπου 50%. Το μεγαλύτερο μέρος της σχετικής χρηματοδότησης καλύφθηκε από πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων. Επίσης, κατά το 2012, η Ελλάδα παρέλαβε σύγχρονο εξοπλισμό για τον έλεγχο των διαβατηρίων, την επιτήρηση των συνόρων και τις επικοινωνίες, ο οποίος διανεμήθηκε σε όλα τα συνοριακά σημεία διέλευσης της χώρας.

Στις 8-9 Οκτωβρίου 2012 η Ευρωπαϊκή Επίτροπος, κα C. Malmström, επισκέφτηκε τα κέντρα υποδοχής και την ελληνική παραμεθόριο. Σε δηλώσεις της εξέφρασε την ικανοποίησή της για τα μέτρα ενίσχυσης των συνοριακών ελέγχων στην περιοχή του Έβρου και κάλεσε από κοινού με την ελληνική Κυβέρνηση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να αποδεχτούν την προταθείσα τροποποίηση με την οποία θα αυξηθεί το ποσοστό συγχρηματοδότησης της ΕΕ για τα Ταμεία SOLID στον τομέα της μετανάστευσης, του ασύλου και των συνόρων από 75% σε 95% για τα κράτη που επωφελούνται από το μηχανισμό οικονομικής στήριξης.¹⁰⁵

3.7.4. Frontex

104 <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2012-001772&language=EL>
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2012-003168&language=EL>
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2012-003168&language=EL>
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2012-001772&language=EL>
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2012-005323+0+DOC+XML+V0//EL>

105 http://ec.europa.eu/ellada/press-center/news/archives/news_20121005_malmstrom_episkepsi_el.htm

Η συμμετοχή του Frontex στην επιτήρηση των ελληνικών συνόρων είναι πολύ σημαντική καθώς η Ελλάδα εξοικονομεί ανθρώπινο δυναμικό, χρήματα και επιπλέον οι ευρωπαίοι εταίροι της δύνανται να έχουν πραγματική εικόνα των μαζικών εισροών παράνομων μεταναστών από τα ελληνοτουρκικά σύνορα και της τουρκικής επιθετικής πολιτικής στην οριοθέτηση των ελληνικών χωρικών υδάτων. Δεν είναι τυχαίο ότι το 2012 μεγάλος αριθμός ερωτήσεων κατατέθηκε από τους Έλληνες ευρωβουλευτές προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το συγκεκριμένο ζήτημα.¹⁰⁶

Στις 19 Απριλίου 2012 υπεγράφη Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Frontex το οποίο προβλέπει τη συμμετοχή της Ελλάδας στην πιλοτική πλατφόρμα ηλεκτρονικής ανταλλαγής πληροφοριών του EUROSUR με στόχο την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, την αποτελεσματική επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την έγκυρη και αποτελεσματική διάχυση των πληροφοριών. Μέσα από τη συμμετοχή της, η Ελλάδα στοχεύει στην περαιτέρω ενίσχυση της επιτήρησης των ελληνικών συνόρων και στην επέκταση συγχρόνων συστημάτων επιτήρησης σε όλο το μήκος των ελληνοτουρκικών συνόρων.¹⁰⁷

Με τον κύριο όγκο των παράνομων μεταναστών να προέρχεται από την Τουρκία, μεγάλης σημασίας για τη φύλαξη των ελληνικών συνόρων θεωρήθηκε στην Ελλάδα η υπογραφή στις 28 Μαΐου 2012 του «μνημονίου συνεργασίας» μεταξύ του Frontex και της Τουρκίας το οποίο άρχισε να ισχύει την επόμενη ημέρα. Το εν λόγω κείμενο συνήφθη με σκοπό την επαύξηση και ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ του Οργανισμού και των αρμόδιων τουρκικών αρχών μέσω της πραγματοποίησης κοινών αξιολογήσεων στον τομέα των παράνομων ροών και της υλοποίησης σχετικών προγραμμάτων με χρηματοδότηση της ΕΕ. Σε πρακτικό επίπεδο καθιστά δυνατή την απόσπαση υπαλλήλων του τουρκικών αρχών που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των συνόρων, σε συντονιστικά κέντρα (Focal Point Offices) που έχουν δημιουργηθεί για συγκεκριμένες δραστηριότητες του Frontex βάσει πρότασης της τελευταίας και κατόπιν εξασφάλισης της συμφωνίας του κράτους μέλους υποδοχής.¹⁰⁸ Το μνημόνιο αυτό δεν θεωρείται έγγραφο με νομικά δεσμευτική ισχύ σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και η υλοποίηση του περιεχομένου του, σε πρακτικό επίπεδο, δεν

106 Βλ. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2012-008071+0+DOC+XML+V0//EL> <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=WQ&reference=E-2012-008140&language=EL> <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=WQ&reference=E-2012-003588&language=EL> <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2012-008804+0+DOC+XML+V0//EL> <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2012-008571+0+DOC+XML+V0//EL> <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2012-003588+0+DOC+XML+V0//EL> <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2012-005804+0+DOC+XML+V0//EL>

107 <http://www.hcg.gr/node/2517>

108 <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2012-008071&language=EL>

θεωρείται εκπλήρωση διεθνών υποχρεώσεων από την Τουρκία. Επιπλέον, σημειώνεται ότι δεν προκύπτει με σαφήνεια η δυνατότητα σχεδιασμού και διεξαγωγής επιχειρήσεων στο τουρκικό έδαφος. Η Ελλάδα, κρίνοντας σημαντική την ενεργοποίηση των αρμόδιων τουρκικών αρχών μέσω της διεξαγωγής κοινά σχεδιασμένων και ταυτόχρονα εφαρμοζόμενων επιχειρήσεων στο τουρκικό, αλλά και στο ελληνικό έδαφος, συμφώνησε με τις τουρκικές αρχές τη διεξαγωγή ταυτόχρονης επιχείρησης αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης στην περιοχή του Έβρου.¹⁰⁹

Λόγω δε της ανησυχητικής αύξησης του μεταναστευτικού ρεύματος από τις ακτές της Τουρκίας προς τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου ζητήθηκε στις αρχές Σεπτεμβρίου η ενίσχυση της δύναμης του Frontex. Η ενίσχυση αυτή δόθηκε με την παρουσία τεσσάρων περιπολικών σκαφών, ενός αεροσκάφους και δυο κινητών μονάδων επιχείρησης.¹¹⁰

Στο πλαίσιο των Κοινών Επιχειρήσεων του Frontex στην Ελλάδα έλαβαν χώρα οι κάτωθι επιχειρήσεις: *Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2012 χερσαία / Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2012 θαλάσσια / Κοινή Επιχείρηση FOCAL POINTS 2012 χερσαία / Κοινή Επιχείρηση FOCAL POINTS 2012 εναέρια.*¹¹¹

Πέραν της χρηματοδότησης και οργάνωσης των κοινών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα σημαντική είναι η συνεισφορά του Frontex και στον τομέα της εκπαίδευσης, καθώς διεξάγονται ειδικά εκπαιδευτικά σεμινάρια για την κατάρτιση συνοριοφυλάκων στους τομείς της αναγνώρισης / ταυτοποίησης υπηκοότητας των παρανόμως εισερχομένων μεταναστών (screening) και της λήψης συνεντεύξεων από συλληφθέντες παράνομους μετανάστες με στόχο τη συλλογή επιχειρησιακών πληροφοριών για τα δίκτυα διακίνησης καθώς και τις παράνομες μεταναστευτικές ροές. Άλλες εκπαιδευτικές δράσεις του Οργανισμού αφορούν στον εντοπισμό κλεμμένων οχημάτων καθώς και την αναγνώριση πλαστών εγγράφων.

Στο πνεύμα της αλληλεγγύης, αλλά και της ενίσχυσης της χώρας μας με προσωπικό και τεχνικό εξοπλισμό, συμμετέχουμε κατ' αντιστοιχία σε Κοινές Επιχειρήσεις του Οργανισμού που υλοποιούνται σε άλλα κ-μ. Ωστόσο, η συμμετοχή μας είναι περιορισμένη, αφενός διότι η χώρα μας αντιμετωπίζει τις μεγαλύτερες ροές παράνομης μετανάστευσης και έχει τις πλέον αυξημένες ανάγκες και αφετέρου λόγω της οικονομικής συγκυρίας στην οποία βρίσκεται η χώρα (παρόλο που το κόστος συμμετοχής αποζημιώνεται πλήρως από το

¹⁰⁹ http://www.minocp.gov.gr/images/stories/2012/kb_elegxos/24092012-er1180.pdf

¹¹⁰ <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=473212>

¹¹¹ Για αναλυτική περιγραφή των επιχειρήσεων, βλ. *Παράρτημα: 2012 Εθνική Συμβολή της Ελλάδας στην Έκθεση της Επιτροπής και της ΕΥΣΑ, ενότητα II.2*

Frontex, η αδυναμία απευθείας κάλυψης των εξόδων από τον Οργανισμό οδηγεί στη δέσμευση ποσών από τον κρατικό προϋπολογισμό).

4. ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ.

Η παράνομη μετανάστευση ως τομέας πολιτικής βρέθηκε κατά το 2012 στο επίκεντρο της κυβερνητικής δράσης και του δημόσιου διαλόγου. Ειδικότερα, επιδιώχθηκε ο περιορισμός του αποθέματος των παράνομων μεταναστών μέσω της επιχείρησης «Ξένιος Δίας», της ίδρυσης Κέντρων Κράτησης και της προώθησης των προγραμμάτων εθελούσιων επιστροφών. Παράλληλα, στοχεύθηκε η αντιμετώπιση του προβλήματος μέσω της προώθησης, διμερών και σε επίπεδο ΕΕ, συμφωνιών επανεισδοχής.

4.1 Παράνομη μετανάστευση.

Οι εξελίξεις στο πεδίο της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης αποτέλεσαν κατά το 2012 αντικείμενο επικρίσεων και εντάσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων δρώντων σε όλα τα εμπλεκόμενα επίπεδα σε διαφορετικό κατά περίπτωση βαθμό: μεταξύ της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης, μεταξύ κυβέρνησης και τοπικής αυτοδιοίκησης ή αποκεντρωμένης διοίκησης, μεταξύ αρμόδιων κρατικών υπηρεσιών και μεταναστευτικών οργανώσεων και ΜΚΟ. Το θέμα παρακολούθησαν αξιωματούχοι διακυβερνητικών οργανισμών (Συμβούλιο της Ευρώπης και ΟΗΕ) και εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Frontex, οι οποίοι διατύπωσαν σχετικές απόψεις και συστάσεις. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρέθηκαν η κατά τόπους διεξαγωγή της επιχείρησης «Ξένιος Ζευς» και τα Κέντρα Κράτησης σε συνδυασμό με τα υπό σύσταση Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ίδρυση και πτυχές της λειτουργίας τους).

Αναλυτικότερα, αντανακλώντας τις προτεραιότητες της νέας κυβέρνησης ως προς την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης (εισόδου και παραμονής)¹¹², το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη έθεσε σε εφαρμογή την επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» στις 2 και 3 Αυγούστου 2012, στο κέντρο της Αθήνας και στον Έβρο, ως οργανωμένη επιχείρηση διαρκείας, ήτοι ως μόνιμο μέτρο και όχι ως μία ακόμη «επιχείρηση-σκούπα». Πρόκειται για μία φιλόδοξη επιχείρηση μεγάλης έκτασης, ως προς τις περιοχές όπου λαμβάνει χώρα, τους συμμετέχοντες αστυνομικούς και το πεδίο δράσης της. Σύμφωνα με την Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.) διακρίνονται τρεις στόχοι και αντίστοιχοι άξονες διεξαγωγής των επιχειρήσεων αυτών, οι οποίοι αναλύονται ως εξής: α) η απώθηση των παράνομων μεταναστών από τον Έβρο και η σφράγιση των συνόρων, β) η επιστροφή των παράνομων μεταναστών στις χώρες προέλευσής

¹¹² Βλ. σχετική αναφορά σε ενότητα 2.1 της παρούσας Έκθεσης.

τους, με αφετηρία το κέντρο της Αθήνας και εν συνεχεία την περιφέρεια¹¹³, γ) η αποκατάσταση της ευνομίας και της ποιότητας ζωής για τους κατοίκους και για τους επισκέπτες της Αθήνας. Ως προς το διατεθέν προσωπικό, στην περιοχή του Έβρου δραστηριοποιήθηκαν για την επιχείρηση αυτή περίπου 2500 αστυνομικοί και στο κέντρο της Αθήνας περίπου 2000 αστυνομικοί.

Ειδικά στην περίπτωση της Αθήνας, με την παρουσία εισαγγελικών αρχών και τη συμμετοχή συνεργείων του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.) επιδιώκεται επίσης ο εντοπισμός διαμερισμάτων διαμονής δεκάδων παράνομων μεταναστών υπό απαράδεκτες συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας. Επισημαίνεται δε ότι η επιχείρηση αποσκοπεί παράλληλα και στην καταστολή κάθε άλλου είδους παράνομης δραστηριότητας όπως η πορνεία, η διακίνηση ναρκωτικών και η οργανωμένη επαιτεία¹¹⁴. Αναφορικά με τη γεωγραφική έκταση των επιχειρήσεων, τον Αύγουστο 2012 πραγματοποιήθηκαν επιχειρήσεις «Ξένιος Ζευς» στο κέντρο της Αθήνας, στο Σταθμό Λαρίσης και στην Κόρινθο, ενώ τον Οκτώβριο 2012 πραγματοποιήθηκε όμοια επιχείρηση στην Πάτρα. Σχετικά δελτία τύπου αναφορικά με τα αποτελέσματα των επιχειρήσεων αναρτήθηκαν τακτικά στην ιστοσελίδα της ΕΛ.ΑΣ.

Ως προς την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης «Ξένιος Ζευς», ήδη από τις 10.8.2012, με σχετικό Δελτίο Τύπου, η ΕΛ.ΑΣ. απέδωσε στην επιχείρηση που πραγματοποιήθηκε σε Αλεξανδρούπολη και Ορεστιάδα τη διαπιστούμενη σημαντική μείωση του αριθμού παρανόμως εισερχομένων αλλοδαπών στα σύνορα του Έβρου, χωρίς μάλιστα να έχει ολοκληρωθεί πλήρης εκδίπλωση των διαθέσιμων δυνάμεων. Στις 31.12.2012 με δελτίο τύπου της ΕΛ.ΑΣ. ανακοινώθηκε ότι από την έναρξη της επιχείρησης «Ξένιος Ζευς» τον Αύγουστο 2012, οι αστυνομικοί έλεγχοι στο κέντρο της Αθήνας είχαν ως αποτέλεσμα, αναφορικά με τη καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, την προσαγωγή 65.766 αλλοδαπών και τη σύλληψη 4.145 αλλοδαπών διότι δεν πληρούσαν τις νόμιμες προϋποθέσεις παραμονής στη χώρα. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι έλεγχος για τη νομιμότητα της παρουσίας των εντοπιζόμενων αλλοδαπών στη χώρα διενεργείτο στους χώρους κράτησης και όχι 'στο δρόμο', προς έλεγχο γνησιότητας των εγγράφων.

Συνολικά, συνελήφθησαν το 2012 για παράνομη είσοδο και παραμονή 76.878 υπήκοοι τρίτων χωρών¹¹⁵, εκ των οποίων 30.433 στα ελληνο-τουρκικά χερσαία σύνορα και 10.927 στην ελληνο-αλβανική μεθόριο.

113 Στο δημόσιο λόγο έγινε αναφορά στην «ανακατάληψη των πόλεων», Συνέντευξη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Ν. Δένδια στον ρ/δ σταθμό Flash και τον δημοσιογράφο Κ. Παρρά, 2.9.2012 (http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4337&Itemid=552)

114 Δελτίο Τύπου, Αρχηγείο ΕΛΑΣ, 4-8-2012.

115 http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=12080&Itemid=429&lang=

**Συλληφθέντες μη νόμιμοι μετανάστες για παράνομη είσοδο και παραμονή
από αστυνομικές και λιμενικές αρχές**

2012	Ελληνο- τουρκικά χερσαία σύνορα	Ελληνο- αλβανική μεθόριος	Ελληνο- σκοπιανή μεθόριος	Ελληνο- βουλγαρικ ή μεθόριος	Κρήτη	Λοιπή χώρα
	30.433	10.927	1.168	365	2.834	31.151

Πηγή: ΕΛ.ΑΣ.

Διαπιστώνεται μια αδιαμφισβήτητη θεαματική μείωση μετά τον Αύγουστο 2012 σε σύγκριση τόσο με τα στατιστικά των προηγούμενων μηνών του ίδιου έτους όσο και σε σύγκριση με τα στατιστικά των αντίστοιχων μηνών το 2011. Η ΕΛ.ΑΣ. απέδωσε την εν λόγω μείωση στην επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» σε συνδυασμό με την εν εξελίξει τότε (και μεταγενέστερη χρονικά) ολοκλήρωση της κατασκευής τεχνητού εμποδίου (φράχτη) στον Έβρο, ωστόσο σκόπιμο θα ήταν να εξεταστεί τυχόν διαφοροποίηση της κατάστασης στις υπόλοιπες μεθορίες το ίδιο χρονικό διάστημα.

**Συλλήψεις μη νόμιμων μεταναστών στα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα
ανά μήνα για τα έτη 2011-2012**

	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
2011	2156	1650	2035	2891	3775	3689	5941	6339	7052	9626	6018	3802
2012	2864	2213	2569	3731	4501	4963	6914	2172	216	137	71	82

Πηγή: ΕΛ.ΑΣ.

Σε πολιτικό επίπεδο, η επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» επικρίθηκε σφόδρα (20.08.2012) από την αξιωματική αντιπολίτευση (ΣΥ.ΡΙΖ.Α.), η οποία αναφέρθηκε σε «πογκρόμ διαρκείας»¹¹⁶. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι και ο Πρόεδρος της ΔΗΜ.ΑΡ., του αριστερού εταίρου της κυβέρνησης «Εθνικής Ευθύνης», σε συνέντευξή του στις αρχές Σεπτεμβρίου, ανέφερε την επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» ως περίπτωση ενημέρωσής του την τελευταία στιγμή¹¹⁷. Στην περιφέρεια, την επιχείρηση στην Πάτρα ακολούθησε συλλαλητήριο που οργανώθηκε από την Κίνηση Υπεράσπισης των Δικαιωμάτων των Προσφύγων και Μεταναστών/τριών.

¹¹⁶ <http://www.syriza.gr/%CE%B4%CE%AE%CE%BB%CF%89%CF%83%CE%B7-%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%84%CF%8E%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%83%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%B6%CE%B1-%CE%B5%CE%BA%CE%BC-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7/>

¹¹⁷ <http://www.dimokratikiaristera.gr/epikairotita/synentefkseis/3663-synentefksi-tou-proedrou-tis-dimar-foti-kouveli-stin-efimerida-kathimerini-tis-kyriakis-kai-to-dimosiografo-konstantino-zoyla>. Για στάση ΔΗΜΑΡ και ΠΑΣΟΚ βλ. επίσης Συνέντευξη Υπουργού Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη κ. Ν. Δένδια, στην εκπομπή του τηλεοπτικού σταθμού ΣΚΑΙ «Πρώτη Γραμμή», 6.8.2012.

(http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4324&Itemid=551)

Την ίδια περίοδο διαπιστώθηκε αύξηση περιστατικών βίας εις βάρος αλλοδαπών, με αφορμή τα οποία ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη δήλωσε ότι, σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι τα περιστατικά αυτά έχουν ρατσιστικό υπόβαθρο, θα εξέταζε το ενδεχόμενο εισήγησης προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης να θεωρείται το ρατσιστικό υπόβαθρο επιθέσεων ως επιβαρυντική περίπτωση¹¹⁸. Τα αυξημένα κρούσματα επιθέσεων εις βάρος αλλοδαπών, περιλαμβανομένων τουριστών ασιατικής ή αφρικανικής καταγωγής, είχαν διεθνή αντίκτυπο¹¹⁹ και οδήγησαν στην υπογραφή του Π.Δ. 132/2012 "Σύσταση Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας-Τροποποίηση διατάξεων ΠΔ 14/2001" (ΦΕΚ Α' 239/11-12-2012). Με βάση τις διατάξεις του εν λόγω Π.Δ., ιδρύονται δύο 2 Τμήματα και 68 Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας σε όλη την Ελλάδα με αποστολή την ουσιαστική και αποτελεσματική καταπολέμηση της βίας που εκδηλώνεται κατά μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων με ρατσιστικά κίνητρα και υπόβαθρο. Επιπλέον, τέθηκε σε λειτουργία ειδική τηλεφωνική γραμμή καταγγελιών περιστατικών ρατσιστικής βίας («11414»), η οποία είναι 24ωρης λειτουργίας και διασφαλίζει το ανώνυμο και απόρρητο της επικοινωνίας.

Ένα άλλο βασικό ζήτημα εντός του 2012 αναφορικά με την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, το οποίο συνδέθηκε άμεσα με την αποτελεσματικότητα των κατά τόπους επιχειρήσεων «Ξένιος Ζευς» αφορά στα Κέντρα Κράτησης, ή Κέντρα Προσωρινής ή Κλειστής Φιλοξενίας ή Προ-αναχωρησιακά κέντρα, και τα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.). Διευκρινίζεται ότι στα κέντρα κράτησης οδηγούνται οι παράνομα ευρισκόμενοι στη χώρα αλλοδαποί προς απέλαση, ενώ στα ΚΕ.Π.Υ., τα οποία βρίσκονται στα σύνορα, οδηγούνται όλοι οι αλλοδαποί που εισέρχονται χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις στη χώρα (περιλαμβανομένων όσων σκοπεύουν να αιτηθούν ασύλου) προκειμένου να διεξαχθούν οι απαραίτητες διαδικασίες διαχωρισμού τους ('screening'), σύμφωνα με τις οριζόμενες από το ν. 3907/2011 διαδικασίες. Στο τέλος του 2012 κατεγράφησαν εγκαταστάσεις που λειτουργούν ως κέντρα κράτησης/κλειστής φιλοξενίας/προ-αναχωρησιακά κέντρα στην Αμυγδαλέζα, την Κόρινθο, την Ξάνθη, την Κομοτηνή, το Παρανέστι Δράμας. Επίσης κατεγράφησαν ως Ειδικοί Χώροι Παραμονής Αλλοδαπών (Ε.Χ.Π.Α.)

118 Realnews, 19.8.2012

(http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4332&Itemid=551)

119 Ενδεικτικά αναφέρεται η Οδηγία της Πρεσβείας των ΗΠΑ στην Αθήνα, US Embassy Athens Greece, Security Message for US citizens: Safety and Security in Greece, 16.11.2012

(http://photos.state.gov/libraries/greece/38517/uscitizens/sec_message_greece.pdf). Αναφορές περιστατικών καταγράφονται σε ερωτήσεις βουλευτών (ερώτηση 1476/10-9-2012, ερ. 4468/28-11-2012), σε εξειδικευμένα περιοδικά έντυπα (Migration Newsheet July 2012, November 2012), ενώ συγκεκριμένες προτάσεις προς τις αρμόδιες αρχές αποτυπώνονται στην έκθεση του Racist Violence Recording Network (Οκτ. 2012)

(http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/pr/Conclusions_October2012EN.pdf). Ιδιαίτερα ανησυχητική χαρακτήρισε την κατάσταση ο Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Nils Muižnieks (Αυγή, 20.12.2012), <http://archive.avgi.gr/ArticleActionsShow.action?articleID=738302>

εγκαταστάσεις στη Σάμο και τη Χίο, ενώ το πρώτο ΚΕ.Π.Υ., όπως αυτό ορίζεται στο ν.3907/2011, προγραμματίζεται να λειτουργήσει εντός του 2013 σε εγκαταστάσεις στο Φυλάκιο Έβρου.

Η συζήτηση για τη δημιουργία κέντρων κράτησης έλαβε χώρα αρχικά σε υψηλούς τόνους, προς το τέλος της θητείας της Κυβέρνησης Παπαδήμου (Μάρτιος 2012), οπότε ανακοινώθηκε η πρόθεση σύστασης και λειτουργίας τριών κέντρων κράτησης σε καθεμία από τις περιφέρειες (συνολικά 27), ενόψει επικείμενης επίσκεψης «Επιτροπής ομοτίμων Schengen» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση της εφαρμογής του κεκτημένου Schengen (peer to peer evaluation) και υπό τη σκιά των προεκλογικών δηλώσεων του Ν. Σαρκοζύ περί άρσης του κεκτημένου Schengen στην περίπτωση των κρατών που δεν δύνανται να επιβλέπουν τα σύνορά τους¹²⁰. Η Περιφέρεια Αττικής είναι η πρώτη που αντιδρά θετικά με Απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου, τη στιγμή που οι άλλες Περιφέρειες διάκεινται αρνητικά¹²¹. Τέλη Απριλίου τίθεται σε λειτουργία το πρώτο Κέντρο Κράτησης και Κλειστής Φιλοξενίας στις εγκαταστάσεις της ΕΛ.ΑΣ. στην Αμυδαλέζα, ενώ διαμείβονται προεκλογικά σχετικές αντιδικίες μεταξύ Υπουργών της κυβέρνησης¹²². Σημειώνεται ότι ήδη την περίοδο εκείνη αποτελούσε διακηρυγμένη θέση της Νέας Δημοκρατίας ότι τα κέντρα κράτησης συνιστούν κομβικό σημείο μιας σοβαρής εθνικής πολιτικής για το μεταναστευτικό ζήτημα, για τη δε σύστασή τους αναφέρονταν συγκεκριμένα χωροθετικά κριτήρια, καθώς επίσης και ανταποδοτικά κίνητρα για τις τοπικές κοινωνίες¹²³.

Δυνάμει του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, χρησιμοποιήθηκαν ως κέντρα κράτησης (*κλειστής φιλοξενίας*) παλαιές στρατιωτικές εγκαταστάσεις, και εγκαταστάσεις σχολών της ΕΛ.ΑΣ. (στρατόπεδο Κορίνθου, αστυνομική σχολή στην Ξάνθη, στρατόπεδο στο Παρανέστι Δράμας, σχολή αστυφυλάκων στην Κομοτηνή). Τα έξοδα για τις υποδομές περιλαμβάνονται στα σχέδια ετησίων προγραμμάτων χρηματοδότησης από το Ταμείο Επιστροφών ή/και το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων. Αντιδράσεις ως προς τις συνθήκες κράτησης, τις παραχωρηθείσες εγκαταστάσεις, τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων σίτισης, τις προβλεπόμενες δαπάνες για τους παράνομους μετανάστες κ.ά. έχουν σημειωθεί τόσο από την τοπική κοινωνία με την ενεργό υποστήριξη βουλευτών κατά τη

120 <http://www.sueddeutsche.de/politik/wahlkampf-in-frankreich-opposition-attackiert-sarkozy-nach-schengen-drohungen-1.1306549>.

121 <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=450616>

122 <http://www.skai.gr/news/politics/article/201317/o-upourgous-upodomon-emmenei-stin-arnisi-tou-gia-to-kedro-stin-amugdaleza/>

123 http://www.nd.gr/web//sector-security/press/-/journal_content/56_INSTANCE_1wmJ/46320/933365

διάρκεια σχετικών διαμαρτυριών¹²⁴, όσο και από βουλευτές όλων των παρατάξεων¹²⁵.

Τα κέντρα κράτησης και τους Ε.Χ.Π.Α. στη Ροδόπη και τον Έβρο επισκέφτηκε η Επίτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Cecilia Malmström (8-9.10.2012)¹²⁶, ο Ειδικός Εισηγητής των Η.Ε. για τα ανθρώπινα δικαιώματα, F. Créreau (26.11-3.12.2012)¹²⁷ και κλιμάκιο της Διεθνούς Αμνηστίας (Αύγουστος 2012), ενώ αναμένεται επίσκεψη του Συμβουλίου της Ευρώπης το 2013. Μετά την πρώτη ημέρα επίσκεψης αναφορικά με τα κέντρα κράτησης και την χρηματοδότηση της ΕΕ, η Επίτροπος σημείωνε στο blog της:

«Η κατάσταση στα κέντρα [κράτησης] είναι δύσκολη και οι ανθρωπιστικές συνθήκες στοιχειώδεις, σε ορισμένες περιπτώσεις και χειρότερες. Ορισμένα κέντρα πρέπει να κλείσουν, άλλα μόλις άνοιξαν και είναι εντάξει. Η νέα ελληνική κυβέρνηση αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις, αλλά βελτιώσεις έχουν όντως υλοποιηθεί πρόσφατα ... Υπάρχει βεβαίως σκληρή πίεση στα σύνορα και προσπαθούμε να συνδράμουμε την Ελλάδα με όποιο τρόπο μπορούμε. Πολλή χρηματοδότηση και πολλοί πόροι έχουν διατεθεί στην Ελλάδα - μεταξύ 2007 και 2011, 160 εκατομμύρια ευρώ διατέθηκαν ... προσωπικό και τεχνογνωσία ... Ένα πρόβλημα είναι ότι μέρος μόνο των διατεθέντων χρηματοδοτήσεων της Ε.Ε. πράγματι απορροφάται. Τώρα η Ελλάδα πρέπει να βελτιωθεί στην αξιοποίηση της προσφερόμενης βοήθειας ... Απομένει ακόμη μακρύς δρόμος να διανυθεί...»¹²⁸.

Ο αποχωρών Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, T. Hammarberg είχε επίσης δηλώσει στις αρχές του 2012 ότι *πρέπει να περιοριστεί στο ελάχιστο η χρήση κέντρων κράτησης παράνομων μεταναστών* (Εφημερίδα «Το Βήμα», 30.03.2012).

Παραπλήσια ήταν η θέση του Ειδικού Εισηγητή των Η.Ε. για τα ανθρώπινα δικαιώματα, κ F. Créreau, στην τελική δήλωσή του κατά το πέρας της επίσκεψής του στην Ελλάδα ως προς την απορρόφηση των χρηματοδοτήσεων της ΕΕ, τις συνθήκες στα κέντρα κράτησης και την επιχείρηση Ξένιος Ζευς¹²⁹ και τις σχετικές συστάσεις προς την ελληνική κυβέρνηση:

124 <http://tvxs.gr/news/topika-nea/se-polemo-i-korinthos-gia-kentro-kratisis>,

<http://www.zougla.gr/greece/article/episodia-sto-paranesti-dramas-gia-to-kentro-kratisis-metanaston>

125 Ενδεικτικά αντλούνται από τον κοινοβουλευτικό έλεγχο οι ακόλουθες ερωτήσεις/επίκαιρες ερωτήσεις/αναφορές: επ. ερωτ. 83/23-8-2012, επ. 1179/30-8-2012, 1186/31-8-2012, επ. 1180/30-8-2012, επ. 2956/15-10-2012, 3847/9-11-2012, επ. 4378/26-11-2012, επ. 4343/26-11-2012.

126 http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4373&Itemid=555. Για τα συμφωνηθέντα θέματα μεταξύ της Επιτροπής και του Υπουργού:

http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4374&Itemid=555.

127 <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12860&LangID=E>

128 <http://blogs.ec.europa.eu/malmstrom/along-the-border/>. Σημειώνεται ότι αντίστοιχη σύσταση περί ικανότητας απορρόφησης χρηματοδότησης της ΕΕ είχε δεχθεί ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη τον Απρίλιο 2012, <http://greece.greekreporter.com/2012/04/03/malmstrom-greece-will-be-on-eu-agenda-for-some/>. Βλ. επίσης σχετικά ερώτηση κοινοβουλευτικού ελέγχου με αριθμό 5440/27-12-2012.

129 <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12858&LangID=E>

«....λυπάμαι για τα γραφειοκρατικά προσκόμματα της ελληνικής κυβέρνησης αναφορικά με την εκταμίευση κοινοτικής χρηματοδότησης, περιλαμβανομένης της περίπτωσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, το οποίο χρηματοδοτεί ΜΚΟ που μεταξύ άλλων λειτουργούν καταφύγια για τους αιτούντες άσυλο.... για τη νέα πολιτική της ελληνικής κυβέρνησης ως προς την κράτηση όλων όσοι εισέρχονται παράτυπα στην ελληνική επικράτεια, περιλαμβανομένων ασυνόδευτων ανηλίκων και οικογενειών. ... για τις 'επιχειρήσεις σκούπα' στο πλαίσιο των επιχειρήσεων Ξένιος Ζευς, οι οποίες οδηγούν στην ευρεία κράτηση μεταναστών σε διάφορα σημεία της χώρας, πολλοί εκ των οποίων έχουν ζήσει και εργαστεί στην Ελλάδα για έτη....Ανησυχώ για τις ανεπαρκείς συνθήκες κράτησης και τις αναποτελεσματικές διαδικαστικές εγγυήσεις στις εγκαταστάσεις κράτησης μεταναστών...Υπάρχει επιτακτική ανάγκη τακτικών μη ανακοινωθείσών επισκέψεων (unannounced visits) σε όλα τα κέντρα κράτησης στην ΕλλάδαΑνησυχώ για την έλλειψη κατάλληλου προσωπικού και προϋπολογισμού για τις δύο υπηρεσίες [ασύλου και πρώτης υποδοχής] ...»

Στις 25-26.10.2012 παρουσιάστηκαν τα τελευταία αποτελέσματα της εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης της Ελλάδας για το Άσυλο και τη Μετανάστευση στο Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων¹³⁰. Το έγγραφο της Επιτροπής¹³¹ προς το Συμβούλιο με τίτλο “Εθνικό Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας για τη μεταρρύθμιση του Ασύλου και τη διαχείριση της μετανάστευσης”, ανέφερε ότι, πέραν των θετικών εξελίξεων, παρέμενε ένας αριθμός ελλείψεων μεταξύ των οποίων: α) οι συνθήκες υποδοχής στα κέντρα κράτησης μεταναστών είναι κάτω από τα ελάχιστα πρότυπα (substandard) β) η γενικευμένη πρακτική της κράτησης παρανόμως εισερχομένων δύναται να αποτρέψει αιτήματα πρόσβασης σε προστασία γ) οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν καταλήξει σε εγκαταστάσεις για κέντρα κράτησης ούτε έχουν διερευνήσει περί σχετικής χρηματοδότησης από την ΕΕ.

Στο ίδιο έγγραφο γινόταν αναφορά στα συμφωνηθέντα με τον Έλληνα Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη παραδοτέα, συγκεκριμένα στη βελτίωση της κατάστασης στην περιοχή Έβρου και νησιών, στη βελτίωση των διαδικασιών ασύλου, στη βιωσιμότητα των ελέγχων στα σύνορα, στην απορρόφηση της προσφερόμενης οικονομικής βοήθειας και στην εκπόνηση σχεδίου αντιμετώπισης ανθρωπιστικής κρίσης και ενδεχόμενου προσφυγικού κύματος από τη Συρία λόγω των εκεί γεγονότων. Για το τελευταίο ζήτημα είχε προηγηθεί διυπουργική σύσκεψη υπό το συντονισμό του Υπουργού Εθνικής Άμυνας Π. Παναγιωτόπουλου, με τη συμμετοχή του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη Ν. Δένδια και του Υπουργού Ναυτιλίας & Αιγαίου Κ.

130

http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4394&Itemid=555, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/133241.pdf

131 Council Of the European Union, doc. 15358/12/LIMITE/ASSIM 131/COMIX 595/23 October 2012, <http://www.statewatch.org/news/2012/oct/eu-com-greece-migration-15358-12.pdf>

Μουσουρούλη, με θέμα την εκπόνηση του σχεδίου ΙΩΝΗ για την αντιμετώπιση ενδεχόμενου κύματος Σύρων προσφύγων και της παράνομης μετανάστευσης από τα θαλάσσια σύνορα μετά την ανάσχεση των παρανόμως εισερχομένων αλλοδαπών από τον Έβρο¹³² (17.9.2012).

Συναφής ήταν η ενημέρωση αντιπροσωπείας της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις εξελίξεις στον τομέα της παράνομης μετανάστευσης, του ασύλου, της αντιμετώπισης της ρατσιστικής βίας¹³³ από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (01.11.2012). Η εν λόγω Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εστιάζει τακτικά το ενδιαφέρον της σε ζητήματα χρηματοδότησης κέντρων κράτησης/φιλοξενίας και κέντρων υποδοχής στην Ελλάδα, αλλά και στην Τουρκία, στην κατασκευή του φράχτη στον Έβρο και στις επιχειρήσεις του Frontex¹³⁴.

Σε επιχειρησιακό επίπεδο θα πρέπει να αναφερθεί, συμπληρωματικά με την ενότητα 3.7, ότι εντός του 2012 πραγματοποιήθηκαν: α) στο πλαίσιο της συνεργασίας Ελληνικής και Αλβανικής Αστυνομίας, στη Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης, δύο εκπαιδευτικά προγράμματα Αξιωματικών της Αλβανικής Αστυνομίας¹³⁵, β) σεμινάριο της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (CEPOL) στη Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ελληνικής Αστυνομίας Βορείου Ελλάδας (Βέροια) με θέμα «Δίκτυα που ασχολούνται με τον εντοπισμό, την αντιμετώπιση και τον επαναπατρισμό παράνομων μεταναστών», με συμμετοχή 32 Ανώτερων Αξιωματικών Αστυνομιών και εμπειρογνομόνων από Ελλάδα, Αυστρία, Βουλγαρία, Γαλλία, Δανία, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Ισπανία, Κύπρο, Ολλανδία, Ουγγαρία, Σουηδία, Μαυροβούνιο, την Π.Γ.Δ.Μ., καθώς επίσης και 5 Στελέχη και εμπειρογνώμονες από Οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Α.Σ.Ο., Frontex, EUROPOL)¹³⁶ και γ) στο πλαίσιο της Κοινής Επιχείρησης Focal Point - χερσαία 2012 του Frontex, διήμερα εξειδικευμένα εκπαιδευτικά σεμινάρια από προσωπικό της Υπηρεσίας Ελέγχου Διαβατηρίων του Αστυνομικού Τμήματος Κήπων Έβρου και της Υπηρεσίας Ελέγχου Διαβατηρίων Κακαβιάς σε φιλοξενούμενους αξιωματικούς που διατίθενται στην Ελλάδα από την Αυστρία, Λιθουανία, τη Βουλγαρία, την Ιταλία, την Πολωνία, την Ισπανία και τη Νορβηγία.

Σημαντικές εξελίξεις διαπιστώθηκαν αναφορικά με τη διαχείριση ζητημάτων του παρανόμως διαμένοντος στη χώρα μεταναστευτικού πληθυσμού. Στον *τομέα της εργασίας*, μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2009/52/ΕΚ

132 http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4351&Itemid=552

133 http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4399&Itemid=559

134 Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες ερωτήσεις ευρωβουλευτών: [E-006108/2011](#), [E-3504/2012](#)), [E-006104/2012](#), [E004614/2012](#), [E005323/2012](#).

135 *Δελτίο Τύπου, ΕΛ.ΑΣ., 01.12.2012*

136 *Δελτίο Τύπου, ΕΛ.ΑΣ., 26.10.2012*

“Επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών” ως κεφάλαιο ΙΓ’ (άρθρα 77-94) του ν. 4052/2012 (ΦΕΚ Α’ 41/2012). Στο κεφάλαιο αυτό καταγράφονται οι συναφείς υποχρεώσεις των εργοδοτών, οι ποινικές, διοικητικές, χρηματικές και άλλες κυρώσεις εις βάρος των εργοδοτών, και θέματα σχετικά με την καταγγελία, την άδεια διαμονής των απασχολούμενων αλλοδαπών κ.ά.. Επισημαίνεται ότι οι σχετικές διατάξεις περιλαμβάνουν και περιπτώσεις απασχόλησης πολιτών τρίτων χωρών με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας, κατάσταση η οποία συνδέεται και με την εμπορία ανθρώπων για εργασιακή εκμετάλλευση¹³⁷.

Στον *τομέα της υγείας*, με Εγκύκλιο του Υπουργού Υγείας ¹³⁸ το Μάιο 2012, διευκρινίζεται ότι πρόσβαση στο σύστημα ιατροφαρμακευτικής και νοσηλευτικής περίθαλψης δεν θα έχουν οι μη νομίμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών, με την εξαίρεση επειγόντων περιστατικών που αφορούν σε απειλητικές για τη ζωή καταστάσεις, υπερεπείγουσες καταστάσεις που εισάγονται από το Τμήμα Επείγοντων Περιστατικών κάθε Νοσοκομείου, άτομα που έχουν μολυνθεί από HIV ή άλλα λοιμώδη νοσήματα μέχρι σταθεροποίησης της υγείας τους. Εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της εγκυκλίου τα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, όταν πρόκειται για υπηκόους τρίτων χωρών που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία και για ανήλικα παιδιά, ασυνόδευτα ή μη, για τα οποία σε κάθε περίπτωση (έκτακτη ή μη) και ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς των γονέων ή κηδεμόνων τους και γενικότερα την τυχόν έλλειψη νομιμοποιητικών εγγράφων, διασφαλίζεται η απρόσκοπτη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας. Επισημαίνεται δε ότι τα ανωτέρω δεν αφορούν στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο, όσους έχουν υπαχθεί σε καθεστώς προστασίας για ανθρωπιστικούς λόγους και τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας. Στην Εγκύκλιο καταγράφονται λεπτομερώς τα απαιτούμενα έγγραφα που πρέπει να φέρει ο αλλοδαπός σε κάθε περίπτωση. Τον Απρίλιο 2012 με Απόφαση του ίδιου Υπουργού υπό το γενικό τίτλο “Ρυθμίσεις που αφορούν στον περιορισμό της διάδοσης λοιμωδών νοσημάτων ” καθιερώνεται έλεγχος των μεταναστών χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα και των αιτούντων άσυλο για μεταδοτικά νοσήματα που αποτελούν ιατρικό επείγον σύμφωνα με τα κριτήρια του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (WHO), του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC) και του Αμερικάνικου Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων (CDC)¹³⁹. Στο ν. 4070/2012 (ΦΕΚ Α’ 82/2012) περιλαμβάνονται τροπολογίες του άρ. 13 του Π.Δ. 114/2010 και του άρ. 76 του ν. 3386/2005, οι οποίες προβλέπουν

137 Βλ. παρακάτω ενότητα 7 της παρούσας Έκθεσης.

138 Η υπ’ αριθ. Υ4α/οικ. 45610/02-05-2012 του Υπ. Υγείας αναφορικά με την εφαρμογή της υπ’ αριθ. 139491/06 ΚΥΑ (ΦΕΚ 1747/Β/30.11.06).

139 Η υπ’ αριθ. Γ.Υ. 39α/2012 ΥΑ (ΦΕΚ Β 1002/2-4-2012)

δυνατότητα κράτησης των παράνομων αλλοδαπών που συνιστούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

Στον τομέα της αυστηρότερης αντιμετώπισης της εγκληματικότητας, σύμφωνα με δημοσίευμα ημερήσιας εφημερίδας¹⁴⁰, η Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης ανακοίνωσε το Σεπτέμβριο 2012 ότι σε συνέχεια εντολής του Πρωθυπουργού θα προωθούσε στο αρμόδιο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προσχέδιο νομοθετικής ρύθμισης, σύμφωνα με το οποίο η παράνομη είσοδος ή/και παραμονή στην Ελλάδα θα αναγόταν σε επιβαρυντική περίπτωση για τα αδικήματα εκ δόλου κατά την επιμέτρηση της ποινής. Επί της συγκεκριμένης πρότασης εξέφρασε έντονα την ανησυχία της η Διεθνής Αμνηστία, αναφέροντας ότι πρόκειται για παραβίαση διεθνούς νομοθεσίας καθώς εισάγει διακρίσεις με βάση το μεταναστευτικό καθεστώς του ατόμου. Προς επίρρωση των θέσεων της η Διεθνής Αμνηστία επικαλέστηκε τις θέσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη των Ρατσιστικών Διακρίσεων, του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Ομάδας Εργασίας του ΟΗΕ για την αυθαίρετη κράτηση, του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για το δικαίωμα στην εκπαίδευση και του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών στην προηγηθείσα χρονικά υιοθέτηση αντίστοιχης ρύθμισης στην Ιταλία (2008), η οποία εν τέλει ακυρώθηκε από το Ιταλικό Συνταγματικό Δικαστήριο ως παραβίαση της αρχής ενάντια στις διακρίσεις¹⁴¹.

4.2 Επιστροφή

Η επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών ρυθμίζεται από τα άρθρα 16 έως 41 του Ν. 3907/2011¹⁴². Μεταξύ άλλων προβλέπεται ότι σε περίπτωση απόρριψης αιτήματος χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής, καθώς και σε περίπτωση ανάκλησης ισχύοντος τίτλου διαμονής, η αρμόδια αρχή (Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή Υπουργός Εσωτερικών) εκδίδει απόφαση επιστροφής του υπηκόου τρίτης χώρας. Η απόφαση επιστροφής αποτελεί

140 http://www.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_kathremote_1_17/09/2012_461692

141 <http://www.amnesty.org.gr/%CF%84%CE%B1-%CF%83%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%BD%CE%B1>

142 ΦΕΚ Α-7/26.01.2011 Ν.3907/2011 "Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη - μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις".

http://www.et.gr/ids-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e14pHQ_yQmlGYPfHSeFQAuFW8rzSZFfgk-eWy3uQ8Giw0kAYi3ORfmapE3Ss2xobnse0iX0sZ2QXndQjGzH3jYJ1aCqknuAZTk-kwl-tXkc5uWeZrWvDJKJHhLUZYwJSEpTNYZu1Re9yOZa663sO9w3E.

αναπόσπαστο τμήμα της απόφασης απόρριψης του αιτήματος διαμονής ή ανάκλησης του τίτλου διαμονής.

Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν. 3907/2011¹⁴³, η απόφαση αναβολής της απομάκρυνσης επιδίδεται στον υπήκοο τρίτης χώρας και συνιστά γραπτή βεβαίωση ότι η απόφαση επιστροφής δεν μπορεί να εκτελεσθεί προσωρινά (βεβαίωση αναβολής της απομάκρυνσης). Η βεβαίωση αυτή έχει εξάμηνη ισχύ και μπορεί να ανανεώνεται μετά από νέα κρίση σχετικά με την εξακολούθηση του ανεφίκτου της απομάκρυνσης. Κατά το χρονικό διάστημα ισχύος της γραπτής βεβαίωσης, ο κάτοχός της έχει προσωρινό δικαίωμα διαμονής στην Ελλάδα και οφείλει, σε κάθε περίπτωση, να παραμένει στη διάθεση των αρμόδιων για την εκτέλεση της απομάκρυνσης αρχών και να συνεργάζεται μαζί τους, ώστε αυτή να καταστεί δυνατή σε σύντομο χρόνο. Επίσης, το άρθρο 37 του Ν. 3907/2011¹⁴⁴ προβλέπει την έκδοση, με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Εργασίας και Προστασίας του Πολίτη, προεδρικού διατάγματος που θα καθορίζει τους τομείς απασχόλησης και τις περιοχές της Χώρας όπου μπορούν να ασχολούνται ως μισθωτοί οι υπήκοοι τρίτων χωρών των οποίων έχει αναβληθεί η απομάκρυνση, το καθεστώς της ασφαλιστικής τους κάλυψης, οι όροι, οι προϋποθέσεις, οι διαδικασίες και τα αρμόδια για τη χορήγηση της άδειας εργασίας όργανα, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Σημειώνεται ότι, μέχρι στιγμής, δεν έχει εκδοθεί το εν λόγω προεδρικό διάταγμα.

Κατά το 2012 επιχειρήθηκε η εφαρμογή των διατάξεων του 3907/2011 που αφορούν την λειτουργία των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής ώστε να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που σχετίζονται με τις συνθήκες κράτησης των υπηκόων τρίτων χωρών. Ειδικότερα προχώρησε ο σχεδιασμός των Κέντρων Υποδοχής τα πρώτα εκ των οποίων αναμένεται να λειτουργήσουν εντός του 2013. Στις 11.7.2012 ο υπουργός Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Ν. Δένδιας, μετά τη συνάντησή του με την επίτροπο Εσωτερικών Υποθέσεων Cecilia Malmström στις Βρυξέλλες, προανήγγειλε την ίδρυση 25 χώρων κράτησης μεταναστών που μπήκαν παράνομα στη χώρα¹⁴⁵. Σύμφωνα με το Ελληνικό Σχέδιο Δράσης για τη Διαχείριση του Ασύλου και της Μετανάστευσης, η δημιουργία και η λειτουργία των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής θα βοηθήσει στην ενημέρωση και την πρόσβαση των αλλοδαπών στα προγράμματα Εθελούσιων Επιστροφών. Παράλληλα ο Ν. 4084/2012¹⁴⁶ επιδιώκει να λύσει

143 ibid

144 ibid

145 Δελτίο Τύπου Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστατου Πολίτη
http://www.minocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4291&Itemid=549

146 Ν. 4084/2012 «Κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου 'Ρύθμιση θεμάτων συμβάσεων που αφορούν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής και Εγκαταστάσεων Κράτησης παράνομα διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών και τρόπο φύλαξης αυτών' και άλλες διατάξεις»

http://www.et.gr/idoscs-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e133xFSihmzPYE3H1EKGINbu8rzSZFfgk-fbyTuXZsV-

πρακτικές δυσκολίες σε σχέση με την στελέχωση των κέντρων Πρώτης Υποδοχής και των εγκαταστάσεων κράτησης των παράνομα διαμενόντων στη χώρα.

Ακολούθως, αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων του ν.3907/2011, και προκειμένου να αντιμετωπίσει δυσχέρειες στην επίδοση των απορριπτικών ή ανακλητικών αποφάσεων επί αιτημάτων έκδοσης άδειας διαμονής, που επέφερε η μετάπτωση σημαντικού αριθμού Υπηρεσιών Αλλοδαπών και Μετανάστευσης σε υπηρεσίες μιας στάσης, το αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών εξέδωσε την εγκύκλιο 41/2012¹⁴⁷ ώστε να προχωρήσει η εφαρμογή του 3907/2011 από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

Αναφορικά με τις επιδόσεις της Ελλάδας στον τομέα των επιστροφών κατά το 2012 διαπιστώνεται βελτίωση τόσο στις εθελοντικές επιστροφές όσο και στις αναγκαστικές. Ειδικότερα, σύμφωνα με την Ελληνική Αστυνομία κατά το 2012 πραγματοποιήθηκαν 11.586 επιστροφές ως μέρος αναγκαστικών μέτρων επιστροφής και 10.531 εθελούσιες επιστροφές (εκ των οποίων 6.324 υποβοηθούμενες εθελούσιες επιστροφές μέσω του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης)¹⁴⁸. Απομακρύνθηκαν δηλαδή συνολικά 22.117 άτομα κατά το 2012, ενώ το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφών για το 2011 το οποίο υλοποιεί ο ΔΟΜ συνεχίζεται μέχρι 30.06.2013.

Επίσης, στοχεύοντας στην περαιτέρω ενημέρωση των υπηκόων τρίτων χωρών σε σχέση με τα προγράμματα επιστροφών στις χώρες καταγωγής τους, το Νοέμβριο του 2012 η Ελληνική Αστυνομία άρχισε να διανέμει ειδικό ενημερωτικό φυλλάδιο το οποίο αναπαράχθηκε σε 1.500.000 αντίτυπα μεταφρασμένο σε 13 γλώσσες. Το φυλλάδιο σχεδιάστηκε από τη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής, σε συνεργασία με το Γραφείο Τύπου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, με στόχο την αύξηση των επιστροφών αλλοδαπών στην πατρίδα τους, με ασφάλεια και χωρίς να επιβαρυνθούν οικονομικά¹⁴⁹.

Για τον ίδιο σκοπό έγινε εγκατάσταση «περιπτέρου» στην έδρα της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής (Π. Ράλλη 24- Ταύρος), όπου αστυνομικοί και διερμηνείς ενημερώνουν, τις εργάσιμες ημέρες, από 08:00 έως 14:00, τους ενδιαφερόμενους αλλοδαπούς για τις δυνατότητες του προγράμματος. Παράλληλα, οι αρμόδιες αρχές ενημέρωσαν σχετικά τους εκπροσώπους φορέων και συλλόγων μεταναστών, που λειτουργούν νόμιμα στον νομό Αττικής, και τους παρέδωσαν έντυπο υλικό για διανομή στα μέλη τους, καθώς και τις

[7kAYi3ORfmarHITZ0OcIYK81nyinpn_BK4kicnjz_3u4G8qOBIzZQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_DbX7fPHLbDTY8TAaNjk_cvd2NLbD5wRaygZXAf4LntIPw..](http://www.synigoros.gr/?i=foreigner.el.metanastis-egkyklloi.71089)

147 <http://www.synigoros.gr/?i=foreigner.el.metanastis-egkyklloi.71089>

148 Απάντηση στην ερώτηση 5853/2013 του Βουλευτή Χρήστου Παππά, Κοινοβουλευτικός έλεγχος

149 http://www.newsit.gr/default.php?pname=Article&art_id=175690&catid=3

Διπλωματικές Αρχές τρίτων χωρών που λειτουργούν στην Αθήνα τις οποίες εφοδίασαν επίσης με έντυπο υλικό. Περαιτέρω, επικοινωνήσαν με τις δημοτικές αρχές του νομού Αττικής και διέθεσαν έντυπο υλικό για ενημέρωση και διανομή στους αλλοδαπούς που προσέρχονται στους δήμους. Τέλος στοχεύθηκαν οι χώροι όπου συχνάζουν αλλοδαποί και πραγματοποιήθηκε ενημέρωση και διανομή έντυπου υλικού από αστυνομικούς της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και διερμηνείς (σε κινητή μονάδα-βαν), καθώς και διανομή έντυπου υλικού σε καταστήματα όπου δραστηριοποιούνται νόμιμα αλλοδαποί και αποτελούν συνήθως σημεία συγκέντρωσής τους. Το κόστος της όλης προσπάθειας καλύπτεται κυρίως από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφών.

Παράλληλα, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης πραγματοποίησε εκστρατεία ενημέρωσης για τα προγράμματα εθελοντικού επαναπατρισμού εκτός Αθηνών. Ειδικότερα, από τον Ιανουάριο έως και τον Ιούνιο 2012, πραγματοποιήθηκαν από τον ΔΟΜ πέντε ενημερωτικές συναντήσεις σε Καλαμάτα, Αλεξανδρούπολη, Πάτρα, Κόρινθο και Κέρκυρα. Η διάχυση της ενημέρωσης πραγματοποιήθηκε μέσα από μία σειρά ενεργειών όπως: διάθεση έντυπου και οπτικοακουστικού υλικού πληροφόρησης, καταχωρήσεις σε ξενόγλωσσα έντυπα, οργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων και αξιοποίηση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Επίσης στις 27 Ιουλίου 2012 υπεγράφη συμφωνία, συνολικού προϋπολογισμού 10 εκατ. ευρώ, ανάθεσης – επιχορήγησης, με σκοπό την υλοποίηση εθελουσιών επιστροφών υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους μεταξύ του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη κ. Νικόλαου Δένδια, της Γενικής Διευθύντριας του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης Laura Thompson και του Επικεφαλής του τμήματος του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης στην Ελλάδα κ. Δανιήλ Εσδρά. Οι ενέργειες αφορούν στην υλοποίηση της δράσης των εθελουσιών επιστροφών, στο πλαίσιο της εφαρμογής του ετήσιου προγράμματος 2011 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (75%) και την Ελλάδα (25%).

Ειδικότερα, η δράση περιλαμβάνει ενέργειες που διακρίνονται σε: α) Ενημέρωση για τη δυνατότητα της εθελούσιας επιστροφής, β) Προετοιμασία για την επιστροφή, γ) Υλοποίηση της εθελούσιας επιστροφής των υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους, δ) Υποδοχή αυτών στον τελικό τόπο προορισμού τους και επανένταξη στον κοινωνικό ιστό της χώρας τους. Βασικός στόχος της ενέργειας είναι η υλοποίηση ενός ευρύτερου φάσματος μέτρων για την πραγματοποίηση εθελουσιών επιστροφών τουλάχιστον 7.000 υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους και η εφαρμογή μέτρων επανένταξης για τουλάχιστον 300 ατόμων στον κοινωνικό ιστό της χώρας τους.

Αναφορικά με τις εθνικές εξελίξεις στον τομέα των επιστροφών κεφαλαιώδους σημασίας είναι οι συμφωνίες επανεισδοχής με τρίτες χώρες, τόσο σε διμερές επίπεδο όσο και σε Ευρωπαϊκό. Ειδικότερα, υπεγράφη την 18-12-2012 από τον

Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, το εφαρμοστικό Πρωτόκολλο της Συμφωνίας Επανεισδοχής ΕΕ-Ρωσίας. Επίσης, συμφωνήθηκε με τη Σερβία σχέδιο κειμένου εφαρμοστικού Πρωτοκόλλου και εκκρεμεί η υπογραφή του από τους αρμόδιους Υπουργούς. Έχουν σταλεί στο Υπουργείο Εξωτερικών / Ειδική Νομική Υπηρεσία, για περαιτέρω νομοπαρασκευαστική επεξεργασία σχέδια εφαρμοστικών Πρωτοκόλλων με Βοσνία-Ερζεγοβίνη και Μολδαβία. Ακόμα, προωθείται αναθεωρημένη εκδοχή του υφισταμένου σχεδίου διμερούς πρωτοκόλλου στο πλαίσιο εφαρμογής της Συμφωνίας Επανεισδοχής Ε.Ε. – Αλβανίας.

Επιπρόσθετα, με σκοπό τη βελτίωση της ακολουθούμενης συνεργασίας με τις Πακιστανικές Αρχές και εξοικονόμηση χρόνου που απαιτείται για την υπογραφή Διμερούς Εκτελεστικού Πρωτοκόλλου, εφαρμόζεται από πλευράς μας απευθείας η Συμφωνία Ε.Ε.-Πακιστάν, ως εκ παραλλήλου εφαρμοσθείσα με την ακολουθούμενη διαδικασία ταυτοποίησης / εφοδιασμού με ταξιδιωτικά έγγραφα που πραγματοποιείται μέσω της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Απτικής, που είναι η καθ' ύλην αρμόδια Υπηρεσία, με την ενταύθα Πρεσβεία του Πακιστάν. Τέλος, αναφέρεται ότι στις 21.06.2012 μονογραφήθηκε Συμφωνία Επανεισδοχής μεταξύ της ΕΕ και της Τουρκίας και εκκρεμεί η υπογραφή της.

5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ.

Η Ελλάδα δέχεται τη μεγαλύτερη πίεση από όλα τα κράτη μέλη στα εξωτερικά της σύνορα, ενώ οι υποδομές της χώρας είναι ανεπαρκείς σε σχέση με το δυσανάλογα μεγάλο όγκο των μικτών ροών που καλείται να διαχειριστεί. Μάλιστα τα τελευταία δύο χρόνια, λόγω ενός αριθμού καταδικαστικών αποφάσεων κατά της Ελλάδας για ζητήματα μεταχείρισης αιτούντων άσυλο, σχεδόν όλες οι χώρες της ΕΕ έχουν αναστείλει την επιστροφή αιτούντων άσυλο κατ' εφαρμογή του Κανονισμού «Δουβλίνο II». Οι αποφάσεις αυτές έκριναν ότι η Ελλάδα δεν εφαρμόζε ένα «δίκαιο και αποτελεσματικό σύστημα ασύλου», με συνέπεια μακρόχρονη αβεβαιότητα για τους αιτούντες άσυλο, καθώς και ότι οι συνθήκες διαβίωσης και κράτησης των αιτούντων άσυλο ήταν ανεπαρκείς.

5.1 Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασύλου.

Η ελληνική πλευρά συμμετείχε κατά το 2012 στις διαπραγματεύσεις για την αναθεώρηση του Δουβλίνο II χωρίς όμως να έχει μέχρι πρόσφατα αμφισβητηθεί με σαφήνεια το κριτήριο της αρμοδιότητας εξέτασης της αίτησης ασύλου από την χώρα πρώτης υποδοχής. Η νέα κυβέρνηση και ειδικότερα ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη δήλωσε ότι υπάρχει πλέον προσπάθεια αντικατάστασης της παλιάς στάσης.

Η δε νέα αυτή θέση συνίσταται στην εφαρμογή μιας κλείδας επαναδιανομής επί τη βάση της οποίας, η αρμοδιότητα δεν θα αποφασίζεται μόνο με το κριτήριο

της χώρας πρώτης εισαγωγής, αλλά και με άλλα συμπληρωματικά κριτήρια, όπως το έδαφος, ο πληθυσμός και το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν. Μέχρι σήμερα που συζητάμε, η μόνη χώρα με την οποία έχουμε επιτύχει σαφή συμμαχία σε αυτό, είναι η Μάλτα¹⁵⁰.

Με το Ν. 3907/2011¹⁵¹ “Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη – μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις.” προχώρησε η σταδιακή στελέχωση της Υπηρεσίας Ασύλου η οποία είναι η πρώτη αυτόνομη δομή της χώρας που ασχολείται με την εξέταση των αιτημάτων ασύλου και, ευρύτερα, διεθνούς προστασίας, καθώς και η στελέχωση της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής. Οι προσπάθειες για την πλήρη λειτουργία της Υπηρεσίας συνεχίζονται. Μέχρι τότε, η Ελληνική Αστυνομία είναι ο αρμόδιος φορέας για τη διαδικασία ασύλου (βάσει του ΠΔ 114/2010). Ωστόσο μέχρι να καταστεί η νέα Υπηρεσία Ασύλου πλήρως λειτουργική συνεχίζουν να αυξάνονται οι εκκρεμείς αιτήσεις ασύλου. Το Δεκέμβριο του 2012 σύμφωνα με δήλωση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη σε απάντηση επίκαιρης επίκαιρης ερώτησης στην Βουλή εκκρεμούσαν 55.000 αιτήσεις¹⁵¹.

Κατά το 2012 επιδιώχθηκε η εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3907/2011 με την ψήφιση του Π.Δ 102/2012 “Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη” και του Π.Δ. 104/2012 “Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη”.

Ακολούθησε η ψήφιση του Π.Δ. 116/2012 με το οποίο τροποποιούνται οι διατάξεις του Π.Δ.114/2010 και παρατείνεται η κράτηση των αιτούντων άσυλο, από τρεις μήνες που ήταν, περαιτέρω, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή και, προκειμένου περί Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης, από τον αρμόδιο για θέματα αλλοδαπών Αστυνομικό Διευθυντή, εφόσον εξακολουθούν οι λόγοι που την επέβαλαν σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 13 του Π.Δ. 114/2010. Η παράταση της κράτησης σε συνδυασμό με τις συνθήκες που επικρατούν στους χώρους κράτησης των αιτούντων άσυλο επέφεραν έντονες επικρίσεις στο εν λόγω Π.Δ. Μάλιστα το Δεκέμβριο 2012, μετά από επίσκεψή του σε 11 κέντρα κράτησης, ο Ειδικός Εισηγητής των Η.Ε, για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών κ. Francois Crépeau, έκρινε ως «σοκαριστικές» τις συνθήκες διαβίωσης σε κάποια από αυτά, θεωρώντας απάνθρωπη τη στέρηση ελευθερίας για ανθρώπους που δεν έχουν διαπράξει αδικήματα¹⁵².

150 <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/a08fc2dd-61a9-4a83-b09a-09f4c564609d/es20121210.pdf>

151 <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/a08fc2dd-61a9-4a83-b09a-09f4c564609d/es20121210.pdf>

152 <http://www.euro2day.gr/news/highlights/121/articles/743161/Article.aspx>

Επίσης, τον Σεπτέμβριο του 2012 με την ΚΥΑ7001/2/1454-κδ'/2012 "Καθορισμός προδιαγραφών ποιότητας και ασφάλειας φορέων της κοινωνίας των πολιτών"¹⁵³ τέθηκε σε εφαρμογή το άρθρο 9 παρ. 5 του ν.3907/2011 μέσω του προσδιορισμού των κατάλληλων προδιαγραφών ποιότητας και ασφάλειας προκειμένου φορείς της κοινωνίας των πολιτών να δύνανται να διεκπεραιώνουν τις επί μέρους αρμοδιότητες Κέντρου ή Μονάδας Πρώτης Υποδοχής. Σε συνέχεια της ΚΥΑ, η Διευθύντρια της Υπηρεσίας Ασύλου εξέδωσε απόφαση¹⁵⁴ για την σύσταση μητρώου των φορέων της κοινωνίας των πολιτών που πληρούν τις εν λόγω προδιαγραφές.

Στο πλαίσιο της περαιτέρω εξέλιξης του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, η Ελλάδα κατά το 2012 επεδίωξε, πέραν της προαναφερόμενης ενεργοποίησης της νέας Υπηρεσίας Ασύλου που θα αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την εναρμόνιση με την Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασύλου, τη βελτίωση των υποδομών φιλοξενίας των αιτούντων άσυλο και των υποδομών εξέτασης των αιτημάτων ασύλου.

Στο πλαίσιο της κατανομής των Ευρωπαϊκών κονδυλίων προς τα κράτη μέλη, βάσει του προσωρινού προϋπολογισμού των τεσσάρων Ταμείων του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση μεταναστευτικών ροών» για το 2012, η Ελλάδα έλαβε από το Ταμείο Προσφύγων, το ποσό των 3.601.857 ευρώ. Στο πλαίσιο της εν λόγω χρηματοδότησης, το εθνικό σχέδιο δράσης υποστήριξε την υλοποίηση προγραμμάτων με σκοπό την εφαρμογή των αρχών και των μέτρων που προβλέπονται στο κεκτημένο της ΕΕ στους τομείς του ασύλου, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν τους στόχους της κοινωνικής ένταξης.

Ειδικότερα οι δράσεις οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν αφορούσαν σε δύο ενέργειες:

Α) Βελτίωση των όρων και των υποδομών υποδοχής και της διαδικασίας παροχής ασύλου.

Ειδικότερες Δράσεις:

Α.1. Αύξηση χωρητικότητας και αναβάθμιση υπηρεσιών φιλοξενίας για αιτούντες άσυλο

Α.2. Υπηρεσίες παροχής νομικής υποστήριξης και βοήθειας σε αιτούντες άσυλο και σε άτομα που απολαμβάνουν διεθνούς προστασίας

153 ΦΕΚ Β'2491/2012, ΚΥΑ7001/2/1454-κδ'/2012 Καθορισμός προδιαγραφών ποιότητας και ασφάλειας φορέων της κοινωνίας των πολιτών, <http://www.synigoros.gr/resources/docs/kya7001-2-kd.pdf>

154 «Σύσταση Μητρώου φορέων της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να δύνανται να διεκπεραιώνουν επί μέρους αρμοδιότητες των Περιφερειακών Γραφείων Ασύλου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 7 του Ν. 3907/2011.» <http://www.synigoros.gr/resources/docs/2454-12.pdf>

A.3. Κοινωνική μέριμνα, παροχή υπηρεσιών υγείας, ψυχολογική βοήθεια και σχετικές συμβουλευτικές υπηρεσίες με έμφαση στις ευάλωτες περιπτώσεις της ομάδας στόχου

A.4. Παροχή πληροφόρησης σε τοπικές κοινότητες, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης και της θετικής επιρροής στην κοινή γνώμη καθώς και ειδική εκπαίδευση προσωπικού των τοπικών αρχών και οργανισμών που θα έρθουν σε επαφή με την ομάδα στόχου κατά τη διαδικασία υποδοχής.

A.5. Υπηρεσίες διερμηνείας / μετάφρασης στις αρμόδιες Αρχές Ασύλου

B) Ένταξη των προσώπων της ομάδας στόχου των οποίων η παραμονή στην Ελλάδα έχει μόνιμο και σταθερό χαρακτήρα.

Ειδικότερες Δράσεις:

B.1. Παροχή συμβουλών και βοήθειας σε τομείς όπως η στέγαση, τα μέσα διαβίωσης, η ένταξη στην αγορά εργασίας και η βοήθεια που παρέχεται σε ιατρικό, ψυχολογικό και κοινωνικό επίπεδο

B.2. Δράσεις που βοηθούν την ομάδα στόχου να προσαρμοστεί στην ελληνική κοινωνία σε κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο

B.3. Δραστηριότητες που επικεντρώνονται στην εκπαίδευση, στην επαγγελματική κατάρτιση, σε μαθήματα ελληνικής γλώσσας και στην απόκτηση δεξιοτήτων

5.2 Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Στήριξης Ασύλου.

Η αποστολή της ΕΥΣΑ¹⁵⁵ είναι να υποστηρίξει την εφαρμογή του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΕΕΣΑ) αλλά και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις εθνικές αρχές για το άσυλο. Η ΕΥΣΑ εξελίσσεται σε ένα ανεξάρτητο κέντρο εμπειρογνωμοσύνης που είναι κοντά στα κράτη μέλη και τις αρμόδιες εθνικές αρχές, αλλά και κοντά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Για το 2012, η ΕΥΣΑ κατάρτισε ένα πρόγραμμα δράσης το οποίο επικεντρώθηκε σε ένα σύνολο προτεραιοτήτων ώστε να ανταποκριθεί στις προσδοκίες του προγράμματος της Στοκχόλμης.

Βασική προτεραιότητα για το 2012 ήταν η Εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου¹⁵⁶ για την Ελλάδα η οποία ζήτησε το Φεβρουάριο του 2011 να της παρασχεθεί επείγουσα υποστήριξη για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις των αυξανόμενων πιέσεων στα σύνορά της. Από την αρχή της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Σχεδίου – Φάση I (Operating Plan – Phase I) που υπέγραψε με την Ελλάδα το 2011, η ΕΥΣΑ έχει αναπτύξει 40 και πλέον Ομάδες που υποστηρίζουν την Ελλάδα στις προσπάθειές της να οικοδομήσει νέο σύστημα παροχής ασύλου, σύμφωνα με το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Διαχείριση των

155 <http://easo.europa.eu/>

156 <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Consultative-Forum-Operational-Plan.pdf>

Μεταναστευτικών Ροών και Μεταρρύθμιση του Συστήματος Ασύλου». Συγκεκριμένα για το 2012 έχουν παράσχει στήριξη όσον αφορά τη σύσταση της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, της Υπηρεσίας Ασύλου, της Αρχής Προσφυγών καθώς και τη βελτίωση των συνθηκών υποδοχής. Η ΕΣΥΑ διαχειρίζεται επιτόπου τις εν λόγω Ομάδες και συνεργάζεται στενά με την Ελληνική Κυβέρνηση, την Ύπατη Αρμοστεία, το Frontex και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

Στις 13 Νοεμβρίου 2012 αντιπροσωπεία της ΕΥΣΑ επισκέφτηκε την Ελλάδα και μετά από συνάντηση με τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη υπογράφηκε η τροποποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου της ΕΥΣΑ στην Ελλάδα. Ακολούθως, στις 15 Νοεμβρίου 2012, ο κ. Δένδιας επισκέφτηκε τα γραφεία της ΕΥΣΑ στην Μάλτα όπου και συναντήθηκε με τον Dr. Robert K. Visser, Διευθύνοντα Σύμβουλο της ΕΥΣΑ.

Στο πλαίσιο του επιχειρησιακού σχεδίου, η ΕΥΣΑ και οι ελληνικές αρχές έχουν καταφέρει:

1. να επεξεργαστούν σχέδιο κατάρτισης για το προσωπικό των νέων υπηρεσιών, το οποίο έχει αρχίσει να υλοποιείται. Ορισμένοι εκπαιδευτές, που έχουν εκπαιδευτεί πάνω στις ενότητες του ευρωπαϊκού προγράμματος για το άσυλο και οι οποίοι ανήκουν στις νέες υπηρεσίες, εκπαιδεύουν προσωπικό που έχει προσληφθεί πιο πρόσφατα
2. να σχεδιάσουν τη μετάβαση των βάσεων δεδομένων DubliNet και Eurodac στις νέες υπηρεσίες
3. να επεξεργαστούν κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό της ηλικίας, τις ευάλωτες κατηγορίες και στρατηγική για την αύξηση των εγκαταστάσεων υποδοχής και διαμονής.

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που περιέχει το επιχειρησιακό σχέδιο, οι δραστηριότητες της ΕΥΣΑ στην Ελλάδα θα συνεχιστούν τουλάχιστον μέχρι την 1η Απριλίου 2013.

Η Ελλάδα συμμετέχει στις εξής δραστηριότητες της ΕΥΣΑ: 1) Συμμετοχή στο Διοικητικό Συμβούλιο, 2) Συμμετοχή ελληνικών ΜΚΟ στα Συμβουλευτικά Φόρουμ και 3) Αποστολή στατιστικών στοιχείων και πληροφοριών για την κατάσταση του ασύλου στην Ελλάδα για την υποβοήθηση υλοποίησης των στόχων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου.

Επίσης η Ελλάδα έλαβε μέρος το 2012 σε έξι εκπαιδευτικές Συναντήσεις Ειδικών της ΕΥΣΑ οι οποίες στοχεύουν στην εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για την αυξημένη προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται στην ΕΕ, όπου αναλύθηκαν τα ζητήματα: του καθορισμού της ηλικίας, της συνέντευξης ανηλίκων, της χρήσης ιατρικών μέσων για τον καθορισμό της ηλικίας (πχ ακτινογραφίας), των ειδικών νομικών ζητημάτων για την προστασία των ανηλίκων, της σχέσης του καθορισμού της ηλικίας με την διαδικασία ασύλου,

καθώς και της πορείας που θα πρέπει να ακολουθηθεί στο μέλλον ώστε να ολοκληρωθούν οι στόχοι του εν λόγω Σχεδίου Δράσης.

5.3 Ενδοευρωπαϊκή αλληλεγγύη συμπεριλαμβανομένης της μετεγκατάστασης.

Η Ελλάδα δεν συμμετέχει σε προγράμματα μετεγκατάστασης καθώς το εθνικό σύστημα ασύλου είναι ήδη δυσανάλογα επιβαρυνόμενο.

5.4 Συνεργασία με τρίτες χώρες συμπεριλαμβανομένης της επανεγκατάστασης.

Η Ελλάδα δεν συμμετέχει σε προγράμματα επανεγκατάστασης καθώς το εθνικό σύστημα ασύλου είναι ήδη δυσανάλογα επιβαρυνόμενο.

6. ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ.

Το ιδιαίτερα επιβαρυνόμενο σύστημα ασύλου της Ελλάδας, το οποίο τα τελευταία χρόνια είχε ξεπεράσει τις δυνατότητές του, πλήττει περισσότερο τις ευάλωτες ομάδες των αιτούντων άσυλο και ιδίως τους ασυνόδετους ανήλικους και τις γυναίκες. Στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης του ελληνικού συστήματος ασύλου ώστε να πληροί τις προϋποθέσεις του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, ο νόμος 3907/2011 που ίδρυσε την Υπηρεσία Ασύλου και την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής ως αυτόνομες υπηρεσίες, υπαγόμενες απευθείας στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, λαμβάνει ειδική μέριμνα για την σωστή μεταχείριση των ανηλίκων και όσων ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες.

6.1. Ασυνόδετοι Ανήλικοι.

Το ΠΔ 114/2010 για την «Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας (σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/ΕΚ)», το οποίο εφαρμόζεται μέχρι να είναι πλήρως λειτουργική η νέα Υπηρεσία Ασύλου, βελτίωσε το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο αναφορικά με τους ασυνόδετους ανήλικους. Οι αλλαγές είναι οι εξής: α) το άρθρο 12, το οποίο ρυθμίζει την υποβολή αίτησης ασύλου από ανήλικο, αναφέρεται όχι μόνο στον επίτροπο αλλά και στον ασκούντα τη σχετική πράξη επιτροπείας, β) τα ως άνω πρόσωπα καλούνται πάντοτε να παραστούν στη συνέντευξη των ασυνόδετων ανηλίκων, γ) τα αιτήματα ασύλου των ασυνόδετων ανηλίκων εξετάζονται σύμφωνα με την κανονική διαδικασία και προτεραιοποιούνται, δ) σε περίπτωση που από τη διαδικασία για τον προσδιορισμό της ηλικίας δεν προκύψει με ασφάλεια ότι ο αιτών είναι ενήλικος, αυτός αντιμετωπίζεται ως ανήλικος, ε) σύμφωνα με το άρθρο 13 αναφορικά με την κράτηση αιτούντων, η κράτηση ανηλίκων θα πρέπει να αποφεύγεται, ενώ ανήλικοι που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους και

ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνται μόνο για τον απαραίτητο χρόνο έως την ασφαλή παραπομπή τους σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας ανηλίκων.

Ο ν. 3907/2011 αναφέρεται, επίσης, στους ασυνόδευτους ανηλίκους. Το άρθρο 10 αναφορικά με τα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής και το άρθρο 18 αναφορικά με τη *ratione materiae* των διαδικασιών επιστροφής, κατατάσσει τους ασυνόδευτους ανηλίκους στις ευάλωτες ομάδες. Το άρθρο 25 για την επιστροφή και απομάκρυνση ασυνόδευτων ανηλίκων προβλέπει ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πριν αποφασισθεί η έκδοση απόφασης επιστροφής. Επίσης, προβλέπεται ότι πριν απομακρυνθεί ασυνόδευτος ανήλικος από τη χώρα, οι αρμόδιες αρχές εξακριβώνουν ότι αυτός θα επιστραφεί σε μέλος της οικογένειάς του, σε ορισθέντα κηδεμόνα ή σε κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής.

Κατά το έτος αναφοράς της παρούσας έκθεσης, ο Νόμος 4052/2012¹⁵⁷ που αφορά, μεταξύ άλλων, στην εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς την οδηγία 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης}.6.2009¹⁵⁸ σχετικά με την «*Επιβολή ελαχίστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών*», προκειμένου να καταπολεμηθεί η παράνομη μετανάστευση, προβλέπει στο άρθρο 88 παράγραφος 2, ποινικές κυρώσεις για όποιον απασχολεί παράνομα διαμένοντες ανηλίκους που είναι πολίτες τρίτων χωρών, περιλαμβανομένης ποινής φυλάκισης τουλάχιστον έξι (6) μηνών. Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 1 του ίδιου νόμου, ο εν λόγω ασυνόδευτος ανήλικος δικαιούται άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους η οποία χορηγείται μετά από σχετική αίτησή του και σύμφωνα με τους λοιπούς όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 44 του ν.3386/05, το οποίο ρυθμίζει θέματα χορήγησης και ανανέωσης των αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 42, παράγραφος 1, εδάφιο ε' του ν. 3907/11. Στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου ορίζεται δε ότι η αρμόδια Εισαγγελική Αρχή προβαίνει σε κάθε αναγκαία ενέργεια για να προσδιορίσει την ταυτότητα και την ιθαγένεια του ανηλίκου και για να θεμελιώσει το γεγονός ότι δεν συνοδεύεται, καταβάλλει κάθε προσπάθεια για τον ταχύτερο δυνατό εντοπισμό της οικογένειάς του και λαμβάνει αμέσως τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσει τη νομική του εκπροσώπηση και, εφόσον χρειάζεται, την εκπροσώπησή του στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, καθώς

157 Νόμος 4052/2012 «*Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου "Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθε-ρότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας" και άλλες διατάξεις.*» (ΦΕΚ Α 41/1.3.2012)

http://www.et.gr/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=108&lang=el

158 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:EL:PDF>

τέλος και ότι ο αρμόδιος Εισαγγελέας Ανηλίκων ή, όπου δεν υφίσταται Εισαγγελέας Ανηλίκων, ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών, εάν δεν βρεθεί η οικογένεια του ανηλίκου ή εάν κρίνει ότι υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες ο επαναπατρισμός του δεν εξυπηρετεί το συμφέρον του, μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του μέχρι την έκδοση απόφασης από το Δικαστήριο, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός τριάντα ημερών, για το διορισμό Επιτρόπου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 1532, 1534 και 1592 του Αστικού Κώδικα.

Η προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων αποτελεί προτεραιότητα για την Ελλάδα δεδομένου του ευάλωτου της εν λόγω κατηγορίας. Ως εκ τούτου το 2012, το Υπουργείο Υγείας, ως Υπεύθυνη Αρχή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, χρηματοδότησε τα ακόλουθα προγράμματα που αφορούν σε ασυνόδευτους ανήλικους:

- i. Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων «Η Θεομήτωρ» Λέσβου: Λειτουργία Μονάδας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Προσφύγων (495.700,50 €) Λειτουργία δομής φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο στην Αγιάσο Λέσβου, με παράλληλη παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών κοινωνικής, ψυχολογικής στήριξης, καθώς και υπηρεσιών για την ένταξη των ανηλίκων στην ελληνική κοινωνία (π.χ. εκπαίδευση)
- ii. ΑΠΟΣΤΟΛΗ: Στοίχημα Ζωής II (229.186,88 €) Συνέχιση της λειτουργίας ξενώνα υποδοχής και φιλοξενίας προσφύγων ασυνόδευτων ανηλίκων με παράλληλη παροχή υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης και συμβουλευτικής, δημιουργικής απασχόλησης, πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας και εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας
- iii. ΑΡΣΙΣ-Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων: ΜΕΤΟΙΚΟΣ 2012(784.047,38 €) Συνέχιση της λειτουργίας των ξενώνων φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο στο Ωραιόκαστρο Ν. Θεσσαλονίκης και τη Μακρινίτσα Βόλου. Φιλοξενία ασυνόδευτων ανήλικων κοριτσιών κατά προτεραιότητα και δευτερευόντως μονογονεϊκών οικογενειών στον ξενώνα της Ελληνικής Μέριμνας Βόλου. Συνέχιση της λειτουργίας ξενώνα φιλοξενίας οικογενειών στην Αθήνα.
- iv. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ: Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων / Αιτούντων Άσυλο (380.765,21 €) Λειτουργία του Κέντρου Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Παιδόπολη «Αγ. Σοφία» στην Αγριά Βόλου, με δυνατότητα φιλοξενίας 48 παιδιών εφηβικής και προεφηβικής ηλικίας.
- v. ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ: Κέντρα Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο (496.875,00€). Λειτουργία δομής φιλοξενίας στους Αγ. Αναργύρους μονογονεϊκών οικογενειών, νεαρών γυναικών και ανήλικων κοριτσιών αιτουσών άσυλο και λειτουργία δομής φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων στα Ανώγεια Κρήτης.

- vi. ΜΕΡΙΜΝΑ: Λειτουργία Ξενώνα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Κόνιτσας (478.792,69 €). Παροχή υπηρεσιών υποδοχής και φιλοξενίας σε ανήλικους ασυνόδευτους πρόσφυγες στο Κέντρο Προστασίας του Παιδιού Ιωαννίνων - Παράρτημα Κόνιτσας, καθώς και η κατάρτισή τους στα εργαστήρια του Κέντρου με σκοπό την ανεξαρτητοποίησή τους και την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.
- vii. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΡΙΜΝΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ: Σταθμός Εφήβων (108.000,00 €). Φιλοξενία και πολύπλευρη υποστήριξη ασυνόδευτων ανηλίκων που έχουν καταθέσει αίτημα ασύλου
- viii. PRAKSIS: ΣΤΕΓΗ (53.333,33€). Ιατροφαρμακευτική υποστήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων. Η παρέμβαση γίνεται στα Πολυϊατρεία της PRAKSIS στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, καθώς και σε χώρους όπως οι ξενώνες ανηλίκων και σε ανοιχτούς χώρους όπου διαμένουν ασυνόδευτοι ανήλικοι (street work παρεμβάσεις)
- ix. ΑΡΣΙΣ: ΜΕΤΟΙΚΟΣ 2011 (56.250,00€). Προσέγγιση, αρωγή και προώθηση σε δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων που κρατούνται από τις αστυνομικές αρχές υπό καθεστώς προστατευτικής φύλαξης, κυρίως στην Αλεξανδρούπολη και στην Αθήνα
- x. Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες: Συνέχιση των δράσεων για την Αναμόρφωση του Συστήματος Ασύλου στην Ελλάδα (€ 358.296,34). που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των Επείγοντων Μέτρων του Ε.Τ.Π. 2011, όπως η εκπαίδευση του προσωπικού που απασχολείται στη διαδικασία ασύλου, η παροχή πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής προς τις αρχές, η παροχή στήριξης στον τομέα της καταγραφής και στη διαχείριση υποθέσεων, καθώς και στον τομέα βελτίωσης της πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου για τις ευάλωτες ομάδες με έμφαση στους ασυνόδευτους ανήλικους.

Επίσης η Ελλάδα έλαβε μέρος μέσα στο 2012 σε έξι εκπαιδευτικές Συναντήσεις Ειδικών της ΕΥΣΑ οι οποίες στοχεύουν στην εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για την αυξημένη προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται στην ΕΕ.

Ωστόσο, η θέση της Ελλάδας ως βασική πύλη εισόδου παράνομης μετανάστευσης στην ΕΕ, επιβάλλει μεγαλύτερες προσπάθειες στο ζήτημα της προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Όπως διαπιστώνεται στην ενδιάμεση έκθεση της Επιτροπής,¹⁵⁹ η οποία επικαιροποίησε το σχέδιο δράσης για τους ασυνόδευτους ανήλικους 2010-2014¹⁶⁰ και δημοσιεύτηκε τον Σεπτέμβριο του

159 Report from the Commission to the Council and the European Parliament “Mid-term report on the implementation of the Action Plan on Unaccompanied Minors”, {SWD(2012) 281 final}, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/uam/uam_report_20120928_en.pdf

160 Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, Action Plan on Unaccompanied Minors (2010 – 2014), SEC(2010)534, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0213:FIN:EN:PDF>

2012, το μεγαλύτερο μέρος αυτών εισέρχεται στην ΕΕ μέσα από τις βασικές πύλες εισόδου παράνομης μετανάστευσης. Δυστυχώς, όπως καταγγέλλθηκε στην έκθεση του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες «Ασυνόδευτοι Ανήλικοι στα Ελληνοτουρκικά Σύνορα: Έβρος, Μάρτιος 2011 – Μάρτιος 2012»¹⁶¹ οι συνθήκες κράτησης των ασυνόδευτων ανηλίκων οι οποίοι περνούν παράνομα τα σύνορα είναι απαράδεκτες και δεν πληρούν τις προδιαγραφές του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου. Η ανάγκη βελτίωσης των δομών υποδοχής των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο, ιδιαίτερα αναφορικά με την διατροφή και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τονίστηκε και από την Επίτροπο Cecilia Malmstrom μετά την επίσκεψη της στον Έβρο στις 8-9 Οκτωβρίου 2012¹⁶², όπου αν και αναγνώρισε τις προσπάθειες που καταβάλλει και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η Ελλάδα σε σχέση με τις μεικτές ροές, υπογράμμισε ότι θα πρέπει να υπάρξουν περαιτέρω βελτιώσεις ώστε να λειτουργεί το σύστημα ασύλου σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

6.2 Άλλες ευάλωτες ομάδες

Σύμφωνα με το γλωσσάρι του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης, ως ευάλωτες ομάδες περιγράφονται οι ανήλικοι, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, άτομα με ειδικές ανάγκες, οι ηλικιωμένοι, οι εγκυμονούσες, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα παιδιά και τα άτομα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας¹⁶³.

Όπως προαναφέρθηκε, οι ευάλωτες ομάδες των αιτούντων άσυλο, όπως και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, πλήττονται εντονότερα από τις ελλείψεις του εθνικού συστήματος ασύλου. Σημαντικό είναι, συνεπώς, ότι, κατά το 2012, προχώρησε η στελέχωση της Υπηρεσίας Ασύλου και της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, οι οποίες συστάθηκαν με τον Ν.3709/2011 και οι οποίες όταν θα καταστούν πλήρως λειτουργικές θα μπορούν να παρέχουν την απαραίτητη αυξημένη προστασία στις εν λόγω ομάδες.

Επίσης, κατά την προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών υποδοχής και διαβίωσης των αιτούντων άσυλο που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, το Υπουργείο Υγείας ως Υπεύθυνη Αρχή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, χρηματοδότησε τα ακόλουθα προγράμματα που αφορούν σε ευάλωτες ομάδες:

161 Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, *Ασυνόδευτοι Ανήλικοι στα Ελληνοτουρκικά Σύνορα: Έβρος, Μάρτιος 2011 – Μάρτιος 2012*, http://www.gcr.gr/sites/default/files/evros_el.pdf

162 Δελτίο τύπου για την συνάντηση Δένδια- Μάλμστρομ, http://ec.europa.eu/ellada/press-center/news/archives/news_20121005_malmstrom_episkepsi_el.htm

163 <http://emn.intrasoft-intl.com/Glossary/viewTerm.do?startingWith=V&id=321>

- I. ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ: «Κέντρα Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο», Δομή φιλοξενίας ανηλίκων στα Ανώγεια: 1/1/2012-30-9-2012 Δομή φιλοξενίας Αγ. Αναργύρων: 1/7/2012-31/3/2013 (496.875,00€), Λειτουργία δομής φιλοξενίας στους Αγ. Αναργύρους μονογονεϊκών οικογενειών , νεαρών γυναικών και ανήλικων κοριτσιών αιτουσών άσυλο και Λειτουργία δομής φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων στα Ανώγεια Κρήτης.
- II. Ε.Κ.Π.Ο.Σ.Π.Ο «Νόστος», Φιλοξενία και Υποστήριξη Προσφύγων (403.423,49 €), Λειτουργία «Δομής προσωρινής Φιλοξενίας» οικογενειών της ομάδας-στόχο, με έμφαση στις μονογονεϊκές. Παροχή πολυδιάστατων υποστηρικτικών υπηρεσιών (όπως λειτουργία χώρου παιδικών δραστηριοτήτων, παροχή νομικής στήριξης και υπηρεσίες διερμηνείας)
- III. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ, Κινητή Μονάδα Παρέμβασης (18.000,00 €), Η Κινητή Μονάδα Παρέμβασης, η οποία θα υλοποιηθεί στην ευρύτερη περιοχή της Πάτρας, έχει ως σκοπό τον εντοπισμό των ευάλωτων ομάδων και τη παροχή σε αυτές νομικής προστασίας
- IV. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, Παροχή Ολοκληρωμένης Υποστήριξης σε Αιτούντες Άσυλο (335.757,63 €), Ολοκληρωμένη υποστήριξη των ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας κατά την είσοδό τους στη χώρα και σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου, μέσα από ένα πλέγμα πολυεπίπεδων δραστηριοτήτων και με έμφαση στις ευάλωτες περιπτώσεις. Οι δράσεις θα υλοποιηθούν σε Αθήνα, Έβρο και Ροδόπη
- V. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ, Κινητή Μονάδα Παρέμβασης (25.690.00 €) Η Κινητή Μονάδα Παρέμβασης, η οποία θα υλοποιηθεί στην ευρύτερη περιοχή της Πάτρας, έχει ως σκοπό τον εντοπισμό των ευάλωτων την ψυχοκοινωνική τους στήριξη την ανάπτυξη και ενδυνάμωση του τοπικού δικτύου συνεργασίας για την αντιμετώπιση των ποικίλων αναγκών της ομάδας στόχου και την πληροφόρηση των αρμόδιων τοπικών αρχών σχετικά με τη διαδικασία ασύλου, ώστε να βελτιωθεί η πρόσβαση των ενδιαφερομένων σε αυτή
- VI. Κ.Σ.Π.Μ «ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ», HOPE II (€12.300), Παροχή κοινωνικής στήριξης στις πλέον ευάλωτες περιπτώσεις από αυτές που απευθύνονται στο γραφείο στα πλαίσια της νομικής υπηρεσίας

Τέλος, η προστασία των ευάλωτων ομάδων τέθηκε ως προτεραιότητα και στον «Οδηγό Συμπεριφοράς της Ελληνικής Αστυνομίας προς θρησκευτικές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες» που εκδόθηκε και διανεμήθηκε σε όλο το αστυνομικό προσωπικό το 2012.¹⁶⁴ Ο Οδηγός συμπεριφοράς της Ελληνικής Αστυνομίας κατά τον έλεγχο, την προσαγωγή, τη σύλληψη και την κράτηση ατόμων που ανήκουν σε θρησκευτικές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, ανταποκρίνεται στις Οδηγίες 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου

164 <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/7963246.pdf>

2000 και 2000/78/ ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000, όπως αυτές ενσωματωθήκαν στην ελληνική νομοθεσία, με το ν. 3304/2005. Στόχος είναι ο σεβασμός της πολιτιστικής, θρησκευτικής και άλλης ετερότητας, η καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, καθώς και των (αρνητικών) διακρίσεων λόγω φύλου, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, ή γενετήσιου προσανατολισμού.

7. ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση *Trafficking in Persons 2012* του US State Department's Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons, η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες της Ζώνης 2-Tier 2 (χώρες που έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, αλλά εξακολουθούν να υπολείπονται των διεθνών προτύπων)¹⁶⁵. Στατιστικά αυτό αποτυπώνεται στη σύλληψη 171 δραστών σωματεμπορίας και εμπορίας ανθρώπων εντός του 2012, την παροχή αρωγής και προστασίας σε 39 θύματα εμπορίας και σωματεμπορίας και την καταδίκη σε α' και β' βαθμό 49 δραστών. Τοιχογραφία της εμπορίας ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση αποτελεί δημοσίευμα σε περιοδικό κυριακάτικης εφημερίδας, όπου καταγράφονται οι σύγχρονες μέθοδοι δράσης των κυκλωμάτων, καθώς και χαρακτηριστικά των θυμάτων τους στην περιοχή της Αθήνας¹⁶⁶. Στα δημοσιεύματα του έτους αναφοράς υπήρξαν αναφορές για την εξάρθρωση κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων τόσο για σεξουαλική εκμετάλλευση, όσο και για αναγκαστική εργασία¹⁶⁷.

Οι εθνικές δράσεις για την πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, περιλαμβανομένων μέτρων ταυτοποίησης, προστασίας και αρωγής θυμάτων εμπορίας ανθρώπων διέπονται από τις νομοθετικές διατάξεις που παρατίθενται στην *Ετήσια Έκθεση Πολιτικής 2011* του ΕΔΜ, μετά τις σημαντικές αλλαγές που επήλθαν με την κύρωση της Σύμβασης του ΟΗΕ ενάντια στο Διεθνές Οργανωμένο έγκλημα (Σύμβαση του Πατέρμο) και των Πρωτοκόλλων αυτής, ιδίως του Πρωτοκόλλου κατά της Εμπορίας Ανθρώπων (ν. 3875/2010). Σημαντική εξέλιξη συνδεόμενη με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την αναγκαστική εργασία αποτελεί η προαναφερθείσα ενσωμάτωση της Οδηγίας 2009/52/ΕΕ με το ν. 4052/2012 περί κυρώσεων στους εργοδότες που απασχολούν παράνομα πολίτες τρίτων χωρών. Επίκειται η ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ 'για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης -Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ' στο εθνικό δίκαιο, η

165 <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2012/index.htm>. Υπενθυμίζεται ότι η Ελλάδα αν και έχει υπογράψει, δεν έχει κυρώσει ακόμη τη 'Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης ενάντια στην εμπορία ανθρώπων' (no 197)(2005).

166 ΒΗΜagazino, 5.2.2012.

167 Καθημερινή, 21.11.2012 «Trafficking από τουριστικό γραφείο. Εξαρθρώθηκε κύκλωμα που αιχμαλώτισε 41 Ρουμάνους και τους υποχρέωσε σε δουλειά χωρίς αμοιβή». Βλ. επίσης παρακάτω για την επιχείρηση ΡΑΚΟΥΛ.

οποία αποτελεί αντικείμενο συγκροτηθείσας Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής με επισπεύδον το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Μεταξύ άλλων, με την ενσωμάτωση της συγκεκριμένης Οδηγίας, θα αποκτήσει και θεσμική υπόσταση ο συντονιστικός ρόλος που επιτελεί σήμερα άτυπα το ΥΠΕΞ με τα στελέχη συναρμόδιων Υπουργείων, τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης και πιστοποιημένες ΜΚΟ, εξασφαλίζοντας τη συνεργασία και δικτύωση με Διεθνείς Οργανισμούς, την υλοποίηση ανειλημμένων δεσμεύσεων και την απαραίτητη εξωστρέφεια των εθνικών δράσεων και των πολιτικών¹⁶⁸. Σε συνεργασία με την Ε.Ε τον ΟΗΕ, τον ΟΑΣΕ, τον ΔΟΜ και το Συμβούλιο της Ευρώπης, το Υπουργείο Εξωτερικών εξασφαλίζει την συμμετοχή της Ελλάδας σε ένα Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων. Το άτυπο Γραφείο εθνικού Εισηγητή συμμετέχει ενεργά και λογοδοτεί στο Δίκτυο των Εθνικών Εισηγητών/Συντονιστών της Ε.Ε για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, το οποίο συνεδριάζει τακτικά στις Βρυξέλλες. Συμμετέχει επίσης στους Διεθνείς Οργανισμούς που δεσμεύουν την χώρα μας με νομικές συμβάσεις και Σχέδια Δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων (ΟΗΕ: UN G.I.F.T, UNODC: Πρωτόκολλο Παλέρμο, ΟΑΣΕ: Συμμαχία ενάντια στην εμπορία ανθρώπων, Συμβούλιο της Ευρώπης: Σύμβαση κατά της εμπορίας ανθρώπων).

Το επιχειρησιακό υπόβαθρο της πρόληψης και καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, περιλαμβανομένης της ενίσχυσης της δίωξης των δραστών, εξάγεται από τους πρωτεύοντες στόχους του *Προγράμματος Αντεγκληματικής Πολιτικής* (2010-2014) του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και της ΕΛ.ΑΣ.. Τα επιμέρους μέτρα αφορούν (α) στην επικαιροποιημένη αποτύπωση παραμέτρων εμπορίας ανθρώπων στην περιφέρεια, (β) στην εκπαίδευση/επιμόρφωση του εμπλεκόμενου προσωπικού που μετέχει στα ειδικά συνεργεία ελέγχου αλλοδαπών και στον Έλεγχο Διαβατηρίων με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίησή του, (γ) στην ενίσχυση και συντονισμό του έργου των (14) επιχειρησιακών μονάδων καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων της ΕΛ.ΑΣ. σε όλη την επικράτεια και της επιτελικής Ομάδας Anti-trafficking στο Αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ./Δ/νση Δημόσιας Ασφαλείας, (δ) στη συλλογή, επεξεργασία πληροφοριών και το σχεδιασμό και διεξαγωγή ειδικών επιχειρησιακών δράσεων κατά των περιπτώσεων οργανωμένου εγκλήματος εμπορίας ανθρώπων.

Ειδικά για τις περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων, οι αστυνομικές αρχές έχουν συγκεκριμένες οδηγίες ως προς τη διαχείριση των θυμάτων σε συνεργασία και με μη κρατικούς φορείς. Στον τομέα αυτό το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ-Τηλεφωνική Γραμμή 197) του Υπουργείου Εργασίας αποτελεί τον εθνικό συντονιστικό φορέα στη συνεργασία κρατικών και μη

168 Η Οδηγία αυτή θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων και αποβλέπει στη θέσπιση ορισμένων κοινών διατάξεων, λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου, που θα ενισχύσουν την πρόληψη του συγκεκριμένου εγκλήματος και την προστασία των θυμάτων. Προβλέπει ρητώς το διορισμό Εθνικών Εισηγητών ή ισοδύναμων μηχανισμών (άρ.19).

κρατικών φορέων. Συνεργασία υφίσταται επίσης με ξένες Διπλωματικές Αρχές και τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης για την αρωγή των εντοπιζόμενων θυμάτων εμπορίας και τον επαναπατρισμό τους. Δια του Εθνικού Συντονιστικού Μηχανισμού Παρακολούθησης και Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων (Υπ. Εξωτερικών) η Ελλάδα μετέχει στο χρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε. πρόγραμμα *Towards a Pan-european Monitoring System of Trafficking in Human Beings (2012-2014)*, μαζί με άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. και διεθνείς οργανισμούς¹⁶⁹.

Προς την ίδια κατεύθυνση δραστηριοποιούνται και μη κρατικοί φορείς με δράσεις, οι οποίες αφορούν σε όλα τα στάδια της αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων (πρόληψη, ενημέρωση, καταπολέμηση, ταυτοποίηση-προστασία-αρωγή θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, νομική συνδρομή για τη δίωξη των δραστών εμπορίας ανθρώπων). Στο πεδίο αυτό, αξιοσημείωτη είναι καταρχήν η καθιέρωση της *1109-Γραμμής πληροφόρησης για την εμπορία ανθρώπων* (03.04.2012) από την Α21, μια ΜΚΟ δραστηριοποιούμενη διεθνώς στην ενημέρωση, πρόληψη, αρωγή των θυμάτων εμπορίας και νομική συνδρομή στη δίωξη των δραστών εμπορίας ανθρώπων. Παράλληλα με τη Γραμμή 1109, η εκ μέρους της Α21 πραγματοποίηση ευρείας εκστρατείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε σχολεία, ΑΕΙ, και δημόσιους χώρους με την υποστήριξη κρατικών φορέων, της τοπικής αυτοδιοίκησης, αθλητικών ενώσεων, διεθνών οργανισμών, με τη μορφή έντυπων φυλλαδίων, εκδηλώσεων, όπως 27.000.000 λόγοι – προβολή ταινίας και συζήτηση (01.06.2012), ο Ημιμαραθώνιος (21.11.2012), διαφήμισης της Γραμμής 1109 σε στολές αθλητών και μπουκάλια νερού κ.ά..

Επίσης σημαντικές δράσεις, οι οποίες ξεκίνησαν ή συνεχίζονται στο έτος αναφοράς, είναι οι ακόλουθες:

- ✧ Συνέχιση της λειτουργίας του Εθνικού Κέντρου για τα Εξαφανισμένα και υπό Εκμετάλλευση Παιδιά (Ευρωπαϊκή Γραμμή για τα Εξαφανισμένα Παιδιά 116000).
- ✧ Διεξαγωγή του Προγράμματος *Improving and Monitoring Protection systems against Child Trafficking and Exploit (2012-2014)* με κοινοτική χρηματοδότηση από το Κέντρο Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού (ΚΜΟΠ) σε συνεργασία με αντίστοιχα κέντρα σε Ιταλία, Κύπρο και Πορτογαλία¹⁷⁰.
- ✧ Διεξαγωγή του Προγράμματος REVENI - Transnational monitoring of return procedures for Romanian and Bulgarian children (07.2011-

169 http://ec.europa.eu/anti-trafficking/entity.action?path=EU+Projects%2FHOME_2011_ISEC_AG_THB_4000002251

170 http://ec.europa.eu/anti-trafficking/entity.action?path=EU+Projects%2FHOME_2011_ISEC_AG_THB_4000002232

- 31.12.2012) με κοινοτική χρηματοδότηση από την ARSIS Ελλάδας σε συνεργασία με ΜΚΟ Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Ουγγαρίας, Γαλλίας¹⁷¹.
- ✧ 2η Διακρατική συνάντηση “Η προστασία των παιδιών θυμάτων διακίνησης και εκμετάλλευσης”, (23.03.2012) στη Σόφια, από το ΕΚΚΑ, την ARSIS Ελλάδας και ΜΚΟ με έδρα σε άλλα κράτη στο πλαίσιο του MARIO project.
 - ✧ Διοργάνωση αθλητικής εκδήλωσης (αγώνα μπάσκετ) στο ΟΑΚΑ (03.04.2012) από συναρμόδια Υπουργεία, εποπτευόμενους φορείς και ξένα Διπλωματική Αρχή¹⁷².
 - ✧ Διοργάνωση συναντήσεων εμπλεκόμενων φορέων για την ανταλλαγή καλών πρακτικών και εμπειριών αναφορικά με τον εντοπισμό και την ταυτοποίηση θυμάτων, την άσκηση διώξης και την εκπαίδευση εκπαιδευτών, από τον ΔΟΜ Ελλάδας σε συνεργασία με τον ΔΟΜ Γεωργίας (Σεπτέμβριος 2012) και τον ΔΟΜ Μολδαβίας (Δεκέμβριος 2012).
 - ✧ Εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης μαθητών-σπουδαστών από την ελληνική ΜΚΟ 'NO Project' με τη συμμετοχή ελληνικών σχολείων σε συναφή καλλιτεχνικά δρώμενα (θέατρο, σινεμά, χορός, φωτογραφία κ.ά.)

Πέραν των ανωτέρω αξίζει να σημειωθεί ότι σε συνέχεια της πρωτοβουλίας “ΙΛΑΕΙΡΑ” (2009) της ΕΛ.ΑΣ. για (α) την καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και ανηλίκων και (β) την αρωγή και προστασία των θυμάτων εμπορίας, όπως αυτή αποτυπώθηκε στα δύο εγχειρίδια περί διυπηρεσιακής και επιχειρησιακής δράσης και περί αστυνομικών ενεργειών και βέλτιστων πρακτικών (για τις αστυνομικές αρχές) και εν συνεχεία υλοποιήθηκε σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο, (i) πραγματοποιούνται συναντήσεις εκπροσώπων εμπλεκόμενων υπηρεσιών σε εθνικό επίπεδο (ii) είναι δυνατή η οργάνωση ειδικών επιχειρησιακών δράσεων κατά οργανωμένων κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων, (iii) συνεχίζεται σε διμερές, κατά κύριο λόγο, επίπεδο η συνεργασία με τις γειτονικές χώρες (Αλβανία, Βουλγαρία) με διευρυμένες (κρατικοί και μη κρατικοί φορείς) συναντήσεις ή συναντήσεις όμορων περιφερειακών αστυνομικών αρχών. Μετά την ολοκλήρωση του TACT III (2006-2009), η συνεργασία με την Αλβανία ως προς την προστασία και αρωγή των ανηλίκων θυμάτων εμπορίας συνεχίζεται στο πλαίσιο των συμπεφωνημένων αρχών της κυρωθείσας σχετικής συμφωνίας με το ν. 3692/2008. Περαιτέρω, συχνά πραγματοποιούνται από κοινού επιχειρήσεις όπως η επιχείρηση ΡΑΚΟΥΛ για τον εντοπισμό και σύλληψη μελών διεθνούς εγκληματικής οργάνωσης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων,

171 <http://ec.europa.eu/anti-trafficking/entity.action.jsessionid=kwp4RMpd3tqLyYrG23bR3hfLGX12DQMzKfhBTTNCZ0jhHgRJbwB6!1062222535?path=EU+Projects%2FREVENI>

172

<http://www.keelpno.gr/Portals/0/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1/%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%86%CE%B9%CE%BB%CE%AE-%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%B4%CF%81%CE%B9%CE%B1%20%CE%BA%CE%AC/Invitation%20GR%20%CE%A3%CF%80%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%20%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%B1%CE%BB%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%B4%CE%B1.pdf>

κατά την οποία συνεργάστηκαν διωκτικές αρχές Αυστρίας, Βελγίου, Γαλλίας, Γερμανίας, Ελλάδας, Ιταλίας, Ην. Βασιλείου με ταυτόχρονη συνδρομή EUROJUST και EUROPOL¹⁷³.

Σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο αξιοποιούνται οι δομές της EUROPOL, INTERPOL, SECI και η παρουσία των αστυνομικών συνδέσμων. Επίσης το πρόγραμμα-ομπρέλα *Prevention of and Fight against Crime (2007-2013)*, συνίσταται σε επιμέρους έργα αναφορικά με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με αντικείμενο τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων εμπορίας ανθρώπων, την ενημέρωση ομάδων κινδύνου, την εκπαίδευση και την επιχειρησιακή συνεργασία¹⁷⁴. Στα έργα αυτά μετέχουν κρατικοί και μη κρατικοί δρώντες με χρηματοδότηση της Ε.Ε.. για την ευαισθητοποίηση ομάδων κινδύνου πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση *Πρόληψη και Καταπολέμηση της Εμπορίας Ατόμων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη - Ενώνουμε τις δυνάμεις μας* από τις Μόνιμες Αντιπροσωπείες Ελλάδας και Βουλγαρίας στα Ηνωμένα Έθνη στο περιθώριο της 20ης Συνόδου Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Γενεύη, 29.06.2012)¹⁷⁵.

Από μια γενικότερη οπτική των εξελίξεων για την αντιμετώπιση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος, διάσταση του οποίου συχνά αποτελεί η εμπορία ανθρώπων, σημαντική είναι η κύρωση και από την Ελλάδα της σύμβασης για την ίδρυση του Κέντρου Επιβολής του νόμου στη Νοτιο-Ανατολική Ευρώπη (SELEC) με τη θέσπιση του ν.4054/2012 (ΦΕΚ Α 45/2012).

8. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Κατά το 2012 δεν σημειώθηκαν σημαντικές εξελίξεις αναφορικά με τη σύνδεση μετανάστευσης και αναπτυξιακής πολιτικής. Το Νοέμβριο του 2012, η Ελλάδα συμμετείχε και συνέβαλε στο Παγκόσμιο Φόρουμ για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη που έλαβε χώρα στο Μαυρίκιο. Επιπρόσθετα, η Ελλάδα συμμετείχε στο μέτρο του δυνατού, για την προετοιμασία του Διαλόγου για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ (2013).

Σε ό,τι αφορά τα μεταναστευτικά εμβάσματα, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος, για το 2012 τα μεταναστευτικά εμβάσματα από την Ελλάδα ανήλθαν στα 598,9 εκ. ευρώ. Το ποσό αυτό κρίνεται ως σαφέστατα μειωμένο σε σχέση με το 2011, όπου οι εκροές ανήλθαν στα 922,4 εκ ευρώ, και περίπου το μισό σε σχέση με το 2010, οπότε και οι εκροές είχαν ανέλθει στα 1.080,6 εκ ευρώ.

173 Ερ. 6298/5-3-2012.

174 http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/prevention-of-and-fight-against-crime/index_en.htm

175 <http://www.hamogelo.gr/24-1/1153/To-Xamogelo-toy-Poidioly-sthn-20h-Synodo-toy-Symboylioy-Anthropinon-Dikoimaton-ton-Hnomenon-Ethnon>

Αναφορικά με το έργο που πραγματοποιείται με τη διασπορά, συνεχίζουν να υλοποιούνται δράσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών. Ορισμένες από τις δράσεις αυτές, έχουν ως ρητό στόχο την ενδυνάμωση των ομάδων της διασποράς που ζουν στη χώρα μας, ενισχύοντας, συνεπώς, έμμεσα, τη δυνατότητα των ομάδων αυτών να συμβάλουν στην ανάπτυξη των χωρών καταγωγής τους.

	Μεταναστευτικά Εμβάσματα (εκατ. ευρώ)										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Καθαρές Ροές	1.050,4	883,2	511,6	192,3	399,7	708,6	587,4	250,2	-151,8	-260,0	-269,8
Εισροές/Εισπράξεις	1.248,0	1.048,7	721,2	697,7	906,5	1.439,5	1.478,1	1.157,9	928,8	662,4	329,1
Εκροές/Πληρωμές	197,6	165,5	209,6	505,4	506,8	730,9	890,7	907,7	1.080,6	922,4	598,9

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Ενδεικτικά, για το έτος 2012, υλοποιήθηκε η Δράση 1.3./10 «Υποστήριξη των μεταναστευτικών κοινοτήτων για την οργάνωσή τους σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο», από το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ σε συνεργασία με το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, και η Δράση 1.2/2010: «Νομική και Διοικητική υποστήριξη υπηκόων τρίτων χωρών που διαβιούν νόμιμα στην χώρα», από τον Εκπαιδευτικό Οργανισμό ΑΚΜΩΝ, την ΜΚΟ PRAKSIS και το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών.

Επιπρόθετα, κατά το έτος 2012 συνεχίστηκαν οι διαδικασίες συγκρότησης Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών (ΣΕΜ) στους Καλλικρατικούς Δήμους οι οποίοι δεν είχαν συγκροτήσει ακόμη το εν λόγω σώμα. Υπενθυμίζεται ότι μέλη των ΣΕΜ αποτελούν μεταξύ άλλων Δημοτικοί Σύμβουλοι (υποχρεωτικά όσοι είναι μετανάστες), εκπρόσωποι φορέων μεταναστών και εκπρόσωποι που επιλέγονται από την κοινότητα των μεταναστών της περιοχής.

Σε ό,τι αφορά στην ελληνική διασπορά, στις 11 Δεκεμβρίου 2012 τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση το σχέδιο νόμου για την “Οργάνωση του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού”. Στο σχέδιο νόμου δίνεται έμφαση στην προσαρμογή του θεσμικού του πλαισίου στα σύγχρονα δεδομένα, στην αυτοοργάνωση και αυτοχρηματοδότηση του θεσμού, και στην παροχή της δυνατότητας συμμετοχής σε αυτό σε όποιον Έλληνα και Ελληνίδα απανταχού της γης το επιθυμεί. Η διαβούλευση παρέμεινε ενεργή έως και τις 31 Ιανουαρίου 2013, ενώ πραγματοποιήθηκαν 137 σχόλια στα επιμέρους άρθρα της.

Επιπλέον, τον Οκτώβριο του 2012 ο Υπουργός Εσωτερικών ενημέρωσε τα μέλη της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη Διασπορά σχετικά με την ψήφο των ομογενών. Όπως ανακοίνωσε, ομάδα εργασίας επεξεργάζεται ένα προσχέδιο νόμου με βασικούς άξονες την πολιτική έκφραση των αποδήμων, τη διασφάλιση ισότητας ψήφου, την αξιοπιστία (νομιμότητα-διαφάνεια) της διαδικασίας, τη διοικητική ετοιμότητα, αλλά και τη δυνατότητα χαμηλού κόστους του εγχειρήματος. Το προσχέδιο νόμου θα τεθεί στη συνέχεια σε δημόσια διαβούλευση και αφού δεχθεί τις διορθωτικές προτάσεις των κομμάτων θα έρθει ως σχέδιο νόμου προς ψήφιση στη Βουλή.

Αναφορικά με τη διαρροή εγκεφάλων από τρίτες χώρες, δεν υπάρχουν αξιοσημείωτες εξελίξεις. Σημειώνεται όμως ότι, πλέον, και η Ελλάδα αντιμετωπίζει το φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων» από τη χώρα, το οποίο μακροπρόθεσμα γίνεται προσπάθεια να αντιμετωπισθεί μέσω αναπτυξιακών πρωτοβουλιών, χωρίς ωστόσο να έχουν ληφθεί, επί του παρόντος, ειδικά μέτρα για τον περιορισμό του.

9. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ.

Κατά το 2012 η Ελλάδα ενσωμάτωσε στο εθνικό της δίκαιο την Οδηγία 2009/50/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης και την Οδηγία 2009/92/ΕΚ σχετικά με την επιβολή κυρώσεων σε όσους εργοδότες απασχολούν παράνομους μετανάστες. Παράλληλα, με τη δημιουργία του Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου Επιτήρησης Ελέγχου Συνόρων υλοποιεί την πρόταση κανονισμού EUROSUR προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη φύλαξη των συνόρων.

9.1. Μεταφορά Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο το 2012.

Οδηγία 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ ΔΕΥ του Συμβουλίου

- Ενσωμάτωση στο εθνικό Δίκαιο μέχρι: 6 Απριλίου 2013
- Κατάσταση: Έχει συγκροτηθεί νομοπαρασκευαστική επιτροπή με επισπεύδον το υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Οδηγία 2009/52/ΕΚ σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών

- Ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο μέχρι: 20 Ιουλίου 2011
- Κατάσταση : Ενσωματώθηκε ως κεφ. ΙΓ (77-92) του ν. 4052/2012 'Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου

«Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις'. (ΦΕΚ Α 41/1-3-2012)

Οδηγία 2011/51/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2011 που τροποποιεί την Οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου για το καθεστώς των επί μακρόν διαμενόντων, επεκτείνοντας το πεδίο εφαρμογής της και στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας.

- Ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο μέχρι: 20 Μαΐου 2013.
- Κατάσταση: υπό επεξεργασία με επισπεύδον το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη.

Οδηγία 2009/50/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης.

- Ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο μέχρι: 19 Ιουνίου 2011
- Κατάσταση: ενσωματώθηκε με το ν.4071/2012 «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση - Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ.» (ΦΕΚ Α' 85/11-4-2012)

Στην πρόταση για τη θέσπιση ευρωπαϊκού συστήματος επιτήρησης των συνόρων (EUROSUR) προβλέπεται η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συντονιστικού κέντρου (στις εγκαταστάσεις του Frontex), καθώς και η λειτουργία ενός εθνικού συντονιστικού κέντρου σε έκαστο κράτος μέλος. Με το ν. 4058/2012 συστάθηκε στην Ελλάδα το Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιτήρησης Ελέγχου Συνόρων¹⁷⁶.

Για λόγους πλήρους προσαρμογής με τα οριζόμενα στην Οδηγία 2004/38/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, με το άρθρο 42 του ν. 4071/2012 τροποποιήθηκαν συγκεκριμένες διατάξεις του ΠΔ 106/2007 με το οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο.

9.2 Εμπειρίες και δημόσιες συζητήσεις για την (μη) εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας

¹⁷⁶ Παροχή υπηρεσιών ασφάλειας από ένστολους φρουρούς σε εμπορικά πλοία και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ 63 τ. Α' /22.3.2012.

Η συζήτηση στο Ελληνικό Κοινοβούλιο για την εναρμόνιση της Ελλάδας με την Οδηγία 2009/50/ΕΚ σχετικά με την είσοδο μεταναστών υψηλής εξειδίκευσης (μπλε κάρτα) έλαβε χώρα στις 6 Απριλίου 2012 και στις 9 Απριλίου του ίδιου έτους. Στη συζήτηση η οποία προηγήθηκε της ψήφισης του ν.4071/2012 έγινε αναφορά από τον τότε υπουργό Εσωτερικών, Αναστάσιο Γιαννίτση, στην ανάγκη να ψηφιστούν οι διατάξεις που αφορούν στη μεταφορά της Οδηγίας καθώς η χώρα είναι υπόλογη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή λόγω της εκπρόθεσμης μεταφοράς και δεν υπάρχει η πολυτέλεια να πληρώνει η χώρα χρηματικά πρόστιμα.

Η συζήτηση στο Ελληνικό Κοινοβούλιο για την εναρμόνιση της Ελλάδας με την Οδηγία 2009/52/ΕΚ σχετικά με την επιβολή κυρώσεων σε όσους εργοδότες απασχολούν παράνομους μετανάστες έλαβε χώρα στις 29 Φεβρουαρίου 2012. Κατά τη συζήτηση στη Βουλή δεν ετέθη το θέμα της μη εμπρόθεσμης μεταφοράς της Οδηγίας ως ένα πρόβλημα, αλλά σε αναφορά βουλευτού του ΣΥΡΙΖΑ έγινε λόγος για μια αυτούσια μεταφορά της Οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη χωρίς να έχει προηγηθεί μια επεξεργασία που θα την προσαρμόζει στα εθνικά δεδομένα. Τη συζήτηση γύρω από το θέμα της Οδηγίας μονοπώλησαν οι επισημάνσεις γύρω από το πρόβλημα της ανασφάλιστης εργασίας και της εισόδου των παράνομων μεταναστών.

Αξίζει να αναφερθεί ότι κατά τις συζητήσεις στη Βουλή δεν έγιναν από τους βουλευτές εκτενείς αναφορές στις διατάξεις που αναφέρονταν στην ενσωμάτωση των Οδηγιών, καθώς το θέμα κάλυπτε μέρος μόνο των νομοσχεδίων .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α: Μεθοδολογία και Ορισμοί

A1. Μεθοδολογία.

Αφετηρία του εντοπισμού και της συγκέντρωσης των απαραίτητων πληροφοριών για τη σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης Πολιτικής σύμφωνα με τις δοθείσες προδιαγραφές για το 2012 αποτέλεσε το σχετικό αρχείο του Εργαστηρίου για τη Μελέτη της Μετανάστευσης και Διασποράς, το οποίο τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή και ενημερώνεται τακτικά. Με την αξιολόγηση των διαθέσιμων στοιχείων διαπιστώθηκε κατά περίπτωση η ανάγκη διευκρινίσεων και συμπληρωματικών στοιχείων, τα οποία αναζητήθηκαν στις επίσημες ιστοσελίδες των αρμόδιων υπηρεσιών, διεθνών διακυβερνητικών οργανισμών, ΜΚΟ και μεταναστευτικών οργανώσεων σε συνδυασμό με τις αναρτήσεις στις ειδικές ιστοσελίδες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί μεταναστευτικής πολιτικής και πολιτικής ασύλου και των συνδεδόμενων πολιτικών (θεωρήσεων, διαχείρισης εξωτερικών συνόρων) και του Συμβουλίου Υπουργών για θέματα Εσωτερικών Υποθέσεων.

Η έκταση και το περιεχόμενο της δημόσιας συζήτησης για επιμέρους θέματα προσδιορίστηκε σε πολιτικό επίπεδο μέσα από τον κοινοβουλευτικό έλεγχο που άσκησαν οι Έλληνες βουλευτές σε συνδυασμό με την αντίστοιχη δραστηριότητα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και εκθέσεις/αναφορές Ανεξάρτητων Αρχών και Επιτροπών, ενώ σε επίπεδο ενημέρωσης της κοινής γνώμης από τις καταχωρήσεις ή/και αναρτήσεις στα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης και από τις ραδιοφωνικές εκπομπές. Για τις προταθείσες και πραγματοποιηθείσες αλλαγές στο σχετικό νομοθετικό πλαίσιο και το παράγωγο αυτού δίκαιο αξιοποιήθηκαν η ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων, του Εθνικού Τυπογραφείου, της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης, της Διαύγειας και της Ανοιχτής Διακυβέρνησης. Η πρόσβαση σε στατιστικά στοιχεία, εάν δεν διατίθενται στις επίσημες ιστοσελίδες των αρμόδιων Υπουργείων, εξασφαλίστηκε με την επικοινωνία είτε με την Ελληνική Στατιστική ΑΕ είτε με τα αρμόδια Υπουργεία.

Αναλυτικότερα, πληροφορίες αντλήθηκαν είτε άμεσα από αναρτήσεις στις αντίστοιχες ιστοσελίδες είτε κατόπιν επικοινωνίας/συνέντευξης με αξιωματούχους από:

- τα Υπουργεία Εξωτερικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη/ΕΛ.ΑΣ., Ναυτιλίας και Αιγαίου/ Λ.Σ./ΕΛ.ΑΚΤ., Υγείας, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, τη Βουλή των Ελλήνων, την Ανοιχτή Διακυβέρνηση, τη Διαύγεια, το Εθνικό Τυπογραφείο, την ΕΛ.ΣΤΑΤ.
- το Συνήγορο του Πολίτη και ειδικότερα το Συνήγορο για το Μετανάστη, τον Πρόσφυγα και τον Ομογενή, την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα

του Ανθρώπου

- τα κοινοβουλευτικά πολιτικά κόμματα
- την Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων, την Επίτροπο Εσωτερικών Υποθέσεων, Σ. Μάλμστρομ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Δικαστήριο της ΕΕ, τον Frontex
- το Συμβούλιο της Ευρώπης, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, τον Ειδικό Εισηγητή του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες
- τη Διεθνή Αμνηστία, τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης-Γραφείο Ελλάδας
- ΜΚΟ και μεταναστευτικές οργανώσεις (ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες)
- ελληνόγλωσσο και ξενόγλωσσο, ημερήσιο και περιοδικό τύπο, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή

Στις περιπτώσεις που κρίθηκε αναγκαία η επικοινωνία με το αρμόδιο Υπουργείο, εστάλη σχετική επιστολή δια ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, όπου αναφερόταν το πλαίσιο της προτιθέμενης αξιοποίησης των αιτούμενων στοιχείων/πληροφοριών. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων ακολούθησε προφορική επικοινωνία και αποστολή εκ μέρους τους των αιτούμενων στοιχείων. Εν γένει δεν διαπιστώθηκαν ιδιαίτερες δυσχέρειες στην επικοινωνία με τις αρμόδιες υπηρεσίες ως προς το περιεχόμενο των χορηγούμενων στοιχείων και πληροφοριών. Εντούτοις, διαπιστώθηκε διαφοροποίηση στην ταχύτητα ανταπόκρισης για τη χορήγηση στατιστικών στοιχείων, ιδίως στις περιπτώσεις που μεσολαβούσε το στάδιο συγκέντρωσης και επεξεργασίας στατιστικών στοιχείων από περιφερειακές υπηρεσίες του ίδιου φορέα. Εις βάρος της συγκέντρωσης των στοιχείων λειτούργησε η χρονική συγκυρία των αιτημάτων με τις διαδικασίες αναδιοργάνωσης της δημόσιας διοίκησης.

A2. Όροι και Ορισμοί.

Μέσα από τη συστηματική και εκτενή έρευνα, η οποία διεξήχθη για την κάλυψη όλου του φάσματος των θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και πολιτικής ασύλου, καθώς και από την επικοινωνία με αξιωματούχους των εμπλεκόμενων φορέων και οργανώσεων δεν προέκυψε ουσιαστική διαφοροποίηση αναφορικά με τους συναφείς χρησιμοποιούμενους όρους όπως αυτοί έχουν καταγραφεί και ερμηνευτεί στο Γλωσσάρι του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης.

Περιορισμένης έκτασης ασάφειες διαπιστώθηκαν σε πρώτη ανάγνωση στην περίπτωση των κέντρων κράτησης, καθώς στις σχετικές αναφορές στο δημόσιο λόγο χρησιμοποιούνταν εναλλακτικά οι όροι 'κέντρα προσωρινής/κλειστής φιλοξενίας', καθώς και ο όρος 'προ-αναχωρησιακά κέντρα'. Όλοι οι ως άνω όροι αφορούν στην περίπτωση των εγκαταστάσεων, όπου κρατούνται συλληφθέντες παράνομοι αλλοδαποί προς απέλαση. Επίσης, διαπιστώθηκε διαφοροποίηση της πρόσληψης του περιεχομένου του όρου 'ευάλωτες ομάδες' από διαφορετικές

υπηρεσίες, με συνέπεια να αναφέρονται ενίοτε μεμονωμένα οι επιμέρους ομάδες της συγκεκριμένης κατηγορίας.

Παράρτημα Β: Εθνικά Στατιστικά Στοιχεία.**Πίνακας 1**

**Άδειες διαμονής υπηκόων τρίτων
χωρών σε ισχύ την 31η Δεκεμβρίου
2012**

Απασχόληση	94.107
Οικογενειακή Επανένωση	203.682
Σπουδές	5.982
Λοιπά	136.347
Σύνολο	440.118
<i>Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών</i>	

Πίνακας 2

Αρχικές άδειες διαμονής χορηγηθείσες σε υπηκόους τρίτων χωρών κατά το έτος 2012	
Απασχόληση	889
Οικογενειακή Επανένωση	7.400
Σπουδές	802
Λοιπά	1.356
Σύνολο	10.447

*Πηγή: Υπουργείο
Εσωτερικών*

Πίνακας 3

Μέσος όρος ανεργίας Ελλήνων πολιτών και υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα για το 2012*		
	Υπήκοοι τρίτων χωρών	Συνολικός εθνικός πληθυσμός
Ποσοστό Ανεργίας (%)	34,8%	22,7%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

^Α Τα στοιχεία αφορούν στο μέσο όρο για το χρονικό διάστημα Ιανουάριος – Σεπτέμβριος 2012

Πίνακας 4

Εκδοθείσες θεωρήσεις από 1.1.2012 έως 18.12.2012		
Σύνολο	Θεωρήσεις Σένγκεν	Εθνικές Θεωρήσεις
1.020.895	994.398 + 15.563 (VIS*) = 1.009.961	9.909 + 1.025 (VIS)= 10.934

Πηγή: Υπουργείο Εξωτερικών

* Έχουν χορηγηθεί από τις Προξενικές Αρχές της Ελληνικής Δημοκρατίας που εφαρμόζουν το Πληροφοριακό Σύστημα VIS.

Πίνακας 5

Συλληφθέντες μη νόμιμοι μετανάστες για παράνομη είσοδο και παραμονή από αστυνομικές και λιμενικές αρχές

	Ελληνο- τουρκικά χερσαία σύνορα	Ελληνο- αλβανική μεθόριος	Ελληνο- σκοπιανή μεθόριος	Ελληνο- βουλγαρικ ή μεθόριος	Κρήτη	Λοιπή χώρα
2012	30.433	10.927	1.168	365	2.834	31.151

Πηγή: Ελληνική Αστυνομία

Πίνακας 6

Συλλήψεις μη νόμιμων μεταναστών στα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα ανά μήνα για τα έτη 2011-2012

	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥ Ν	ΙΟΥ Λ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
2011	2156	1650	2035	2891	3775	3689	5941	6339	7052	9626	6018	3802
2012	2864	2213	2569	3731	4501	4963	6914	2172	216	137	71	82

Πηγή: Ελληνική Αστυνομία

Πίνακας 7

ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ 2012

ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ

	ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΕΣ (ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ)	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ (ΕΛ.ΑΣ)	ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΕΙΣ	ΕΘΕΛΟΥΣΙΕΣ μέσω Δ.Ο.Μ. (2)	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	528	472	328	210	1.538
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	713	384	270	260	1.627
ΜΑΡΤΙΟΣ	949	417	443	334	2.143
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	826	342	491	615	2.274
ΜΑΙΟΣ	532	246	605	1.073	2.456
ΙΟΥΝΙΟΣ	468	254	434	784	1.940
ΙΟΥΛΙΟΣ	411	619	527	-	1.557
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	714	377	193	-	1.284
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	253	427	306	605	1.591
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	693	323	407	727	2.150
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	500	203	457	1.045	2.205
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	240	143	298	671	1.352
ΣΥΝΟΛΟ 2012	6.827	4.207 15.793	4.759	6.324	22.117

Πηγή: Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη

(1) Ως προς τους υπηκόους τρίτων χωρών που επέστρεψαν μέσω **αναγκαστικών μέτρων**, οι κυρίαρχες εθνικότητες είναι: 1. Πακιστάν, 2. Αλβανία, 3. Μπαγκλαντές, 4. Αφγανιστάν, 5. Ιράν.

(2) Ως προς τους υπηκόους τρίτων χωρών που επέστρεψαν μέσω του **προγράμματος υποστηριζόμενης εθελούσιας επιστροφής** που υλοποιείται από το Δ.Ο.Μ. σε συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφών, οι κυρίαρχες εθνικότητες είναι: 1. Πακιστάν, 2. Αφγανιστάν, 3. Μαρόκο, 4. Μπαγκλαντές, 5. Ιράκ.

Πίνακας 8

Ασυνόδευτοι Ανήλικοι		
Σύνολο (1-1-2012 έως 31-5-2012)	Ασυνόδευτοι Ανήλικοι που δεν αιτήθηκαν άσυλο	Ασυνόδευτοι Ανήλικοι που αιτήθηκαν άσυλο (10μηνο 2012)
1.953		98

Πηγή: Ελληνική Αστυνομία

Πίνακας 9

Υπήκοοι τρίτων χωρών με άδεια διαμονής ως θύματα εμπορίας ανθρώπων			
Υπήκοοι τρίτων χωρών		7	
Συλληφθέντες και καταδικασθέντες δράστες εμπορίας ανθρώπων			
	Συλληφθέντες / άλλως εμπλεκόμενοι σε ποινική διαδικασία		Καταδικασθέντες
Δράστες εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας (άρθ. 323 ^A και 351 ΠΚ)	Συλληφθέντες	171	49
	Ασκηθείσες ποινικές διώξεις κατ' άρθ. 323 ^A ΠΚ (εμπορία ανθρώπων) και κατ' άρθ. 351 ΠΚ (σωματεμπορία)	76	

Σημειώσεις

1. Αναφέρονται οι άδειες διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων βάσει των ειδικών διατάξεων του άρθ. 46 του ν. 3386/2005, όπως τροποποιήθηκε.
2. Λόγω της μεικτής μετανάστευσης δεν είναι δυνατό να αποκλειστεί η περίπτωση συλληφθέντες διακινητές παρανόμως εισερχομένων υπηκόων τρίτων χωρών να είναι και δράστες εμπορίας ανθρώπων ή/και σωματεμπορίας. Στην ανωτέρω καταχώρηση αναφέρονται όσοι έχουν συλληφθεί για εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία σε όλη την επικράτεια.
3. Ως προς την άσκηση ποινικών διώξεων και τις αποφάσεις (καταδικαστικές, αθωωτικές, αναβλητικές/παραπεμπτικές σε α' και β' βαθμό), η διάκριση των αδικημάτων, ο χρόνος πραγματοποίησης της σύλληψης (αυτόφωρο ή μη) είναι καθοριστικοί παράγοντες για την εκδίκαση κάθε υπόθεσης και την ολοκλήρωσή της. Στην ως άνω καταχώρηση οι καταδικαστικές αποφάσεις αναφέρονται σε καταδίκες σε α' και β' βαθμό.

Πηγές

1. Άδεια διαμονής ως θύμα εμπορίας ανθρώπων: Υπουργείο Εσωτερικών.
2. Συλληφθέντες δράστες εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας: ΕΛ.ΑΣ. και Λ.Σ./ΕΛ.ΑΚΤ..
3. Ασκηθείσες ποινικές διώξεις και καταδικαστικές αποφάσεις: Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Πίνακας 10

	Μεταναστευτικά Εμβάσματα (εκατ. ευρώ)										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Καθαρές Ροές	1.050,4	883,2	511,6	192,3	399,7	708,6	587,4	250,2	-151,8	-260,0	-269,8
Εισροές/Εισπράξεις	1.248,0	1.048,7	721,2	697,7	906,5	1.439,5	1.478,1	1.157,9	928,8	662,4	329,1

Εκροές/ Πληρωμές	197,6	165,5	209,6	505, 4	506,8	730,9	890,7	907,7	1.080 ,6	922, 4	598, 9
-----------------------------	-------	-------	-------	-----------	-------	-------	-------	-------	-------------	-----------	-----------

Πηγή Τράπεζα της Ελλάδας

Παράρτημα 3: Βιβλιογραφία

Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. **Κανονισμός Δουβλίνο ΙΙ** αριθ.[343/2003](#), του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας
2. **Οδηγία 2003/9/ΕΚ** του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη

Έγγραφα θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Εξαμηνιαία έκθεση για τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν την περίοδο από την 1^η Νοεμβρίου 2011 έως την 30^η Απριλίου 2012, COM(2012) 230 τελικό, 16.5.2012
- 2.
3. Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Δεύτερη εξαμηνιαία έκθεση για τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν την περίοδο από την 1^η Μαΐου 2012 έως την 31^η Οκτωβρίου 2012, COM(2012) 686 τελικό, 23.11.2012
4. «Μπλε κάρτα»: Η Επιτροπή απευθύνει προειδοποίηση προς κράτη μέλη για τη γραφειοκρατία που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες υψηλής εξειδίκευσης, Ref. IP/12/167, 27/02/2012
5. Πρόταση Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του ευρωπαϊκού συστήματος επιτήρησης των συνόρων (EUROSUR), COM(2011) 873 τελικό - 2011/0427
6. Report from the Commission to the Council and the European Parliament, "Mid-term report on the implementation of the Action Plan on Unaccompanied Minors", {SWD(2012) 281 final}, Brussels, 28.9.2012, COM(2012) 554 final
7. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, Action Plan on Unaccompanied Minors (2010 – 2014), {SEC(2010)534}, Brussels, 6.5.2010, COM(2010)213 final
8. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee of the Regions, Communication on migration, Brussels, 4.5.2011, COM(2011) 248 final

Εθνική νομοθεσία

1. **v. 1453/1984** περί «Κύρωσης της Συμφωνίας για την προαγωγή της διμερούς συνεργασίας σε θέματα εργασίας μεταξύ των Κυβερνήσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Αραβικής Δημοκρατίας της Αιγύπτου» [ΦΕΚ Α' 88]
2. **v. 2482/1997** περί «Κύρωσης Συμφωνίας εποχιακής απασχόλησης εργατικού δυναμικού μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Αλβανίας" [ΦΕΚ Α' 73]
3. **v. 3838/2010:** « Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις», [ΦΕΚ Α 49/24.3.2010]
4. **v.3907/2011** « Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ: «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη-μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμένοντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις» [ΦΕΚ Α-7/26.01.2011]
5. **v.4009/2011** «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων», [ΦΕΚ 195/6-9-2011 τ. Α]
6. **v.4018/2011** «Αναδιοργάνωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στη χώρα υπό όρους αυξημένης ασφάλειας, ρυθμίσεις θεμάτων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών», [ΦΕΚ 215 τ.Α' / 30.09.2011]
7. **v.4052/12** «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου 4046/2012» ,[ΦΕΚ 41 Α']
8. **v.4058/12** «Παροχή υπηρεσιών ασφάλειας από ένστολους φρουρούς σε εμπορικά πλοία και άλλες διατάξεις», [ΦΕΚ 63/Α/22.3.2012]
9. **v.4061/12** «Διαχείριση και προστασία ακινήτων Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων - Ρύθμιση εμπραγμάτων δικαιωμάτων και λοιπές διατάξεις», [ΦΕΚ 66 τ. Α' /22.03.2012]
- 10.**v. 4071/12** «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση» ,ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ [ΦΕΚ 85/Α/11.4.2012]
- 11.**Π.Δ. 106/07** «Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην ελληνική επικράτεια των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους» [ΦΕΚ 135 τ.Α'/21.6.2007]

12.Π.Δ. 114/10 «Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας», σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/ΕΚ [ΦΕΚ Α 195/22.11.2010]

13.Π.Δ. 116/12 Τροποποίηση του Π.Δ. 114/2010 «Παράταση της κράτησης των αιτούντων άσυλο έως και ένα χρόνο» [ΦΕΚ Α-201/19.10.2012]

Έγγραφα εθνικών θεσμών (Βουλή,Υπουργεία,κ.ά)

1. Υ4/21.6.2012 Καθορισμός σειράς τάξης Υπουργείων [ΦΕΚ Β' 2027/2012]
2. ΥΠΕΣ Α.Π. 18807/26.6.2012 Έγγραφο: «Εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4071/2012 [ΦΕΚ Α' 85]
3. ΥΠΕΣ Α.Π. 33017/11/27.1.2012 Έγγραφο: «Αποστολή προτύπων βεβαιώσεων πιστοποίησης ελληνομάθειας»
4. ΥΠΕΣ Α.Π. 30947/12.11.2012: «Άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία σε υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι έχουν αποκτήσει το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ»
5. ΥΠΕΣ Α.Π. οικ. 11090/19.04.2012: «Υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος»
6. ΥΠΕΣ Α.Π. οικ. 30250/08.10.2012 Έγγραφο: «Υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος»
7. ΥΠΕΣ Α.Π. 18501/11/27.1.2012 Έγγραφο: «Επικοινωνία με τις Πρεσβείες και τις Προξενικές Αρχές της Ελλάδας στο εξωτερικό»
8. ΥΠΕΣ Α.Π. οικ. 29054/01.10.2012: «Εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. αριθ. 131/2006 [ΦΕΚ 143 Α'] «Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης». Παροχή διευκρινήσεων
9. Εγκ. ΥΕΚΑ αρ. πρωτ. οικ. 13974/378/13.07.2012: Καθορισμός ελαχίστων ημερών ασφάλισης για ανανέωση αδειών διαμονής για παροχή εξαρτημένης εργασίας, για παροχή υπηρεσιών ή έργου και για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας. Όροι και προϋποθέσεις πρόσβασης στην αγορά εργασίας των υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί για λόγους οικογενειακής επανένωσης βάσει των διατάξεων του Π.Δ. 131 / 2006
- 10.ΥΠΕΣ Εγκ. αρ. 6 ΑΠ οικ. 5973/01.03.2012: Εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5 & 6 του ν. 4018/11[ΦΕΚ 215 Α'] «Αναδιοργάνωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στη χώρα υπό όρους αυξημένης ασφάλειας, ρυθμίσεις θεμάτων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών»

- 11.ΥΠΕΣ Εγκ. αρ. 12 ΑΠ οικ. 9034/28.03.12: Εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4018/2011»
- 12.ΥΠΕΣ Α.Π. οικ. 14701/12.04.2012 Έγγραφο: «Διαχείριση Παραβόλων στο Πληροφοριακό Σύστημα Μετανάστευσης για τις «υπηρεσίες μιας στάσης» των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων»
- 13.ΥΠΕΣ Εγκ. αρ. 41 ΑΠ οικ. 18068/19.06.12: «Ζητήματα εφαρμογής των διατάξεων του ν. 3907/11»
- 14.ΥΠΕΣ ΑΠ 23662/03.08.2012 Έγγραφο: «Εφαρμογή του άρθρου 44, παρ. 1 του ν. 3386/2005, όπως ισχύει»
- 15.ΥΠΕΣ ΑΠ 26178/12/01.10.12 Έγγραφο: «Παροχή διευκρινήσεων σχετικά με την αντικατάσταση βεβαιώσεων τύπου Α»
- 16.ΥΠΕΣ Α.Π. οικ.30037/12/08.10.2012 Έγγραφο: «Καθορισμός της διαδικασίας και των προϋποθέσεων υπαγωγής στις ρυθμίσεις του ν. 3386/05 των υπηκόων τρίτων χωρών, επαγγελματιών αθλητών και αθλητών με αμοιβή, οι οποίοι υπογράφουν συμβόλαιο συνεργασίας/σύμβαση εργασίας με «Α.Α.Ε» (ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ) και «Τ.Α.Α.» (ΤΜΗΜΑ ΑΜΕΙΒΟΜΕΝΩΝ ΑΘΛΗΤΩΝ).
- 17.ΥΠΕΣ ΑΠ 7932/05.03.2012 Έγγραφο: «Καθορισμός σημείων υποδοχής, όπου κατατίθενται οι αιτήσεις πολιτών τρίτων χωρών για τη χορήγηση και την ανανέωση της άδειας διαμονής τους στους νομούς Βοιωτίας, Εύβοιας, Ευρυτανίας, Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων, Φθιώτιδας και Φωκίδας»
- 18.ΥΠΕΣ ΑΠ 7927/05.03.2012 Έγγραφο: «Καθορισμός σημείων υποδοχής, όπου κατατίθενται οι αιτήσεις πολιτών τρίτων χωρών για τη χορήγηση και την ανανέωση της άδειας διαμονής τους στους νομούς Ρεθύμνης και Ηρακλείου»
- 19.ΥΠΕΣ ΑΠ 7926/05.03.2012 Έγγραφο: «Καθορισμός σημείου υποδοχής, όπου κατατίθενται οι αιτήσεις πολιτών τρίτων χωρών για τη χορήγηση και την ανανέωση της άδειας διαμονής τους στη Γενική Γραμματεία Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής του Υπουργείου Εσωτερικών»
- 20.Υ4α/οικ. 45610/02-05-2012 του Υπ. Υγείας αναφορικά με την εφαρμογή της υπ' αριθ. 139491/06 ΚΥΑ [ΦΕΚ 1747/Β/30.11.06]
- 21.Κ.Υ.Α. 5660/190/22-03-2012
- 22.ΚΥΑ7001/2/1454-κδ'/2012 Καθορισμός προδιαγραφών ποιότητας και ασφάλειας φορέων της κοινωνίας των πολιτών, [ΦΕΚ Β' 2491/2012]
- 23.**Βουλή των Ελλήνων, πρακτικά συνεδριάσεων, <
http://www.hellenicparliament.gr>**

24.Ι Ε΄ Περίοδος προεδρευομένης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, σύνοδος Α΄, συνεδρίαση Π Η΄, 10.12.2012

25.Βουλή των Ελλήνων, Κοινοβουλευτικός έλεγχος (ερωτήσεις-επερωτήσεις)

ερ. 1476/10-9-2012
 ερ. 4468/28-11-2012
 ερ. 1179/30-8-2012
 ερ.1186/31-8-2012
 ερ. 1180/30-8-2012
 ερ. 2956/15-10-2012
 ερ. 3847/9-11-2012
 ερ. 4378/26-11-2012
 ερ. 4343/26-11-2012
 επ. ερωτ. 83/23-8-2012
 απάντηση στην ερ. 5853/2013

Λοιπά έγγραφα (κοινωνία των πολιτών, τοπικές και περιφερειακές αρχές, διεθνείς οργανισμοί)

(ελληνόγλωσσα)

1. Απόφαση της Διευθύντριας Υπηρεσίας Ασύλου, «Σύσταση Μητρώου φορέων της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να δύνανται να διεκπεραιώνουν επί μέρους αρμοδιότητες των Περιφερειακών Γραφείων Ασύλου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 7 του Ν. 3907/2011»
2. Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, *Ασυνόδευτοι Ανήλικοι στα Ελληνοτουρκικά Σύνορα: Έβρος, Μάρτιος 2011 – Μάρτιος 2012*, Νομική υπηρεσία- Μόνιμη αποστολή ΕΣΠ στον Έβρο
3. Έκθεση Διεθνούς Αμνηστίας για την Ελλάδα, «Το τέλος του δρόμου για τους πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο και τους μετανάστες», 20.12.12

(ξενόγλωσσα)

1. Έκθεση *UNHCR Racist Violence Recording Network presents its findings about racist violence in Greece*, 23.10.12
2. Οδηγία United States Embassy Athens, Greece, *Security Message for U.S. Citizens: Safety and Security in Greece*, 16.11.2012

Δελτία τύπου

1. Δελτίο τύπου Διεθνούς Αμνηστίας στο Ηνωμένο Βασίλειο, *GREECE: Racism, squalor and chaos - the reality for migrants as austerity measures bite*, 18.12.12
2. Δελτίο Τύπου για την συνάντηση Δένδια- Μάλμστρομ (8-9.10.12), http://ec.europa.eu/ellada/press-center/news/archives/news_20121005_malmstrom_episkepsi_el.htm
3. Δελτίο Τύπου, Αρχηγείο ΕΛ.ΑΣ., «Αποτίμηση της επιχείρησης 'Ξένιος Ζεύς από την ημέρα της εφαρμογής της», 4-8-2012
4. Δελτίο Τύπου, ΕΛ.ΑΣ., Ολοκληρώθηκε Σεμινάριο της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας με θέμα «Δίκτυα που ασχολούνται με τον εντοπισμό, την αντιμετώπιση και επαναπατρισμό παράνομων μεταναστών» 26.10.2012

Ημερήσιος και περιοδικός τύπος

1. Καθημερινή, «Trafficking από τουριστικό γραφείο. Εξαρθρώθηκε κύκλωμα που αιχμαλώτισε 41 Ρουμάνους και τους υποχρέωσε σε δουλειά χωρίς αμοιβή», 21.11.2012
2. Καθημερινή, «Νομοθετική ρύθμιση με αυστηρότερα μέτρα κατά των λαθρομεταναστών», 29.3.2012
3. Το Βήμα, «Ντροπή της Ευρώπης η Ελλάδα, για τη μεταχείριση των μεταναστών: πολύ υψηλοί τόνοι από τον επιτετραμένο για τα ανθρώπινα δικαιώματα.», 21.12.12
4. Migration Newsheet, November 2012
5. Migration Newsheet, July 2012

Πηγές από το διαδίκτυο

1. http://www.antigone.gr/library/files/reports_on_greece/2012/annual_report_2012.pdf
2. <http://www.alfavita.gr/arthra/%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%83%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B5%CF%80%CE%AF%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7-%CF%87%CF%81%CF%85%CF%83%CE%AE-%CE%B1%CF%85%CE%B3%CE%AE-%CF%83%CE%B5-%CE%BD%CE%BF%CF%83%CE%BF%CE%BA%CE%BF%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%BF>

3. http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=12080&Itemid=429&lang=
4. <http://www.avgi.gr/ArticleActions/show.action?articleID=733145>
5. <http://www.aftodioikisi.gr/kommata/dimar-na-aposirthei-tora-i-aparadekti-egkiklios-gia-tin-ithageneia>
6. <http://www.aftodioikisi.gr/ipourgeia/kinisi-ton-6-kata-egkikliou-athanasiou-gia-ithageneia>
7. <http://www.capital.gr/NewsPrint.asp?id=1665879>
8. <http://www.capital.gr/NewsPrint.asp?id=1665879>
9. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/133241.pdf
10. <http://dide.pre.sch.gr/portal/index.php/2012-01-20-00-16-41/2012-01-19-21-30-58/545-2012-02-26-20-00-10>
11. <http://www.dimokratikiaristera.gr/epikairotita/synentefkseis/3663-synentefksitou-proedrou-tis-dimar-foti-kouveli-stin-efimerida-kathimerini-tis-kyriakis-kaito-dimosiografo-konstantino-zoyla>
12. <http://ec.europa.eu/anti-trafficking/>
13. http://ec.europa.eu/anti-trafficking/entity.action?path=EU+Projects%2FHOME_2011_ISEC_AG_THB_4000002251
14. <http://emn.intrasoft-intl.com/Glossary/viewTerm.do?startingWith=V&id=321>
15. http://www.enikos.gr/politics/105413,Kontra_SYRIZA-Xryshs_Ayghs.html
16. <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/7963246.pdf>
17. <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/r-topanad-eis.pdf>
18. <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/7872936.pdf>
19. <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/7893230.pdf>

20. <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/7804704.pdf>
21. <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26509&subid=2&pubid=112990050>
22. <http://www.fimes.gr/2012/06/keimeno-symfonias-politikoi-arxigoi/>
23. <http://leftgr.files.wordpress.com/2012/06/ceb5cf80ceb9cebaceb1ceb9cf81cebfcbf80cebfbceb9ceb7cebcceb5cebdcebf-cf80cf81cebfceb3cf81ceb1cebccebcb1-cf83cf85cf81ceb9ceb6ceb1-votanikos-1.pdf>.
24. <http://www.mfa.gr/epikairota/aidiseis-anakoinoseis/semeia-apanteses-uphupourgou-exoterikon-kourkoula-se-epikaire-erotesse-tou-bouleutou-pasok-ioanne-dribelegka-me-thema-aplopoiese-diadikasion-eisodou-gia-brakheies-touristikies-episkepseis-apo-polites-triton-khoron-me-ekdose-theoreses-sto-aerodromio-ma.html>
25. <http://www.mfa.gr/epikairota/aidiseis-anakoinoseis/semeia-apanteses-uphupourgou-exoterikon-kourkoula-se-epikaire-erotesse-tou-bouleutou-pasok-ioanne-dribelegka-me-thema-aplopoiese-diadikasion-eisodou-gia-brakheies-touristikies-episkepseis-apo-polites-triton-khoron-me-ekdose-theoreses-sto-aerodromio-ma.html>
26. http://www.minocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4291&Itemid=549
27. http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4324&Itemid=551
28. http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4373&Itemid=555
29. http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4399&Itemid=559
30. http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4373&Itemid=555
31. http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=4394&Itemid=555
32. http://www.nchr.gr/document.php?category_id=143&document_id=1512
33. <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12860&LangID=E>
34. <http://www.primeminister.gov.gr/>
35. <http://www.primeminister.gov.gr/2012/07/06/9541>

36. <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2012/index.htm>
37. <http://www.statewatch.org/news/2012/oct/eu-com-greece-migration-15358-12.pdf>
38. <http://www.sueddeutsche.de/politik/wahlkampf-in-frankreich-opposition-attackiert-sarkozy-nach-schengen-drohungen-1.1306549>
39. <http://www.syn.gr/programma/programma.htm>
40. http://www.synigoros.gr/resources/protaseis_epistoli.pdf
41. <http://www.synigoros.gr/resources/dtik.pdf>
42. <http://www.tanea.gr/news/greece/article/4767907/?iid=2>
43. <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=483139>
44. <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=450616>
45. <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=463892>
46. <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=478979>
47. <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=478909>
48. <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=486677>
49. <http://tvxs.gr/news/topika-nea/se-polemo-i-korinthos-gia-kentro-kratisis>
50. <http://tvxs.gr/news/ellada/epithesi-xrysaygiton-enantion-mikropoliton-metanaston-sto-panigyri-tis-rafinas>
51. <http://tvxs.gr/news/ellada/seira-pairnoyn-ta-nipia-sto-stoxastro-tis-xrysis-aygis>
52. <http://www.xryshaygh.com/assets/files/ideologia.pdf>
53. <http://www.xryshaygh.com/assets/files/politikes-theseis.pdf>
54. <http://www.ypes.gr/el/MediaCenter/Minister/PressReleases/?id=fd545fb-475b-4957-b91b-99a60603355d>
55. <http://www.zougla.gr/greece/article/episodia-sto-paranesti-dramas-gia-to-kentro-kratisis-metanaston>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

2012 ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΣΑ

1. ΝΟΜΙΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

1.1 Βασικά Στατιστικά Στοιχεία

Άδειες Διαμονής – Αρχικές χορηγήσεις ανά κατηγορία (1.1.2012 – 31.12.2012)					
	Σύνολο	Οικογενειακοί Λόγοι	Εκπαιδευτικοί Λόγοι	Λόγοι Σχετιζόμενοι με αμειβόμενες δραστηριότητες (εργασία)	Άλλοι Λόγοι
Αρχικές Άδειες	10 447	7 400	802	889	1 356

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών

1.2 Προώθηση Νόμιμων Οδών Μετανάστευσης

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν (σχεδιαζόμενα) μέτρα για τη βελτίωση της παροχής πληροφοριών σχετικά με τους τρόπους και τις προϋποθέσεις της νόμιμης μετανάστευσης για τους υπηκόους τρίτων χωρών. Αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν για παράδειγμα: εκστρατείες ενημέρωσης, ιστοσελίδες, ειδικά κέντρα, που αναφέρονται σε οποιαδήποτε προσέγγιση που συνδυάζει τη παροχή πληροφοριών με μέτρα που εφαρμόζονται πριν την αναχώρηση, για παράδειγμα, αναβάθμιση δεξιοτήτων και / ή τελειοποίηση της γνώσης κάποιας γλώσσας της ΕΕ, καθώς επίσης και το ρόλο και τις επιπτώσεις στην Ελλάδα από τη λειτουργία της Δικτυακής Πύλης της ΕΕ για τη Μετανάστευση.

Η Δικτυακή Πύλη της ΕΕ για τη Μετανάστευση (EU Immigration Portal) ξεκίνησε τη λειτουργία της το 2012. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα συνέβαλε, τόσο κατά την προετοιμασία αυτής, όσο και κατά την έναρξη της λειτουργίας της, με την παροχή αναλυτικών πληροφοριών, μέσω του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης (ΕΔΜ) για (α) τις διαδικασίες εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών (ΥΤΧ) στην Ελλάδα, (β) τους κινδύνους που απορρέουν από την παράνομη μετανάστευση, καθώς και (γ) τη διοικητική διάρθρωση των αρμοδίων για τα ζητήματα μετανάστευσης και ασύλου υπηρεσιών στην Ελλάδα. Η Ελλάδα εκτιμά ότι η Πύλη αυτή συνιστά ένα ιδιαίτερα χρήσιμο και πρακτικό εργαλείο για την πληρέστερη, ασφαλή και έγκυρη πληροφόρηση των ΥΤΧ, προ της αναχώρησής τους, αλλά και κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στην Ελλάδα και τα άλλα κ-μ της ΕΕ, για όλα τα ζητήματα που άπτονται της εισόδου και (νόμιμης) διαμονής τους.

Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι το έτος 2012 ξεκίνησε από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών και βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη διαγωνισμός για τη δημιουργία νέου / αναβαθμισμένου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) για τη διαχείριση των διαδικασιών αφενός χορήγησης αδειών διαμονής αλλοδαπών – ΥΤΧ, αφετέρου απόδοσης της ελληνικής ιθαγένειας. Βασικός στόχος του νέου αυτού ΟΠΣ είναι ο εκσυγχρονισμός και ο εξορθολογισμός του υφιστάμενου πληροφοριακού συστήματος, προκειμένου αυτό να συμβάλει στις νέες προκλήσεις που απορρέουν ιδίως από την εναρμόνισή του

Κανονισμού 380/2008/ΕΚ, και αναμένεται να συμβάλει τόσο στην επιτάχυνση της διαδικασίας έκδοσης των αδειών διαμονής για ΥΤΧ (λ.χ. μέσω της διαδικασίας αυτόματης αναζήτησης πολλών εκ των αναγκαίων δικαιολογητικών μέσω τεχνολογιών διαλειτουργικότητας), όσο και στη βελτίωση της ενημέρωσης των ΥΤΧ για την ισχύουσα νομοθεσία σχετικά με την αρχική χορήγηση ή την ανανέωση των αδειών διαμονής, ιδίως δε ως προς την εφαρμογή των σχετικών διαδικασιών.

1.3 Οικονομική Μετανάστευση

1.3.1 Ικανοποίηση των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας

Περιγράψτε αν και πώς η Ελλάδα αναλύει την αγορά εργασίας και τις αντίστοιχες ανάγκες ή ελλείψεις σε δεξιότητες, καθώς και κάθε συνεργασία με άλλα κράτη μέλη, για παράδειγμα, μέσω της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης. Παρακαλείσθε να περιγράψετε την (προγραμματισμένη) εισαγωγή τυχόν νέων μεταναστευτικών πολιτικών σε σχέση με την εργασία ή αλλαγές στις ήδη υπάρχουσες, π.χ. εισαγωγή της ποσόστωσης, κατάλογο επαγγελμάτων, συμφωνία με συγκεκριμένες τρίτες χώρες, χρήση ιδιωτικών υπηρεσιών/γραφείων πρόσληψης, κλπ. Επίσης, λάβετε υπόψη την επίδραση της οικονομικής κρίσης στη μετανάστευση εργατικού δυναμικού (π.χ. αναθεώρηση των ποσοστώσεων, μείωση των επαγγελμάτων που αναφέρονται στις λίστες, κ.λπ.) και πώς η οικονομική μετανάστευση θεωρείται ότι συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη.

Η Ελλάδα, στο πλαίσιο εφαρμογής της εθνικής μεταναστευτικής νομοθεσίας, εφαρμόζει, για την είσοδο ΥΤΧ για λόγους εργασίας, τη διαδικασία της μετάκλησης ("invitation") των ΥΤΧ, Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3386/2005, όπως αυτός ισχύει, επιτρέπεται η είσοδος ΥΤΧ στην Ελλάδα για απασχόληση με σχέση εξαρτημένης εργασίας, σε συγκεκριμένο εργοδότη και για ορισμένο είδος απασχόλησης, εφόσον αφενός έχει εγκριθεί η απασχόλησή του για συγκεκριμένη θέση, αφετέρου του έχει χορηγηθεί η αντίστοιχη εθνική θεώρηση εισόδου (Θεώρηση D).

Σημειώνεται ότι, οι ανάγκες σε εργατικό δυναμικό, καθώς και οι κενές θέσεις εργασίας (ανά ειδικότητα, νομό και διάρκεια απασχόλησης), οι οποίες μπορούν να καλυφθούν από ΥΤΧ καταγράφονται σε μια έκθεση που συντάσσεται, σε επίπεδο Περιφέρειας, κατά το τελευταίο τρίμηνο κάθε έτους. Οι εκθέσεις αυτές (μία ανά Περιφέρεια¹⁷⁷) διαβιβάζονται στο Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης (αρμόδιο για την αγορά εργασίας), κοινοποιούνται δε στο Υπουργείο Εσωτερικών (αρμόδιο για την είσοδο και διαμονή ΥΤΧ). Βάσει των εκθέσεων αυτών εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Εξωτερικών και Εσωτερικών, με την οποία καθορίζεται, μεταξύ άλλων, ο ανώτατος αριθμός αδειών διαμονής για εργασία, οι οποίες μπορούν να χορηγηθούν κάθε έτος σε ΥΤΧ, ανά νομό, ιθαγένεια, είδος και διάρκεια απασχόλησης. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται στις οικείες

¹⁷⁷ Περιφέρειες ονομάζονται οι 13 δευτεροβάθμιοι αιρετοί [οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης](#) του [ελληνικού κράτους](#). Κάθε Περιφέρεια αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και καλύπτει μια ευρύτερη περιοχή της χώρας (εξαιρουμένου του [Αγίου Όρους](#)), Διαθέτει δικές της αυτοτελείς

Περιφέρειες και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις,¹⁷⁸ στον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), στα συναρμόδια Υπουργεία, καθώς και στις οικείες ελληνικές προξενικές αρχές.

Ο εργοδότης, ο οποίος επιθυμεί να απασχολήσει πολίτη τρίτης χώρας για εξαρτημένη εργασία, υπό την προϋπόθεση ότι η αντίστοιχη θέση έχει προβλεφθεί στην προαναφερθείσα κοινή υπουργική απόφαση, οφείλει να υποβάλει αίτηση στην κατά τόπο αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης της έδρας του νομού, όπου πρόκειται να παρασχεθεί η απασχόληση. Μετά την εξέταση του αιτήματος αποστέλλεται η σχετική εγκριτική πράξη στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή προκειμένου να εκδώσει την αντίστοιχη εθνική θεώρηση εισόδου. Ακολουθώντας, ο ΥΤΧ, μετά την είσοδό του στην ελληνική επικράτεια επί τη βάσει της αντίστοιχης εθνικής θεώρησης, υποβάλλει αίτημα στην αντίστοιχη υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης για την έκδοση της άδειας διαμονής. Η τελευταία είναι ισόχρονη με τη διάρκεια της απασχόλησης, όπως προκύπτει από τη σχετική σύμβαση εργασίας, δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες για τους εποχικούς εργαζομένους και τους οκτώ (8) μήνες για τους αλιεργάτες και παρέχει δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας αποκλειστικά για την παροχή της συγκεκριμένης εργασίας και στο συγκεκριμένο εργοδότη, ύστερα από την πρόσκληση του οποίου αυτή χορηγήθηκε.

Με στόχο τη μείωση της γραφειοκρατίας και τη διευκόλυνση των μετακλήσεων ειδικών κατηγοριών (μετακλήσεις για εποχική εργασία / αλιεργάτες), το έτος 2012, εκδόθηκαν εγκύκλιοι για την (πρώτη) εφαρμογή του ν.4018/2011, ο οποίος εισήγαγε καινοτομίες στη διαδικασία εισόδου και διαμονής για λόγους εποχικής / προσωρινής εργασίας. Ειδικότερα, τα άρθρα 5 και 6 του νόμου αυτού αναθεώρησαν το υφιστάμενο πλαίσιο για την εποχική / προσωρινή εργασία, υιοθετώντας πλέον τη διαδικασία εισόδου και διαμονής αυτών των κατηγοριών με εθνική θεώρηση εισόδου (Visa D), χωρίς την συνεπακόλουθη έκδοση αντίστοιχης άδειας διαμονής. Η εν λόγω ρύθμιση αφορά κυρίως περιπτώσεις Αλβανών υπηκόων που εισέρχονται για εποχική εργασία βάσει σχετικής διμερούς συμφωνίας¹⁷⁹ και τις περιπτώσεις των αλιεργατών κυρίως από Αίγυπτο βάσει σχετικής διμερούς συμφωνίας.¹⁸⁰

Αναφορικά με τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην απασχόληση αλλοδαπού εργατικού δυναμικού, όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια συνεχή μείωση τόσο των αιτημάτων μετάκλησης που κατέθεσαν οι εργοδότες, όσο και των αντίστοιχων εγκρίσεων θέσεων εργασίας για ΥΤΧ. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου

¹⁷⁸ Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση αποτελεί βαθμίδα της [ελληνικής δημόσιας διοίκησης](#), η οποία συστάθηκε το 2011 με το Ν. 3852/2010. Συνολικά συστάθηκαν επτά Αποκεντρωμένες Διοικήσεις με χώρο ευθύνης που περιλαμβάνει από μία έως τρεις [περιφέρειες](#) και καθήκον την εφαρμογή των [κυβερνητικών](#) πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο. Στην έδρα κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης λειτουργεί μια Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης με αρμοδιότητα την εφαρμογή της ισχύουσας κάθε φορά νομοθεσίας περί διαμονής αλλοδαπών. Η συγκεκριμένη διεύθυνση οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και των υποθέσεων αρμοδιότητάς της και να ακολουθεί τις οδηγίες του.

¹⁷⁹ Ν. 2482/1997 περί «Κύρωσης Συμφωνίας εποχιακής απασχόλησης εργατικού δυναμικού μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Αλβανίας» (ΦΕΚ Α' 73).

¹⁸⁰ Ν. 1453/84 περί «Κύρωσης της Συμφωνίας για την προαγωγή της διμερούς συνεργασίας σε θέματα εργασίας μεταξύ των Κυβερνήσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Αραβικής

Εργασίας, το 2006 εγκρίθηκαν 59.008 αιτήματα, το 2007 42.180, το 2008 38.278, το 2009 28.924, το 2010 26.209 και το 2011 24.083. Η φθίνουσα πορεία των εγκεκριμένων αιτημάτων δεν σχετίζεται με μια μείωση του ποσοστού εγκρινόμενων θέσεων, αλλά με τη μείωση ζήτησης εργατικού δυναμικού λόγω της μεγάλης προσφοράς χεριών στην ημεδαπή, συνεπεία της αύξησης της ανεργίας στους γηγενείς και στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν ήδη νόμιμα στη χώρα. Άλλωστε, αυτή η διαπίστωση προκύπτει και από τα διαθέσιμα στοιχεία του αρμοδίου Υπουργείου Εσωτερικών, τα οποία καταδεικνύουν την πτωτική τάση στις αρχικές χορηγήσεις αδειών διαμονής (ανά κατηγορία):

Αρχικές χορηγήσεις αδειών διαμονής, ανά κατηγορία			
Κατηγορία	2010	2011	2012
Απασχόληση	9 197	5 930	889 *
Λοιπά	1 292	1 929	1 356
Οικογενειακή επανένωση	21 646	14 092	7 400
Σπουδές	1 233	1 255	802
Γενικό άθροισμα	33 368	23 206	10 447

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών / επικαιροποιημένα στοιχεία

* Μέρος της σημαντικής μείωσης του αριθμού αρχικών χορηγήσεων άδειας διαμονής για λόγους απασχόλησης κατά το έτος 2012, οφείλεται στην εφαρμογή των σχετικών ρυθμίσεων του ν.4018/2011 βάσει των οποίων η είσοδος και διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών για λόγους εποχικής ή προσωρινής εργασίας γίνεται με εθνική θεώρηση εισόδου, χωρίς την συνεπακόλουθη έκδοση αντίστοιχης άδειας διαμονής.

Επιπλέον, με τον προαναφερθέντα ν.4018/2011, ιδρύονται, πλέον στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας, οι «υπηρεσίες μίας στάσης» («one stop shop services») με αρμοδιότητες την παραλαβή και εξέταση των αιτήσεων ΥΤΧ για αρχική χορήγηση ή ανανέωση των αδειών διαμονής, την έκδοση των αδειών διαμονής (για τις κατηγορίες αρμοδιότητάς τους) και την επίδοση στους υπηκόους τρίτων χωρών των αποφάσεων και των αδειών διαμονής που εκδίδονται σε συνέχεια των σχετικών αιτήσεων. Με το νέο νομοθετικό πλαίσιο, η αρμοδιότητα παραλαβής των ανωτέρω αιτήσεων μεταφέρεται από τους Δήμους της Χώρας στις Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, στη χωρική αρμοδιότητα των οποίων αυτοί υπάγονται. Μεταξύ των λειτουργιών που θα εκτελούν οι υπηρεσίες αυτές, λειτουργώντας ως «υπηρεσίες μιας στάσης», περιλαμβάνονται, επιπλέον των ανωτέρω, η παραλαβή αιτήσεων εργοδοτών για τη μετάκληση αλλοδαπού εργατικού δυναμικού, η παροχή πληροφοριών αναφορικά με τις διαδικασίες, τα δικαιολογητικά και τις προϋποθέσεις που προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία για έκδοση ή ανανέωση άδειας διαμονής, καθώς και για τη μετάκληση αλλοδαπού εργατικού δυναμικού.

Η λειτουργία των «υπηρεσιών μίας στάσης» συνδέεται, εν μέρει, με την ταχύτερη ικανοποίηση των αναγκών της αγοράς εργασίας, καθώς συμβάλει στην απλούστευση και στην επιτάχυνση των διαδικασιών αρχικής χορήγησης ή ανανέωσης των αδειών διαμονής των ΥΤΧ, αλλά και με τη σταδιακή εφαρμογή από τις ελληνικές αρχές των διατάξεων του Κανονισμού 380/2008/ΕΚ για την έκδοση των αδειών διαμονής των ΥΤΧ, υπό την μορφή του αυτοτελούς εγγράφου με την συμπερίληψη βιομετρικών δεδομένων. Εντός του έτους 2012 λειτούργησαν 30 υπηρεσίες μίας στάσης στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της Δ/σης Μεταναστευτικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Πληθυσμού & Κοινωνικής Συνοχής του Υπουργείου Εσωτερικών (η οποία λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης από το 2005, έτος έναρξης της εφαρμογής του ν.3386/2005). Κατά το επόμενο έτος αναμένεται να λειτουργήσουν οι υπολειπόμενες υπηρεσίες μίας στάσης, σύμφωνα με το άρθρο 2, ν. 4018/11, ώστε να ανέλθουν σε συνολικά 62 σημεία υποδοχής ανά την ελληνική επικράτεια (με δυνατότητα ίδρυσης και άλλων).

1.3.2 Αναγνώριση Δεξιοτήτων

Περιγράψτε κάθε (προγραμματισμένο) μέτρο για τη βελτίωση του τρόπου επικύρωσης των διπλωμάτων, αναγνώρισης των προσόντων και δεξιοτήτων των υπηκόων τρίτων χωρών και της αντιστοίχισης των επαγγελματιών ανάμεσα στην Ελλάδα και τις τρίτες χώρες (συμπεριλαμβανομένης της τηλεργασίας, κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που θεσπίστηκαν για τους ήδη διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών (στο πλαίσιο της καλύτερης ένταξης). Περιγράψτε οποιαδήποτε ανταλλαγή πρακτικών πληροφοριών και συνεργασία με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Περιγράψτε τυχόν ειδικά μέτρα για την αποφυγή της σπατάλης εγκεφάλων. Λάβετε υπόψη επίσης πως τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη.

Δεν υπάρχουν αξιοσημείωτες εξελίξεις.

1.3.3 Συνεργασία με εταίρους/τρίτα κράτη για την οικονομική μετανάστευση

Παρακαλείσθε να παράσχετε πληροφορίες σχετικά με (προγραμματισμένες) συμφωνίες, σε επίπεδο ΕΕ ή διμερές (π.χ. εταιρικές σχέσεις κινητικότητας), οι οποίες βοηθούν στην εφαρμογή πολιτικών για τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού. Καταγράψτε τις συμφωνίες στον παρακάτω πίνακα συμπεριλαμβάνοντας τις τρίτες χώρες με τις οποίες έχουν συναφθεί και παρέχετε πληροφορίες για το περιεχόμενό τους και το σκεπτικό για τη σύναψή τους. Παρακαλούμε επίσης να αναφέρετε εάν οποιαδήποτε από αυτές είναι υπέρ της κυκλικής μετανάστευσης και να προσδιορίσετε τις συμβαλλόμενες τρίτες χώρες και ειδικότερα τις χώρες της Νότιας Μεσογείου και της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης. Στο πλαίσιο των εταιρικών σχέσεων κινητικότητας (και των «Κοινών Θεματολογίων» - Common Agendas) παρακαλούμε να ενημερώσετε αν θα συσταθούν στις χώρες εταίρους Κέντρα Πληροφόρησης για την Μετανάστευση και την Κινητικότητα (MMRCs).

Η Ελληνική Δημοκρατία και ο Καναδάς υπέγραψαν το Μάιο του 2011 μια διμερή συμφωνία για την κινητικότητα των νέων, η οποία κυρώθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο με το ν.4091/2012 την 31η Οκτωβρίου 2012. Η Συμφωνία αυτή

παρέχει την ευκαιρία σε νέους Έλληνες και Καναδούς πολίτες να γνωρίσουν, αντίστοιχα, τον πολιτισμό και την κοινωνία της άλλης χώρας, ενδυναμώνοντας με την κινητικότητα τους φιλικούς δεσμούς που συνδέουν τις δύο χώρες και παράλληλα να εμπλουτίσουν τις πρακτικές γνώσεις, τις εμπειρίες, την ακαδημαϊκή ή την επιχειρηματική κατάρτισή τους. Στην πρώτη εφαρμογή της διμερούς συμφωνίας, προβλέπεται η συμμετοχή στο πρόγραμμα ενός μικρού αριθμού Ελλήνων και Καναδών (100 έως 200 νέοι για κάθε χώρα), ενώ στόχος είναι ο αριθμός αυτός να διευρυνθεί τα επόμενα χρόνια.

Μέσω απλοποιημένων διαδικασιών εισδοχής, οι οποίοι έχουν ρητά προβλεφθεί σύμφωνα και σε εφαρμογή των ρυθμίσεων εκάστης εθνικής νομοθεσίας, στα ζητήματα που δεν ρυθμίζονται από τη συμφωνία, Έλληνες και Καναδοί νέοι πολίτες (από 18 έως 35 ετών), θα έχουν τη δυνατότητα να ταξιδέψουν, να διαμείνουν και να απασχοληθούν προσωρινά, έως ένα χρόνο, στο έδαφος της άλλης χώρας, εφόσον εμπίπτουν σε μια από τις τρεις ακόλουθες κατηγορίες που προβλέπονται στη συμφωνία: (α) απόφοιτοι ιδρυμάτων μεταδευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα τους, που θέλουν να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία στην άλλη χώρα και έχουν προκαθορισμένο συμβόλαιο απασχόλησης, ή (β) σπουδαστές ιδρυμάτων μεταδευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που θέλουν να κάνουν στην άλλη χώρα μια προκαθορισμένη πρακτική άσκηση, σχετική με τον τομέα των σπουδών τους και ως μέρος του ακαδημαϊκού προγράμματός τους και (γ) νέοι που θέλουν να ταξιδέψουν στην άλλη χώρα για διακοπές, με δυνατότητα να εργασθούν προσωρινά για να συμπληρώσουν τους οικονομικούς τους πόρους. Σε κάθε νέο επιτρέπεται η επανένταξη στο πρόγραμμα μόνον για άλλη μία φορά και σε διαφορετική από την πρώτη φορά κατηγορία.

Η συμφωνία εκτιμάται ότι μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο – πρακτικό εργαλείο για την ανάπτυξη της ανθρώπινης κινητικότητας μεταξύ των δύο αντισυμβαλλόμενων χωρών, ενώ, εφόσον η πρακτική εφαρμογή της αποδώσει τα εκτιμώμενα αποτελέσματα, αυτή να αποτελέσει μια καλή πρακτική κινητικότητας (σε επίπεδο κ-μ ΕΕ), ιδίως σε ένα τομέα που εκτιμάται ότι τα τυχόν φαινόμενα παραβίασης της νομοθεσίας περί διαμονής δεν θα είναι αυξημένα.

Είδος Συμφωνίας	Συμβαλλόμενες Τρίτες Χώρες	Βασικός Σκοπός και Σκεπτικό για την συμφωνία
Διμερής	Καναδάς	Νεανική Κινητικότητα

1.3.4 Υψηλά Ειδικευμένο Εργατικό Δυναμικό

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν (προγραμματισμένα) μέτρα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των εργαζομένων υψηλής εξειδίκευσης. Ανατρέξτε στην εφαρμογή της οδηγίας της ΕΕ για την μπλε κάρτα. Περιγράψτε τυχόν μηχανισμούς κινήτρων για τους υψηλά ειδικευμένους εργαζόμενους, επιπλέον της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και της εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ. Λάβετε υπόψη επίσης πως τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη. (Πληροφορίες σχετικά με τη μείωση της «διαρροής εγκεφάλων» θα πρέπει να παρέχονται στην Ενότητα 4.4).

Οι ελληνικές αρχές, με το ν. 4071/12 ενσωμάτωσαν στο εθνικό δίκαιο τις διατάξεις της Οδηγίας 2009/50/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης. Με τις διατάξεις του νόμου αυτού ενσωματώνονται στο εθνικό δίκαιο όλες οι περιγραφόμενες στην Οδηγία διατάξεις, οι οποίες αποσκοπούν στην βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών αφενός να προσελκύουν, αφετέρου να διατηρήσουν υψηλά ειδικευμένους εργαζόμενους, ΥΤΧ, μέσω: (α) της θέσπισης ευέλικτων προϋποθέσεων εισδοχής για την κατηγορία των υψηλά ειδικευμένων εργαζομένων, (β) της εισαγωγής ταχείας και ευέλικτης διαδικασίας εισδοχής για τους αιτούντες, (γ) της διαμόρφωσης ελκυστικών όρων διαμονής για αυτούς και τα μέλη της οικογένειάς τους, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων διευκολύνσεων για αυτούς που επιθυμούν να μετακινηθούν σε δεύτερο κράτος μέλος για απασχόληση υψηλής ειδίκευσης (διατάξεις περί ενδοενοσιακής κινητικότητας).

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εξωτερικών, Ανάπτυξης και Εργασίας, η οποία εκδίδεται το τελευταίο τρίμηνο κάθε δεύτερου έτους, καθορίζεται ο ανώτατος αριθμός θέσεων για εργασία υψηλής ειδίκευσης που δύναται να καλυφθεί από πολίτες τρίτων χωρών, ανά Περιφέρεια και ειδικότητα απασχόλησης. Για την έκδοση της ανωτέρω απόφασης λαμβάνονται υπόψη, υποχρεωτικά (α) γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, (β) γνώμη του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), καθώς και (γ) εισήγηση από τις Περιφέρειες της χώρας, κατόπιν αιτήματος των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας αναφορικά με τις υπάρχουσες ανάγκες εργασίας για προσωπικό υψηλής ειδίκευσης στην ελληνική επικράτεια. Οι ανάγκες αυτές προσδιορίζονται κυρίως με βάση τα ακόλουθα κριτήρια: το συμφέρον της εθνικής οικονομίας, τη σκοπιμότητα της απασχόλησης, την προσφορά εργασίας από ημεδαπούς, Ευρωπαίους πολίτες ή ήδη νομίμως διαμένοντες στη χώρα πολίτες τρίτων χωρών, ανά ειδικότητα, και το ύψος του ποσοστού ανεργίας (ανά τομέα απασχόλησης). Με βάση τις ανωτέρω εισηγήσεις / γνώμες, το Υπουργείο Εργασίας εκκινεί τη σχετική διαδικασία για την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης.

Οι αιτήσεις για την αρχική χορήγηση ή την ανανέωση της «Μπλε κάρτας της ΕΕ» κατατίθενται στην και εξετάζονται από τη Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, ενώ οι σχετικές αποφάσεις εκδίδονται από τον Υπουργό Εσωτερικών. Αναλυτικότερα, η αρμόδια υπηρεσία εξετάζει την αίτηση με όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και, εφόσον πληρούνται οι οικείες προϋποθέσεις, εκδίδει, μέσα σε 90 το αργότερο ημέρες από την περιέλευση σε αυτήν του συνόλου των απαιτούμενων δικαιολογητικών, σχετική απόφαση χορήγησης της άδειας διαμονής. Η διεκπεραίωση της διαδικασίας από την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών (και όχι σε επίπεδο Αποκεντρωμένης Διοίκησης) επελέγη προκειμένου να διασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή ταχύτητα στην έκδοση των αδειών διαμονής, δεδομένου άλλωστε και του γεγονότος ότι αυτή είναι πρώτη φάση εφαρμογής της Οδηγίας.

Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας περιορίζεται στην άσκηση μισθωτής εργασίας υψηλής εξειδίκευσης, ενώ η αλλαγή εργοδότη, κατά την πρώτη διετία, επιτρέπεται μόνο κατόπιν έγκρισης από την υπηρεσία χορήγησης της «Μπλε Κάρτας». Μετά τα δύο πρώτα έτη, ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να δηλώνει, στην αρμόδια υπηρεσία, κάθε μεταβολή αναφορικά με την αλλαγή εργοδότη. Παράλληλα, για τα μέλη της οικογένειας του κατόχου «Μπλε Κάρτας» προβλέπονται μια σειρά ευνοϊκές ρυθμίσεις, ήτοι (α) οι άδειες διαμονής για τα μέλη οικογένειας, κατά

την ολοκλήρωσή τους το αργότερο σε εννέα μήνες) χορηγούνται, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της οικογενειακής επανένωσης, το αργότερο μέσα σε έξι μήνες από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης & (β) κατά παρέκκλιση επίσης από τους περιορισμούς που θέτει το άρθρο 10 του ΠΔ 131/2006 Προεδρικού Διατάγματος δεν εφαρμόζεται καμία προθεσμία, όσον αφορά την πρόσβαση των μελών οικογένειας στην αγορά εργασίας.

Συναφώς, ο ν.4071/2012 προβλέπει τη δυνατότητα των ήδη κατόχων άδειας διαμονής (ιδίως όσων έχουν άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία) να αιτηθούν τη μετάβασή τους σε καθεστώς διαμονής με «Μπλε Κάρτα», εφόσον βεβαίως πληρούν τις οικείες προϋποθέσεις που θέτει η Οδηγία. Επίσης, προβλέπει τη δυνατότητα αλλαγής σκοπού και απόκτησης «Μπλε Κάρτας» από πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι εισήλθαν και διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα ως στελέχη επιχειρήσεων, ως σπουδαστές, ως ερευνητές ή για την απόκτηση ιατρικής ειδικότητας. Η ρύθμιση είναι ιδιαίτερα σημαντική ειδικά για τους σπουδαστές, καθώς, έως σήμερα, ένας σπουδαστής ανώτατης εκπαίδευσης, ο οποίος εισήλθε στην Ελλάδα για σπουδές δεν μπορεί να συνεχίσει να διαμένει νόμιμα στη Χώρα μετά το πέρας των σπουδών του, ακόμη και αν πρόκειται για πρόσωπο που έχει αριστεύσει, έχει μεταπτυχιακές σπουδές στη Χώρα μας και έχει προοπτικές επαγγελματικής σταδιοδρομίας υψηλών προσόντων στην Ελλάδα. Προκειμένου να ενταχθούν στην ανωτέρω διάταξη οι ενδιαφερόμενοι πολίτες τρίτων χωρών θα πρέπει να πληρούν πέραν των προϋποθέσεων που θέτει ο νόμος και επιμέρους κριτήρια που θα καθοριστούν με κοινή απόφαση των συναρμοδίων Υπουργών. Ενδεικτικά, αναφέρεται ως κριτήριο οι υψηλές εκπαιδευτικές επιδόσεις, οι ιδιαίτερες ικανότητες και τα προσόντα των ενδιαφερομένων, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι πρόκειται για πολίτες τρίτων χωρών που γνωρίζουν επιπλέον την ελληνική γλώσσα και έχουν ήδη συνηθίσει να εργάζονται στο ερευνητικό περιβάλλον της χώρας μας, εφόσον πρόκειται για ερευνητές.

1.3.5 Φοιτητές και Ερευνητές

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν (προγραμματισμένα) μέτρα για τη διευκόλυνση της μεγαλύτερης κινητικότητας των σπουδαστών και των ερευνητών ως ένα μονοπάτι προς την ικανοποίηση των αναγκών της αγοράς εργασίας. Περιγράψτε κάθε μηχανισμό που αποτελεί κίνητρο για φοιτητές και ερευνητές επιπλέον της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και της εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ. Λάβετε υπόψη επίσης πως τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη. (Πληροφορίες σχετικά με τη μείωση της «διαρροής εγκεφάλων» θα πρέπει να παρέχονται στην Ενότητα 4.4).

Το ποσοστό φοιτητών από τρίτες χώρες, οι οποίοι διαβιούν και σπουδάζουν στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας παραμένει μικρό σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσοστό σε άλλα κ-μ.. Τα τελευταία χρόνια γίνονται, όμως, προσπάθειες για την προσέλκυση φοιτητών και ερευνητών από τρίτες χώρες, ενώ οι ελληνικές αρχές έχουν υιοθετήσει μια σειρά από καλές πρακτικές προς αυτή την κατεύθυνση:

(α) μία καλή πρακτική, η οποία εφαρμόζεται για την προσέλκυση ξένων φοιτητών είναι η ίδρυση του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδας (2005), το οποίο περιλαμβάνει Σχολές Ανθρωπιστικών Επιστημών, Οικονομίας και Διοίκησης και Επιστημών Τεχνολογίας. Με την ίδρυση και λειτουργία αυτού, επιδιώκεται, αφενός μεν η ενίσχυση της συμμετοχής στη διεθνή αγορά υπηρεσιών ανώτατης

εκπαίδευσης, αφετέρου δε η προσέλκυση φοιτητών τόσο από τις γειτονικές χώρες (Βαλκανικές, Αραβικές, χώρες της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και χώρες του Ευξείνου Πόντου), όσο και από την ελληνική ομογένεια. Ως γλώσσα διδασκαλίας έχει επιλεγεί η αγγλική, ώστε να ενθαρρύνεται και να διευκολύνεται η πρόσβαση στις σπουδές

(β) μια άλλη καλή πρακτική της χώρας μας αποτελεί η χορήγηση υποτροφιών σε σπουδαστές που προέρχονται από τρίτες χώρες για όλους τους κύκλους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, είτε από κρατικούς φορείς (Υπουργείο Εξωτερικών, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών), είτε απευθείας από Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, από κοινωφελή ιδρύματα (όπως το Κοινωφελές Ίδρυμα «Αλέξανδρος Ωνάσης»), καθώς και από άλλους μη κρατικούς φορείς. Τονίζεται, ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των κρατικών υποτροφιών χορηγούνται σε εφαρμογή διμερών Μορφωτικών Συμφωνιών (οι οποίες κυρώνονται με νόμο) και Μορφωτικών Εκτελεστικών Προγραμμάτων, τα οποία έχουν υπογραφεί από τα Υπουργεία Εξωτερικών και Παιδείας με τρίτα κράτη. Η επιλογή των προτεινόμενων φοιτητών για σπουδές στην Ελλάδα γίνεται από τις χώρες καταγωγής ενώ λαμβάνονται υπόψη και οι ανάγκες των χωρών καταγωγής.

(γ) οι Διεθνείς Διμερείς Συμφωνίες που αναφέρονται ανωτέρω, καθώς και τα μνημόνια συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, αποτελούν επίσης μια καλή πρακτική. Πρόκειται για Διεθνείς Διμερείς Συμφωνίες και μνημόνια συνεργασίας που έχουν υπογράψει τα ελληνικά Πανεπιστημιακά και Τεχνολογικά Ιδρύματα με ιδρύματα κρατών μη μελών της Ε.Ε., με σκοπό την ανταλλαγή των φοιτητών, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας, τη στενότερη διαπανεπιστημιακή συνεργασία σε επίπεδο έρευνας και την προαγωγή της επιστήμης και της έρευνας. Διέπονται από τους Κανονισμούς Διεθνών Διμερών Συμφωνιών των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Σχετικές συμφωνίες έχουν υπογράψει διάφορα Ελληνικά Πανεπιστήμια με Πανεπιστήμια της Αιγύπτου, της Αλβανίας, της Αλγερίας, της Ιορδανίας, της Τουρκίας κ.λ.π.

Ο ν. 4009/11 περιλαμβάνει ρυθμίσεις που στοχεύουν στην προώθηση και την ενίσχυση της διεθνοποίησης των ελληνικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (λ.χ. εισαγωγή προγραμμάτων σπουδών στην Αγγλική). Παράλληλα, δίδεται η δυνατότητα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα να οργανώνουν και να προσφέρουν προγράμματα σπουδών, ως αποτέλεσμα συνεργασίας των σχολών τους ή σε συνεργασία με άλλα ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής και σε ξένη γλώσσα, καθώς και ειδικά προγράμματα διά βίου μάθησης, με παραδοσιακές μορφές ή / και εξ αποστάσεως. Προβλέπονται, επίσης, διαδικασίες και μορφές σύμπραξης που συνδέουν την ανώτατη εκπαίδευση με τη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά και με την προηγμένη έρευνα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Εκτός από τα εκπαιδευτικά οφέλη, η προσέλκυση αλλοδαπών φοιτητών συνδέεται με οικονομικά οφέλη για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τις τοπικές κοινωνίες, την απασχόληση, αλλά και την εθνική οικονομία γενικότερα. Ο ρόλος της γνώσης και των υψηλών δεξιοτήτων στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη καθιστούν την προσέλκυση «εγκεφάλων» ένα σημαντικό πεδίο του διεθνούς ανταγωνισμού.

Το σύστημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι από τα πιο προσβάσιμα την Ευρωπαϊκή Ένωση για ΥΤΧ, καθώς δεν απαιτούνται εισαγωγικές εξετάσεις ή επιπλέον πληρωμές. Συστήνεται να ενθαρρυνθούν οι φοιτητές από τις χώρες της

αποτελεί προϋπόθεση για την υποβολή της αίτησης εγγραφής. Επίσης, λόγω του μεγάλου αριθμού των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, αλλά και του εύρους των τομέων των επιστημών που αυτά καλύπτουν, οι σπουδαστές έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ανάμεσα σε πολλές ειδικότητες και επιστημονικά πεδία.

Αναφορικά με την είσοδο και διαμονή στη χώρα των ΥΤΧ, υποψήφιων σπουδαστών, βασική προϋπόθεση για την χορήγηση της οικείας εθνικής θεώρησης εισόδου για σπουδές, είναι αυτός να έχει γίνει δεκτός σε ένα από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας και να μπορεί να εξασφαλίσει τα έξοδα των σπουδών και της διαβίωσής του στην Ελλάδα. Η θεώρηση εισόδου αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας διαμονής, ενώ σε ΥΤΧ, υποψήφιο σπουδαστή που δεν είναι εφοδιασμένος με την ειδική εθνική θεώρηση για σπουδές δεν χορηγείται άδεια διαμονής για σπουδές. Οι φοιτητές τρίτων χωρών έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στα προγράμματα κινητικότητας φοιτητών της Ε.Ε. Για την αποτροπή της ενδεχόμενης κατάχρησης του δικαιώματος έλευσης (και διαμονής) στην Ελλάδα για σπουδές, εφαρμόζεται αυστηρό πλαίσιο τόσο κατά τις διαδικασίες χορήγησης της εθνικής θεώρησης εισόδου «για λόγους σπουδών», όσο και κατά την αρχική χορήγηση ή την ανανέωση της αντίστοιχης άδειας διαμονής.

Ο μεγαλύτερος αριθμός αλλοδαπών σπουδαστών / φοιτητών που έρχονται στην Ελλάδα με σκοπό τις σπουδές προέρχεται από την Κύπρο. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση των φοιτητών από χώρες της Βαλκανικής. Από πλευράς τους, τα ελληνικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, έχουν προβεί σε ενέργειες για τη διεθνοποίηση των σπουδών στην Ελλάδα και την ενίσχυση της εξωστρέφειας της ανώτατης εκπαίδευσης. Υπογράφουν διμερείς διεθνούς χαρακτήρα συμβάσεις με πανεπιστημιακά ιδρύματα τρίτων χωρών με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής σε θέματα έρευνας και εκπαίδευσης και συμμετέχουν σε διεθνείς οργανισμούς, δίκτυα και ενώσεις. Παράλληλα, συχνή είναι η παρουσία ελληνικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων σε διεθνείς εκπαιδευτικές εκθέσεις για την προσέλκυση φοιτητών από τρίτες χώρες και την προώθηση του εκπαιδευτικού συστήματος και των σπουδών στην Ελλάδα.

1.4 Οικογενειακή Επανένωση

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν νέες πολιτικές / νομοθεσία ή αλλαγές στις υφιστάμενες πολιτικές και νομοθεσία που διέπει την οικογενειακή μετανάστευση. Λάβετε υπόψη επίσης τις υποχρεώσεις της Ελλάδας στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις δυνατότητες υποδοχής και το βαθμό στον οποίο η ικανότητα ένταξης του μέλους της οικογένειας έχουν ληφθεί υπόψη κατά τη διαδικασία εισδοχής, π.χ. γνώση της γλώσσας της χώρας, το επίπεδο εκπαίδευσης, επαγγελματικό υπόβαθρο, άλλα. Παρακαλούμε επίσης να περιγραφεί κάθε (προγραμματισμένο) μέτρο για την περαιτέρω προώθηση της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης.

Οι διατάξεις του ΠΔ 131/2006 περί «Εναρμόνισης της Ελληνικής Νομοθεσίας με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης» (ΦΕΚ Α'143) εφαρμόζονται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα δίνοντας την ευκαιρία σε αλλοδαπούς νόμιμα ευρισκομένους στη χώρα να κάνουν χρήση τους. Για το 2012 δεν υπήρξαν μεταβολές σε θεσμικό ή επιχειρησιακό επίπεδο και ούτε προβλέπεται να υπάρξει κάτι ανάλογο στο προσεχές διάστημα.

1.5 Ένταξη¹⁸¹

1.5.1 Προώθηση της ένταξης μέσω της συμμετοχής: κοινωνικο-οικονομική συμβολή των μεταναστών

Παρακαλείστε να περιγράψετε (προγραμματισμένα) μέτρα για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών μέσω της αυξημένης κοινωνικο-οικονομικής συνεισφοράς τους, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων, τη βελτίωση της συμμετοχής στο εκπαιδευτικό σύστημα, και τη βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες. Περιγράψτε τυχόν ειδικά μέτρα για την κάλυψη των αναγκών των ευάλωτων ομάδων μεταναστών. Περιγράψτε επίσης πως η χρηματοδότηση της ΕΕ (π.χ. το Ευρωπαϊκό Ταμείο για την Ένταξη των Υπηκόων Τρίτων Χωρών και το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες) χρησιμοποιείται (καλύτερα) για την υποστήριξη της συμμετοχής των μεταναστών.

Το Υπουργείο Εσωτερικών, ως Υπεύθυνη Αρχή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών, υλοποίησε μέσα στο 2012, στο πλαίσιο του Ετησίου Προγράμματος 2010, συγκεκριμένες δράσεις με στόχο την ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων των μεταναστών, τη βελτίωση της συμμετοχής τους στο εκπαιδευτικό σύστημα, τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους στις κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες, καθώς και σε δράσεις για την κάλυψη των αναγκών των ευάλωτων ομάδων μεταναστών. Συγκεκριμένα:

(α) Η δράση 1.1 με τίτλο «Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής» στόχευσε στην υλοποίηση έργων για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής, μέσω της διοργάνωσης ποικίλων εκδηλώσεων. Μέσω των τελευταίων επιδιώχθηκε η εξάλειψη των αρνητικών στερεοτύπων για τους μετανάστες, με παράλληλη προβολή της θετικής συμβολής τους στην ελληνική κοινωνία και η ενδυνάμωση της αλληλεπίδρασης του ελληνικού πολιτισμού με διαφορετικούς πολιτισμούς,

(β) Με τη δράση 1.2 «νομική και διοικητική υποστήριξη υπηκόων τρίτων χωρών που διαβιούν νόμιμα στη χώρα» έγινε προσπάθεια να αναβαθμιστεί η παροχή διοικητικών υπηρεσιών που αφορούν στην υποδοχή, την ενημέρωση, τη συμβουλευτική και την εξυπηρέτηση των υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και η παροχή νομικής και διοικητικής συνδρομής κατά την συναλλαγή τους με την ελληνική δημόσια διοίκηση,

(γ) Με τη δράση 1.4 «πρόγραμμα διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε επιλεγμένα νοσοκομεία της χώρας», αξιοποιείται το κεφάλαιο που δημιούργησε η εκπαίδευση διαπολιτισμικών μεσολαβητών στο πλαίσιο των Ετήσιων Προγραμμάτων του 2007 και του 2008 και αναδεικνύεται η αξία της διαπολιτισμικότητας στον τομέα της υγείας, μέσω της προώθησης της απρόσκοπτης πρόσβασης των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας ανεξαρτήτως φύλου ή εθνοτικής προέλευσης. Με τη συγκεκριμένη δράση οι υπήκοοι τρίτων χωρών λαμβάνουν από τους διαμεσολαβητές σημαντική συμβουλευτική υποστήριξη και πληροφορίες για

¹⁸¹ Αναφερθείτε επίσης στην Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών,

θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης προβλημάτων υγείας αλλά και για βασικά θέματα υγειονομικής περίθαλψης,

(δ) Η δράση 1.6 «έντυπος πολύγλωσσος οδηγός πρόληψης για θέματα υγείας για την πληροφόρηση και την ευαισθητοποίηση των μεταναστών», παρέχει σε 10 διαφορετικές γλώσσες χρήσιμες πληροφορίες για ενδεικτικές εξετάσεις και για τη συχνότητα διενέργειάς τους, για ζητήματα ιατρικής περίθαλψης ανά ηλικία και φύλο καθώς επίσης και ενημέρωση για τη δυνατότητα πρόσβασης στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, τόσο σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας όσο και Δευτεροβάθμιας Φροντίδας Υγείας,

(ε) Με τη δράση 1.7 «εκπόνηση, έκδοση και διάχυση οδηγού πληροφόρησης για υπηκόους τρίτων χωρών με αναπηρία, νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα», συντάχθηκε δίγλωσσος ενημερωτικός οδηγός ο οποίος παρέχει χρήσιμα στοιχεία στους υπηκόους τρίτων χωρών με αναπηρία οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στη Χώρα. Με τη χρήση του εργαλείου αυτού αποφεύγονται πιθανές ταλαιπωρίες που υφίστανται οι μετανάστες με αναπηρία στην προσπάθειά τους να ενημερωθούν για βασικά ζητήματα που τους αφορούν και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους,

(στ) Με τη δράση 1.8 «προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και ιστορίας σε γονείς μετανάστες», δόθηκε η δυνατότητα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και βασικών στοιχείων της ελληνικής ιστορίας σε γονείς μετανάστες σε δήμους με υψηλή συγκέντρωση μεταναστών με βασικό στόχο την καλύτερη και συντομότερη ενσωμάτωσή τους στον κοινωνικό ιστό της Χώρας,

(ζ) Με τη δράση 1.9 «προγράμματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και ιστορίας σε αναλφάβητους μετανάστες», δόθηκε η δυνατότητα υλοποίησης πιλοτικών προγραμμάτων εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και ιστορίας σε αναλφάβητους μετανάστες προκειμένου αφενός να αποφευχθεί η κοινωνική τους περιθωριοποίηση που τους καθιστά ευκολότερα αντικείμενο εκμετάλλευσης, αφετέρου να αρθούν οι προκαταλήψεις και τα αρνητικά στερεότυπα σε βάρος τους. Προτεραιότητα δόθηκε στις γυναίκες μετανάστριες, για τις οποίες ο αναλφαριθμητισμός παρεμποδίζει την κοινωνική και οικονομική τους χειραφέτηση και τις καθιστά ακόμη πιο ευάλωτες σε σχέση με τους άντρες

(η) Με τη δράση 1.10 «Πρόγραμμα δραστηριοτήτων επιμορφωτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα ανηλίκων μεταναστών στις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων εκτός των χώρων φιλοξενίας τους» υλοποιήθηκαν δραστηριότητες επιμορφωτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα για τους ανήλικους μετανάστες που φιλοξενούνται σε Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων σε χώρους εκτός της στέγης στην οποία διαμένουν δίνοντάς τους την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε διάφορες δραστηριότητες επιμορφωτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα &

(θ) Με τη δράση 1.11 «Μουσείο-παιδαγωγικό πολιτιστικό πρόγραμμα για παιδιά μεταναστών και διεξαγωγή έκθεσης», η οποία απευθύνονταν στα παιδιά, δόθηκε έμφαση στη βιωματική προσέγγιση του υλικού πολιτισμού και των πολλαπλών διαστάσεων του και στην ανάδειξή του ως πολύτιμου εργαλείου διαλόγου που καταργεί σύνορα, αλλά και γλωσσικούς, εθνοτικούς ή άλλους περιορισμούς.

Στο πλαίσιο του Ετήσιου Προγράμματος 2011, το Υπουργείο Εσωτερικών έχει ήδη απευθύνει προσκλήσεις για την υποβολή προτάσεων για μια σειρά από δράσεις που θα υλοποιηθούν το 2013 και οι οποίες έχουν ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών μέσω της καλύτερης γνώσης των νομικών και των

διοικητικών θεμάτων που τους αφορούν, την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού.

Ετήσιος μέσος όρος ανεργίας Ελλήνων πολιτών και υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα για το 2012*		
	Υπήκοοι τρίτων χωρών	Συνολικός εθνικός πληθυσμός
Ποσοστό Ανεργίας (%)	34,8%	22,7%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

* Τα στοιχεία αφορούν στο μέσο όρο για το χρονικό διάστημα Ιανουάριος – Σεπτέμβριος 2012

1.5.2 Προώθηση της Ένταξης μέσω της συμμετοχής: δικαιώματα και υποχρεώσεις – επίτευξη ίσης μεταχείρισης και συμμετοχής

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τα μέτρα που λαμβάνονται για την αύξηση της συμμετοχής των μεταναστών στις δημοκρατικές διαδικασίες. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την αύξηση της συμμετοχής των εκπροσώπων των μεταναστών (συμπεριλαμβανομένων των γυναικών), στο σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών ένταξης, προγράμματα λαϊκής επιμόρφωσης και τοποθετήσεις ατόμων για την οικοδόμηση των δυνατοτήτων των οργανώσεων των μεταναστών και την ενθάρρυνση της υποστήριξης σε τοπικό επίπεδο, καθώς και μέτρα για την ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής, όπως, για παράδειγμα, η τοποθέτηση εκπαιδευτικών συμβούλων, η χορήγηση δικαιώματος ψήφου στις τοπικές εκλογές κλπ.

Κατά το 2012, στο πλαίσιο του Ετησίου Προγράμματος 2010, που χρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών, υλοποιήθηκε η δράση 1.3 με τίτλο «Υποστήριξη μεταναστευτικών κοινοτήτων για την οργάνωσή τους σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο». Η δράση αυτή αποσκοπούσε στη μεταφορά νομικής τεχνογνωσίας, προκειμένου οι ενώσεις αυτές, αφενός να παράσχουν υποστήριξη στα μέλη τους, αφετέρου να προωθήσουν τη συνοχή και διατήρηση της πολιτιστικής τους ταυτότητας και κληρονομιάς.

1.5.3 Προώθηση δράσεων σε τοπικό επίπεδο

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν σχετική δραστηριότητα, με την ενεργό συμμετοχή των τοπικών αρχών, π.χ. αντιμετώπιση των προκλήσεων της ένταξης σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές, βελτίωση της πολυεπίπεδης συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης. Θα πρέπει επίσης να περιγράψετε πώς τα κονδύλια της ΕΕ κατανέμονται για την βελτίωση τοπικών, εξειδικευμένων προσεγγίσεων για την ένταξη.

Η ανάπτυξη ικανοτήτων για την εκπόνηση και υλοποίηση πολιτικών ένταξης προϋποθέτει το συντονισμό και την ανάπτυξη των διαπολιτισμικών δεξιοτήτων των κρατών μελών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό). Στο πλαίσιο του στόχου αυτού και βάσει του ετήσιου προγράμματος 2010 που χρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης, υλοποιήθηκαν τρεις δράσεις κατά το έτος 2012:

(α) Η δράση 3.1 «πρόγραμμα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης του προσωπικού της τοπικής αυτοδιοίκησης και της Δημοτικής Αστυνομίας που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα», μέσω της οποίας επιδιώχθηκε η βελτίωση των δεξιοτήτων του προσωπικού των τοπικών αρχών που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών, επιτρέποντας τους να διαχειρίζονται αποτελεσματικότερα τα διαπολιτισμικά θέματα που προκύπτουν μέσα από την διάδρασή τους με τους μετανάστες και να βοηθούν τους τελευταίους να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους με πιο αποτελεσματικό τρόπο,

(β) Η δράση 3.2 Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης υπαλλήλων του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών», με την οποία δόθηκε έμφαση στην εκπαίδευση και επιμόρφωση των υπαλλήλων της ΕΛ.ΑΣ. οι οποίοι έρχονται σε επαφή με υ.τ.χ., σε τομείς που θα συμβάλλουν στην καλύτερη διαχείριση της διαπολιτισμικότητας κατά την καθημερινή άσκηση του έργου τους. Σκοπός της εν λόγω δράσης ήταν αφενός να εξασφαλιστούν και να προστατευθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα τόσο των μεταναστών, όσο και του γηγενούς πληθυσμού και αφετέρου να διαφυλαχθεί η δημόσια τάξη και ασφάλεια και να διατηρηθεί η ηρεμία στην ελληνική κοινωνία &

(γ) Η δράση 3.3 «Προγράμματα διαπολιτισμικής επιμόρφωσης δημοσίων υπαλλήλων των Ενιαίων Αποκεντρωμένων Μονάδων Διοίκησης που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών νομίμως διαμενόντων στην Ελλάδα», που έθεσε ως στόχο τη βελτίωση των δεξιοτήτων των δημοσίων υπαλλήλων στις ενιαίες αποκεντρωμένες μονάδες διοίκησης (επίπεδο Περιφέρειας) που συναλλάσσονται με υπηκόους τρίτων χωρών, προκειμένου να διεκπεραιώνουν αποτελεσματικότερα τα καθήκοντά τους.

Στο πλαίσιο του Ετήσιου Προγράμματος 2011, το οποίο θα υλοποιηθεί το 2013, το Υπουργείο Εσωτερικών θα πραγματοποιήσει, μέσω της εκτέλεσης μιας δράσης, την παροχή τεχνικής υποστήριξης στα μέλη των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών (ΣΕΜ) που λειτουργούν στους Δήμους της χώρας, την παροχή κατάρτισης σε όλους τους εμπλεκόμενους σε αυτά αναφορικά με τη λειτουργία των Συμβουλίων, καθώς και τη διευκόλυνση της δικτύωσης και της ανταλλαγής καλών πρακτικών μεταξύ των μελών τους. Τα ΣΕΜ, ως νεοσύστατος θεσμός (Ν. 3852/2010), οργανώνονται σε όλους τους δήμους της χώρας παράγοντας ήδη τα πρώτα αποτελέσματά τους, και κυρίως αυτό της ενεργούς συνεργασίας και συμμετοχής του πληθυσμού της τοπικής κοινωνίας, μεταναστών και γηγενών, ώστε να προαχθεί η ανάπτυξη και η συνοχή της τοπικής κοινωνίας. Υπάρχουν για παράδειγμα δήμοι που έχουν δημιουργήσει σχολεία ελληνικής γλώσσας για μετανάστες, που έχουν εκδώσει φυλλάδιο για τα δικαιώματα των μεταναστών, και για την κοινή ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος (δήμος Νεάπολης-Συκεών), δήμοι που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας (δήμος Πατρέων) κλπ.

1.5.4 Συμμετοχή των χωρών προέλευσης

Οι χώρες προέλευσης μπορούν να διαδραματίσουν έναν ρόλο στην ένταξη των μεταναστών πριν από την αναχώρησή τους, κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στην ΕΕ, καθώς και κατά την επιστροφή τους. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τα μέτρα για την υποστήριξη της ένταξης που αφορούν στις χώρες προέλευσης σε οποιαδήποτε από / όλα αυτά τα στάδια. Μέτρα πριν από την αναχώρηση μπορεί να περιλαμβάνουν την παροχή πληροφοριών για τις θεωρήσεις και τις άδειες εργασίας, την γλωσσική κατάρτιση, την επαγγελματική κατάρτιση, την αναγνώριση των προσόντων και των δεξιοτήτων. Μέτρα κατά τη διάρκεια της παραμονής μπορεί να περιλαμβάνουν την υποστήριξη των κοινοτήτων της διασποράς, την προώθηση της διακρατικής επιχειρηματικότητας, την αύξηση του εμπορίου μεταξύ των χωρών καταγωγής και διαμονής. Μέτρα για τη στήριξη κατά την επιστροφή μπορεί να περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ενός πλαισίου βασισμένου στα δικαιώματα για την επανένταξη και για την προσωρινή και κυκλική μετανάστευση.

Δεν υπάρχουν εξελίξεις κατά τη διάρκεια του 2012.

Σημειώνεται πάντως ότι η Ελληνική Πολιτεία συνεργάζεται με το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης – Αποστολή Ελλάδας για την υλοποίηση προγράμματος εθελούσιας επιστροφής με συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής. Η ενεργός εμπλοκή του ΔΟΜ εξασφαλίζει την υποδοχή και μια πρώτη υποστήριξη του προσώπου στη χώρα προέλευσής του, στην οποία επιστρέφει.

1.5.5 Συνεργασία, παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και συντονισμός ενδιαφερόμενων μερών

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν πρόσθετες πληροφορίες που δεν περιλαμβάνονται στις παραπάνω διαδικασίες για τη συνεργασία, τη διαβούλευση και τον συντονισμό των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, τις χώρες προέλευσης με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τις σχετικές δραστηριότητες, όπως η ανάπτυξη ενός εθνικού δικτυακού τόπου ή / και φόρουμ για την ένταξη, την ανάπτυξη της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των θεσμικών οργάνων, και τις πιθανές συνεισφορές στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την Ένταξη, στον Ευρωπαϊκό Δικτυακό Τόπο για την Ένταξη και στα Εθνικά Σημεία Επαφής για την Ένταξη.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Ετήσιου Προγράμματος του 2010, το οποίο υλοποιήθηκε το 2012 με συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης, η δράση 4.1, «δημιουργία δικτύου συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ» έθεσε ως στόχο την ανταλλαγή καλών πρακτικών και τη συνεργασία μεταξύ των εκπροσώπων των ΣΕΜ, καθώς και την αξιοποίηση του ίδιου του Δικτύου ως εργαλείου ενίσχυσης της ικανότητας του συνόλου των ΣΕΜ στη χώρα, προκειμένου να αναπτύξουν τοπικά σχέδια δράσης για την ένταξη των μεταναστών, μέσω της σύνδεσής τους με τοπικά δίκτυα Μάθησης. Στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης, υλοποιήθηκαν τρία διακρατικά εργαστήρια διαβούλευσης του Δικτύου σε Αθήνα, Βαρκελώνη και Βρυξέλλες. Παράλληλα ολοκληρώθηκε η υλοποίηση 13 περιφερειακών εργαστηρίων μέσω των οποίων αναπτύχθηκαν τα Δίκτυα Μάθησης για την αποτελεσματική μεταφορά τεχνογνωσίας στο σύνολο των ΣΕΜ της χώρας.

Στο πλαίσιο του ίδιου Προγράμματος με τη δράση 4.2, «Δημιουργία δικτύου συνεργασίας εκπροσώπων των ενώσεων μεταναστών σε ευρωπαϊκό επίπεδο», δημιουργήθηκε ένα Δίκτυο συνεργασίας, το οποίο αποτελούταν από εκπροσώπους συλλόγων και οργανώσεων μεταναστών, τουλάχιστον τριών (3) κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στόχος του Δικτύου ήταν η προώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ φορέων της κοινωνίας πολιτών και η διαμόρφωση ολοκληρωμένων προτάσεων για τη βελτίωση του τρόπου οργάνωσης και συγκρότησης συλλόγων και οργανώσεων μεταναστών στην ελληνική επικράτεια, τόσο σε πρωτοβάθμιο όσο και σε δευτεροβάθμιο επίπεδο.

Στο πλαίσιο κατάρτισης των Ετησίων Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, πραγματοποιείται κάθε χρόνο διαδικασία Δημόσιας Διαβούλευσης με την ευρεία συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων, όπως αρμόδιες περιφερειακές/τοπικές αρχές, εκπαιδευτικά/ερευνητικά ιδρύματα, διεθνείς οργανισμοί και φορείς της κοινωνίας πολιτών, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και οργανώσεις μεταναστών όπως επίσης και κοινωνικοί εταίροι. Ειδικότερα, κατά το διάστημα 08/10 έως 16/11/2012, πραγματοποιήθηκε δημόσια διαβούλευση για το Ετήσιο Πρόγραμμα 2013.

Επιπλέον, μέσα στο 2012 ξεκίνησε να λειτουργεί το πληροφοριακό σύστημα καταχώρησης/παρακολούθησης δράσεων ένταξης μεταναστών που έχει αναπτύξει το Υπουργείο Εσωτερικών. Συγκεκριμένα, κατά το 2012, το εν λόγω πληροφοριακό σύστημα ενημερώθηκε, τόσο από στελέχη του Υπουργείου όσο και από εκπρόσωπους των Τμημάτων Κοινωνικών Υποθέσεων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, που εισήγαγαν χρήσιμα και αξιοποιήσιμα δεδομένα σχετικά με δράσεις κοινωνικής ένταξης μεταναστών που υλοποιούνται στην ελληνική επικράτεια. Αναμένεται η αντίστοιχη συνδρομή των υπόλοιπων συναρμόδιων Υπουργείων.

Τέλος, κατά το 2012 η χώρα μας έχει συνεισφέρει στο Δίκτυο των Εθνικών Σημείων Επαφής για την Ένταξη με την ενεργό συμμετοχή της στα σεμινάρια εμπειρογνομόνων [Βερολίνο (25-26 Ιουνίου 2012), Βουδαπέστη (17-18 Σεπτεμβρίου 2012) και Λισσαβόνα (29-30 Νοεμβρίου 2012)] που διοργάνωσε το Δίκτυο για τη διαμόρφωση κοινών δεικτών ένταξης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

1.6. Διαχείριση της Μετανάστευσης και της Κινητικότητας

1.6.1 Πολιτική Θεωρήσεων (visa)

Παρακαλείστε να περιγράψετε (προγραμματισμένες) εξελίξεις σε σχέση με την εφαρμογή του Κώδικα Θεωρήσεων και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS), συμπεριλαμβανομένων των εξελίξεων σε σχέση με τις βιομετρικές θεωρήσεις, για παράδειγμα: το μερίδιο των θεωρήσεων που εκδίδονται οι οποίες είναι βιομετρικές, περιοχές που καλύπτονται, πιλοτικά μέτρα και δοκιμές, συνεργασία μεταξύ των προξενίων των κρατών μελών και σύσταση κοινών προξενικών αρχών για θεωρήσεις.

Σε ό,τι αφορά τη συνεργασία μεταξύ των προξενικών αρχών της Ελλάδας και τη σύσταση κοινών προξενικών αρχών για θεωρήσεις, περιγράψτε κάθε σχετική πρόοδο σε αυτόν τον τομέα, και αναφέρετε στον πίνακα τις συμφωνίες

εκπροσώπησης των θεωρήσεων που υπεγράφησαν και τα κράτη μέλη που εμπλέκονται (υποδεικνύοντας εάν η Ελλάδα εκπροσωπεί τα εν λόγω κράτη μέλη ή εκπροσωπείται από αυτά) .

Το Πληροφοριακό Σύστημα για τις Θεωρήσεις (VIS) ξεκίνησε τη λειτουργία του την 11^η Οκτωβρίου 2011 στις Προξενικές Αρχές των κ-μ στην Βόρεια Αφρική. Το νέο αυτό Σύστημα (και δίκτυο) αναμένεται να βελτιώσει τις διοικητικές διαδικασίες αρμοδιότητας Υπουργείου Εξωτερικών με την χρήση των νέων τεχνολογιών και, παράλληλα, να ενισχύσει την ασφάλεια των συνόρων των ευρωπαϊκών χωρών. Από τις 10 Μαΐου 2012, το Πληροφοριακό Σύστημα για τις Θεωρήσεις (VIS) ξεκίνησε τη λειτουργία του στις Προξενικές Αρχές των κ-μ στην Μέση Ανατολή και από τις 2 Οκτωβρίου 2012 στις Προξενικές Αρχές των κ-μ στον Περσικό Κόλπο. Η Ελλάδα εφαρμόζει το νέο σύστημα σε όλες τις Προξενικές της Αρχές στις ως άνω περιοχές, πλην Λιβύης και Ιράκ.

Η Ελλάδα σε όσες χώρες δεν διαθέτει Διπλωματική Αρχή εκπροσωπείται – βάσει σχετικών διμερών συμφωνιών – από την Γαλλία, την Πορτογαλία, την Ιταλία, την Λιθουανία, την Ισπανία, το Βέλγιο, την Ολλανδία, την Γερμανία, την Σουηδία, την Αυστρία και την Ουγγαρία σε τρίτες χώρες, ενώ εκπροσωπεί – έχοντας συνάψει συμφωνίες εκπροσώπησης – τη Γαλλία, την Πορτογαλία και την Ουγγαρία.

Παράλληλα, η Ελλάδα προκειμένου να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση για θεωρήσεις που υπάρχει σε ορισμένες τρίτες χώρες έχει προβεί στη δημιουργία Κέντρων Θεωρήσεων, σε συνεργασία με εξωτερικούς παρόχους, στην Ρωσία (15), στην Κίνα (1), στην Ινδία (12), στο Καζακστάν (1), στη Σρι Λάνκα (1), στο Νεπάλ (1), στην Τουρκία (6) και έχει δρομολογήσει την δημιουργία νέων κέντρων και σε άλλες γεωγραφικές περιοχές.

Εκδοθείσες θεωρήσεις από 1.1.2012 έως 18.12.2012		
Σύνολο	Θεωρήσεις Σένγκεν	Εθνικές Θεωρήσεις
1.020.895	994.398 + 15.563 (VIS*) = 1.009.961	9.909 + 1.025 (VIS)= 10.934

Πηγή: Υπουργείο Εξωτερικών

* Έχουν χορηγηθεί από τις Π.Α. μας που εφαρμόζουν το Πληροφοριακό Σύστημα VIS

1.6.2 Διακυβέρνηση του χώρου Σένγκεν

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν πρόσφατες εξελίξεις σε σχέση με τη διακυβέρνηση Σένγκεν. Για παράδειγμα, ανάλογα με την περίπτωση, θα μπορούσατε να συμπεριλάβετε (προγραμματισμένες) δράσεις σε σχέση με το νέο κεκτημένο του Σένγκεν, την προσωρινή αναστολή του Σένγκεν, εξελίξεις σε σχέση με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1342/2011 για την διευκόλυνση της διέλευσης των συνόρων στην περιοχή του Καλίνινγκραντ κλπ.

2. ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Σημείωση. Οι ερωτήσεις σε αυτή την ενότητα έχουν ως σκοπό την αναφορά δραστηριοτήτων στα κράτη μέλη που συνέβαλαν στους έξι Στρατηγικούς Τομείς Προτεραιότητας που περιγράφονται στη «Δράση της ΕΕ για τις Μεταναστευτικές Πιέσεις - Στρατηγική Αντίδραση».¹⁸²

2.1 Στρατηγικές Προτεραιότητες

Προτεραιότητα Ι: Ενδυνάμωση της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες διέλευσης και προέλευσης για την διαχείριση της μετανάστευσης

Οι σχετικές προκλήσεις της Στρατηγικής Αντίδρασης για αυτόν τον τομέα είναι ειδικότερα:

1.2. Διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής όλων των συμφωνιών επανεισδοχής της ΕΕ

Παρακαλείστε να περιγράψετε τις δραστηριότητες που αναλήφθηκαν για την υποστήριξη της υλοποίησης των συμφωνιών επανεισδοχής της ΕΕ (πρωτόκολλα εφαρμογής, συνεργασία (συμπεριλαμβανομένης της διπλωματικής πίεσης) με τρίτες χώρες για την προώθηση της υλοποίησης)

Υπεγράφη την 18-12-2012 από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, το εφαρμοστικό Πρωτόκολλο της Συμφωνίας Επανεισδοχής ΕΕ-Ρωσίας. Επίσης, συμφωνήθηκε με τη Σερβία σχέδιο κειμένου εφαρμοστικού Πρωτοκόλλου και εκκρεμεί η υπογραφή του από τους αρμόδιους Υπουργούς. Έχουν σταλεί στο Υπουργείο Εξωτερικών / Ειδική Νομική Υπηρεσία, για περαιτέρω νομοπαρασκευαστική επεξεργασία σχέδια εφαρμοστικών Πρωτοκόλλων με Βοσνία-Ερζεγοβίνη και Μολδαβία. Επίσης, προωθείται αναθεωρημένη εκδοχή του υφισταμένου σχεδίου διμερούς πρωτοκόλλου στα πλαίσια εφαρμογής Συμφωνίας Επανεισδοχής Ε.Ε. – Αλβανίας.

Επιπρόσθετα, με σκοπό τη βελτίωση της ακολουθούμενης συνεργασίας με τις Πακιστανικές Αρχές και εξοικονόμηση χρόνου που απαιτείται για την υπογραφή Διμερούς Εκτελεστικού Πρωτοκόλλου, εφαρμόζεται από πλευράς μας απευθείας η Συμφωνία Ε.Ε.-Πακιστάν, ως εκ παραλλήλου εφαρμοσθείσα με την ακολουθούμενη διαδικασία ταυτοποίησης / εφοδιασμού με ταξιδιωτικά έγγραφα που πραγματοποιείται μέσω της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής, που είναι η καθ' ύλην αρμόδια Υπηρεσίας, με την ενταύθα Πρεσβεία του Πακιστάν.

Τέλος, η χώρα μας υποστηρίζει τη σύναψη Συμφωνιών Επανεισδοχής με τρίτες χώρες. Στο πλαίσιο αυτό υποστηρίζουμε ότι θα πρέπει να καταβληθούν συνεχείς προσπάθειες σε διεθνές επίπεδο, καθώς και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θέτοντας διαρκώς το θέμα για να ενισχυθούν οι Συμφωνίες Επανεισδοχής των μεταναστών και να απεμπλακούμε από τις πολύχρονες διαδικασίες που απαιτούνται και που κρατούν τους μετανάστες στη χώρα μας.

1.3. Βελτίωση των δυνατοτήτων των κρατών προέλευσης και διέλευσης να διαχειριστούν τις μικτές μεταναστευτικές ροές

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν συγκεκριμένες εξελίξεις στον τομέα του εξοπλισμού των χωρών παροχής πρώτου ασύλου με τα μέσα για να διασφαλίσουν την προστασία των προσφύγων και την καλύτερη διαχείριση των μικτών μεταναστευτικών ροών.

Η Ελλάδα με το ν.3907/2011 προχώρησε στην ίδρυση των Υπηρεσιών Ασύλου και Πρώτης Υποδοχής, προκειμένου για την ορθολογική διαχείριση των ζητημάτων ασύλου και πρώτης υποδοχής. Οι υπηρεσίες αυτές υπάγονται στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Το 2012 εντάθηκαν οι προπαρασκευαστικές ενέργειες για την επιχειρησιακή λειτουργία των υπηρεσιών αυτών.

1.4-7. Πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης από (α) τις χώρες της Νότιας Μεσογείου, (β) τους Ανατολικούς Εταίρους, (γ) τα Δυτικά Βαλκάνια, και (δ) τη Δυτική Μεσόγειο και τις Αφρικανικές Ακτές του Ατλαντικού

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν ειδικές συνεργασίες της Ελλάδας για την πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης σε σχέση με τις ειδικότερες γεωγραφικές περιοχές που αναφέρθηκαν παραπάνω

Αναφορικά με το συγκεκριμένο ερώτημα βλέπε απάντηση μας σε παρ. 1.2. Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι η χώρα μας έχει συνάψει διμερείς συμφωνίες αστυνομικής συνεργασίας, οι οποίες περιλαμβάνουν και ρυθμίσεις περί επανεισδοχής με: Αλβανία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Κροατία, Σλοβενία, Τουρκία και Αίγυπτο.

Προτεραιότητα II: Ενισχυμένη Συνοριακή Διαχείριση στα Εξωτερικά Σύνορα

Οι σχετικές προκλήσεις της Στρατηγικής Αντίδρασης για αυτόν τον τομέα είναι ειδικότερα:

II.2 Πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης εξασφαλίζοντας ισχυρούς και αποτελεσματικούς ελέγχους στα σύνορα

Συμφωνίες με τρίτα κράτη

Παρακαλείσθε να καταγράψετε τυχόν νέες ή προβλεπόμενες συμφωνίες, και άλλες μορφές διμερούς και πολυμερούς συνεργασίας με τρίτες χώρες, προσδιορίζοντας τις χώρες, με σκοπό την ενίσχυση του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει την παροχή εξοπλισμού φύλαξης συνόρων, την εκπαίδευση των συνοριακών φυλάκων, κ.λπ. Τα συγκεκριμένα μέτρα για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης θα πρέπει να ορίζονται στο τμήμα 2.

Αστυνομική συνεργασία σε θέματα παράνομης μετανάστευσης

Αλβανία: Διενεργούνται τακτικές συναντήσεις σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο μεταξύ των αστυνομικών αρχών των δυο χωρών για την αντιμετώπιση της

εγκληματικότητας. Πραγματοποιούνται συναντήσεις μεταξύ των Αρχηγών των Αστυνομιών των δυο χωρών με σκοπό την εξέταση και συμφωνία λήψης μέτρων για την εμπέδωση του απαραίτητου επιπέδου ασφάλειας. Ανταλλάσσονται συστηματικά πληροφορίες για θέματα ασφάλειας μέσω των αστυνομικών συνδέσμων των δυο χωρών που βρίσκονται σε Τίρανα και Αθήνα, αντίστοιχα. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται η δυνατότητα δημιουργίας κοινού κέντρου για το σκοπό αυτό. Διενεργούνται ταυτόχρονες επιχειρήσεις σε σημεία των κοινών μας χερσαίων συνόρων που απαιτούν αυξημένη επιτήρηση για την αντιμετώπιση εγκληματικών δραστηριοτήτων, περιλαμβανομένης και της παράνομης μετανάστευσης. Προσωπικό της Αστυνομίας της Αλβανίας διατίθεται στις Υπηρεσίες Ελέγχου Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας με στόχο τον εντοπισμό Αλβανών παρανόμων μεταναστών που επιχειρούν διέλευση με χρήση πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων. Αντίστοιχα προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας διατίθεται στην Αλβανική πλευρά.

Π.Γ.Δ.Μ.: Βρίσκονται σε εξέλιξη προσπάθειες για την καθιέρωση μηχανισμού συστηματικής συνεργασίας μας με τις αρμόδιες αρχές της Π.Γ.Δ.Μ., σε επιχειρησιακό επίπεδο σε πρώτη φάση. Οι αρμόδιες αρχές ΠΓΔΜ έχουν επί της αρχής αντιδράσει θετικά. Επί τη βάση των εξελίξεων αυτών, σχεδιάζεται η έναρξη πραγματοποίησης συστηματικών συναντήσεων για ανταλλαγή πληροφοριών προς αντιμετώπιση θεμάτων που αφορούν στην παράνομη μετανάστευση και το διασυνοριακό έγκλημα, γενικότερα. Εξετάζονται, σε στρατηγικό επίπεδο, πιθανοί τρόποι προώθησης της συνεργασίας αυτής, οι οποίοι αφού προσδιοριστούν, ύστερα από διαβουλεύσεις σε εσωτερικό επίπεδο, θα διαβιβαστούν στις αρμόδιες αρχές της ΠΓΔΜ για διατύπωση απόψεων-σχολίων.

Τουρκία (αναλύεται σε επόμενη ενότητα)

Φύλαξη συνόρων περιλαμβανομένων των επιχειρήσεων της Frontex

α. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν νέες εξελίξεις στον συνοριακό έλεγχο συμπεριλαμβανομένου του τεχνολογικού εξοπλισμού για τον έλεγχο των συνόρων που αγοράστηκε και χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων πληροφορικής, τον εξοπλισμό επιτήρησης, των αυτοματοποιημένων συνοριακών ελέγχων και των λωρίδων γρήγορης κίνησης κλπ. Αν είναι δυνατόν, κάνετε επίσης αναφορά σε τυχόν εξελίξεις που σχετίζονται με το σύστημα εισόδου / εξόδου της ΕΕ, το Πρόγραμμα Καταχωρημένων Ταξιδιωτών της ΕΕ, το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS II) και το Ευρωπαϊκό Σύστημα επιτήρησης των Συνόρων.

1 . ΚΕΝΤΡΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Μια σειρά πρωτοβουλιών και εξελίξεων που έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια στους κόλπους του Συμβουλίου της Ε.Ε., σε σχέση με την ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, με τελευταία την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού συστήματος επιτήρησης θαλασσίων συνόρων (EUROSUR), επιβεβαιώνει την ανάγκη αναθεώρησης, από τα κράτη μέλη, του τρόπου διαχείρισης της επιχειρησιακής δράσης στα εξωτερικά τους σύνορα και συνεργασίας μεταξύ των συναρμόδιων αρχών σε εθνικό και όχι μόνο επίπεδο, με στόχο την επίγνωση της κατάστασης σε κεντρικό επίπεδο.

A. Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο

Ο υπό εξέταση Ευρωπαϊκός Κανονισμός Eurosur προβλέπει τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συντονιστικού κέντρου (στις εγκαταστάσεις της Frontex), καθώς και τη λειτουργία ενός εθνικού συντονιστικού κέντρου σε έκαστο κ-μ. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, το εν λόγω κέντρο θα εγκατασταθεί στο Αρχηγείο του Λιμενικού Σώματος στον Πειραιά, ενώ ήδη ορίσθηκε ως νέος Εθνικός Συντονιστής Αρχιπλοίαρχος του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής και το σχετικό προεδρικό διάταγμα για θέματα στελέχωσής της τελεί υπό δημόσια διαβούλευση. Το κέντρο αυτό θα πρέπει να ξεκινήσει τη λειτουργία του έως την 1-10-2013, σύμφωνα με το σχέδιο κανονισμού EUROSUR που εξετάζεται στο Συμβούλιο της ΕΕ.

B. Επιχειρησιακό Κέντρο Χερσαίων Συνόρων

Η Διεύθυνση Αλλοδαπών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας (ΑΕΑ), ως η υπεύθυνη αρχή για την επιτήρηση των εξωτερικών χερσαίων συνόρων της Ελλάδας, καθώς και την άσκηση των ελέγχων στα διερχόμενα πρόσωπα από τα νομοθετημένα συνοριακά σημεία διέλευσης που λειτουργούν στα χερσαία, θαλάσσια και εναέρια σύνορά μας, προέβλεψε τη δημιουργία ενός Επιχειρησιακού Κέντρου, μέσω του οποίου επιδιώκεται:

- Ο συντονισμός της επιχειρησιακής συνεργασίας των αρμόδιων υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης, του ελέγχου της κυκλοφορίας των προσώπων, τον επαναπατρισμό των αλλοδαπών και κάθε άλλης δραστηριότητας που συνδέεται με την παράνομη μετανάστευση και παραμονή στην Ελλάδα.
- Η συστηματική και αποτελεσματική επικοινωνία με τα αντίστοιχα επιχειρησιακά κέντρα των συναρμόδιων σε εθνικό επίπεδο αρχών, καθώς και τη Frontex.
- Η ανάπτυξη και ενίσχυση, όπου υπάρχει, της συνεργασίας με τρίτες γειτονικές κυρίως χώρες.
- Η εκπόνηση και διάχυση προϊόντων ανάλυσης στρατηγικού και επιχειρησιακού χαρακτήρα.
- Η παρακολούθηση της εκπαίδευσης του προσωπικού που εμπλέκεται στα καθήκοντα του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων.

Η λειτουργία του Κέντρου έχει ξεκινήσει επίσημα από την 11 Νοεμβρίου 2011. Μετά την πρόσφατη ενίσχυση του Κέντρου αυτού με προσωπικό και δεδομένης της λειτουργίας του ως Διεθνές Συντονιστικό Κέντρο της Κοινής Επιχείρησης «POSEIDON 2012 χερσαία», επετεύχθη η λειτουργία του επί 24ώρου βάσεως.

Γ. Τοπικά Επιχειρησιακά Κέντρα Χερσαίων Συνόρων

Εγκαταστάθηκαν τοπικά επιχειρησιακά κέντρα στις Αστυνομικές Διευθύνσεις Αλεξανδρούπολης και Ορεστιάδας τα οποία είναι συνδεδεμένα με το Κεντρικό Επιχειρησιακό Κέντρο χερσαίων συνόρων (της Διεύθυνσης Αλλοδαπών / ΑΕΑ) που εκπονεί αναλύσεις πληροφοριών και παρέχει κατευθύνσεις επί ενδεδειγμένων στρατηγικών.

Δ. Κέντρο Επιτήρησης Χερσαίων Συνόρων Ν.Βύσσας

Την 6-1-2012 τέθηκε σε λειτουργία το Κέντρο Επιτήρησης χερσαίων συνόρων της Αστυνομικής Διεύθυνσης Ορεστιάδας. Το κέντρο αυτό λειτουργεί στη Νέα Βύσσα

και λαμβάνει εικόνα σε πραγματικό χρόνο από το σύστημα επιτήρησης που καλύπτει το χερσαίο τμήμα των συνόρων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας την οποία και παρέχει επίσης σε πραγματικό χρόνο στο Επιχειρησιακό Κέντρο της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.

Ε. Κέντρο Πρώτης Διαχείρισης Παρανόμων Μεταναστών Πόρου

Στην περιοχή του Πόρου (Έβρου) λειτουργεί κέντρο ταυτοποίησης της υπηκοότητας των παρανόμων μεταναστών που συλλαμβάνονται σε ολόκληρη την περιοχή αρμοδιότητας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης. Στο εν λόγω κέντρο (πρώην στρατιωτικές εγκαταστάσεις) διατίθενται Έλληνες αστυνομικοί εμπειρογνώμονες σε θέματα ταυτοποίησης (screening) και Έλληνες και ξένοι αστυνομικοί ειδικοί σε θέματα λήψης συνεντεύξεων (debriefing). Επιπλέον διατίθενται διερμηνείς, ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί. Περαιτέρω στο σημείο υπάρχει και κλιμάκιο των Γιατρών Χωρίς Σύνορα που παρέχει ιατρική εξέταση των νεοαφιχθέντων αλλοδαπών.

2 . ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Τεχνητό εμπόδιο (Φράχτης) στα ε/τ χερσαία σύνορα

Προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης αποφασίστηκε η κατασκευή του τεχνητού εμποδίου (φράχτης) στο χερσαίο τμήμα των συνόρων μας με την Τουρκία στην περιοχή αρμοδιότητας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Ορεστιάδας. Το εν λόγω έργο βρίσκεται στο στάδιο της ολοκλήρωσης και παράδοσης προς επιχειρησιακή λειτουργία. Θα εκτείνεται σε μήκος περίπου 12 χιλιομέτρων, ενώ το κόστος του ανήλθε σε περίπου 5 εκατομμύρια ευρώ.

Λοιπός εξοπλισμός Ελέγχου Διαβατηρίων, επιτήρησης και επικοινωνιών

Παρελήφθηκαν και διανεμήθηκαν σε όλα τα συνοριακά σημεία διέλευσης της χώρας τα εξής:

- (114) φορητές συσκευές (Full Page Readers), που μπορούν να αναγιγνώσκουν τα διαβατήρια και κατ'επέκταση τα δακτυλικά αποτυπώματα που βρίσκονται αποθηκευμένα στον ηλεκτρονικό μικροεπεξεργαστή του διαβατηρίου.
- (180) ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές.
- (200) συσκευές υπεριώδους φωτισμού UVL.
- (800) μεγεθυντικοί φακοί
- (207) ηλεκτρονικοί υπολογιστές
- (180) ψηφιακοί έγχρωμοι εκτυπωτές INKJET για την εκτύπωση θεωρήσεων

Ο δε λοιπός υλικοτεχνικός εξοπλισμός, που περιγράφεται παρακάτω, εκτιμάται ότι θα παραδοθεί λίαν συντόμως στο ΑΕΑ, ώστε να διανεμηθεί στα συνοριακά μας σημεία διέλευσης.

- 495 συσκευές ηλεκτρονικής δακτυλοσκόπησης δύο (2) δακτύλων live scan.
- 149 συσκευές ηλεκτρονικής δακτυλοσκόπησης δέκα (10) δακτύλων live scan.
- 369 συσκευές ελέγχου πλαστότητας ταξιδιωτικών εγγράφων (full page readers)

Στο πλαίσιο 5ετούς σχεδίου προμηθειών, το Αρχηγείο του Λιμενικού σώματος προέβλεψε στα ακόλουθα:

- 2 TVV: παραδόθηκαν την 27-12-2012 .
- Σύστημα Radar για την επιτήρηση των θαλασσίων συνόρων στο Βορειο-ανατολικό Αιγαίο: Ολοκληρώθηκε η μελέτη και η υλοποίηση θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων.
- 20 οχήματα τύπου 4x4: (Παράδοση: Δεκέμβριος 2012).
- Van τηλεπικοινωνιών: Επανάληψη διαγωνισμού.
- Τεχνικός εξοπλισμός για τη συντήρηση των εναερίων μέσων του Λιμενικού Σώματος: διαδικασία σε εξέλιξη (ήδη έχει ξεκινήσει η παραλαβή σχετικού εξοπλισμού).
- Η Δ/νση Πληροφορικής/Α.Ε.Α., παράλληλα με την εξέταση μετάπτωσης του δικτύου της ΕΛ.ΑΣ. στο κυβερνητικό δίκτυο ΣΥΖΕΥΞΙΣ, εκτελεί αναβάθμιση των γραμμών της, σε τεχνολογία MPLS όπου θα δίδεται η δυνατότητα αύξησης των παρεχόμενων υπηρεσιών σε 1-2 Mbps. Αυτό θα αυξήσει ικανά τις ταχύτητες πρόσβασης του συνόλου των Αστυνομικών Υπηρεσιών στις Εθνικές Εφαρμογές. Σήμερα έχει ήδη αναβαθμιστεί το σύνολο των Διαβατηριακών Σημείων και εκτιμάται ότι πολύ σύντομα θα έχει ολοκληρωθεί η αναβάθμιση όλων των Αστυνομικών Υπηρεσιών, αφού εκκρεμεί η σχετική αναβάθμιση μόνο σε 45 από αυτές (ενώ μέχρι Ιούνιο 2012 η αναβάθμιση είχε γίνει μόνο σε 22).
- Σε ό,τι αφορά στο δίκτυο του φυλάκιου Πόρου Έβρου, οι αρμόδιες υπηρεσίες βρίσκονται σε συνεργασία με τον Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας για την εξεύρεση τεχνικής λύσης δικτύωσης της συγκεκριμένης εγκατάστασης, με προκρινόμενη αυτή της ασύρματης δικτύωσης (τεχνολογία LMDS). Ταυτόχρονα γίνονται ενέργειες ώστε να μειωθεί περαιτέρω ο χρόνος απόκρισης του συστήματος προς όφελος των τελικών χρηστών.
- Έχει ολοκληρωθεί η μετάπτωση της υφιστάμενης εφαρμογής σε περιβάλλον WEB. Η εν λόγω εφαρμογή λειτουργεί επιχειρησιακά από τον Μάιο του 2012 στην Αστυνομική Διεύθυνση Χίου, ενώ από 01/12/2012 λειτουργεί επιχειρησιακά και στο Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών. Η επαφή των τελικών χρηστών με τη νέα εφαρμογή κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, ενόψει επιχειρησιακής λειτουργίας SIS II, τον Μάρτιο του 2013.
- Έχει ολοκληρωθεί η υλοποίηση της εφαρμογής «Παρακολούθησης» της εξέλιξης μιας ανακάλυψης μέτρου Schengen (HIT) και θα τεθεί στη διάθεση των τελικών χρηστών ενόψει επιχειρησιακής λειτουργίας SIS II
- Έχει ολοκληρωθεί και η υλοποίηση πρόσβασης στα διεθνή συστήματα Prado, i-Fado και I 24/7.
- Παραμετροποιούνται, τέλος, οι εφαρμογές του εσωτερικού δικτύου (Intranet) της ΕΛ.ΑΣ. - Police On Line έτσι ώστε να μειωθεί ο χρόνος απόκρισης προς όφελος των τελικών χρηστών, ενώ ανασχεδιάζονται και βελτιστοποιούνται όλες οι εφαρμογές που σχετίζονται με τη Δ/νση Αλλοδαπών του ΑΕΑ, έτσι ώστε να υπάρχει ένα ενιαίο και ομογενοποιημένο περιβάλλον διαχείρισης.

Σχετικά με το σύστημα VIS, από την 31.10.2011, η εφαρμογή είναι σε χρήση σε όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες, οι οποίες είναι πλέον σε θέση να ελέγχουν και να εκδίδουν τις θεωρήσεις σύμφωνα με τις προδιαγραφές του VIS.

β. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν σχετικές (προγραμματισμένες) ενέργειες για τον καλύτερο συντονισμό διαφορετικών τύπων συνοριακών ελέγχων (π.χ. αυτοματοποιημένος και μη αυτοματοποιημένος, ταχύς και μη-ταχύς) στα εξωτερικά σύνορα.

γ. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν σχετικές (προγραμματισμένες) εξελίξεις προκειμένου να διασφαλιστεί ο αποτελεσματικότερος έλεγχος των εξωτερικών χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων συνόρων, όπως είναι η ενίσχυση του προσωπικού ελέγχου των συνόρων, η παροχή κατάρτισης, η αύξηση του συνόλου των πόρων κλπ.

Πραγματοποιείται με τη χρηματοδότηση της Frontex μηνιαία απόσπαση 40 αστυνομικών / συνοριακών φυλάκων στην περιοχή αρμοδιότητας των Αστυνομικών Διευθύνσεων Αλεξανδρούπολης και Ορεστιάδας, για την ενίσχυσή τους στις προσπάθειες καταπολέμησης των αυξημένων ροών παράνομης μετανάστευσης στην περιοχή. Η δράση αυτή εφαρμόζεται συνεχόμενα από το 2010, στο πλαίσιο των κοινών επιχειρήσεων «Ποσειδών χερσαία 2010, 2011 και 2012», ενώ διεκόπη, προσωρινά, την 22/10/2012 λόγω αδυναμίας της Frontex να τη χρηματοδοτήσει. Έχει ήδη προγραμματιστεί η συνέχισή της από αρχές του 2013.

Επιπρόσθετα, κατά τους μήνες Ιούλιο έως και Οκτώβριο αποσπάσθηκαν στην ίδια περιοχή και σε μηνιαία βάση 110 ακόμη αστυνομικοί με τη χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων.

Από αρχές Αυγούστου στο πλαίσιο υλοποίησης της εθνικής πρωτοβουλίας «επιχείρηση Ξένιος Ζευς» αποσπάσθηκαν 1881 αστυνομικοί στην ίδια περιοχή. Από το μήνα Δεκέμβριο και λόγω επαναξιολόγησης των αναγκών ο αριθμός αυτός μειώθηκε κατά περίπου 50%. Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης καλύφθηκε από πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων

δ. Περιγράψτε αν η Ελλάδα έχει ωφεληθεί από ή παρέσχε υποστήριξη όσον αφορά τον έλεγχο των συνόρων σε περιπτώσεις συγκεκριμένης και δυσανάλογης πίεσης. Επίσης, παρέχετε πληροφορίες για τη σχετική συμμετοχή της Ελλάδας στις δραστηριότητες του Frontex, κατά τύπο δραστηριότητας (π.χ. κοινές επιχειρήσεις).

A. Κοινές Επιχειρήσεις της Frontex στην Ελλάδα

Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2012 χερσαία:

Την 27 Μαρτίου 2012 ξεκίνησε η **Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2012** χερσαία η οποία διεξάγεται στην παράβρια περιοχή και θα ολοκληρωθεί τέλη Μαρτίου του 2013. Στο πλαίσιο της δράσης αυτής διατίθενται στη χώρα μας σε μηνιαία βάση, περίπου 45 φιλοξενούμενοι αξιωματούχοι από κ-μ της ΕΕ καθώς και τεχνικός εξοπλισμός, ήτοι, ελικόπτερα και αεροσκάφη, οχήματα τύπου βαν με

ενσωματωμένα συστήματα θερμικής απεικόνισης, οχήματα περιπολίας, φορητές θερμικές κάμερες, containers (για χρήση ως γραφείων) κλπ.

Κοινή Επιχείρηση POSEIDON 2012 θαλάσσια:

Η ως άνω Κοινή Επιχείρηση υλοποιείται από τις αρχές Μαρτίου 2012 στην περιοχή της Σάμου, Λέσβου, Χίου, Δωδεκανήσου, Κρήτης, Πελοποννήσου και Νήσων Ιονίου. Στο πλαίσιο της δράσης αυτής διατίθενται προσωπικό και επανδρωμένα μέσα επιτήρησης όπως αεροσκάφη, ελικόπτερα, ταχύπλοα περιπολικά σκάφη, οχήματα τύπου βαν με ενσωματωμένα συστήματα θερμικής απεικόνισης για επιτήρηση από ξηράς, containers κλπ.

Κοινή Επιχείρηση FOCAL POINTS 2012 χερσαία:

Η ως άνω κοινή επιχείρηση διεξήχθη σε επιλεγμένα σημεία ενδιαφέροντος (Focal Points) στα εξωτερικά χερσαία σύνορα των κ-μ της Ε.Ε. και για το χρονικό διάστημα από 01-04-2012 έως και 31-12-2012. Το πολυετές πρόγραμμα Focal Points, έχει ως στόχο την εφαρμογή του μοντέλου της ολοκληρωμένης διαχείρισης συνόρων μέσω της δημιουργίας Focal Points σε περιοχές με έντονη ροή παράνομης μετανάστευσης στα εξωτερικά σύνορα των κ-μ της Ε.Ε.. Τα σημεία αυτά χρησιμοποιούνται ως πλατφόρμα για τη διεξαγωγή κοινών επιχειρήσεων και συλλογή πληροφοριών στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος. Ειδικότερα, η ως άνω επιχείρηση αποσκοπεί στον αποτελεσματικό συντονισμό των κοινών δράσεων στα εξωτερικά χερσαία σύνορα των κ-μ της Ε.Ε. διευκολύνοντας τη δημιουργία μόνιμων δομών συντονισμού και καθιερώνοντας παράλληλα, βέλτιστες πρακτικές για τη διεξαγωγή κοινών επιχειρήσεων. Για το σκοπό αυτό, η χώρα μας συμμετέχει στην επιχείρηση έχοντας ενεργοποιήσει ως σημεία ενδιαφέροντος τις Υπηρεσίες Ελέγχου Διαβατηρίων Κήπων Αλεξανδρούπολης, Κρυσταλλοπηγής Φλώρινας και Κακαβιάς Ιωαννίνων.

Κοινή Επιχείρηση FOCAL POINTS 2012 εναέρια:

Η ως άνω κοινή επιχείρηση διεξήχθη καθόλη τη διάρκεια του 2012 στους κυριότερους διεθνείς αερολιμένες των κ-μ της ΕΕ. Στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης πραγματοποιείται η ανταλλαγή εμπειρογνομώνων μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών των κ-μ με στόχο τη μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειριών. Για τις ανάγκες της επιχείρησης η χώρα μας συμμετέχει με τους αερολιμένες Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Β. Εκπαίδευση:

Πέραν της χρηματοδότησης και οργάνωσης των κοινών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα σημαντική είναι η συνεισφορά της Frontex και στον τομέα της εκπαίδευσης όπου διεξάγονται ειδικά εκπαιδευτικά σεμινάρια για την κατάρτιση συνοριοφυλάκων στους τομείς της αναγνώρισης υπηκοότητας παρανόμων μεταναστών (screening) και της λήψης συνεντεύξεων από συλληφθέντες παράνομους μετανάστες με στόχο τη συλλογή επιχειρησιακών πληροφοριών για τα δίκτυα διακίνησης καθώς και τις παράνομες μεταναστευτικές ροές. Άλλες εκπαιδευτικές δράσεις του Οργανισμού αφορούν στον εντοπισμό κλεμμένων οχημάτων καθώς και την αναγνώριση πλαστών εγγράφων.

Οι αρμόδιες αρχές της ελληνικής αστυνομίας έχουν δώσει ιδιαίτερη έμφαση, εκτός των άλλων, στην αναμόρφωση της βασικής και περιοδικής εκπαίδευσης των συνοριοφυλάκων μας. Η χώρα μας διαθέτει ήδη 2 εθνικούς εκπαιδευτές σε θέματα ταυτοποίησης (screening) και έχει εκπαιδεύσει 25 ευπαιδευμένους στην περιοχή

του Έβρου, οι οποίοι διατίθενται στα καθήκοντα αυτά, ενώ αντίστοιχες εκπαιδεύσεις πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα και για προσωπικό της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και των Νήσων του Ανατολικού Αιγαίου. Παράλληλα, σειρά εκπαιδεύσεων διεξήχθη για το προσωπικό που ασκεί καθήκοντα ελέγχου των συνόρων και της παράνομης μετανάστευσης γενικότερα, υπό τη χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων.

Γ. Συμμετοχή μας σε δράσεις τις Frontex σε κ-μ της ΕΕ.

Στο πνεύμα της αλληλεγγύης, αλλά και της ενίσχυσης της χώρας μας με προσωπικό και τεχνικό εξοπλισμό, συμμετέχουμε κατ' αντιστοιχία σε Κοινές Επιχειρήσεις του Οργανισμού που υλοποιούνται σε άλλα κ-μ. Ωστόσο, η συμμετοχή μας είναι περιορισμένη, αφενός διότι η χώρα μας αντιμετωπίζει τις μεγαλύτερες ροές παράνομης μετανάστευσης και έχει τις πλέον αυξημένες ανάγκες και αφετέρου λόγω της οικονομικής συγκυρίας στην οποία βρίσκεται η χώρα (παρόλο που το κόστος συμμετοχής αποζημιώνεται πλήρως από τη Frontex, η αδυναμία απευθείας κάλυψης των εξόδων από τον Οργανισμό οδηγεί στη δέσμευση ποσών από τον κρατικό προϋπολογισμό).

ε. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν επιπλέον (προγραμματισμένες) δραστηριότητες που δεν έχουν ήδη περιγραφεί παραπάνω και οι οποίες συμβάλλουν στην ενίσχυση της ασφάλειας και την πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης στα εξωτερικά σύνορα, π.χ. (i) τη χρήση της προηγμένης πληροφόρησης των επιβατών, σύμφωνα με την οδηγία 2004/82/ΕΚ, (ii) τον εντοπισμό των παράνομων μεταναστευτικών οδών - ειδικά εντός της ζώνης Σένγκεν.

Προτεραιότητα III: Πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης μέσω των Ελληνο-Τουρκικών συνόρων

Οι σχετικές προκλήσεις της Στρατηγικής Αντίδρασης για αυτόν τον τομέα είναι ειδικότερα:

III.1 Διασφάλιση εφαρμογής αποτελεσματικών συνοριακών ελέγχων στα Ελληνο-Τουρκικά σύνορα

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τις δραστηριότητες για την υποστήριξη των Επιχειρήσεων «Ποσειδών» και «Αττική». Επίσης, περιγράψτε τυχόν άλλες δραστηριότητες που αναλήφθηκαν για να αυξηθεί η επιχειρησιακή ικανότητα στα Ελληνο-Τουρκικά σύνορα

Συμπληρωματικά στα όσα έχουν ήδη παρατεθεί στο σημείο (δ) της προηγούμενης ενότητας αναφέρονται, ενδεικτικά, οι ακόλουθες δράσεις:

- Ενίσχυση των Αστυνομικών Διευθύνσεων Αλεξανδρούπολης και Ορεστιάδας με προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας,

- Ενίσχυση με προσωπικό και μέσα των κ-μ της ΕΕ στο πλαίσιο της Κοινής Επιχείρησης «POSEIDON 2012 - χερσαία»,
- Δημιουργία δομών (Επιχειρησιακά / Συντονιστικά κέντρα) για την ανάλυση και βέλτιστη αξιοποίηση των επιχειρησιακών και στρατηγικών πληροφοριών που συγκεντρώνονται στο πλαίσιο των κοινών επιχειρήσεων της Frontex.
- Εγκατάσταση και λειτουργία του Κέντρου Πρώτης Διαχείρισης παρανόμων μεταναστών Πόρου (Έβρου), όπου εργάζονται οι φιλοξενούμενοι αξιωματούχοι εμπειρογνώμονες σε θέματα ταυτοποίησης και λήψης συνεντεύξεων.
- Δημιουργία και επέκταση εθνικών δεξαμενών Ελλήνων εμπειρογνομόνων σε θέματα ταυτοποίησης (screening) και λήψης συνεντεύξεων (debriefing).
- Δημιουργία, ανακατασκευή, εξασφάλιση χώρων κράτησης.
- Εγκατάσταση συστημάτων λήψης δακτυλικών αποτυπωμάτων (σύστημα Eurodac) σε όλα τα Τμήματα Συνοριακή Φύλαξης Αλεξανδρούπολης και Ορεστιάδας.
- Αγορά containers με πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων προς εξασφάλιση των αναγκαίων χώρων εργασίας των εμπειρογνομόνων των κ-μ που διατίθενται στην Κοινή Επιχείρηση «POSEIDON 2012 χερσαία».

III.2 Καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης προς την ΕΕ μέσω διέλευσης από την Τουρκία

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν διμερείς δράσεις για την ενίσχυση της ικανότητας των τουρκικών αρχών κατά την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της διασφάλισης της αξιοπρεπούς επιστροφής των μεταναστών από τρίτες χώρες μέσω της συνοδευόμενης διέλευσης και της υποβοηθούμενης εκούσιας επιστροφής μέσω της Τουρκίας.

Η συνεργασία με τις Τουρκικές Αστυνομικές Αρχές για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης προς την Ελλάδα, αξιολογείται ως θετική, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης.

Στο επιχειρησιακό επίπεδο έχει αναπτυχθεί σημαντικά η συνεργασία των παρέμβριων αρμοδίων εθνικών αρχών για θέματα παράνομης μετανάστευσης με την ανταλλαγή σημείων επαφής και την άμεση απευθείας επικοινωνία σε περίπτωση εντοπισμού παρανόμων μεταναστών. Η προσπάθεια αυτή έχει συμβάλει αρκετά στην προσπάθεια πρόληψης και αποτροπής εισόδου μη νομίμων μεταναστών στην Ελλάδα.

Επίσης στο ίδιο πλαίσιο καθιερώθηκε η διενέργεια τακτικών διμερών συναντήσεων σε κεντρικό και περιφερειακό – τοπικό επίπεδο, η οποία έχει βοηθήσει σημαντικά στην δημιουργία ενός μηχανισμού έγκαιρης προειδοποίησης μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών σε 24ωρη βάση. Στις συναντήσεις τοπικού επιπέδου έχει προσκληθεί και συμμετέχει και εκπρόσωπος της Frontex. Επίσης οι δυο πλευρές συμφώνησαν στη διενέργεια κοινών πτήσεων επιστροφών. Η δράση αυτή δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί λόγω έλλειψης χρηματοδότησης τόσο από την Ε. Επιτροπή όσο και από τη Frontex. Πλέον των ανωτέρω, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη σκοπεύει να διοργανώσει εκπαίδευση για Τούρκους αστυνομικούς σε

θέματα ταυτοποίησης υπηκοότητας (screening) προκειμένου να βελτιωθεί η διαδικασία αναγνώρισης και κατ' επέκταση η δυνατότητα επιστροφής.

Μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας έχει υπογραφεί πρωτόκολλο επανεισδοχής (Απρίλιος 2002). Ωστόσο η ανταπόκριση της τουρκικής πλευράς σε ελληνικά αιτήματα επανεισδοχής είναι περιορισμένη και επιλεκτική, ανάλογα με τις υπηκοότητες των αλλοδαπών. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η χώρα μας ενθαρρύνει την υπογραφή και θέση σε ισχύ Συμφωνίας Επανεισδοχής μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας.

Άξια μνείας κρίνεται η υπογραφή Μνημονίου Κατανόησης Frontex-Τουρκίας, στο πλαίσιο του οποίου οι δύο πλευρές συμφώνησαν να συνεργάζονται για την ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειριών και πρακτικών επί τη βάση της αρχής της αμοιβαιότητας. Στο μνημόνιο συγκεκριμενοποιούνται τα θέματα που θα μπορούσε να περιλαμβάνει η ανταλλαγή στρατηγικών πληροφοριών, όπως επί παραδείγματι στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και τις τάσεις στις μεθόδους που παρατηρούνται στο διασυνοριακό έγκλημα. Επίσης, οι δύο πλευρές συμφωνούν να εξετάσουν τη δυνατότητα αυξημένης εμπλοκής των τουρκικών αρχών στην ανάλυση κινδύνου και τη δυνατότητα συμμετοχής Τούρκου ειδικού στο περιφερειακό Δίκτυο Ανάλυσης Κινδύνου της Frontex. Η χώρα μας αιτείται σε κάθε περίπτωση την υπογραφή και επιχειρησιακής συμφωνίας συνεργασίας μεταξύ Frontex - Τουρκίας, ώστε να καταστούν και νομικώς δεσμευτικές σε διεθνές επίπεδο οι δεσμεύσεις της γείτονος.

Προτεραιότητα IV: Καλύτερη αντιμετώπιση της κατάχρησης των νόμιμων οδών μετανάστευσης

Οι σχετικές προκλήσεις της Στρατηγικής Αντίδρασης για αυτόν τον τομέα είναι ειδικότερα:

IV.1 Πρόληψη της αύξησης των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου, ως άμεση συνέπεια της εισόδου χωρίς βίζα πολιτών τρίτων χωρών και μείωση του αριθμού των ατόμων που παραμένουν μετά τη λήξη της βίζα στον χώρο Σένγκεν

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν μέτρα που ελήφθησαν για την παρακολούθηση των επιπτώσεων της κατάργησης της θεώρησης εισόδου στην Ελλάδα. Ποιά ήταν τα αποτελέσματα αυτών των δραστηριοτήτων παρακολούθησης; Περιγράψτε εδώ τυχόν βασικά ευρήματα - ιδιαίτερα σε σχέση με την επίπτωση της κατάργησης των θεωρήσεων εισόδου στον αριθμό των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που κατατέθηκαν στην Ελλάδα.

Η Χώρα μας δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα υποβολής καταχρηστικών αιτημάτων ασύλου από υπηκόους χωρών για τους οποίους καταργήθηκε η προξενική θεώρηση.

IV.2 Αποτροπή και πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης που προκαλείται από την φιλελευθεροποίηση των θεωρήσεων εισόδου

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τα μέτρα που λαμβάνονται για να εξασφαλιστεί η ταχεία και άμεση επιστροφή προσώπων που προέρχονται από χώρες για τις οποίες

καταργήθηκαν οι θεωρήσεις εισόδου και διαπιστώθηκε ότι υπέβαλαν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου, ότι παραβίασαν τη διάρκεια ισχύος της άδειας διαμονής, ή άλλως καταχράστηκαν των νόμιμων διαύλων μετανάστευσης.

Εφαρμόζεται η Ελληνική και ενωσιακή νομοθεσία περί επιστροφών.

Προτεραιότητα V: Διασφαλίζοντας και προστατεύοντας την ελεύθερη κυκλοφορία μέσω της πρόληψης της κατάχρησης από υπηκόους τρίτων χωρών

Οι σχετικές προκλήσεις της Στρατηγικής Αντίδρασης για αυτόν τον τομέα είναι ειδικότερα:

V.1 Βελτίωση της κατανόησης της κατάχρησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας από τους υπηκόους τρίτων κρατών και του οργανωμένου εγκλήματος το οποίο στοχεύει στην διευκόλυνση της παράνομης μετανάστευσης.

Παρακαλείστε να περιγράψετε τις δραστηριότητες της Ελλάδας που έχουν ληφθεί για τη συλλογή, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την απάτη και την κατάχρηση της ελεύθερης κυκλοφορίας. Ειδικότερα, περιγράψτε τυχόν δραστηριότητες παρακολούθησης που έχουν λειτουργήσει ιδιαίτερα καλά και κάθε προσπάθεια που λήφθηκε για την βελτίωση των εργαλείων και των διαδικασιών παρακολούθησης για τον εντοπισμό πλαστών εγγράφων, καθώς και τη διάδοση των αποτελεσμάτων που μπορεί να συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση της κατάχρησης της ελεύθερης κυκλοφορίας. Ειδικότερα, περιγράψτε τυχόν δραστηριότητες που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο των Κοινών Ομάδων Έρευνας είτε μέσω της ομάδας εμπειρογνομόνων FREEMO, είτε μέσω της πλατφόρμας της EUROPOL για τους εμπειρογνώμονες.

Οι αρμόδιες αρχές του Υπουργείου Εσωτερικών, στο πλαίσιο της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ελεύθερη κυκλοφορία, ευρίσκονται σε συνεχή επαφή και επικοινωνία αφενός με τις αρμόδιες αρχές του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, αφετέρου με τις αρμόδιες περιφερειακές υπηρεσίες (Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας) με στόχο τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση άμεσα τυχόν προσπαθειών κατάχρησης του δικαιώματος περί ελεύθερης κυκλοφορίας.

Παράλληλα, οι αρχές του Υπουργείου Εσωτερικών συμμετέχουν στις εργασίες της Ομάδας Εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής FREEMO για την ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών που ακολουθούνται από τα κ-μ για την αντιμετώπιση ανάλογων φαινομένων σε όλα τα κ-μ της ΕΕ.

V.2 Πρόληψη της δόλιας απόκτησης και χρήσης δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας από υπηκόους τρίτων χωρών

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή των ενισχυμένων προτύπων ασφάλειας της ΕΕ σχετικά με την τεκμηρίωση της νόμιμης διαμονής (κάρτες διαμονής κλπ.), συμπεριλαμβανομένης της χρήσης των βιομετρικών δεδομένων και τυχόν μέτρα που λαμβάνονται για την εξασφάλιση

κοινών προτύπων επικύρωσης στα σύνορα και στους εσωτερικούς ελέγχους. Περιγράψτε επίσης μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας της εφαρμογής και των διαδικασιών για την έκδοση ταυτότητας / διαπιστευτηρίων εγγράφων της ΕΕ.

Οι αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών, στο πλαίσιο της εφαρμογής των διατάξεων του ν.4018/2011, έχουν ξεκινήσει τις διαδικασίες για την έκδοση των αδειών διαμονής υπό τον τύπο του αυτοτελούς εγγράφου (Κανονισμός 380/2008). Στο πλαίσιο αυτό, τα μέλη οικογένειας υπηκόου κ-μ της ΕΕ, οι οποίοι είναι ΥΤΧ θα λαμβάνουν άδεια διαμονής, ως ηλεκτρονική κάρτα με βιομετρικά δεδομένα και ενισχυμένα πρότυπα ασφαλείας.

Προτεραιότητα VI: Ενίσχυση της διαχείρισης της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένων της συνεργασίας ως προς τις πρακτικές επιστροφής

Οι σχετικές προκλήσεις της Στρατηγικής Αντίδρασης για αυτόν τον τομέα είναι ειδικότερα:

VI.1 Διασφαλίζοντας ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν αποτελεσματικά συστήματα διαχείρισης μετανάστευσης ώστε να είναι έτοιμα να ανταποκριθούν σε διακυμάνσεις των μεταναστευτικών πιέσεων

Παρακαλώ περιγράψτε τυχόν μέτρα για την αντιμετώπιση μη αναμενόμενων μεταναστευτικών ροών.

Τα κυριότερα μέτρα είναι:

(α) Ενίσχυση συνόρων με υλικοτεχνικό εξοπλισμό και μετακίνηση ανθρωπίνου δυναμικού και

(β) Δημιουργία κέντρων κράτησης και πρώτης υποδοχής εγγύς των συνόρων.

VI.2 Αξιοποίηση των δυνατοτήτων μιας κοινής προσέγγισης της ΕΕ στον τομέα της επιστροφής, τόσο εθελοντικής όσο και καταναγκαστικής σύμφωνα με το κεκτημένο της

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τα μέτρα που λαμβάνονται για την ανάπτυξη ταχείας, αποτελεσματικής και βιώσιμης επιστροφής χρησιμοποιώντας μια κοινή προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ και ειδικές δράσεις για (i) την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την επιστροφή (εθελοντικής και καταναγκαστικής) (ii) τη βελτίωση της συνεργασίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα (iii) βελτίωση της επιχειρησιακής συνεργασίας σε κοινές επιχειρήσεις επαναπατρισμού (iv) την υποστήριξη προγραμμάτων εκούσιας επιστροφής (v) βελτίωση της συνεργασίας σε προγράμματα υποβοηθούμενης εκούσιας επιστροφής,

Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη / Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας:

(α) Συμμετέχουν σε κοινές πτήσεις επιστροφής που διοργανώνει ο FRONTEX.

(β) Συνεργάζονται με το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ), ο οποίος έχει αναλάβει τον εθελοντικό επαναπατρισμό των παρανόμων αλλοδαπών που βρίσκονται στην Ελλάδα

(γ) Έχουν βελτιώσει τη συνεργασία με τα ενταύθα προξενεία για τον εφοδιασμό των υπό απομάκρυνση αλλοδαπών με ταξιδιωτικά έγγραφα.

2.2 Βασικά Στατιστικά Στοιχεία

ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ 2012					
ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ	ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ⁽¹⁾			ΕΘΕΛΟΥΣΙΕ Σ μέσω Δ.Ο.Μ. ⁽²⁾	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
	ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΕ Σ (ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ)	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΕ Σ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙ Σ (ΕΛ.ΑΣ)	ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΕ ΙΣ		
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	528	472	328	210	1.538
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	713	384	270	260	1.627
ΜΑΡΤΙΟΣ	949	417	443	334	2.143
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	826	342	491	615	2.274
ΜΑΙΟΣ	532	246	605	1.073	2.456
ΙΟΥΝΙΟΣ	468	254	434	784	1.940
ΙΟΥΛΙΟΣ	411	619	527	-	1.557
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	714	377	193	-	1.284
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	253	427	306	605	1.591
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	693	323	407	727	2.150
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	500	203	457	1.045	2.205
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	240	143	298	671	1.352
ΣΥΝΟΛΟ 2012	6.827	4.207	4.759	6.324	22.117
	15.793				

Πηγή: Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη

⁽¹⁾ Ως προς τους υπηκόους τρίτων χωρών που επέστρεψαν μέσω **αναγκαστικών μέτρων**, οι κυρίαρχες εθνικότητες είναι: 1. Πακιστάν, 2. Αλβανία, 3. Μπαγκλαντές, 4. Αφγανιστάν, 5. Ιράν.

⁽²⁾ Ως προς τους υπηκόους τρίτων χωρών που επέστρεψαν μέσω του **προγράμματος υποστηριζόμενης εθελούσιας επιστροφής** που υλοποιείται από το Δ.Ο.Μ. σε συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφών, οι κυρίαρχες εθνικότητες είναι: 1. Πακιστάν, 2. Αφγανιστάν, 3. Μαρόκο, 4. Μπαγκλαντές, 5. Ιράκ.

Επιπρόσθετα, παραθέτουμε για την ενημέρωσή σας τα ακόλουθα διαχρονικά στοιχεία:

Συλληφθέντες αλλοδαποί για παράνομη είσοδο και παραμονή, απελαθέντες αλλοδαποί, επαναπροωθηθέντες αλλοδαποί και συλληφθέντες διακινητές 2002-2012 και Ιανουάριος 2013				
ΕΤΟΣ	Συλληφθέντες αλλοδαποί από Αστυνομικές & Λιμενικές Αρχές, για παράνομη είσοδο και παραμονή	Απελαθέντες	Επαναπροωθηθέντες (μέσω Βορείων Συνόρων της Χώρας μας)	Συλληφθέντες διακινητές από Αστυνομικές & Λιμενικές Αρχές
2002	58.230	11.778	37.220	612
2003	51.031	14.993	31.067	525
2004	44.987	15.720	25.831	679
2005	66.351	21.238	40.284	799
2006	95.239	17.650	42.041	994
2007	112.364	17.077	51.114	1.421
2008	146.337	20.555	48.252	2.211
2009	126.145	20.342	43.977	1.716
2010	132.524	17.340	35.127	1.150
2011	99.368	11.357	5.922	848
2012	76.878	17.358	4.759	726
Ιανουάριος 2013	2.940	1.582	303	81

Πηγή: Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη

Σημείωση: Η μείωση του αριθμού απελαθέντων και επαναπροωθηθέντων αλλοδαπών που παρατηρείται το έτος 2011, οφείλεται στη φιλελευθεροποίηση, από το Δεκέμβριο 2010, του καθεστώτος θεώρησης για υπηκόους Αλβανίας που ταξιδεύουν προς τις χώρες μέλη της Ε.Ε.

3. ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ

Αυτό το μέρος θα χρησιμοποιηθεί επίσης για να παράσχει στοιχεία για την ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Στήριξης Ασύλου (ΕΥΣΑ)

3.1 Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου

Παρακαλώ περιγράψτε τα εξειδικευμένα μέτρα που αναλήφθηκαν για την στήριξη της περαιτέρω εξέλιξης του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, περιλαμβανομένων των δράσεων που αναλήφθηκαν από κοινού με άλλα κράτη-μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων (ΕΤΠ).

Η Ελλάδα δέχεται τη μεγαλύτερη πίεση από όλα τα κ-μ στα εξωτερικά της σύνορα, ενώ οι υποδομές της χώρας είναι ανεπαρκείς σε σχέση με το δυσανάλογα μεγάλο

όγκο των μικτών ροών που καλείται να διαχειριστεί. Μάλιστα τα τελευταία δύο χρόνια, λόγω ενός αριθμού καταδικαστικών αποφάσεων κατά της Ελλάδας για ζητήματα μεταχείρισης αιτούντων άσυλο, σχεδόν όλες οι χώρες της ΕΕ έχουν αναστείλει την επιστροφή αιτούντων άσυλο κατ' εφαρμογή του Κανονισμού «Δουβλίνο II». Οι αποφάσεις αυτές έκριναν ότι η Ελλάδα δεν εφάρμοζε ένα «δίκαιο και αποτελεσματικό σύστημα ασύλου», με συνέπεια μακρόχρονη αβεβαιότητα για τους αιτούντες άσυλο, και ότι οι συνθήκες διαβίωσης και κράτησης των αιτούντων άσυλο ήταν ανεπαρκείς.

Στο πλαίσιο της περαιτέρω εξέλιξης του Κοινού Ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, η Ελλάδα κατά το 2012 επεδίωξε την βελτίωση των υποδομών φιλοξενίας των αιτούντων άσυλο και των υποδομών εξέτασης των αιτημάτων ασύλου. Ειδικότερα, κατά το 2012 και μετά τη θέση σε ισχύ του νόμου 3907/2011, "Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη – μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις." προχώρησε η σταδιακή στελέχωση της Υπηρεσίας Ασύλου η οποία είναι η πρώτη αυτόνομη δομή της χώρας που ασχολείται με την εξέταση των αιτημάτων ασύλου και, ευρύτερα, διεθνούς προστασίας, καθώς και η στελέχωση της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής.

Στο πλαίσιο της κατανομής των Ευρωπαϊκών κονδυλίων προς τα κράτη μέλη, βάσει του προσωρινού προϋπολογισμού των τεσσάρων Ταμείων του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση μεταναστευτικών ροών» για το 2012, η Ελλάδα έλαβε από το Ταμείο Προσφύγων, το ποσό των 3.601.857 ευρώ. Στο πλαίσιο της χρηματοδότησης από ΕΤΠ, το εθνικό σχέδιο δράσης υποστήριξε την υλοποίηση προγραμμάτων με σκοπό την εφαρμογή των αρχών και των μέτρων που προβλέπονται στο κεκτημένο της ΕΕ στους τομείς του ασύλου, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν τους στόχους της κοινωνικής ένταξης.

Ειδικότερα οι δράσεις οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν αφορούσαν δύο ενέργειες:

Α) Βελτίωση των όρων και των υποδομών υποδοχής και της διαδικασίας παροχής ασύλου.

Ειδικότερες Δράσεις:

- A.1. Αύξηση χωρητικότητας και αναβάθμιση υπηρεσιών φιλοξενίας για αιτούντες άσυλο
- A.2. Υπηρεσίες παροχής νομικής υποστήριξης και βοήθειας σε αιτούντες άσυλο και σε άτομα που απολαμβάνουν διεθνούς προστασίας
- A.3. Κοινωνική μέριμνα, παροχή υπηρεσιών υγείας, ψυχολογική βοήθεια και σχετικές συμβουλευτικές υπηρεσίες με έμφαση στις ευάλωτες περιπτώσεις της ομάδας στόχου
- A.4. Παροχή πληροφόρησης σε τοπικές κοινότητες, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης και της θετικής επιρροής στην κοινή γνώμη καθώς και ειδική εκπαίδευση προσωπικού των τοπικών αρχών και οργανισμών που θα έρθουν σε επαφή με την ομάδα στόχου κατά τη διαδικασία υποδοχής.
- A.5. Υπηρεσίες διερμηνείας / μετάφρασης στις αρμόδιες Αρχές Ασύλου

Β) Ένταξη των προσώπων της ομάδας στόχου των οποίων η παραμονή στην Ελλάδα έχει μόνιμο και σταθερό χαρακτήρα.

Ειδικότερες Δράσεις:

- Β.1. Παροχή συμβουλών και βοήθειας σε τομείς όπως η στέγαση, τα μέσα διαβίωσης, η ένταξη στην αγορά εργασίας και η βοήθεια που παρέχεται σε ιατρικό, ψυχολογικό και κοινωνικό επίπεδο
- Β.2. Δράσεις που βοηθούν την ομάδα στόχου να προσαρμοστεί στην ελληνική κοινωνία σε κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο
- Β.3. Δραστηριότητες που επικεντρώνονται στην εκπαίδευση, στην επαγγελματική κατάρτιση, σε μαθήματα ελληνικής γλώσσας και στην απόκτηση δεξιοτήτων

3.2 Συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Στήριξης Ασύλου (ΕΥΣΑ)

3.2.1 Συμμετοχή στις δραστηριότητες της ΕΥΣΑ

Παρακαλώ παρέχετε πληροφορίες για την συμμετοχή της Ελλάδας στις δραστηριότητες της ΕΥΣΑ, κατά τύπο δραστηριότητας (π.χ. παροχή προσωπικού για τις Ομάδες Υποστήριξης Ασύλου).

Η Ελλάδα συμμετέχει στις εξής δραστηριότητες της ΕΥΣΑ: 1) Συμμετοχή στο Διοικητικό Συμβούλιο, 2) Συμμετοχή ελληνικών ΜΚΟ στα Συμβουλευτικά Φόρουμ και 3) Αποστολή στατιστικών στοιχείων και πληροφοριών για την κατάσταση του Ασύλου στην Ελλάδα για την υποβολή υλοποίησης των στόχων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου.

3.2.2 Παροχή Στήριξης από την ΕΥΣΑ προς την Ελλάδα

Παρακαλώ αναφέρετε την σχετική υποστήριξη την οποία παρέχει η ΕΥΣΑ στην Ελλάδα κατά τύπο δραστηριότητας (π.χ. εκπαίδευση, επείγουσα υποστήριξη κτλ)

Ως γνωστό, η αποστολή της ΕΥΣΑ είναι να υποστηρίξει την εφαρμογή του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΕΕΣΑ) αλλά και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις εθνικές αρχές για το άσυλο. Η ΕΥΣΑ εξελίσσεται σε ένα ανεξάρτητο κέντρο εμπειρογνωμοσύνης που είναι κοντά στα κράτη μέλη και τις αρμόδιες εθνικές αρχές, αλλά και κοντά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Για το 2012, η ΕΥΣΑ κατάρτισε ένα πρόγραμμα δράσης το οποίο επικεντρώθηκε σε ένα σύνολο προτεραιοτήτων ώστε να ανταποκριθεί στις προσδοκίες του προγράμματος της Στοκχόλμης.

Βασική προτεραιότητα για το 2012 ήταν η Εφαρμογή του Επιχειρησιακού Σχεδίου για την Ελλάδα η οποία ζήτησε το Φεβρουάριο του 2011 να της παρασχεθεί επείγουσα υποστήριξη για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις των αυξανόμενων πιέσεων στα σύνορά της. Από την αρχή της λειτουργίας της στην Ελλάδα, το 2011, η ΕΥΣΑ έχει αναπτύξει 40 και πλέον Ομάδες που υποστηρίζουν την Ελλάδα στις προσπάθειές της να οικοδομήσει νέο σύστημα παροχής ασύλου, σύμφωνα με το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών και Μεταρρύθμιση του Συστήματος Ασύλου». Συγκεκριμένα για το 2012 έχουν

Υπηρεσίας Ασύλου, της Αρχής Προσφυγών καθώς και τη βελτίωση των συνθηκών υποδοχής. Η ΕΥΣΑ διαχειρίζεται επιτόπου τις εν λόγω Ομάδες και συνεργάζεται στενά με την Ελληνική Κυβέρνηση, την Ύπατη Αρμοστεία, τη FRONTEX και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

Στις 13 Νοεμβρίου 2012 αντιπροσωπεία της ΕΥΣΑ επισκέφτηκε την Ελλάδα και μετά από συνάντηση με τον υπογράφηκε η τροποποίηση του Πλάνου Δράσης της επιχείρησης της ΕΥΣΑ στην Ελλάδα. Ακολούθως στις 15 Νοεμβρίου 2012 ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη επισκέφτηκε τα γραφεία της ΕΥΣΑ στην Μάλτα όπου και συναντήθηκε με τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της ΕΥΣΑ.

Στο πλαίσιο του επιχειρησιακού σχεδίου, η ΕΥΣΑ και οι ελληνικές αρχές έχουν καταφέρει:

1. να επεξεργαστούν σχέδιο κατάρτισης για το προσωπικό των νέων υπηρεσιών, το οποίο έχει αρχίσει να υλοποιείται. Ορισμένοι εκπαιδευτές, που έχουν εκπαιδευτεί πάνω στις ενότητες του ευρωπαϊκού προγράμματος για το άσυλο και οι οποίοι ανήκουν στις νέες υπηρεσίες, εκπαιδεύουν προσωπικό που έχει προσληφθεί πιο πρόσφατα
2. να σχεδιάσουν τη μετάβαση των βάσεων δεδομένων DubliNet και Eurodac στις νέες υπηρεσίες
3. να επεξεργαστούν κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό της ηλικίας, τις ευάλωτες κατηγορίες και στρατηγική για την αύξηση των εγκαταστάσεων υποδοχής και διαμονής.

Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που περιέχει το επιχειρησιακό σχέδιο, οι δραστηριότητες της ΕΥΣΑ στην Ελλάδα θα συνεχιστούν τουλάχιστον μέχρι την 1η Απριλίου 2013.

3.3 Ενδο-Ευρωπαϊκή αλληλεγγύη συμπεριλαμβανομένης της μετεγκατάστασης

3.3.1 Υποστήριξη στα εθνικά συστήματα Ασύλου

Παρακαλώ παρέχετε πληροφορίες σχετικά με την στήριξη που παρέχετε σε κράτη-μέλη τα οποία αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες και δυσανάλογες πιέσεις στα εθνικά τους συστήματα ασύλου. Σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να περιλαμβάνεται υποστήριξη σε επεξεργασία αιτημάτων διεθνούς προστασίας, απόσπαση προσωπικού (για την Έγκαιρη Παρέμβαση για το Άσυλο / Εμπειρογνώμονες του Ευρωπαϊκού Ασύλου), αποστολή πόρων ή εξοπλισμού.

Η Ελλάδα δεν συμμετέχει σε προγράμματα υποστήριξης κ-μ καθώς αποτελεί κράτος μέλος που αντιμετωπίζει συγκεκριμένες και δυσανάλογες πιέσεις στο εθνικό της σύστημα ασύλου

3.3.2 Επανεγκατάσταση

Παρακαλώ περιγράψτε τις δράσεις που ανελήφθησαν σε σχέση με την επανεγκατάσταση προσφύγων από κράτη – μέλη τα οποία αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες και δυσανάλογες πιέσεις από πλήθος δικαιούχων διεθνούς

προστασίας σε άλλα κράτη – μέλη. Αυτό έχει να κάνει ενδο-ευρωπαϊκές μετακινήσεις, για παράδειγμα, ως μέρος Ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Δεν υπήρξαν προγράμματα επανεγκατάστασης προσφύγων στην Ελλάδα

Υπήκοοι Τρίτων χωρών που Επανεγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα

0

3.4 Ενίσχυση της εξωτερικής διάστασης συμπεριλαμβανομένης της Μετεγκατάστασης

3.4.1 Συνεργασία με τρίτες χώρες

Παρακαλώ περιγράψτε τη συγκεκριμένη συνεργασία με σχετικά μη κράτη μέλη για την ενίσχυση των συστημάτων ασύλου τους, συμπεριλαμβανομένων της εθνικής νομοθεσίας για το άσυλο και του πλαισίου εφαρμογής της πολιτικής ασύλου (π.χ. μέσω Προγραμμάτων Περιφερειακής Προστασίας).

Η Ελλάδα δεν συνεργάζεται με τρίτες χώρες για την ενίσχυση των συστημάτων ασύλου τους

3.4.2 Μετεγκατάσταση

Παρακαλώ περιγράψτε δράσεις μετεγκατάστασης στην Ελλάδα ατόμων τα οποία βρίσκονται υπό την προστασία του Γραφείου της Υπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες σε τρίτες χώρες, εξειδικεύοντας από ποιες χώρες.

Η Ελλάδα δεν έχει συμμετάσχει σε δράσεις μετεγκατάστασης.

Υπήκοοι Τρίτων Χωρών που Μετεγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα

0

4. ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

4.1 Ασυνόδευτοι ανήλικοι και άλλες ευάλωτες ομάδες

Παρακαλώ περιγράψτε τυχόν εξελίξεις σε σχέση με τους ασυνόδευτους ανήλικους (ΑΑ) σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, συμπεριλαμβανομένου του Σχεδίου Δράσης¹⁸³ για τους ΑΑ και την Ενδιάμεση Έκθεση. Παρακαλώ περιγράψτε επίσης τις εξελίξεις σε σχέση με άλλες ευάλωτες ομάδες.

¹⁸³<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0213:FIN:EN:PDF> και

Το ιδιαίτερα επιβαρυνμένο σύστημα ασύλου της Ελλάδας, το οποίο τα τελευταία χρόνια είχε ξεπεράσει τις δυνατότητές του, έπληττε περισσότερο τις ευάλωτες ομάδες των αιτούντων άσυλο και ιδίως τους ασυνόδευτους ανήλικους και τις γυναίκες. Στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης του ελληνικού συστήματος ασύλου ώστε να πληρεί τις προϋποθέσεις του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, ο νόμος 3907/2011 που ίδρυσε την Υπηρεσία Ασύλου και την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής ως αυτόνομες υπηρεσίες που υπάγονται απευθείας στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, λαμβάνει ειδική μέριμνα για την σωστή μεταχείριση των ανηλίκων και όσων ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες. Το 2012 και στο πλαίσιο εφαρμογής του νόμου 3907/2011, εκδόθηκαν δυο προεδρικά διατάγματα που ρυθμίζουν θέματα Οργάνωσης και Λειτουργίας της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και της Υπηρεσίας Ασύλου (ΠΔ 102/2012 και ΠΔ 104/2012 αντίστοιχα).

Επίσης η Ελλάδα έλαβε μέρος μέσα στο 2012 σε έξι εκπαιδευτικές Συναντήσεις Ειδικών της ΕΥΣΑ οι οποίες στοχεύουν στην εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για την αυξημένη προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται στην ΕΕ, όπου αναλύθηκαν τα ζητήματα: του καθορισμού της ηλικίας, της συνέντευξης ανηλίκων, της χρήσης ιατρικών μέσων για τον καθορισμό της ηλικίας (πχ ακτινογραφίας), των ειδικών νομικών ζητημάτων για την προστασία των ανηλίκων, της σχέσης του καθορισμού της ηλικίας με την διαδικασία ασύλου, καθώς και της πορείας που θα πρέπει να ακολουθηθεί στο μέλλον ώστε να ολοκληρωθούν οι στόχοι του εν λόγω Σχεδίου Δράσης.

4.2 Σημαντικά Στατιστικά Στοιχεία

Ασυνόδευτοι Ανήλικοι		
Σύνολο (1-1-2012 έως 31-5-2012)	Ασυνόδευτοι Ανήλικοι που δεν αιτήθηκαν άσυλο	Ασυνόδευτοι Ανήλικοι που αιτήθηκαν άσυλο (10μηνο 2012)
1.953		98

Πηγή: Ελληνική Αστυνομία

5. ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.

Η ενότητα πρέπει να συμπληρωθεί στο πλαίσιο της “Στρατηγικής της Ε.Ε. για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων (2012-2016)” σε συνεργασία με τον εθνικό Rapporteur για θέματα εμπορίας ανθρώπων.

5.1 Μέτρα ταυτοποίησης, προστασίας και αρωγής θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.

Περιγραφή (υπό διαμόρφωση) δράσεων σε εθνικό επίπεδο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, περιλαμβανομένων μέτρων ταυτοποίησης, προστασίας και αρωγής θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.

Σε επίπεδο κρατικής πολιτικής:

- Η υφιστάμενη νομοθεσία παραμένει ως είχε το 2011, μετά τις σημαντικές αλλαγές που επήλθαν με την κύρωση της Σύμβασης του Παλέρμο και των Πρωτοκόλλων αυτής, ιδίως του Πρωτοκόλλου κατά της Εμπορίας Ανθρώπων (ν. 3875/2010). Επίκειται η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ με συναφείς συνέπειες και στην εθνική νομοθεσία. Η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εντάσσεται στο Πρόγραμμα Αντεγκληματικής Πολιτικής 2010-2014 (βλ. αναλυτικά παρακάτω). Οι αστυνομικές αρχές έχουν συγκεκριμένες οδηγίες ως προς τη διαχείριση περιπτώσεων εμπορίας ανθρώπων σε συνεργασία και με μη κρατικούς φορείς. Στον τομέα αυτό το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ-Τηλεφωνική Γραμμή 197) του Υπουργείου Εργασίας αποτελεί τον εθνικό συντονιστικό φορέα στη συνεργασία κρατικών και μη κρατικών φορέων. Συνεργασία υφίσταται επίσης με ξένες Διπλωματικές Αρχές για την αρωγή των εντοπιζόμενων θυμάτων εμπορίας και τον επαναπατρισμό τους.

- Δια του Εθνικού Συντονιστικού Μηχανισμού Παρακολούθησης και Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων (Υπ. Εξωτερικών) η Ελλάδα μετέχει στο χρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε. πρόγραμμα *Towards a Pan-european Monitoring System of Trafficking in Human Beings (2012-2014)*, μαζί με άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. και διεθνείς οργανισμούς.

Σε επίπεδο δραστηριοποίησης μη κρατικών φορέων, σημειώνονται ως εξελίξεις εντός του 2012:

- Η καθιέρωση της 1109-Γραμμής πληροφόρησης για την εμπορία ανθρώπων (03.04.2012) από την Α21, μια ΜΚΟ δραστηριοποιούμενη διεθνώς στην ενημέρωση, πρόληψη, αρωγή των θυμάτων εμπορίας και νομική συνδρομή στη δίωξη των δραστών εμπορίας ανθρώπων.

- Συνεχίζεται η λειτουργία του Εθνικού Κέντρου για τα Εξαφανισμένα και υπό Εκμετάλλευση Παιδιά (Ευρωπαϊκή Γραμμή για τα Εξαφανισμένα Παιδιά 116000).

- Το Κέντρο Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού (ΚΜΟΠ) σε συνεργασία με αντίστοιχα κέντρα σε Ιταλία, Κύπρο και Πορτογαλία διεξάγει το Πρόγραμμα *Improving and Monitoring Protection systems against Child Trafficking and Exploit (2012-2014)* με κοινοτική χρηματοδότηση.

- Η ARSIS Ελλάδας σε συνεργασία με ΜΚΟ Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Ουγγαρίας, Γαλλίας διεξάγει το πρόγραμμα REVENI - Transnational monitoring of return procedures for Romanian and Bulgarian children (07.2011-31.12.2012) με κοινοτική χρηματοδότηση.

- Στο πλαίσιο του MARIO project διοργανώθηκε η 2η Διακρατική συνάντηση “Η προστασία των παιδιών θυμάτων διακίνησης και εκμετάλλευσης”, (23.03.2012) στη Σόφια, από το ΕΚΚΑ, την ARSIS Ελλάδας και ΜΚΟ με έδρα σε άλλα κράτη.

5.2 Μέτρα πρόληψης εμπορίας ανθρώπων και ενίσχυσης της δίωξης των δραστών εμπορίας ανθρώπων.

Περιγραφή (υπό διαμόρφωση) δράσεων σε εθνικό επίπεδο για τη βελτίωση της πρόληψης της εμπορίας ανθρώπων και της ενίσχυσης της δίωξης των δραστών εμπορίας ανθρώπων.

Η πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εντάσσονται στους πρωτεύοντες στόχους του Προγράμματος Αντεγκληματικής Πολιτικής (2010-2014) του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και της ΕΛ.ΑΣ.. Τα επιμέρους μέτρα αφορούν (α) στην επικαιροποιημένη αποτύπωση παραμέτρων εμπορίας ανθρώπων στην περιφέρεια, (β) στην εκπαίδευση/επιμόρφωση του εμπλεκόμενου προσωπικού που μετέχει στα ειδικά συνεργεία ελέγχου αλλοδαπών και στον Έλεγχο Διαβατηρίων με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίησή του, (γ) στην ενίσχυση και συντονισμό του έργου των (14) επιχειρησιακών μονάδων καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων της ΕΛ.ΑΣ. σε όλη την επικράτεια και της επιτελικής Ομάδας Anti-trafficking στο Αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ./Δ/ση Δημόσιας Ασφαλείας, (δ) στη συλλογή, επεξεργασία πληροφοριών και το σχεδιασμό και διεξαγωγή ειδικών επιχειρησιακών δράσεων κατά των περιπτώσεων οργανωμένου εγκλήματος εμπορίας ανθρώπων.

Προς την ίδια κατεύθυνση δραστηριοποιούνται και μη κρατικοί φορείς, όπως φαίνεται από δράσεις που καταγράφονται στην ενότητα 5.1., οι οποίες αφορούν σε όλα τα στάδια της αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων (πρόληψη, ενημέρωση, καταπολέμηση, ταυτοποίηση-προστασία-αρωγή θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, νομική συνδρομή για τη δίωξη των δραστών εμπορίας ανθρώπων). Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Παράλληλα με τη Γραμμή 1109, η εκ μέρους της Α21 πραγματοποίηση ευρείας εκστρατείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε σχολεία, ΑΕΙ, και δημόσιους χώρους με την υποστήριξη κρατικών φορέων, της τοπικής αυτοδιοίκησης, αθλητικών ενώσεων, διεθνών οργανισμών, με τη μορφή έντυπων φυλλαδίων, εκδηλώσεων, όπως 27.000.000 λόγοι – προβολή ταινίας και συζήτηση (01.06.2012), ο Ημιμαραθώνιος (21.11.2012), διαφήμισης της Γραμμής 1109 σε στολές αθλητών και μπουκάλια νερού κ.ά..

- Διοργάνωση αθλητικής εκδήλωσης (αγώνα μπάσκετ) στο ΟΑΚΑ (03.04.2012) από συναρμόδια Υπουργεία, εποπτευόμενους φορείς και ξένα Διπλωματική Αρχή.

5.3 Συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των κύριων δρώντων.

Περιγραφή εξελίξεων στο συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ των κύριων δρώντων και τη συνοχή πολιτικής, περιλαμβανομένης της βελτιωμένης γνώσης και των πιο αποτελεσματικών αντιδράσεων στη μεταβολή των τάσεων εμπορίας ανθρώπων. Σημείωση συνεργασίας με τρίτες χώρες (δράσεις ευαισθητοποίησης στις τρίτες χώρες απευθυνόμενες στις ομάδες κινδύνου). Αναφορά μόνο στη συνεργασία ως προς την καταπολέμηση εμπορίας ανθρώπων.

Μέσα από τις ενότητες 5.1. και 5.2. εξάγονται σαφή στοιχεία ως προς τις επιμέρους συνεργασίες εμπλεκόμενων φορέων, κρατικών και μη, σε εθνικό, διμερές και διεθνές επίπεδο. Πέραν των ανωτέρω αξίζει να σημειωθεί ότι σε συνέχεια της πρωτοβουλίας “ΙΛΑΕΙΡΑ” (2009) για (α) την καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και ανηλίκων και (β) την αρωγή και προστασία των θυμάτων εμπορίας, όπως αυτή αποτυπώθηκε στα δύο εγχειρίδια περί διυπηρεσιακής και επιχειρησιακής δράσης και περί αστυνομικών ενεργειών και βέλτιστων πρακτικών (για τις αστυνομικές αρχές) και εν συνεχεία υλοποιήθηκε σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο, (i) πραγματοποιούνται συναντήσεις εκπροσώπων εμπλεκόμενων υπηρεσιών σε εθνικό επίπεδο, (ii) είναι δυνατή η οργάνωση ειδικών επιχειρησιακών δράσεων

κατά κύριο λόγο επίπεδο η συνεργασία με τις γειτονικές χώρες (Αλβανία, Βουλγαρία) με διευρυμένες (κρατικοί και μη κρατικοί φορείς) συναντήσεις ή συναντήσεις όμορων περιφερειακών αστυνομικών αρχών. Μετά την ολοκλήρωση του TACT III (2006-2009), η συνεργασία με την Αλβανία ως προς την προστασία και αρωγή των ανηλίκων θυμάτων εμπορίας συνεχίζεται στο πλαίσιο των συμπεφωνημένων αρχών της κυρωθείσας σχετικής συμφωνίας με το ν. 3692/2008.

Σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο αξιοποιούνται οι δομές της EUROPOL, INTERPOL, SECI και η παρουσία των αστυνομικών συνδέσμων. Επίσης το πρόγραμμα-ομπρέλα *Prevention of and Fight against Crime (2007-2013)*, συνίσταται σε επιμέρους έργα αναφορικά με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με αντικείμενο τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων εμπορίας ανθρώπων, την ενημέρωση ομάδων κινδύνου, την εκπαίδευση και την επιχειρησιακή συνεργασία. Στα έργα αυτά μετέχουν κρατικοί και μη κρατικοί δρώντες με χρηματοδότηση της Ε.Ε..

Για την ευαισθητοποίηση ομάδων κινδύνου πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση *Πρόληψη και Καταπολέμηση της Εμπορίας Ατόμων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη - Ενώνουμε τις δυνάμεις μας* από τις Μόνιμες Αντιπροσωπείες Ελλάδας και Βουλγαρίας στα Ηνωμένα Έθνη στο περιθώριο της 20ης Συνόδου Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Γενεύη, 29.06.2012).

5.4 Βασικά Στατιστικά Δεδομένα (01.01.2012-31.12.2012).

Υπήκοοι τρίτων χωρών με άδεια διαμονής ως θύματα εμπορίας ανθρώπων			
Υπήκοοι τρίτων χωρών		7	
Συλληφθέντες και καταδικασθέντες δράστες εμπορίας ανθρώπων			
	Συλληφθέντες / άλλως εμπλεκόμενοι σε ποινική διαδικασία		Καταδικασθέντες
Δράστες εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας (άρθ. 323 ^A και 351 ΠΚ)	Συλληφθέντες	171	49
	Ασκηθείσες ποινικές διώξεις κατ' άρθ. 323 ^A ΠΚ (εμπορία ανθρώπων) και κατ' άρθ. 351 ΠΚ (σωματεμπορία)	76	

Σημειώσεις

- Αναφέρονται οι άδειες διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων βάσει των ειδικών διατάξεων του άρ. 46 του ν. 3386/2005, όπως τροποποιήθηκε.
- Λόγω της μεικτής μετανάστευσης δεν είναι δυνατό να αποκλειστεί η περίπτωση συλληφθέντες διακινητές παρανόμως εισερχομένων υπηκόων τρίτων χωρών να είναι και δράστες εμπορίας ανθρώπων ή/και σωματεμπορίας. Στην ανωτέρω καταχώρηση αναφέρονται όσοι έχουν συλληφθεί για εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία σε όλη την επικράτεια.
- Ως προς την άσκηση ποινικών διώξεων και τις αποφάσεις (καταδικαστικές, αθωωτικές, αναβλητικές/παραπεμπτικές σε α' και β' βαθμό), η διάκριση των αδικημάτων, ο χρόνος

την εκδίκαση κάθε υπόθεσης και την ολοκλήρωσή της. Στην ως άνω καταχώρηση οι καταδικαστικές αποφάσεις αναφέρονται σε καταδίκες σε α' και β' βαθμό.

Πηγές

Άδεια διαμονής ως θύμα εμπορίας ανθρώπων: Υπουργείο Εσωτερικών.

Συλληφθέντες δράστες εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας: ΕΛ.ΑΣ. και Λ.Σ./ΕΛ.ΑΚΤ..

Ασκηθείσες ποινικές διώξεις και καταδικαστικές αποφάσεις: Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

6. ΜΕΓΙΣΤΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

6.1 Ενσωματώνοντας τη μετανάστευση στις αναπτυξιακές πολιτικές

Παρακαλείσθε να περιγράψετε σχετικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα μελέτες, καθώς και ανάπτυξη τυχόν προσεγγίσεων που στοχεύουν στο να καταστήσουν τη μετανάστευση αναπόσπαστο μέρος των τομεακών πολιτικών (λ.χ. γεωργία, υγεία, εκπαίδευση, κ.λπ.), σχέδια αλληλέγγυας ανάπτυξης, κ.λπ. Παρακαλούμε επίσης να επισημάνετε την ανάληψη σχετικών με τη μετανάστευση πρωτοβουλιών με τρίτες χώρες, στο πλαίσιο της αναπτυξιακής πολιτικής.

Παρά το γεγονός ότι δεν υπήρξαν δραστηριότητες ειδικά σε αυτόν τον τομέα, σημειώνεται η Ελληνική συμμετοχή στο Παγκόσμιο Φόρουμ για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη που έλαβε χώρα στο Μαυρίκιο το Νοέμβριο 2012 και η εν γένει παρακολούθηση και συμβολή στις εργασίες του Φόρουμ, καθώς και η συμβολή της χώρας, στο μέτρο του δυνατού, για την προετοιμασία του Διαλόγου για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ (2013).

6.2 Εμβάσματα Μεταναστών

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν σχετικές εξελίξεις και δραστηριότητες στον τομέα των εμβασμάτων, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής υποστήριξης προς τέτοιες ενέργειες, της εφαρμογής ενός μέσου για τη μεταφορά των εμβασμάτων των μεταναστών, των δράσεων συνανάπτυξης κ.λπ.

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος, για το χρονικό διάστημα από Ιανουάριο έως Οκτώβριο 2012, τα μεταναστευτικά εμβάσματα από την Ελλάδα ανήλθαν στα 546,6 εκ. ευρώ. Παρόλο που δεν καλύπτονται οι δυο τελευταίοι μήνες του ημερολογιακού έτους 2012, το ποσό αυτό είναι σαφέστατα μειωμένο σε σχέση με το 2011, όπου οι εκροές ανήλθαν στα 922,4 εκ ευρώ, και περίπου το μισό σε σχέση με το 2010, οπότε και οι εκροές είχαν ανέλθει στα 1.080,6 εκ ευρώ.

6.3 Δουλεύοντας με τη Διασπορά

Παρακαλείσθε να παρέχετε πληροφορίες σχετικά με μια ενδεχόμενη εθνική

ομάδες μπορούν να συμμετέχουν περαιτέρω σε αναπτυξιακές πρωτοβουλίες της ΕΕ, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη της ΕΕ μπορούν να υποστηρίξουν τις εθνικές τους διασπορές, **στην προσπάθεια που καταβάλουν για την ενίσχυση της ανάπτυξης στις χώρες καταγωγής τους**. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν συγκεκριμένες δραστηριότητες για την αντιμετώπιση των δικαιωμάτων των μεταναστών και την ενδυνάμωση των μεταναστών.

Δεν υπάρχουν σημαντικές εξελίξεις στον τομέα αυτό. Σημειώνεται, όμως ότι το Υπουργείο Εσωτερικών, ως Υπεύθυνη Αρχή για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα, υλοποιεί δράσεις οι οποίες, μεταξύ άλλων στοχεύουν στην ενδυνάμωση των ομάδων της διασποράς που ζουν στη χώρα μας, ενισχύοντας, συνεπώς, έμμεσα, τη δυνατότητα των ομάδων αυτών να συμβάλουν στην ανάπτυξη των χωρών καταγωγής τους.

Ενδεικτικά, για το έτος 2012, υλοποιήθηκε η Δράση 1.3./10 «Υποστήριξη των μεταναστευτικών κοινοτήτων για την οργάνωσή τους σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο», από το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ σε συνεργασία με το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, και η Δράση 1.2/2010: «Νομική και Διοικητική υποστήριξη υπηκόων τρίτων χωρών που διαβιούν νόμιμα στην χώρα», από τον Εκπαιδευτικό Οργανισμό ΑΚΜΩΝ, την ΜΚΟ PRAKSIS και το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών.

Επιπρόσθετα, κατά το έτος 2012 συνεχίστηκαν οι διαδικασίες συγκρότησης Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών (ΣΕΜ) στους Καλλικρατικούς Δήμους οι οποίοι δεν είχαν συγκροτήσει ακόμη το εν λόγω σώμα. Υπενθυμίζεται ότι τα μέλη των ΣΕΜ αποτελούν μεταξύ άλλων Δημοτικοί Σύμβουλοι (υποχρεωτικά όσοι είναι μετανάστες), εκπρόσωποι φορέων μεταναστών και εκπρόσωποι που επιλέγονται από την κοινότητα των μεταναστών της περιοχής.

Σε ό,τι αφορά την ελληνική διασπορά σημειώνονται τα εξής:

Στις 11 Δεκεμβρίου 2012 τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση το σχέδιο νόμου για την “Οργάνωση του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού”. Σύμφωνα με σχετικό δελτίο τύπου του Υπουργείου Εξωτερικών, το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού (Σ.Α.Ε.), το οποίο κατά το Ελληνικό Σύνταγμα έχει ως αποστολή την έκφραση όλων των δυνάμεων του απανταχού Ελληνισμού, ολοκλήρωσε ένα κύκλο, και κατά συνέπεια έφθασε η στιγμή για να χτιστεί ένα ΣΑΕ πιο αντιπροσωπευτικό και κατ’ επέκταση πιο δημιουργικό, που να έχει την δυνατότητα να κινητοποιήσει όλες τις δυνάμεις του Οικουμενικού Ελληνισμού. Στο πλαίσιο αυτό, στο σχέδιο νόμου δίνεται έμφαση στην προσαρμογή του θεσμικού του πλαισίου στα σύγχρονα δεδομένα, στην αυτοοργάνωση και αυτοχρηματοδότηση του θεσμού, και στην παροχή της δυνατότητας συμμετοχής σε αυτό σε όποιον Έλληνα και Ελληνίδα απανταχού της γης επιθυμεί.

Πιο συγκεκριμένα, οι αρμοδιότητες του Σ.Α.Ε. όπως πλέον ορίζονται στο άρθρο 2 του σχεδίου νόμου, προσδιορίζονται ως εξής:

Α) 1. Το Σ.Α.Ε. εισηγείται, προτείνει και γνωμοδοτεί προς την Ελληνική Πολιτεία σε θέματα που αφορούν στον απανταχού Ελληνισμό, όπως: α) Η διατήρηση και προώθηση της ελληνικής γλώσσας και της πολιτιστικής ταυτότητας του απανταχού Ελληνισμού, β) Η σύσφιγξη των δεσμών του απανταχού Ελληνισμού τόσο στο εξωτερικό όσο και με την Ελλάδα, γ) Η συμβολή στην σύσφιγξη των

σχέσεων των χωρών διαμονής του με την Ελλάδα και δ) Τα στρατολογικά, οικονομικά και κοινωνικής ασφάλισης θέματα του απανταχού Ελληνισμού.

2. Το Σ.Α.Ε. μεριμνά για την προώθηση των θεμάτων που αφορούν στον απανταχού Ελληνισμό στις οικείες χώρες και στις γεωγραφικές Περιφέρειές του.

3. Το Σ.Α.Ε. συνεργάζεται ιδία με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, τα Πρεσβυγενή Πατριαρχεία και την Εκκλησία.

Β) Το Σ.Α.Ε. αναπτύσσει δράσεις σε τομείς που αφορούν στον απανταχού Ελληνισμό όπως: α) Η διατήρηση της ελληνικής γλώσσας και της πολιτιστικής ταυτότητας. β) Η σύσφιγξη των δεσμών του απανταχού Ελληνισμού τόσο στο εξωτερικό όσο και με την Ελλάδα.

Η διαβούλευση παρέμεινε ενεργή έως και τις 31 Ιανουαρίου 2013, ενώ πραγματοποιήθηκαν 137 σχόλια στα επιμέρους άρθρα της.

Επιπλέον, τον Οκτώβριο του 2012 ο Υπουργός Εσωτερικών ενημέρωσε τα μέλη της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη Διασπορά σχετικά με την ψήφο των ομογενών. Όπως ανακοίνωσε, ομάδα εργασίας επεξεργάζεται ένα προσχέδιο νόμου με βασικούς άξονες την πολιτική έκφραση των αποδήμων, τη διασφάλιση ισότητας ψήφου, την αξιοπιστία (νομιμότητα-διαφάνεια) της διαδικασίας, τη διοικητική ετοιμότητα, αλλά και τη δυνατότητα χαμηλού κόστους του εγχειρήματος. Το προσχέδιο νόμου θα τεθεί στη συνέχεια σε δημόσια διαβούλευση και αφού δεχθεί τις διορθωτικές προτάσεις των κομμάτων θα κατατεθεί ως σχέδιο νόμου προς ψήφιση στη Βουλή.

Τέλος, τον ίδιο μήνα διοργανώθηκε μεγάλο συνέδριο από την International Herald Tribune και την εφημερίδα «Καθημερινή», με τίτλο «Προχωρώντας προς τα εμπρός» – Moving forward», αναφορικά με τις επενδύσεις στην Ελλάδα. Ο τρόπος με τον οποίο οι Έλληνες της Διασποράς μπορούν να συνεισφέρουν στην αντιμετώπιση της σημερινής κρίσης ήταν το θέμα μιας ενδιαφέρουσας συζήτησης στο συνέδριο αυτό, καθώς όλοι οι συμμετέχοντες εστίασαν τις εισηγήσεις τους στο πόσο χρήσιμη είναι η επικοινωνία μεταξύ των Ελλήνων της Διασποράς και της Ελλάδας. Το ζήτημα, όπως τονίστηκε, δεν είναι να μαζευτούν χρήματα και άλλη υλική βοήθεια, αλλά πώς θα ανοίξουν δίαυλοι επικοινωνίας ανάμεσα στις δύο πλευρές.

6.4 Προσπάθειες για τον περιορισμό της “διαρροής εγκεφάλων”.

Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν (προγραμματισμένα) μέτρα για να περιοριστεί η διαρροή εγκεφάλων, όπως, για παράδειγμα, δράσεις ευαισθητοποίησης, ανάπτυξη δεδομένων και δεικτών σχετικά με αυτό το φαινόμενο, πρόληψη, κατάλογος των χωρών και των επαγγελματιών που υπόκεινται σε διαρροή εγκεφάλων.

Σε ό,τι αφορά τη διαρροή εγκεφάλων από τρίτες χώρες δεν υπάρχουν αξιοσημείωτες εξελίξεις.

Σημειώνεται όμως ότι, πλέον, και η Ελλάδα αντιμετωπίζει το φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων» από τη χώρα, το οποίο μακροπρόθεσμα γίνεται προσπάθεια να αντιμετωπισθεί μέσω αναπτυξιακών πρωτοβουλιών, χωρίς ωστόσο να έχουν ληφθεί, επί του παρόντος, ειδικά μέτρα για τον περιορισμό του..

7. ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

7.1 Ανταλλαγή Πληροφοριών σε Επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης

Παρακαλώ περιγράψτε οποιαδήποτε επιπρόσθετη ενέργεια για την παροχή και την ανταλλαγή πληροφοριών για την υποστήριξη της ανάπτυξης πολιτικών σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μπορεί να περιλαμβάνεται για παράδειγμα η συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης, στον Μηχανισμό Αμοιβαίας Πληροφόρησης, ΕΥΣΑ κτλ.

Η Ελλάδα συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (EMN), μέσω του Υπουργείου Εσωτερικών, με σκοπό την παροχή αντικειμενικών, αξιόπιστων και ενημερωμένων δεδομένων για την μετανάστευση και το άσυλο, ώστε να στηριχτεί η χάραξη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς αυτούς. Στο πλαίσιο αυτό, το Ελληνικό Εθνικό Σημείο Επαφής του EMN, όπως προβλέπεται από τις αρμοδιότητές του, έχει δημιουργήσει ένα Εθνικό Δίκτυο Μετανάστευσης, το οποίο αποτελείται από ευρεία κλίμακα οργανισμών και φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου. Τα μέλη του εθνικού δικτύου συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες του Ελληνικού Εθνικού Σημείου Επαφής, ενημερώνονται για τις δράσεις του EMN και τους παρέχονται πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τη μετανάστευση και το άσυλο τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και επίπεδο Ε.Ε.

Επιπλέον, η Ελλάδα είναι ένα από τα 16 κράτη-μέλη τα οποία είχαν συμβάλει στον Μηχανισμό Αμοιβαίας Πληροφόρησης, έχοντας παράσχει πληροφορίες σχετικά με μέτρα που ελήφθησαν από τις Ελληνικές Αρχές και εκτιμήθηκε ότι είχαν αντίκτυπο σε επίπεδο ΕΕ, κατά τα έτη 2007 και 2008.

Παράλληλα, η συμμετοχή της Ελλάδας στην ΕΥΣΑ συμβάλει στην ανταλλαγή και ανάλυση πληροφοριών για το άσυλο μεταξύ των κρατών μελών με απώτερο στόχο την ανάδειξη κοινών τάσεων και εργαλείων κοινής αξιολόγησης.

Η Ελλάδα συμμετέχει επίσης στο Δίκτυο των Εθνικών Σημείων Επαφής για την Ένταξη, σκοπός του οποίου είναι η δημιουργία ενός φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφορόρησης και καλών πρακτικών μεταξύ των κεντρικών διοικήσεων των κ-μ, με απώτερο στόχο την εύρεση επιτυχημένων λύσεων για την ένταξη των νόμιμων μεταναστών σε όλα τα κ-μ, τον καθορισμό κοινών βασικών αρχών και στόχων και την ενίσχυση του συντονισμού των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών ένταξης. Στο πλαίσιο του Δικτύου πραγματοποιούνται τακτικές συναντήσεις περίπου κάθε 3 μήνες, στις οποίες η χώρα μας συμμετέχει ενεργά. Επίσης, στο πλαίσιο του Δικτύου έχουν πραγματοποιηθεί εξειδικευμένα θεματικά σεμινάρια των εθνικών εμπειρογνομόνων, μεταξύ άλλων, στις Ευρωπαϊκές Ενότητες για την Ένταξη (European Modules on Integration) και στους κοινούς Δείκτες Ένταξης Μεταναστών.

Το Υπουργείο Εσωτερικών ως Υπεύθυνη Αρχή για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα υλοποίησε κατά το 2011, στο πλαίσιο του Ετησίου Προγράμματος 2009, πανευρωπαϊκό συνέδριο με θέμα «Κοινωνική ένταξη

ασφάλισης». Επιπλέον, στο πλαίσιο του Ετησίου Προγράμματος 2010, υλοποίησε μέσα στο 2012 δύο δράσεις που προωθούν την ανταλλαγή πληροφοριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο: 1) Δημιουργία δικτύου συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο μεταξύ κρατών μελών της Ε.Ε. και 2) Δημιουργία δικτύου συνεργασίας εκπροσώπων των ενώσεων μεταναστών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τέλος, στο πλαίσιο του Ετησίου Προγράμματος 2011, το Υπουργείο Εσωτερικών έχει ήδη δημοσιεύσει προσκλήσεις για την υποβολή προτάσεων, μεταξύ άλλων, για τις εξής σχετικές δράσεις: 1) Ανάπτυξη Δικτύων συνεργασίας που θα διασυνδέουν εκπροσώπους κρατών-μελών της Μεσογείου τα οποία αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις αναφορικά με την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών, 2) Ανάπτυξη δικτύου συνεργασίας το οποίο θα φέρει σε επαφή τους εκπροσώπους των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών και άλλων παρόμοιων οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε επίπεδο Ε.Ε. και εκπροσώπων οργάνωσης μεταναστών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

7.2 Ανταλλαγή Πληροφοριών σε Τοπικό και Εθνικό Επίπεδο

Παρακαλώ περιγράψτε οποιαδήποτε επιπρόσθετη ενέργεια για την παροχή και την ανταλλαγή πληροφοριών για την υποστήριξη της ανάπτυξης πολιτικών σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν συγκεκριμένες δράσεις των εθνικών σημείων επαφής ή των εισηγητών, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών στο πλαίσιο των «περιοχών» της Ευρώπης, για παράδειγμα, μεταξύ των κρατών της Βαλτικής. Παρακαλούμε επίσης να περιγράψει οποιαδήποτε (προγραμματισμένη) ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη μετανάστευση με άλλα κράτη-μέλη, μέσω των υφιστάμενων δικτύων και άλλων μέσων (π.χ. το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης, ο Μηχανισμός Αμοιβαίας Πληροφόρησης (MIM)). Περιγράψτε επίσης τη συμμετοχή των οργανισμών της ΕΕ.

Στις 14 Δεκεμβρίου 2012 διοργανώθηκε το 1^ο Εθνικό Συνέδριο του Ελληνικού Εθνικού Σημείου Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης (EMN) με σκοπό την ενίσχυση του εθνικού δικτύου πληροφόρησης. Συμμετείχαν μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, στελέχη της διοίκησης και εκπρόσωποι ΜΚΟ προσφέροντας μια σφαιρική εικόνα της μεταναστευτικής πολιτικής και πρακτικής της Ελλάδας καθώς και του ρόλου του Ελληνικού Σημείου Επαφής του EMN.

Επίσης, το Υπουργείο Εσωτερικών ως Υπεύθυνη Αρχή για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του Ετησίου Προγράμματος 2011, έχει ήδη δημοσιεύσει προσκλήσεις για την υποβολή προτάσεων για δράσεις σχετικές με την κατάρτιση των μερών που εμπλέκονται στα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών και τη διευκόλυνση της δικτύωσης και της ανταλλαγής καλών πρακτικών μεταξύ των μελών τους.